

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

ISSN-1857-9779

БИЛТЕН
НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Број 1202

Скопје, 1 ноември 2019 година

Издание на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
Бул. „Гоце Делчев“ бр. 9, 1000 Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИНА

Уредник на издавачката дејност на УКИМ:
проф. д-р Никола ЈАНКУЛОВСКИ, ректор

Уредник на Билтенот:
Илија Боѓоевски

Лектор:
Весна Илиевска-Цвеиановска

Бр. _____
5.8.2013
Скопје

Предмет: Материјали за Билтенот за објавување на интернет страницата на УКИМ

Согласно член 132, став 5 од Законот за високото образование („Сл. весник на РМ“ бр. 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011 и 123/2012), на интернет страницата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од бројот 1059 од 15 август 2013 година, ќе се објавуваат:

- рефератите за избор во наставно-научни, научни и соработнички звања;
- рецензиите за подобност на темата и оспособеноста на кандидатот за вршење научна работа;
- прегледите на одобрените докторски дисертации, прифатените магистерски и специјалистички теми;
- рецензиите на учебници и учебни помагала, како и
- рефератите за доделување на звањето почесен професор и титулата почесен доктор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“.

По објавување на материјалите на интернет страницата, факултетите и институтите за своите потреби, истите треба да ги отпечатаат во материјална форма за да можат да ги достават на членовите на наставно-научниот, односно научниот совет. Поради тоа, потребно е сите материјали што се предвидени за објавување во Билтенот на Универзитетот, благовремено да ги доставувате во електронска форма. Поради усогласеност и униформност на текстовите потребно е материјалите за објавување да се доставуваат како Microsoft Word 2003 документи во кои исклучиво ќе се користи системскиот фонт Georgia. Овој фонт содржи богато множество на кирилични (македонски, српски, руски), латинични (со различни видови на надредени знаци), грчки и други знаци. Варијанта на овој фонт со коригирани знаци во италијанскиот формат за македонските букви ‘д’, ‘п’, ‘т’, ‘г’ може да се најде на интернет страницата на УКИМ, во делот **Документи -> Билтен на Универзитетот**. Исто така, таму може да се најде софтверско решение со кое може да се испрограмира тастатурата на персонален сметач при притискање на копчето “” и копчињата ‘е’ и ‘и’ во македонска поддршка да се добијат знаците ‘è’, и ‘ì’ соодветно.

Поради запазување на роковите за објавување на материјалите во Билтенот, но и на интернет страницата, ве молиме, рефератите, откако ќе бидат лекторирани, да ги доставите во оригинална верзија (лекторирана со потписите), а електронската верзија со внесените корекции да ја доставите на е-адресата: bilten@ukim.edu.mk.

Неблаговремено доставените материјали и оние кои нема да бидат напишани согласно упатството нема да бидат објавени во тој број, туку ќе бидат поместени за објавување во наредниот број од Билтенот, односно откако ќе биде добиена бараната верзија.

Ви благодариме за соработката.

Со почит,

УКИМ - Ректорат

Изготвил:Т.Б.

Одобрил:К.М.

СОДРЖИНА НА БИЛТЕН БРОЈ 1202 ОД 1 ноември 2019 ГОДИНА ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) **бизнис-менаџмент, по предметите Системска анализа и дизајн на информациски системи и Е-бизнис иновации**, на Економскиот факултет во Скопје (доц. д-р Мијалче Санта).....7-20
2. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (м-р Кирил Симеоновски, м-р Кајдафе Адеми).....21

МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Референтен модел за рангирање на нивото на имплементација на системите за безбедност и здравје при работа** од м-р Трајче Велковски, пријавена на Машинскиот факултет во Скопје.....22-28

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: **педијатрија и детски болести со нега на болно и здраво дете** на Медицинскиот факултет во Скопје (доц. д-р Соња Бојациева).....29-47
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Влијанието на прекумерната акумулација на белото адипозно ткиво на метаболичкиот профил кај деца и адолесценти со адипозитет** од д-р Марко Костовски, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....48-57
3. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Корелација помеѓу мерењата на корнеалната дебелина и рефрактивните аномалии** од м-р Мимоза Исмаили, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....58-63
4. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Асоцијација на полиморфизмите во гените ACE и APOE со дијабетичната нефропатија** од д-р Танер Хасан, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....64-75
5. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Клиничка евалуација на назалната проодност со акустична ринометрија и цефалометриска анализа кај функционалната и естетска хирургија на носот** од м-р сци д-р Фродита Јакимовска, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....76-92
6. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (м-р Марија Толеска Донеска, м-р Марија Попова Лабачевска, м-р Горан Павловски).....93
7. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (м-р Анѓелка Јанкуловска).....94

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) **уставно право и политички систем** на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (д-р Денис Прешова).....95-109
2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) **теоретски политички науки** на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (доц. д-р Ана Чупеска Станишковска).....110-124
3. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област **граѓанско процесно право** на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (доц. д-р Милка Ракочевик).....125-143
4. Рецензија на ракописот **Парламентарно право** од авторите проф. д-р Гордана Силјановска-Давкова, проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска и проф. д-р Александар Спасеновски.....144-149

5. Рецензија на ракописот **Практикум по парнично право** од авторите проф. д-р **Татјана Зороска Камиловска** и доц. д-р **Милка Ракочевик**.....150-154
6. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Казненоправни аспекти на злоупотреба на власта во Република Македонија** од м-р **Едита Насковска**, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....155-161

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: општествена географија (економска), (предмети: **Природно движење на населението, семејства и домаќинства и работна сила и вработеност**), географија (предмет: **Рурална географија**) и други специфични подрачја (предмет: **Ревитализација на руралните населби**) на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет во Скопје (асс. д-р **Марија Љакоска**).....162-182

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор во соработничко звање-асистент во наставно научната област (дисциплина) **максиллофацијална хирургија** на Стоматолошкиот факултет во Скопје (д-р **Санела Идоска**).....183-194

ФАКУЛТЕТ ЗА ДИЗАЈН И ТЕХНОЛОГИИ НА МЕБЕЛ И ЕНТЕРИЕР

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (дипл. инж. **Петар Буневски**).....195

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област **електроника** на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (д-р **Томислав Карталов**).....196-206
2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област **електроника** на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (д-р **Бранислав Геразов**).....207-223
3. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Развој на протокол за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење која содржи силикатни минерали со примена на метод на термолуминисценција** од м-р **Ивана Сандева**, пријавена на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје.....224-232

ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ

1. Реферат за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по наставно-научната област **контрабас** – популарни жанрови и група наставни предмети од областа на популарните жанрови на Факултетот за музичка уметност во Скопје (доц. м-р **Кирил Түфекчиевски**).....233-247
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација од областа на музичката интерпретација на делата **Соната за пијано оп. 110 бр. 31 As-dur** од Л. В. Бетовен, **Слики од изложба** од Модест Мусоргски и **Концерт за пијано и оркестар бр. 4 оп. 58 G-dur** од Лудвиг Ван Бетовен и теорискиот труд **Пијанистичката интерпретација на Слики од изложба** од Модест Петрович Мусоргски од м-р **Славица Мицовска**..248-252

ФАКУЛТЕТ ЗА ФИЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ, СПОРТ И ЗДРАВЈЕ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Разлики во ставовите на испитаниците за националниот идентитет и националната кошаркарска репрезентација во Македонија** (м-р **Игор Николов**).....253-256

ФАРМАЦЕВТСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден соработник во соработничко звање – асистент по група предмети во областа храна и исхрана и фармацевтска токсикологија на Фармацевтскиот факултет во Скопје (м-р **фарм. Зоран Живик**).....257-261

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Џемиљ Азир, Наталија Стојанова, Виолета Живковска, Наташа Наковска, Славица Димитриевска, Бојан Миклош, Назиф Авди, Сашо Марковски, Ајсу Јахја, Александра Ганиќ Георгиевска, Јулијана Ѓоргиевска**).....262-263

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“

1. Реферат за избор на виш лектор во наставно-научната област туркологија на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (д-р **Фатима Хоџин**).....264-275
2. Реферат за избор на наставник во сите звања во наставно-научните области (дисциплина) наука за книжевноста – (**општа и компаративна книжевност и теорија на книжевноста**) на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (д-р **Кристина Николовска**).....276-290

ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА

1. Реферат за избор на асистент во наставно-научните области човекови права и слободи и право на ЕУ на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје (м-р **Милка Димитровска, м-р Никола Илиевски**).....291-304
2. Реферат за избор на еден асистент за една од наставно-научните области комуникации и мас-медиуми, политички науки на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје (м-р **Теа Конеска-Василевска, м-р Стојанче Манев, м-р Никола Илиевски, м-р Јован Близнаковски, Јорданка Черепналкова-Трајкоска**).....305-317
3. Реферат за избор на асистент во наставно-научните области бизнис менаџмент, управување со човечки ресурси, наука за организација на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје (м-р **Теодора Иванова (Стојчевска), д-р Јасмина Мишоска, м-р Блаже Јосифовски, м-р Лилјана Пушова Стаменкова, Виктор Атанасовски, д-р Ивана Стојческа**).....318-329
4. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Елена Несторовска**).....330

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) БИЗНИС- МЕНАЏМЕНТ, ПО ПРЕДМЕТИТЕ: СИСТЕМСКА АНАЛИЗА И ДИЗАЈН НА ИНФОРМАЦИСКИ СИСТЕМИ И Е-БИЗНИС ИНОВАЦИИ, НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје/Економски факултетот - Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 15.10.2019 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) бизнис-менаџмент, по предметите: Системска анализа и дизајн на информациски системи и Е-бизнис иновации, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-2179/3, донесена на 25.10.2019, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Сашо Јосимовски, редовен професор на Економскиот факултет во Скопје, д-р Калина Треневска-Благоева, редовен професор на Економскиот факултет во Скопје и д-р Лидија Пулевска-Ивановска, редовен професор на Економскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област (дисциплина) бизнис менаџмент, по предметите: Системска анализа и дизајн на информациски системи и Е-бизнис иновации, во предвидениот рок се пријави доц. д-р Мијалче Санта.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот доцент д-р Мијалче Санта е роден на 29.6.1980 година во Штип. Средно образование завршил во родниот град. Во 1998 година се запишал на Економскиот факултет во Скопје на депарتمانот за менаџмент. Во 2001 година, по завршувањето на третата година од студиите го продолжи образованието на Универзитетот за професионална едукација „Фонтис“ во Ајндховен, Холандија, каде што и дипломирал како најдобар студент во јануари 2003 година со севкупен просек од 8,18. Во 2004 година се запишал на постдипломските студии по е-бизнис-менаџмент на Aberdeen Business School, The Robert Gordon University. Магистрирал во јуни 2006 година со магистерската теза на тема „SMEs migration to E-business: How it should be done in developing countries? The case of textile SMEs in the Stip region“ со просечен успех од 4,78 на скала од 1 до 6.

Во септември 2008 година, на Ecole doctorale de management Pantheon-Sorbonne при University Paris 1 – Pantheon Sorbonne пријавил докторска теза со наслов „Framework for multivariate continuous transformation to learning organization“, под менторство на проф. д-р Селмин Нуркан. Докторската дисертација успешно ја одбранил на 17 декември 2014 година, со што се стекнал со титулата – научен степен - доктор по информатика. Дипломата е нострифицирана од Министерството за образование и наука на Република Македонија со решение за признавање на високообразовна квалификација стекната во странство со број 15-584 на 9 март 2015 година.

На 28.4.2015 година е избран во звањето доцент на Економскиот факултет во Скопје во областа бизнис-менаџмент на предметот Системска анализа на е-бизнис.

Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот на УКИМ бр.1097 од 1.4.2015 година. Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 1097 од 1.4.2015, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Економски факултет-Скопје, кандидатот д-р Мијалче Санта изведува настава и вежби на прв циклус студии по предметите: Системска анализа на е-бизнис и Е-бизнис; на втор циклус студии по предметите Глобални информациски инфраструктури, на студиската програма Е-бизнис менаџмент - едногодишни студии и Е-бизнис иновации, на студиската програма Е-бизнис менаџмент - двогодишни студии. Во изведувањето на наставата, кандидатот користи соодветни наставно-образовни методи со што успешно ја организира и спроведува наставата. Покрај предавањата, кандидатот секојдневно е ангажиран со консултации со студенти од различно ниво на студии и водење проектни задачи, дипломски трудови и сл. Дополнително, кандидатот е вклучен во подготовка и оценка на испитни прашања и во организација на испити/колоквиуми по соодветните предмети.

Кандидатот д-р Мијалче Санта бил ментор на 20 дипломски трудови.

Кандидатот д-р Мијалче Санта учествувал како член во комисији за оцена/или одбрана на 40 дипломски, 9 магистерски трудови и на една докторска дисертација.

Кандидатот има подготвено пакет материјали за предавања по предметот Е-бизнис иновации.

Конкретните активности се наведени во табелата во Анекс 2 (член 2) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Научноистражувачка дејност

Д-р Мијалче Санта има објавено вкупно седум научни трудови од областа на бизнис-менаџментот област, од кои два научни труда во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание), еден труд во меѓународно научно списанија и два труда во зборници од научни собири. Учествувал на 2 конференции со усна презентација. Дополнително, во други научни области има објавено еден труд во меѓународно научно списанија и дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на ЕИ и/или ОЕЦД.

Подолу е дадена листата на објавени трудови од областа на бизнис-менаџментот:

1. Santa, Mijalce. 2015. "Learning Organisation Review – a 'good' Theory Perspective." The Learning Organization 22 (5). <https://doi.org/10.1108/TLO-12-2014-0067>.
2. Santa, Mijalce, and Selmin Nurcan. 2016. "Learning Organization Modelling Patterns." Knowledge Management Research & Practice 14 (1): 106–25. <https://doi.org/10.1057/kmrp.2014.22>
3. Santa, Mijalce (2016), Is open innovation a communicative action? An application of Habermas's theory of communicative action, Workshop Service Science: Perspectives from the Next Generation of Service Scholars at European Conference on Information Systems, Istanbul, Turkey, June 2016.
4. Santa, Mijalce (2016), Atlas theory for information systems research, 6th Concurrent ICIS-SIGPHIL Workshop at International Conference on Information Systems, Dublin, Ireland, December 2016
5. Santa, Mijalce, Viktor Stojkoski, Marko Josimovski, Igor Trpevski, and Ljupco Kocarev. 2019. "Robust Determinants of Companies' Capacity to Innovate: A Bayesian Model Averaging Approach." Technology Analysis & Strategic Management 0 (0): 1–14. <https://doi.org/10.1080/09537325.2019.1605052>.
6. Santa, Mijalce, and Geert Poels. 2019. "Atlas Framework for Integral Enterprise Modelling - Instantiation for Dynamic Capabilities Modelling." In ECIS 2019 Proceedings at AIS Electronic Library, 11. Stockholm & Uppsala, Sweden: Association for Information Systems.
7. Santa, Mijalce, and Anita Ciunova Shuleska. 2019. "Is Facebook A Ride-Sharing Platform? Exploration Through Affordance Theory." In Humanizing Technology for a Sustainable Society Conference Proceedings. Maribor: University of Maribor Press. <http://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/418>.

Д-р Мијалче Санта бил национален координатор на еден меѓународен научен проект, а учествувал и како член во четири научни проекти.

Кандидатот бил ментор на два магистерски труда.

Други активности кои припаѓаат во научноистражувачката дејност, релевантни за изборот (називите на трудовите, проектите и сл.), наведени се во табелата во Анекс 2 (член 3/член 4) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Кандидатот д-р Мијалче Санта остварил експертски активности како претседател на стручен тим за рецензија на ракописот за учебник за предметот „Бизнис и претприемништво“ за средно образование и како член на жири за избор на најиновативно претпријатие на националниот конкурс „Иновативно претпријатие на годината“.

Стручно усовршување во странство остварил со студиски престој во Gent University во Гент, Белгија, Oslo University во Осло, Норвешка, Jönköping University во Јонкопинг, Шведска и на University of Eastern Finland Business School, во Куопио, Финска.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучен како предавач за програми кои се финансирани од страна на Европската Унија.

Д-р Мијалче Санта активно е вклучен во работата на бројни комисии на УКИМ, и тоа:

- член на Конкурлната комисија за упис на нови студенти на прв циклус студии во учебната 2015/16;
- член на Конкурлната комисија за упис на нови студенти на прв циклус студии во учебната 2016/17;
- член на Конкурлната комисија за упис на нови студенти на прв циклус студии во учебната 2017/18;
- член на Конкурлната комисија за упис на нови студенти на прв циклус студии во учебната 2018/19;
- член на Конкурлната комисија за упис на нови студенти на прв циклус студии во учебната 2019/20;
- заменик член на Комисија за определување на дисциплинска одговорност на студентите на Универзитет „Св Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, 2016 – 2018;
- заменик претседател на Комисија за определување на дисциплинска одговорност на студентите на Универзитетот "Св Кирил и Методиј" во Скопје, Економски факултет – Скопје, 2018 – 2020;
- член на Комисија која се грижи за навремено ажурирање на веб-порталот на Економскиот факултет од 27.4.2017 година;
- член на Библиотечниот одбор на Економскиот факултет во Скопје од 3.11.2017 година;
- лице овластено за вршење на внатрешна контрола на информацискиот систем и информациската инфраструктура од 9.5.2018 година.

Кандидатот д-р Мијалче Санта е член на уредувачкиот одбор на меѓународното научно списание Journal of information systems engineering & management, e-ISSN: 2468-4376.

Други активности од Анекс 1 кои припаѓаат во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес, релевантни за изборот наведени се во табелата во Анекс 2 (член 5) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот и неговата севкупна работа и ангажман, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Мијалче Санта.

Врз основа на изнесените податоци за сите активности на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Мијалче Санта поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето **вонреден професор** во научната област бизнис-менаџмент.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, д-р Мијалче Санта да биде избран во звањето **вонреден професор** во научната област бизнис-менаџмент.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сапо Јосимовски с.р.

Проф. д-р Калина Трневска-Благоева с.р.

Проф. д-р Лидија Пулевска-Ивановска с.р.

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Мијалче Санде Санта
(име, татково име и презиме)
Институција: Економски факултет - Скопје
(назив на факултетот/институтот)
Научна област: бизнис-менаџмент

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ –
ВОНРЕДЕН
ПРОФЕСОР/НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК**

Ред. Број	Општи услови	Исполнетост на општите услови да/не
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: бизнис менаџмент, поле организациони науки и управување (менаџмент), подрачје <u>општествени науки</u> .	ДА
3	Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	ДА
3.1/1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: Knowledge Management Research and Practice 2. Назив на електронската база на списанија: <u>Web of Science</u> 3. Наслов на трудот: Learning Organization Modelling Patterns 4. Година на објава: <u>2016</u>	ДА
3.1/2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо	ДА

	образование 1. Назив на научното списание: <u>Technology Analysis & Strategic Management</u> 2. Назив на електронската база на списанија: <u>Web of Science</u> 3. Наслов на трудот: <u>Robust Determinants of Companies' Capacity to Innovate: A Bayesian Model Averaging Approach</u> 4. Година на објава: <u>2019</u>	
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирено во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: <u>The Learning Organisation</u> 2. Назив на електронската база на списанија: <u>Scopus</u> 3. Наслов на трудот: <u>Learning Organisation Review – a 'good' Theory Perspective</u> 4. Година на објава: <u>2015</u>	ДА
3.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Назив на научното списание: _____ 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД _____ 3. Наслов на трудот: _____ 4. Година на објава: _____	
3.4	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Наслов на книгата: <u>In Integrated Approaches to Health : A Handbook for the Evaluation of One Health</u> 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: Холандија 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: Wageningen Academic Publishers, 2018, Wageningen, The Netherlands	ДА
3.5/1	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: <u>ECIS 2019 Proceedings at AIS Electronic Library</u> 2. Назив на меѓународниот собир: <u>27th European Conference on Information Systems, Stockholm, Sweden</u>	ДА

	3.Имиња на земјите: <u>Шведска, САД, Холандија и др.</u> 4. Наслов на трудот: <u>Atlas Framework for Integral Enterprise Modelling - Instantiation for Dynamic Capabilities Modelling</u> 5. Година на објава: <u>2019</u>	
3.5/2	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1.Назив на зборникот: <u>Humanizing Technology for a Sustainable Society Conference Proceedings</u> 2.Назив на меѓународниот собир: <u>32ND Bled eConference Humanizing Technology for a Sustainable Society, Bled, Slovenia</u> 3.Имиња на земјите: <u>Словенија, Германија, Австралија и др.</u> 4. Наслов на трудот: <u>Is Facebook A Ride-Sharing Platform? Exploration Through Affordance Theory</u> 5. Година на објава: <u>2019</u>	ДА
4.	Претходен избор во наставно-научно звање – доцент, датум и број на Билтен: 1.4.2015, бр. 1097	
5.	Има способност за изведување на високообразовна дејност (15 години работно искуство во изведување на високообразовна дејност и континуирано позитивно евалуиран на анкетите за односот на наставниците и соработниците кон наставата на УКИМ)	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сашо Јосимовски с.р.
Проф. д-р Калина Тренивска-Благоева с.р.
Проф. д-р Лидија Пулевска-Ивановска с.р.

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Мијалче Санта

Институција: Економски факултет - Скопје

Научна област: бизнис-менаџмент

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	<u>Одржување на настава</u> [неделен број на часови * број на работни недели во семестар * бодување * години на изведување на настава] <u>Прв циклус студии</u> - Системска анализа на е-бизнис $4*15*0.04*4 = 9.6$ - Е-бизнис иновации $4*15*0.04*4 = 9.6$ <u>Втор циклус студии</u> - Глобални информациски инфраструктури $40*0.05*2=4$ - Е-бизнис иновации $40*0.05*4=8$	31.2
2	<u>Одржување на вежби</u> [неделен број на часови * број на работни недели во семестар * бодување * години на изведување на вежби] <u>Прв циклус студии</u> - Системска анализа на е-бизнис $2*15*0.03*4=3.6$ - Е-бизнис иновации $2*15*0.03*4=3.6$ - ЕРП системи $2*15*0.03*3=2.7$ - Менаџмент на е-бизнис $2*15*0.03*1=0.9$	10.8
3	<u>Консултација со студенти</u> [број на студенти * бодување] <u>Прв циклус студии</u> - Системска анализа на е-бизнис $420*0.002=0.84$ - Менаџмент на е-бизнис $284*0.002=0.17$ - ЕРП системи $330*0.002=0.66$ - Е-бизнис иновации $70*0.002=0.14$ <u>Втор циклус студии</u> Глобални информациски инфраструктури (едногодишни студии) $9*0.002=0.02$ - Е-бизнис иновации (двогодишни студии) $12*0.002=0.24$	2.07
4	<u>Ментор на дипломска работа</u>	4

	[број на менторства * бодување 0.2] - Е-бизнис иновации $9 * 0.2 = 1.8$ - Системска анализа во е-бизнис $11 * 0.2 = 2.2$	
5	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат [број на комисији * бодување 0.7] $1 * 0.7 = 0.7$	0.7
6	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура [број на комисији * бодување 0.3] $9 * 0.3 = 2.7$	2.7
7	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломски труд $40 * 0.1 = 4$	4
8	Пакет материјали за одреден предмет Пакет материјали за предавања по предметот Е-бизнис иновации	1
Вкупно		56,47

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Ментор на магистерски труд $2 * 2 = 4$	4
2	Национален координатор на меѓународен научен проект Lead country investigator - The World IT project. Project leader prof. Prashant Palvia, Professor at University of North Carolina at Greensboro, период 2015 - 2019 $1 * 9 = 9$	9
	Учесник во меѓународни научни проекти - COST Action TD1405 - European Network for the Joint Evaluation of Connected Health Technologies (ENJECT) - COST Action CA16121 - From Sharing to Caring: Examining Socio-Technical Aspects of the Collaborative Economy - COST Action TD1404 - Network for Evaluation of One Health (NEOH) - OI-net - Open Innovation network – Project from Erasmus lifelong learning programme $4 * 5 = 15$	20
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	8

	▪ Rüegg, Simon R., Liza Rosenbaum Nielsen, Sandra C. Buttigieg, Mijalche Santa, Maurizio Aragrande, Massimo Canali, Timothy Ehlinger, et al. 2018. “A Systems Approach to Evaluate One Health Initiatives.” <i>Frontiers in Veterinary Science</i> 5. https://doi.org/10.3389/fvets.2018.00023. ▪ Santa, Mijalce. 2015. “Learning Organisation Review – a ‘good’ Theory Perspective.” <i>The Learning Organization</i> 22 (5). https://doi.org/10.1108/TLO-12-2014-0067. $1^*5^{*60\%}=3$ $1^*5^{*100\%}=5$	
3	<u>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</u> ▪ Santa, Mijalche, Viktor Stojkoski, Marko Josimovski, Igor Trpevski, and Ljupco Kocarev. 2019. “Robust Determinants of Companies’ Capacity to Innovate: A Bayesian Model Averaging Approach.” <i>Technology Analysis & Strategic Management</i> 0 (0): 1–14. https://doi.org/10.1080/09537325.2019.1605052. $8^{*60\%}=4.8+1.739=6.539$ ▪ Santa, Mijalce, and Selmin Nurcan. 2016. “Learning Organization Modelling Patterns.” <i>Knowledge Management Research & Practice</i> 14 (1): 106–25. https://doi.org/10.1057/kmrp.2014.22. $8^{*90\%}=7.2+0.683=7.883$	14.422
	<u>Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на ЕИ и/или ОЕЦД</u> - Коавтор ▪ Rüegg, Simon, Barbara Häslar, Lisa Rosenbaum Nielsen, Sandra Buttigieg, Mijalche Santa, Maurizio Aragrande, Massimo Canali, et al. 2018. “A One Health Evaluation Framework.” In <i>Integrated Approaches to Health : A Handbook for the Evaluation of One Health</i>, 39–85. Wageningen: Wageningen Academic Publishers. https://doi.org/10.3920/978-90-8686-875-9. $1^*6=6$	6
4	<u>Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</u> ▪ Santa, Mijalche, and Geert Poels. 2019. “Atlas Framework for Integral Enterprise Modelling - Instantiation for Dynamic Capabilities Modelling.” In <i>ECIS 2019 Proceedings at AIS Electronic Library</i>, 11. Stockholm & Uppsala, Sweden: Association for Information Systems. ▪ Santa, Mijalche, and Anita Ciunova Shuleska. 2019. “Is Facebook A Ride-Sharing Platform? Exploration Through	9

	Affordance Theory.” In Humanizing Technology for a Sustainable Society Conference Proceedings. Maribor: University of Maribor Press. http://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/418.	
5	Рецензија на научен/стручен труд ▪ Academy of Management 2016 Annual Meeting - Untangling the Process of Transferring Organizational Practices in M&As: Multiple Phases and Moderators ▪ Academy of Management 2016 Annual Meeting - Nothing Formal About It... Or Is It? Social Media In The Workplace ▪ Academy of Management 2016 Annual Meeting - Bringing compassion into information systems research: a research agenda and call to action ▪ Academy of Management 2016 Annual Meeting - The impact of narrative learning on organizational processes and performance ▪ Academy of Management 2016 Annual Meeting - Projects as temporary trading zones: a theoretical proposal and empirical illustration ▪ The Learning Organisation Journal, 2016 - Time, space, organization and resilience – why the “when” and “where” disappear in a project ▪ Knowledge Management Research & Practice journal, 2016 - Knowledge Marketing: How can strategic customers be utilised for knowledge marketing in knowledge-intensive SMEs? ▪ WorldCIST conference, 2017 - A Governance Model for Managing Lightweight IT ▪ WorldCIST conference, 2017 - A Bibliometric and Sociometric Study on Healthcare Systems Maturity Models (HSMM) ▪ WorldCIST conference, 2017 - Application Scenarios of Novel Multiple Access (NMA) Technologies for 5G ▪ WorldCIST conference, 2018 - StratVision - A Framework for Strategic Vision Formalization ▪ WorldCIST conference, 2018 - Culture modeling and its integration in the BDI model ▪ WorldCIST conference, 2018 - Student Play: a didactic tool to educate in values ▪ Academy of Management 2018 Annual Meeting - Why is it necessary to unlearn in the pursue of e-Marketing capabilities development? ▪ Academy of Management 2018 Annual Meeting - Dynamic Capability Building – Developing an Enterprise Architecture Capability for the Digital Age ▪ Academy of Management 2018 Annual Meeting - Reconfiguring Dynamic Capabilities Through A Generative Dialogue Between Top Management And A Project Team ▪ Academy of Management 2018 Annual Meeting - Reputational Plays: Reputation and Ratings in Online Markets ▪ Academy of Management 2018 Annual Meeting - Sharing Economy Disruption and the Quest for Legitimacy: The Case of Uber ▪ Academy of Management 2018 Annual Meeting - Promoting Strategic Agility in Organizations: the Enabling Role of Information Technology	5.2

	- International Conference on Information Systems ,2018 - Towards an Adaptive Reference Model for Product Configurators - European Conference on Information Systems, 2018 - On designing an interactive system for data science: from hands-on sessions to user insights - Electronic Markets journal, 2019 - EDI in the tension between bilateral communication and standardization – an empirical analysis of the development of EANCOM - Journal of information systems engineering & management, 2019 - Enterprise Resource Planning Systems Implementation and Firm Performance: an Empirical Study - Една рецензија за Годишникот на Економски факултет - Скопје за 2016 година - Една рецензија за Годишникот на Економски факултет - Скопје за 2017 година - Една рецензија за Годишникот на Економски факултет - Скопје за 2018 година 26*0.2=5.2	
7	Учество на научен/стручен собир со реферат (усна презентација) (по 1 поен) - Santa, Mijalche (2016), Is open innovation a communicative action? An application of Habermas's theory of communicative action, <i>Workshop Service Science: Perspectives from the Next Generation of Service Scholars at European Conference on Information Systems, Istanbul, Turkey, June 2016.</i> - Santa, Mijalche (2016), Atlas theory for information systems research, <i>6th Concurrent ICIS-SIGPHIL Workshop at International Conference on Information Systems, Dublin, Ireland, December 2016</i>	2
Вкупно		77,622

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	<u>Рецензент на учебник за средно или основно образование</u> Претседател на стручен тим за рецензија на ракописот за учебник за предметот „Бизнис и претприемништво“ за 4 година за гимназиско и средно уметничко образование. Решение бр. 22-1-49/1 од 24.6.2016 година 1*0.5=0.5	0.5
	<u>Дизајн или изработка на информациски систем</u> Анализа на постојното веб-решение на Економскиот факултет – Скопје и идентификување на начини и давање на предлози за негово унапредување 22.4.2019 година 1*1=1	1
	<u>Член на национална жири-комисија</u> Член на жири за избор на најиновативно претпријатие на националниот конкурс „Иновативно претпријатие на годината“ во организација на Фондацијата „Претприемачки	1

	сервис за млади” и со поддршка на Град Скопје. мај 2019 година 1*1=1	
	<u>Превод на дел од книга</u> • Превод на делот Managing organisations од книгата за реализација на обуката Public accountant Certification Training (PACT)2 Macedonia, организиран од Centar of Excellence in Finance (CEF), Словенија, од 1.6.2015 до 10.10.2015 1*1=1	1
	<u>Предавање на институции од јавен интерес, културно-информативни центри</u> • Одржано предавање на тема „COST.EU – Програма со можности за професионален развој – Презентација на лични искуства“, на информативната сесија "Можностите за истражување и финансирање на истражувачки проекти преку програмите и фондовите на Европската Унија", на Економскиот факултет во Скопје на 18 декември 2018 година • Одржано предавање на тема "Хоризонт 2020 за мали и средни претпријатија", во Стопанската комора на Македонија, на 20 и 21 септември 2018 година • Одржано предавање на тема "Network sustainability: Alternative grant programs" на Rural Development Forum, во „Холидеј Ин“ на 18 ноември 2016 година. • Одржано предавање на тема „Можностите за финансирање за истражување и иновации“ на информативната сесија „Европски фондови за истражување и развој“ на Економскиот факултет во Скопје, на 5 декември 2016 година 4*0.5=2	2
	<u>Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание</u> • Journal of information systems engineering & management, e-ISSN: 2468-4376 1*1=1	1
	<u>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/ стручен собир</u> • Член на организациски одбор на меѓународната конференција "International Scientific Jubilee Conference 2018: "Transforming the business for future: Building a modern HR organization", одржана на Економскиот факултет во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, 4-5 октомври 2018 година 1*1=1	1
2	<u>Студиски престој во странство (0.5 поени)</u> • Студиски престој на Gent University во Гент, Белгија, од 1 до 30 јуни 2015 година • Студиски престој на Универзитетот во Осло, Норвешка, од 14 до 27 август 2016 година • Студиски престој на Jönköping University, Јонкопинг, Шведска, од 15 до 21 април 2018 година • Студиски престој на University of Eastern Finland Business School, Куопио, Финска од 4 до 10 јули 2019 година 4*0.5=2	2
3	<u>Учество во промотивни активности на Факултетот</u>	2

	Учество во промотивни активности „Отворени денови на Економски факултет - Скопје“ и посета и презентации по средни училишта во Скопје (2016, 2017, 2018 и 2019) 4 периоди * 0.5 поени= 2	
4	Член на факултетска комисија - Член на Конкурсна комисија за упис на нови студенти на прв циклус студии во учебната 2015/16 - Член на Конкурсна комисија за упис на нови студенти на прв циклус студии во учебната 2016/17 - Член на Конкурсна комисија за упис на нови студенти на прв циклус студии во учебната 2017/18 - Член на Конкурсна комисија за упис на нови студенти на прв циклус студии во учебната 2018/19 - Член на Конкурсна комисија за упис на нови студенти на прв циклус студии во учебната 2019/20 - Заменик-член на Комисија за определување на дисциплинска одговорност на студентите на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, 2016 - 2018 - Заменик-претседател на комисија за определување на дисциплинска одговорност на студентите на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, 2018 - 2020 - Член на Комисија која ќе се грижи за навремено ажурирање на веб-порталот на Економскиот факултет од 27.4.2017 година - Член на Библиотечниот одбор на Економскиот факултет во Скопје од 3.11.2017 година - Лице овластено за вршење на внатрешна контрола на информацискиот систем и информациската инфраструктура од 9.5.2018 година 10*0.5=5	5
	Вкупно	16,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	56,47
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	77,622
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	16,5
Вкупно	150,592

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сашо Јосимовски с.р.
 Проф. д-р Калина Трневска-Благоева с.р.
 Проф. д-р Лидија Пулевска-Ивановска с.р.

ПРЕГЛЕД

НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ

1. Докторски трудови

Ред. Бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС / НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	М-р Кирил Симеоновски	„Есеи за емпириска економија и финансии“	„Essays on empirical economics and finance“	Проф.д-р Михаил Петковски	09-1132/1 од 27.09.2019 год.
2	М-р Кајдафе Адеми	„Моделот на Солоу и економската конвергенција во земјите на Југоисточна Европа – економетриска анализа на панел-податоци“	“The Solow model and economic convergence in south-east European Countries – econometric analysis of panel data”	Проф.д-р Весна Буцевска	09-1292/1 од 27.09.2019 година

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА: „РЕФЕРЕНТЕН МОДЕЛ ЗА РАНГИРАЊЕ НА НИВОТО НА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СИСТЕМИТЕ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА” ОД М-Р ТРАЈЧЕ ВЕЛКОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА МАШИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје, на 37. седница одржана на 5 септември 2019 година, со Одлука бр.02-398/6, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р Трајче Велковски со наслов **Референтен модел за рангирање на нивото на имплементација на системите за безбедност и здравје при работа**, во состав: проф. д-р Љубен Дудески, редовен професор во пензија, УКИМ -Машински факултет - Скопје (претседател), проф. д-р Јасмина Чалоска, УКИМ -Машински факултет - Скопје (ментор, член), проф. д-р Атанас Кочов, УКИМ - Машински факултет - Скопје (член), проф. д-р Радмил Поленаковиќ, УКИМ - Машински факултет - Скопје (член) и проф. д-р Владимир Мученски, Универзитет во Нови Сад, Р Србија, Факултет за технички науки (надворешен член).

Комисијата во наведениот состав, детално ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Трајче Велковски, со наслов **Референтен модел за рангирање на нивото на имплементација на системите за безбедност и здравје при работа**, содржи 348 страници компјутерски обработен текст во фонт Georgia со македонска поддршка, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 10 фусноти, 253 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во седум поглавја, вклучувајќи вовед и заклучни согледувања. Деловите од поглавјата се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **апстрактот** јасно и концизно се претставени предметот и целите на истражувањето, како и очекуваните резултати и нивната примена. Наведени се прописите на Европската Унија во областа на безбедноста и здравјето при работа согласно со Европската рамковна директива 89/391/ЕЕС, чија основна цел е воведување на превентивни мерки кои ја поттикнуваат свеста за подобрување на безбедноста и здравјето на вработените, предводена од општите принципи на превенција на ризиците при работа. Согласно со Уставот на Република Северна Македонија, се посочува на основното право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност.

Првото поглавје - Вовед, дава податоци за значењето на областа безбедност и здравје при работа, како и за научноистражувачките предизвици во областа. Во ова поглавје е претставен преглед на фазите во истражувањето, со што се добива јасна слика за опсегот на истражувањето и очекуваните резултати. Посебно се нагласени системите за безбедност и здравје при работа и националните легислативи со кои се регулира оваа област. Претставени се надлежните државни органи, одговорни за следење на имплементацијата на Законот за безбедност и здравје при работа во Република Северна Македонија. Најавен е и проблемот на истражувањето, односно потребата од креирање на модел за рангирање на нивото на имплементација на системите за безбедност и здравје при работа. Прикажани се резултати од истражувања направени од Агенцијата за безбедност и здравје при работа на Европската Унија (EU OSHA), кои во

компаративната анализа помеѓу Република Северна Македонија и земјите од Европската Унија, покажуваат дека значајна причина за имплементација на системите за безбедност и здравје при работа е одржувањето на угледот на организацијата. Угледот на организацијата и нејзината конкурентска предност се темели на одржувањето на безбедна и здрава работна средина, која директно придонесува за зголемување на мотивацијата и довербата кај вработените, а аналогно на тоа и за зголемување на нивната продуктивност.

Во **второто поглавје** е направена сеопфатна анализа на системите за БЗР, вклучувајќи ги почетоците на областа за БЗР од историските податоци, па сè до современите системи за БЗР и легислативи во целост хармонизирани со Директивата 89/ 391 ЕЕС. Покрај меѓународните легислативи, направен е преглед на националната легислатива на Република Северна Македонија со закони и подзаконски акти, кои ја регулираат областа на БЗР. Меѓународните стандарди, како британскиот стандард OHSAS 18001 и новиот стандард развиен од Меѓународната организација за стандардизација ISO 45001, се исто така образложени во ова поглавје. Поглавјето завршува со анализа на моменталната состојба во областа на БЗР во Република Северна Македонија, преку анализа на повредите при работа и професионалните заболувања, кои дополнително укажуваат на сериозноста и посебната актуелност на проблематиката која е предмет на ова истражување.

Во **третото поглавје** е даден осврт на системите за мерење на перформансите, како значаен сегмент во постигнувањето на целта на истражувањето. Направен е преглед на модели за мерење на перформансите, како и најзначајните чекори при нивната имплементација. Фокусот е на системите за мерење на перформансите во БЗР, каде што е направена детална анализа преку преглед на литературните извори во оваа област и досегашните истражувања кои даваат посебен акцент на проблематиката. Во овој дел се идентификувани и индикаторите за безбедност при работа, кои влијаат на намалување на бројот на несреќи при работа и ја зголемуваат безбедноста при работа во компаниите од преработувачката индустрија. Овие индикатори за безбедност при работа претставуваат основа за креирање на концептуалниот модел за рангирање на нивото на имплементација на системите за безбедност и здравје при работа.

Четвртото поглавје во докторската дисертација, ја разработува методологијата применета за креирање на референтен модел за рангирање на нивото на имплементација на системите за безбедност и здравје при работа преку примена на Делфи методата со точно дефинирање на карактеристиките на експертскиот панел. За користена метода на истражување за докторската дисертација е даден теоретски осврт, вклучувајќи ги предностите и недостатоците, како и оправданоста за применетата метода во истражувањето. Во понатамошниот дел од ова поглавје, детално се претставени сите чекори при имплементацијата на Делфи методата, како и пречките кои треба да се надминат уште во фазата на планирање на оваа метода. Стручната квалификација и селекција на експертите, како и нивните предрасуди кои може да претставуваат закана за веродостојноста и конзистентноста на резултатите при истражувањето, се клучни во примената на оваа метода. Согласно со оцените на експертскиот панел од Делфи методата, креиран е квантифицираниот модел врз основа на концептуалниот модел.

Во **петтото поглавје** е претставен квантифицираниот модел за рангирање на нивото на имплементација на системите за безбедност и здравје при работа. Овој модел е составен од 50 индикатори за безбедност, поделени во 14 групи, кои влијаат на намалувањето на бројот на повреди при работа. Во ова поглавје се презентирани резултати од спроведеното истражување со примена на Делфи методата, односно статистичките показатели добиени од одговорите на експертскиот панел составен од 32 експерти. Истражувањето потврдува дека со примена на Делфи методата и бројот на итерации со одговори на прашалникот од страна на експертскиот панел, завршуваат со постигнување на консензус. Во ова поглавје, авторот на дисертацијата ги претставува резултатите од спроведеното истражување добиени со три итерации, вклучувајќи го и воведниот прашалник. Резултатите од секоја итерација, како и самите прашалници,

претставуваат дел од ова поглавје и тие се претставени со графички прикази и табели со соодветни толкувања за нив.

Во **шестото поглавје** е претставена методологија за валидација и верификација на моделот. Првиот чекор при валидација на моделот претставува примената на методот на фокус-група, која е составена од 14 членови од Националниот совет за безбедност и здравје при работа, што претставува експертско советодавно тело на Владата на Република Северна Македонија за креирање на политики од областа на безбедност и здравје при работа. Резултатот од фокус-групата се препораки и корекции за изворите на верификација, со кои треба да се потврдат веќе идентификуваните индикатори за безбедност во реален систем за безбедност и здравје при работа во одреден правен субјект. Овој модел, со инкорпорираните препораки од фокус групата, претставува влез во следниот чекор, односно реализација на истражување за верификација на моделот. Во следната фаза од истражувањето, моделот е тестиран во реални услови, односно направена е негова имплементација на статистички релевантен број на испитаници, претставници на големи компании, со над 250 вработени, од преработувачката индустрија. Со резултатите од спроведеното истражување е направена статистичка анализа, која преку линеарна регресија го верификува моделот.

Во **последното поглавје** се дадени заклучните согледувања на истражувањето, како и дискусија во однос на добиените резултати. Во ова поглавје е направен детален преглед на истражувањето со главен акцент на научниот придонес и можноста за примена на резултатите со препораки за идни истражувања. Тука се дава преглед на клучните резултати во дисертацијата и придобивките од истражувањето со фокус на примената на референтниот модел за рангирање на нивото на имплементација на системите за безбедност и здравје при работа.

Предмет на истражување

Предмет на истражувањето на докторската дисертација се системите за безбедност и здравје при работа и нивото на нивна имплементација во компаниите. Креираниот референтен модел за рангирање на нивото на имплементација на системите за безбедност и здравје при работа овозможува бенчмаркинг помеѓу правните субјекти во областа на безбедност и здравје при работа. Ваквиот систематски пристап за поставување на референтна точка или одредница во областа на безбедноста и здравјето при работа му овозможува на секој правен субјект, кој се залага за унапредување и подобрување на своето работење, да го постигне тоа преку споредување на своите перформанси со најдобрите од истата дејност.

Една од целите на компаративната анализа е подобрување на начинот на кој функционира правниот субјект и поставување на нови стандарди и корективни мерки, кои ќе придонесат за негово остварување на значителна конкурентска предност. Оваа конкурентска предност се темели на здрава работна средина и безбедни и здрави работници, со намален број на повреди и зголемена продуктивност на вработените. Излезните параметри добиени преку референтниот модел за рангирање на нивото на имплементација на системите за безбедност и здравје при работа се кредити, односно бодови кои се добиваат преку одговорениот прашалник развиен во моделот. Овие кредити го позиционираат правниот субјект на одреден квантифициран ранг, кој е компаративен со останатите конкуренти од индустријата, и даваат можности и насоки за подобрување на системот за безбедност и здравје при работа. Крајниот резултат доведува до зголемување на нивото на продуктивност на правниот субјект, преку намалување на загубеното време од повредите при работа и професионалните болести.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Состојбата во областа на безбедноста и здравјето при работа е прикажана преку анализа на националната легислатива во Република Северна Македонија, како и преку ситуациона анализа во областа дадена преку преглед на достапни податоци за бројот на повреди при работа по индустрии за изминативе години.

Дополнително е даден осврт на проблемите со евиденција на повредите при работа и недостатокот на структурирани податоци, како и ургентноста за усогласување на статистичка обработка на податоците со статистиката за повреди при работа на

Европска Унија (ESAW). Предложено е решение со поставување на единствен интегриран систем за евиденција на повредите при работа од кој можат да произлезат анализи, кои претставуваат основа за преземање на превентивни мерки за намалување на повредите при работа. На овој начин, Република Северна Македонија ќе може да биде поставена на мапата на Европската Унија, во областа на безбедноста и здравјето при работа и ќе може да ги постави своите идни стратески дејствија врз основа на компаративните анализи со останатите земји, следејќи ги европските трендови. Република Северна Македонија, како последица на транзиција на општествено-економскиот систем со континуирани здравствени реформи и покрај осовременета легислатива во областа на безбедноста и здравјето при работа, сепак националната статистика сè уште не обезбедува објективни и веродостојни податоци за состојбата на професионални болести и повреди при работа, како значајни индикатори за следење на перформансите на системот за безбедност и здравје при работа.

Краток опис на применетите методи

Методологијата применета во докторската дисертација, за прибирање, систематизирање и анализирање на потребните податоци, претставува сублимат на примена на квалитативни и квантитативни научноистражувачки методи.

Во докторската дисертација се применети следниве квалитативни методи: анализа и синтеза – анализираните индикатори за безбедност понатаму се синтетизирани со цел да се изготви преглед на концептуален модел, кој понатаму е предмет на дополнителни истражувања преку експертска група; опсервација – овој метод е искористен при прегледот на теоретската рамка од областа на безбедност и здравје при работа, размената на знаење и достапните секундарни извори за моменталната состојба во нашата држава во оваа област, како и критичкиот осврт на институционалната поставеност; Делфи метода – со примената на Делфи методата е формирана експертска група, која преку одреден број на итерации го анализира концептуалниот модел и врши негова корекција и адаптација на соодветните услови за негова примена, креирајќи го квантифицираниот модел; компарација – преку компаративната метода се направени споредбени анализи стекнати од други слични истражувања во оваа област; метод за валидација на моделот – фокус-група, со чија примена се валидира моделот од страна на учесниците во фокус-групата.

При поставувањето на моделот е користена комбинација од статистички методи, кои придонесуваат кон квантифицирање на прашалникот и поставување на тежинските фактори на секој од индикаторите за безбедност.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Резултатите од истражувањето даваат сет од индикатори распределени во соодветните групи кои влијаат на намалувањето на загубеното работно време како резултат на повреди при работа. Овие индикатори се идентификувани преку два извора, односно преку анализа на постојната литература со резултатите од научните трудови во областа на безбедноста и здравјето при работа и преку законските одредби согласно со националната легислатива во Република Северна Македонија. Ваквиот извор на идентификуваните индикатори преку националната легислатива прави одреден дел од индикаторите да бидат задолжителни, додека останатиот поголем дел од индикаторите се над минималните законски барања. Секој индикатор за безбедност, во излезниот резултат на моделот е верификуван преку изворот на верификација во однос на неговата имплементација во системот за безбедност и здравје при работа на одреден правен субјект. Со тоа, овие извори на верификација претставуваат клучни параметри преку кои се мерат перформансите на претпријатието во однос на безбедност и здравје при работа.

Во резултатите од истражувањето значајно е да се напомене дека најголемиот тежински фактор оценет од страна на експертите е доделен на групата индикатори кои се однесуваат на средствата за работа, како еден од најголемите извори за повреди при работа во преработувачката индустрија. Потоа следува групата индикатори за проценката на ризик и групата за посветеноста на менаџментот на безбедност и здравје при работа.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Трајче Велковски, со наслов **Референтен модел за рангирање на нивото на имплементација на системите за безбедност и здравје при работа**, претставува самостоен научноистражувачки труд, кој на научна основа, со примена на истражувачка методологија креира модел кој го рангира нивото на имплементацијата на системите за безбедност и здравје при работа.

Истражувањето е спроведено во големи компании во нашата држава од преработувачката индустрија. Резултатите од примена на референтниот модел придонесуваат за компаративна анализа и можност за самоевалуација на системот за безбедност и здравје при работа на одреден правен субјект. Ваквите придобивки му овозможуваат на менаџментот да го задржи угледот на правниот субјект преку намалување на загубеното време од повреди при работа и професионални болести и создавање на безбедни услови за работа.

Докторската дисертација на кандидатот м-р Трајче Велковски, со наслов **Референтен модел за рангирање на нивото на имплементација на системите за безбедност и здравје при работа**, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за позитивна оцена на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот, пред одбраната на докторската дисертација, ги објавил (дел од нив како прв автор, во меѓународни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани научноистражувачки трудови:

- [1] Jasmina Chaloska, Ljuben Dudeski, Atanas Kochov, **Trajce Velkovski**, Goran Popovski: "Signification of Implementation of Risk Assessment for Improvement of The Competitiveness of The Macedonian Companies", 4th International Conference "Management of Technology Step to Sustainable Production" (MOTSP2012), Zadar, Croatia, 14 - 16.06.2012.
- [2] Isein Ajdari, J. Chaloska, **T. Velkovski**: "Analysis of the Systems of Safety At Work in Coal Mines in The Republic of Macedonia", International conference, "Improvement of the occupational safety system", Tara, Serbia, 23-26.10.2013.
- [3] Ljuben Dudeski, Jasmina Chaloska, **Trajce Velkovski**: "Current Situation and Trends in The Field of OSH in R.Macedonia", International conference, "Improvement of the occupational safety system", Tara, Serbia, 23-26.10.2013.
- [4] Jovan Lazarev, M. Ivanov, **T. Velkovski**: "Analysis of The Hazards And Dangers of High Risk Jobs", International Conference - Safety engineering in function of improvement of the working conditions, Ohrid, Macedonia, 10-12.05.2013.
- [5] Mihajlo IVANOV, Jasmina CHALOSKA, Ljuben DUDESKI, **Trajce VELKOVSKI**: "Risk Assessment -Base For Prevention As A Priority In The System Of Safety At Work", International Conference on Accomplishments in Electrical and Mechanical Engineering and Information Technology, DEMI 2013, 30.05 – 1.06.2013, Bosnia and Hercegovina, Banja Luka.
- [6] **Velkovski T.**, Spasov P., Dudeski Lj., Chaloska J., "Analysis of the system of safety at work in opencast mines in "BUCIM", Radovish, Republic of Macedonia". 11th National conference with international participants, p. 30 – 36, Prolom, Serbia, 15-18 October 2014.
- [7] **Velkovski T.**, Chaloska J., Dudeski Lj.: "Model of Semi-Quantitative Risk Assessment for Safety at Work in Manufacturing Industry", Mechanical Engineering – Scientific Journal, Vol.33, No 1, pp. 83-90, April 2015.

- [8] Jasmina Chaloska, Ljuben Dudeski, **Trajce Velkovski**: “Overview of the Macedonian situation in the field of occupational safety and health and future recommendations”; ANNALS of Faculty Engineering Hunedoara – International Journal of Engineering Tome XIII [2015] – Fascicule 3 [August].
- [9] Михајло Иванов, Душко Станоески, **Трајче Велковски**, Јасмина Чалоска, Љубен Дудески, „Системи за електронска евиденција од областа - безбедност и здравје при работа“ - Меѓународна конференција за регионална соработка Бонтон во безбедност и здравје при работа, Охрид, Македонија, 29 – 31 октомври 2015.
- [10] Билјана Наумовска, Јасмина Чалоска, **Трајче Велковски**, „Модел за зголемување на безбедноста при работење со опасни хемиски супстанции“ - Меѓународна конференција за регионална соработка Бонтон во безбедност и здравје при работа, Охрид, Македонија, 29 – 31 октомври 2015.
- [11] **Трајче Велковски**, Јасмина Чалоска, Љубен Дудески, „Анализа на системот за евиденција на повредите при работа во Р. Македонија“ - Меѓународна конференција за регионална соработка Бонтон во безбедност и здравје при работа, Охрид, Македонија, 29 – 31 октомври 2015.
- [12] Mihajlo Ivanov, Dusko Stanoeski, Jasmina Caloska, **Trajce Velkovski**: “E- records system for occupational safety and health”, Mechanical Engineering – Scientific Journal, Vol.33, No 3, pp. 247-251, Decembar 2015.
- [13] Jasmina Caloska, Ljuben Dudeski, **Trajce Velkovski**,: “Situational analysis in the field of occupational safety and health an future recommendations”; PART V – society and economic development, Chapter 16 from Monograph University of Maribor: “Methods and Techniques for Industrial Development”, Maribor, Slovenia 2015.
- [14] Jasmina Chaloska, Ljuben Dudeski, **Trajce Velkovski**: “The occupational safety expert as basis for implementation and maintenance OSH systems” 2nd BALcanOSH International Conference for Regional Collaboration, Bled Slovenia, November 2016.
- [15] Jasmina Caloska, **Trajce Velkovski**: “The Educational Model for Occupational Safety Expert”; PART V – Education in social and economic development, Chapter 14 from Monograph, University of Maribor: “Advances in Production and Industrial Engineering” Franc Čuš and Valentina Gecevska, Maribor, Slovenia, April 2017.
- [16] **Трајче Велковски**, Јасмина Чалоска, Љубен Дудески, Владимир Мученски, Билјана Матевска; „Примена на Делфи методата во научни истражувања од областа на безбедност и здравје при работа“, 14та Меѓународна конференција, Дивчибаре, Србија октомври 2017.
- [17] Билјана Матевска, Јасмина Чалоска, **Трајче Велковски**; „Интерактивни модел за оптимизацију радних процеса који укључују опасне хемикалиије“, 14та Меѓународна конференција, Дивчибаре, Србија октомври 2017.
- [18] Jasmina Chaloska, **Trajche Velkovski**, Milan Petkovski, Mirjana Aleksevaska: “Occupational Safety and Health among the elderly workers in the Republic of Macedonia”, International Conference for Regional Collaboration – Building OSH in 21st century, Budva, Montenegro, October 2017.

- [19] Mučenski V., Kecman N., Peško I., Bibić D., Vujkov A., **Velkovski T.:** "Occupational Health and Safety Risk Assessment for Demolition Processes in Construction", Ergonomics International Journal, Volume 1 Issue 2, October 2017.
- [20] Matevska Biljana, Čaloska Jasmina, **Velkovski Trajče:** "Procena rizika korišćenjem softverskog rešenja za radna mesta sa opasnim hemikalijama" - XVII Nacionalni naučni skup s međunarodnim učešćem "Čovek i radna sredina", Upravljanje komunalnim sistemom i zaštita životne sredine, Nis, Serbia, Decembar 2017.
- [21] Jasmina Chaloska, Milan Petkovski, **Trajche Velkovski**, Snezhana Jankova Petkovska: "How to make functional OSH system?", 15th International conference, Continuous Education the Basis for Improving Occupational Safety, Kladovo, Serbia, September 2018.
- [22] Vladimir Mučenski, Igor Peško, **Trajče Velkovski**, Jasmina Čaloska, Aleksandra Vujkov, Dragana Bibić: "Impact of Construction Machinery and Tools on Non-Fatal Injuries in the Building Processes" DOI Number: 10.17559/TV-20170703160241, Scientific-professional Journal of Technical Faculties of University in Osijek, Technical Gazette 25, 6(2018), 1201-1208 (Impact Factor = 0,69).
- [23] **Velkovski Trajče**, Jasmina Chaloska, Milan Petkovski, Slavica Jankova: „National study for Occupational safety and health, Republic of Macedonia“, Macedonian association for protection at work, Skopje, 2018.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Имајќи ги предвид презентираниот текст и неговата целосна анализа, Комисијата позитивно ја оценува докторската дисертација под наслов **РЕФЕРЕНТЕН МОДЕЛ ЗА РАНГИРАЊЕ НА НИВОТО НА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СИСТЕМИТЕ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА**, од кандидатот **м-р Трајче Велковски**. Докторската дисертација ги задоволува потребните методолошки барања и претставува научен придонес во областа на рангирање на нивото на имплементацијата на системите за безбедност и здравје при работа.

Според тоа, Комисијата има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје, да го прифати позитивниот извештај за докторската дисертација на наведената тема и за кандидатот да закаже јавна одбрана.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Љубен Дудески- претседател с.р.
Проф. д-р Јасмина Чалоска – ментор, член с.р.
Проф. д-р Атанас Кочов – член с.р.
Проф. д-р Радмил Поленаковиќ – член с.р.
Проф. д-р Владимир Мученски – надворешен член с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО – НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: ПЕДИЈАТРИЈА И ДЕТСКИ БОЛЕСТИ СО НЕГА НА БОЛНО И ЗДРАВО ДЕТЕ НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет Скопје, објавен во весниците „Вечер“ и „Коха“ од 15.8.2019 година, за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: педијатрија и детски болести со нега на болно и здраво дете, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр.02-3749/1, донесена на 4.9.2019 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Ацо Костовски, редовен професор на Медицинскиот факултет, проф. д-р Емилија Влашки, редовен професор на Медицинскиот факултет, проф. д-р Филип Дума, редовен професор на Медицинскиот факултет, проф. д-р Лидија Карева, вонреден професор на Медицинскиот факултет, проф. д-р Аспазија Софијанова, вонреден професор на Медицинскиот факултет.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот објавен на 15.8.2019 година во весниците „Вечер“ и „Коха“ за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: педијатрија и детски болести со нега на болно и здраво дете во предвидениот рок се пријави еден кандидат, и тоа за избор на вонреден професор, доц. д-р Соња Бојациева.

1. Биографски податоци и образование

Кандидатката доц. д-р Соња Бојациева е родена во Скопје, 3.8. 1970 година. Основно и средно образование завршила во Скопје со одликен успех. Медицинскиот факултет го завршила во 1994 година во Скопје со просек 9,11. На ЈЗУ Универзитетска клиника за детски болести во Скопје е вработена од 1996 година. По завршувањето на специјализацијата по педијатрија во 2001 година, распределена е на шестмесечна работа на Одделот за интензивна терапија и лекување, а потоа на Одделот за гастроентерохепатологија. За асистент по предметот Педијатрија е избрана 2005 година. Магистерскиот труд под наслов **Значењето на квантитативното одредување на албумин и ИгГ во ликвор во диференцирање на разни морбидни состојби во централниот нервен систем** го одбрала во 2003 година. Во 2013 ја одбрала докторската дисертација под наслов **Корелација помеѓу генотипските, фенотипските и имунолошките карактеристики на инфламаторната болест на цревата во детската возраст.**

Промовирана е во звањето примариус во 2013 г. Во 2015 ја завршила супспецијализацијата по педијатриска гастроентерохепатологија. За доцент по предметот Педијатрија е избрана во 2015 година. Во 2015 година е избрана за генерален секретар на Здружението на педијатрите на Р Македонија. Потпретседател е на Македонското здружение за парентерална и ентерална исхрана.

Наставно-образовна дејност

Кандидатката, во рамките на наставно-образовната дејност на Медицинскиот факултет при УКИМ, активно е вклучена во активностите на Катедрата за педијатрија. Избрана е за асистент по предметот педијатрија во 2005 година. За доцент по предметот педијатрија е избрана во 2015 година. Активно учествува во изведувањето на практичната и теоретската настава по предмет Педијатрија на студентите по медицина,

стоматологија, фармација, медицински сестри, физиотерапија и логопеди. Активно е вклучена во едукацијата по предметот Клиничко испитување и ургентна медицина. Учествува во студентските испити и колоквиуми по предметот Педијатрија и активно е вклучена во едукацијата на специјализанти по предметот педијатрија како едукатор и ментор. Активен предавач е на секции и стручни состаноци на педијарското и други здруженија.

Научноистражувачка дејност

Д-р Соња Бојациева е активен истражувач со посебен интерес во областа на педијатријата и педијатриската гастроентерохепатологија. Магистерскиот труд под наслов **Значењето на квантитативното одредување на албумин и ИгГ во ликвор во диференцирање на разни морбидни состојби во централниот нервен систем** го одбрала во 2003 година. Докторската дисертација под наслов **Корелација помеѓу генотипските, фенотипските и имунолошките карактеристики на инфламаторната болест на цревата во детската возраст** ја одбрала во 2013 година.

Член е на меѓународниот научноистражувачки проект “ICF-CY MedUSE”-European project within the frame of Erasmus+ Strategic Partnerships, финансиран од Erasmus+. Учествува на многубројни национални и меѓународни конгреси со свои усни и постерски презентации, а како поканет предавач учествува на повеќе национални и странски стручни собири.

Автор и коавтор е на научни трудови објавени во зборник на апстракти на национални конгреси, национални конгреси со меѓународно учество и меѓународни конгреси и списанија.

Стручно-применивачка дејност и дејност од поширок интерес

Доц. д-р Соња Бојациева активно е вклучена во стручната дејност при Клиниката за детски болести од нејзиното вработување во 1996 година. Од 2001 година, како специјалист педијатар на Одделот за гастроентерохепатологија и дежурства при Клиниката и Одделот за интензивна нега и терапија. Вклучена е во работата во повеќе комисии во склоп на Клиниката за детски болести. За одбележување е нејзината функција координатор за имплементација на ДРГ при Клиниката за детски болести, спроведувањето и член на комисијата за внатрешна контрола.

Учествува во стручното унапредување на службата за педијатрија во државата. Во неколку наврати реализирала стручни престои во странство: во 2008 година, во период од еден месец, остварила стручен престој во St.Luc болницата во Брисел, Белгија, едукација за педијатриска хепатална трансплантација. Реализирала стручен престој во период од три месеци во 2014 година во педијатриската болница “Bambino Gesù”, Digestive and Endoscopic Surgery.

Во 2002 и 2004 година активно учествува на еднонеделните семинари во Салзбург во полето на детската гастроентерохепатологија. Во 2007 година остварила стручен престој во Универзитетската детска клиника во Грац, на Одделот за гастроентерохепатологија. Кандидатката се стекнува со лиценца за вештачење од областа на педијатријата во 2015 година.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Соња Илија Бојациева

Институција:

Медицински факултет, Скопје

Научна област:

педијатрија, детски болести со нега на болно и здраво дете.

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,12 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,00	Да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: Педијатрија Поле: гастроентерохепатологија, подрачје: педијатриска гастроентерохепатологија.	Да
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови I. 1.Назив на списанието: International Journal of Medicine & Healthcare. 2.Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 13 (USA, Macedonia, Brazil, Hong Kong, Albania, India, Iran ...). 3.Наслов на трудот: Surgical Treatment of a Seven-Year-Old Boy with Refractory Epilepsy Due to Focal Cortical dysplasia, Case report 4. Година на објава: 2016 II. 1.Назив на научното списание: Universal Journal of Public Health ; 2.Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 47 (USA, Austria, France, Turkey, United Kingdom, Egypt, China, Kenya, Albania....)	Да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	3. Наслов на трудот: Investigation og Drivers and Determinants of Inpatient and Outpatient Satisfaction in Public Ambulatory and Hospital Departments. 4. Година на објава: 2017 III. 1.Назив на списанието: Journal of Macedonian Association of Physiologists and Antropologists Physioacta. 2.Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови 26, број и припадност по земји):26 (Rumunia, Bulgaria, Serbia, БИH, Monte Negro, Turkey, BelarusMacedonia, Slovenia, USA), 3.Наслов на трудот: Cerebral Infarction caused by acute Middle Cerebral Artery Occlusion in Children: A two case Report. 4. Година на објава: 2017 IV. 1.Назив на списанието: Journal of Macedonian Association of Physiologists and Antropologists Physioacta. 2.Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови 26, број и припадност по земји): (Rumunia, Bulgaria, Serbia, БИH, Monte Negro, Turkey, BelarusMacedonia, Slovenia, USA), 3.Наслов на трудот: Familial Juvenile Polyposis Syndrome-A case Report. 4. Година на објава: 2017 V. 1.Назив на списанието: Mac.Med Review 2.Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 19 (Croatia, Geramany, Serbia, Republika Srpska, Macedonia, Slovenia, USA, UK). 3.Наслов на трудот: Tethered Cord Syndrome in Children-report of two cases 4. Година на објава: 2017 VI.. 1.Назив на списанието: MEDICUS 2.Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји):35 (Croatia, Geramany, Serbia, Republika Srpska, Macedonia, Slovenia, USA, UKBelgium, Austria, Montenegro, Croatia, Kosovo, Israel, Bulgaria,). 3.Наслов на трудот: S100B Early Biochemical Marker for Brain Injury at Children. 4. Година на објава: 2017 VII. .Назив на списанието: Journal. Prev. Ped 2.Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 34 (Italy, Georgia, Montenegro, Croatia, Geramany, Switzerland, SerbiaUSA) . 3.Наслов на трудот: Acute Enterocolitis in Children-aspects of oral rehydration. 4. Година на објава: 2018 VIII. Назив на списанието: Contributions.Sec.of Med.Sci 2.Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 31 (France, Slovenia, Poland, Croatia, Germany, AustriaSerbia, USA) .	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	3.Наслов на трудот: Comparison of Argon Plasma Coagulation and Injection Therapy with Adrenalin and Polidocanol in Upper Gastrointestinal Tract. 4. Година на објава: 2018	
3.2	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји I 1.Назив на зборникот: Зборник апстрактата 2.Назив на меѓународниот собир: 4 годишни конгрес удружења за превентивну педијатрију Србије са меѓународним учештем. 3.Имиња на земјите: Србија, Македонија, Црна Гора 4. Наслов на трудот: Улога пробиотика у превенцију антибиотик асоцирачка дијареја код деца. 5. Година на објава: 2017 II 1.Назив на зборникот: Зборник апстрактата 2.Назив на меѓународниот собир:5 конгрес удружења за превентивну педијатрију Србије 3.Имиња на земјите: Србија, Македонија, Црна Гора 4. Наслов на трудот: Акутни ентероколитис код деца 5. Година на објава: 2018 III 1.Назив на зборникот: Abstract book 2.Назив на меѓународниот собир: ESPGHAN 50 th Annual Meeting 3.Имиња на земјите: Belgium, USA, UK, Israel, Germany... 4. Наслов на трудот: Inflammatory bowel Disease in children-clinical, phenotypic, immunological and genetic aspects of diagnosis and treatment. 5. Година на објава: 2017 IV 1.Назив на зборникот: Balkan Journal of Clinical Laboratory 2.Назив на меѓународниот собир: 26 th Meeting of Balkan Clinical Laboratory Federation .The 6 th National Congress of the Macedonian association of Medical Biochemistry and Laboratory Medicine 3.Имиња на земјите: France, Belgium, Macedonia, Montenegro, Serbia, Croatia, Bulgaria USA, Turkey, Albania, Bosna and Hercegovina). 4. Наслов на трудот: Biomarker for early detection of acute kidney injury. 5. Година на објава: 2018	Да
4	Претходен избор во наставно-научно звање – доцент, датум и број на Билтен: Научен соработник- Билтен број 1091, Скопје, 31 декември 2014. Доцент- Билтен број 1098, Скопје, 15 април 2015	Да
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	Да

Членови на Рецензентската комисијата

Проф. д-р Ацо Костовски с.р.
Проф. д-р Емилија Влашки с.р.
Проф. д-р Филип Дума с.р.
Проф. д-р Лидија Карева с.р.
Проф. д-р Аспазија Софијанова с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Соња Илија Бојациева

(име, татково име и презиме)

Институција: Медицински факултет, Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: педијатрија, детски болести со нега на болно и здраво дете.

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Вежби за студенти: Медицина-Педијатрија	
	2015 - 2 семестра * 44 часа=88 * 1 групи =88 * 0,03	2,64
	2016 - летен семестар *44 часа (1 група) + зимски семестар 88 часа (2 групи) =132 * 0,03	3,96
	2017 - 2 семестра *44 часа =88 * 1 група=88 * 0,03	2,64
	2018 - 2 семестра *44 часа =88 * 1 група=88 * 0,03	2.64
	2019 - 1 семестар *44 часа 1 група=44 * 0,03	1.32
2.	Вежби за студенти: Медицина –ургентна медицина	
	2015 - 9 часа * 0,03	0,27
	2016 – 4 часа * 0,03	0,12
	2017 – 4 часа * 0,03	0,12
	2018 – 4 часа * 0,03	0,12
	2019 – 4 часа * 0,03	0,12
3.	Вежби за студенти: Стоматологија	
	2015 - 18 часа * 0,03	0,54
	2017 – 18 часа * 0,03	0,54
	2018 – 18 часа * 0,03	0,54

4.	Одржување на менторска настава за клиничка практика по педијатрија 2015 120 часа x 0,06 2016 240 часа x 0,06 2017 120 часа x 0,06 2018 120 часа x 0,06	7,2 14,4 7,2 7,2
5.	Вежби за студенти: Клиничко испитување 2015 - 16 часа * 0,03 2017 - 16 часа * 0,03	0,48 0,48
6.	Педијатрија семинар 2015 - 1 часа * 0,03 2016 - 1 часа * 0,03 2017 - 1 часа * 0,03 2018 - 1 часа * 0,03	0,03 0,03 0,03 0,03
7.	Семинари по гастроентерохепатологија во рамките на теоретската настава на специјализацијата по педијатрија и постдипломски студии на Медицински факултет 2017 – 4 часа * 0,05	0,2
8.	Предавања: Педијатрија за студенти по медицина 2015 2 часа * 0,04 2016 8 часа * 0,04 2017 6 часа * 0,04 2018 6 часа * 0,04 2019 4 часа * 0,04	0,08 0,32 0,24 0,24 0,16
9.	Предавања: Педијатрија за студенти по стоматологија 2015 1 час * 0,04 2016 1 часа * 0,04 2017 1 часа * 0,04	0,04 0,04 0,04

	2018 1 часа * 0,04	0,04
10.	Предавања, Педијатрија: логопеди - 2016 4 часа * 0,04 - 2017 4 часа * 0,04 - 2018 4 часа * 0,04 - 2019 4 часа * 0,04	0,16 0,16 0,16 0,16
11.	Предавања: Педијатрија: Физиотерапевти - 2016 2 часа * 0,04 - 2017 2 часа * 0,04 - 2018 2 часа * 0,04 - 2019 2 часа * 0,04	0,08 0,08 0,08 0,08
12.	Предавања: Здравствена нега на деца и младина со педијатрија (медицински сестри висока школа) - 2016 3 часа * 0,04 - 2017 4 часа * 0,04 - 2018 4 часа * 0,04 - 2019 4 часа * 0,04	0,12 0,16 0,16 0,16
13.	Консултации со студенти 2015 142 *0.002 2016 96 *0.002 2017 242 *0.002 2018 102 *0.002 2019 144 *0.002	0,28 0,192 0,48 0,20 0,28
14.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура	0,3
15.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа 3*0,1	0,3
16.	Ментор и едукатор на здравствена едукација Ментор 2015 3 часа неделно*15 недели * 2 семестра (30 недели) *0.08 (3 кандидата ментор)	21.6

2016	3 часа неделно*15 недели * 2 семестра (30 недели) *0.08 (2 кандидата ментор)	14.4
2017	3 часа неделно*15 недели * 2 семестра (30 недели) *0.08 (3 кандидата ментор)	21.6
2018	5 часа неделно*15 недели * 2 семестра (30 недели) *0.08 (3 кандидата ментор)	36.0
2019	5 часа неделно*15 недели * 1 семестар (15 недели) *0.08 (3 кандидата ментор)	18.0
Едукатор		
2015 вкупно 10 кандидати		
1 кандидат	- 5 месеци. 5 часа неделно* 20 недели *0.08=8)	8.00
4 кандидати	- 3 месеци. 5 часа неделно* 12 недели *0.08=19.2)	19.2
5 кандидати	- 1 месец . (5 часа неделно* 4 недели *0.08=8	8.00
2016 вкупно 12 кандидати		
7 кандидати	по 3 месеци . 5 часа неделно*12 недели *0.08	33.6
2 кандидати	по 2 месеца. 5 часа неделно*8 недели *0.08	6.4
3 кандидати	по 1 месец. 5 часа неделно*4 недели *0.08=4.8	4.8
2017 вкупно 11 кандидати		
2 кандидата	по 4 месеци. 5 часа неделно*16 недели *0.08=12.8	12.8
2 кандидати	по 3 месеци . 5 часа неделно*12 недели *0.08=9.6	9.6
4 кандидати	по 2 месеца. 5 часа неделно*8 недели *0.08=12.8	12.8
3 кандидати	по 1 месец . 5 часа неделно*4 недели *0.08=4.8	4.8
2018 вкупно 11 кандидати		
1 кандидат	5 месеци. 5 часа неделно*20 недели *0.08=8	8.00
1 кандидат	4 месеци. 5 часа неделно*16 недели *0.08=6.4	6.4
2 кандидати	3 месеци. 5 часа неделно*12 недели *0.08=9.6	9.6

	4 кандидати по 2 месеца. 5 часа неделно*8 недели *0.08=12.8 3 кандидати по 1 месец. 5 часа неделно*4 недели *0.08= 2019 вкупно 9 кандидати 1 кандидат по 6 месеци. * 5 часа неделно*24 недели *0.08=9.6 1 кандидат по 3 месеци. * 5 часа неделно*12 недели *0.08=4.8 4 кандидати по 2 месеци. * 5 часа неделно*8 недели *0.08= 12.8 3 кандидати по 1 месеци. * 5 часа неделно*4 недели *0.08= 4.8	12.8 4.8 9.6 4.8 12.8 4.8
17.	Едукатор - Медицински симулациски центар (6 часа x 10 дена x 0.08) 2017 2 групи по 20 кандидати (40 кандидати) * 5 часа дневно * 1 недели *0.08 =16. 2018 20 кандидати * 5 часа дневно * 1 недели *0.08 = 8 2019 1 група (20 кандидати) * 5 часа дневно * 1 недели *0.08 = 8	16.00 8.00 8.00
18.	Едукатор на специјализанти на семејна медицина 2015 1 кандидат по 2 недели * 5 часа неделно *0.08= 0.8 2016 2 кандидата по 2 недели= * 5 часа неделно *0.08= 1,6 2017 2 кандидат 2 недели= * 5 часа неделно *0.08=1.6 2018 1 кандидат 2 недели * 5 часа неделно *0.08= 0.8 2019 1 кандидат 3 недели * 5 часа неделно *0.08= 1.2 2 кандидата 2 недели* 5 часа неделно *0.08= 1.6	0.8 1,6 1,6 0.8 1.2 1.6
19.	Консултации со студенти во рамките на здравствена клиничка практика 2015 2 *0.2 2016 8 *0.2	0,4 1,6

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

1.	Учесник во меѓународен научноистражувачки проект “ICF-CY MedUSE”- European project within the frame of Erasmus+ Strategic Partnerships, финансиран од Erasmus+	5
2.	Учесник во национален научноистражувачки проект: ИНЦИДЕНЦА И ЕТИОЛОГИЈА НА АНЕМИИ КАЈ ХОСПИТАЛИЗИРАНИ ДЕЦА НА ВОЗРАСТ ПОД ПЕТ ГОДИНИ	3
3.	Учесник во национален научноистражувачки проект: Улогата на неонаталниот скрининг во превенција на респираторните секвели и нутритивните дефицити кај деца дијагностицирани со цистична фиброза	3
4.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор 1. Filip Hristo Duma, Aspazija Sofijanov, Ana Stamatova, Vesna Sabolic-Avramovska, Sonja Bojadzieva, Natalija Angelkova Surgical Treatment of a Seven-Year-Old Boy with Refractory Epilepsy Due to Focal Cortical Dysplasia, Case Report. International Journal of Medicine & Healthcare. 2016; 2(1):9-16 2. Dervisov D. Bojagjjeva S. Duma F. Sofijanov A. Stamatova A. Jordanova O. Ilievski V. Familial Juvenile Polyposis Syndrome-a case report. Physioacta 2017; 11(1):33-38 3. Duma F. Bojagjjeva S. Sofijanov A. Stamatova A. Jordanova O. Kacarska R. Cerebral artery occlusion in children a two case report. Physioacta 2017;11(1):39-48 4. Filip Duma, Sonja Bojadzieva, Aspazija Sofijanov, Ana Stamatova, Angelcho Andonovski and Olivera Jordanova TETHERED CORD SYNDROME IN CHILDREN – REPORT OF TWO CASES. Mac Med Review 2017; 71(2):136-139. 5. Sofijanov A., Duma F., Bojagjjeva S., Jordanova O., Janchevska A. 100B EARLY BIOCHEMICAL MARKER FOR BRAIN INJURY AT CHILDREN . Medicus 2017; 22(1):104-109 6. Vesna Velikj Stefanovska, Miodraga Stefanovska-Petkovska, Marjan Bojadziev, Sonja Bojadzieva. Investigation og Drivers and Determinants of Inpatient and Outpatient Satisfaction in Public Ambulatory and Hospital Departments. Universal Journal of Public Health 2017; 5(4):141-150 7. Sonja Bojadzieva. Acute Enterocolitis in Children-aspects of oral rehydration. Prev. Ped. 2018; 4(1-2):36-40	3 3 3 3 3 3 3

	8.Atip Ramadani, Rozalinda Popova Jovanovska, Meri Trajkovska, Vladimir Andreevski, Viktorija Calovska, Vladimir Serafimovski, Sonja Bojadzieva. Comparison of Argon Plasma Coagulation and Injection Therapy with Adrenalin and Polidocanol in Upper Gastrointestinal Tract. Contributions.Sec.of Med.Sci., 2018;Vol XXXIX (2-3):63-68	5 3
5.	Пленарни предавања на научен стручен собир со меѓународно учество 1.Педијатриска школа, Удружење педијатра Србије, 2016 Златибор. Зборник радова, Парентерална исхрана, стр,122-127. 2. Sonja Bojadzieva. Acute Gastroenterocolitis in children-new approaches of treatment. VI Pediatric School of Republic of Kosova. 12-15 October Durres, Albania, 2017:69 3.Sonja Bojadzieva. Plenarno predavanje. Uloga probiotika u prevenciju antibiotic asociracku dijareju kod dece. 4ti godisni kongres Udruzenja za preventivnu pedijatriju Srbije sa megumarodnim ucescem. Zbornik Apstrakata April 2017:41 4. Sonja Bojadzieva. Akutni enterokolitis u dece.V kongres Udruzenja za preventivnu pedijatriju Srbije sa megjunarodnim uceshcem, Nis 20-22 April 2018, p.87. 5.Sonja Bojadzieva. Management of Acute Gastroenteritis in Children. Pediatric Association of Macedonia. Balkan School for pediatrics, Abstract book , Skopje October 2018. 6.VII JUFEDA Jesenji Simpozijum. Simpozijum o racionalnoj upotrebi antibiotika, “Probiotik uz antibiotic-pravilan izbor od prvog dana” Oktobar 2016. 7. Sonja Bojadzieva. Recent Findings in the Diagnosis and Treatment of Inflammatory Bowel Disease in the Childhood Age. Book of abstracts, 6th Congress of Pediatrics of Macedonia with international participation, Struga, Macedonia, 2015; 89(91):18	3 3 3 3 3 3
6.	Секциски предавања на научен/стручен собир 1.Здружение на педијатрите на Р Македонија, секциски состанок и Генерално годишно собрание на Здружението 2.4.2015 година. Превенција на дијареа предизвикана од антибиотици во детската возраст со пробиотици. 2. Стручен состанок на Македонското здружение за гастроентерохепатологија. Современ пристап во третманот на пациенти со инфламаторни цревни болести. 27.5.2016 година, Скопје. 3.Предавање на стручен состанок на Интердисциплинарното здружение на лекари за добра клиничка пракса, тема: Исхрана кај компромитирани пациенти”. 14.12.2018 година, Деканат на Медицински факултет во Скопје.	1.00 1.00 1.00

7.	Апстракти објавени во зборник на конференција-меѓународна 1.Sonja Bojadzieva, Aco Kostovski. Inflammatory bowel Disease in children-clinical, phenotypic, immunological and genetic aspects of diagnosis and treatment.ESPGHAN 50th Annual Meeting Prague 2017; 64, (Suppl. 1):449 2..Aspazija Sofijanovа, O.Jordanovа, S.Bojagjievа, A.Janchevskа, F.Duma Early biomarkers for hypohic- ischemic brain injury in the newborns 5 Godisni kongres udruzenja za preventivnu pedijatriju Srbije 2018 Zbornik Apstrakata Nis April 2018:67. 3.Sofijanovа A. Duma F. Bojagjievа S. Jordanovа O.Janchevskа A. Serum biochemical marker for brain injury at children. 6th congress of pediatric association of republic of Kosovo. Scientific Program 4-6 May 2017 Prishtina. 4.Sonja Bojadzieva, Aspazija Sofijanovа, Filip Duma, OliverаJordanovа Role of Cytokines in InflammatoryBowel Diseasein Children 6th congress of pediatric association of republic of Kosovo 2017, Scientific Program 4-6 May 2017 Prishtina. 5.H.Mandzukovskа, Lj.Kojik, S.Naunovа, R.Muratovskа, T.Voinovskа, S.Neshkovа, M.Kimovskа,A.Sofijanovа,S.Bojadzieva. Oesophageal atresia - experience and management on department of intensive care and therapy 6th Congress of Pediatric Association of Macedonia with international participation, October 08-11, 2015 Struga, Mac.Med.Review,2015;89(91):99 6.Sonja Bojadzieva, Filip Duma, Oliverа Jordanovа, Aspazija Sofijanovа, Ljiljana Tasevskа R'mus, Aleksandra Janchevskа. Biomarker for the Early Detection of acute kidney injury. 6 th Nacional Congress of the Macedonian Association of Medical Biochemistry and Laboratory Medicine 3-6 October, Balcan Journal of Clinical Laboratory 2018;26(18) :65 . 7.Filip Duma, Sonja Bojadzieva, Aspazija Sofijanovа, Ana Stamatovа, Oliverа Jordanovа, Natalija Angelkovа, Vesna Sabolic. Tethered cord syndrome in children-report of two cases. VI Congress of Pediatric Association of Republic of Kosovo, Scientific Program 4-6 May 2017 Prishtina. 8.Nikcevska N. Kostovski A. Bojadzieva S., Grujovskа S., Todorovski G. Evaluation of rapid serologic test in diagnostics of celiac disease. Book of abstracts, 6th Congress of Pediatrics of Macedonia with international participation, Struga, Macedonia, Mac Med Review, 2015;89 (supl.91):121 9.Nikcevska N. Bojadzieva S. Kostovski A. Grujovskа S., Todorovski G. Tufting enteropathy case report. Zbornik na apstrakti, IIIesti kongres na Zdruzenieto na pedijatriite na R.M so internacionalno u;estvo,, Struga 2015;89 (supl.91) p.122. 10.B.Choneska Jovanovа, S.Glamochanin, K.Martinovа, R.Kacarska, Z.Trajkovа Antevskа, K.Manevа, S.Kochevа,	1.00 1.00 1.00 1.00 1.00 1.00 1.00 1.00 1.00

	S. Bojadzieva, A. Jovanovska. Use of oral propranolol for treatment of hemangiomas in childhood. Book of abstracts, 6th Congress of Pediatrics of Macedonia with international participation, October Struga 2015, Macedonia, pp 28. 11. Bojadzieva S., Kostovski A., Nikcevska N., Grujovska S., Todorovski G. Display of cases in one family with Tyrozinemia type 1. Book of abstracts, 6th Congress of Pediatrics of Macedonia with international participation; October Struga, Macedonia, 2015; 89 (91):19. 12. Bojadzieva S., Kostovski A., Nikcevska N., Grujovska S., Todorovski G. Inflammatory bowel disease in children after therapy with infliximab, series of cases. Book of abstracts, 6th Congress of Pediatrics of Macedonia with international participation; pp17. October 2015, Struga, Macedonia. 13. Sonja Bojadzieva. Management of Acute Gastroenteritis in Children. Pediatric Association of Macedonia. Balkan School for pediatrics, Abstract book, Skopje October 2018.	1.00 1.00 1.00 1.00
8.	Апстракти објавени во зборник на конференција национална	
	1. Sonja Bojadzieva, Aspazija Sofijanovska, Tatjana Baevska Vuckovic. Cow's milk protein allergy in childhood. 7 th Pediatric Congress. Abstract book. Strumica June 2019. 2. Sonja Bojadzieva. Inflammatory bowel disease in children-aspects of diagnosis and therapy. Takim professional mjekesor XXI, Struga 2016:7 3. Bojadzieva S. Acute Gastroenterocolitis in Children-Contemporary Principles of Treatment.. V Macedonian Congress of Infectious Diseases, 2016 Ohrid. Book of abstracts. Mak.med.pregled 2016;70 (Supl. 93) p.15. 4. Sonja Bojadzieva, Nevzat Elezi, Bekim Ismaili. Treatment of acute and antibiotic associated diarrhea in childhood. Takim professional mjekesor XXII, Stryga 2017:75 5. S.Bojadzieva. The role of probiotics in respiratory diseases in childhood. Vtor simpozium Novini vo alergologijata i imunologijata. Zbornik na apstrakti za II Simpozium na alergoloziite so megunarodno ucestvo. Makedonska akademija na naukite i umetnostite (MANU), Skopje, Septemvri 2017, Mak med pregled . 2017:70 (Supl.97) 2017:4-5	0.5 0.5 0.5 0.5 0.5
9.	Рецензија на научен/стручен труд 3 труда *0,2	0.6
	Вкупно	77.1

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени

1.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија 1.Член на Комисија за оценување на исполнетост на условите во однос на просторот, опремата, и стручниот кадар за основање на Клиничка болница „Жан Митрев“, 2018 година 2.Член на Комисија за контрола на оцена на привремена спреченост за работата на избраните лекари, односно на првостепените и второстепените лекарски комисиии на Фондот за здравствено осигурување на Македонија и на комисиите формирани од работодавачите. 2014 година. 3. Член на Комисија за контрола на оцена на привремена спреченост за работата на избраните лекари, односно на првостепените и второстепените лекарски комисиии на Фондот за здравствено осигурување на Македонија и на комисиите формирани од работодавачите. 2015 година. 4. Член на Комисија формирана од Одборот за судскомедицински вештачења при Медицинскиот факултет во Скопје. 2019 година. 5.Член на Второстепена комисија за изготвување на наод и мислење за оцена на специфичните потреби на лицата со пречки во физичкиот или психичкиот развој, 2018 година.	1 1 1 1 1
2.	Завршена супспецијализација во областа на медицинските науки и здравството 1. 2015 година, Супспецијализација по педијатриска гастроентерохепатологија	1
3.	Член во комисија за изработка на измени и дополнувања на закон; изработка на подзаконски акт 1. Член во комисија за изработка и дополнување на закон; изработка на подзаконски акт и уредби за трансплантација на ткива и органи во Р Македонија. Министерство за здравство на Р Македонија, 2015 година.	2
4	Воведување нова акредитирана лабораториска метода во соодветна област првпат во државата воведена метода 1. Во соработка со биохемиско-хематолошка лабораторија за првпат е воведена нова метода на ниво на институција и цела држава-Real time multiplex nested PCR-film array детекција за 22 гастроинтестинални инфекции за 1 час по земање на примерок, 2019 првапат во институцијата воведена метода 1.Нова метода ELFA Enzyme Linked Fluorescent Assay технологија за серолошки причинители, Epstein barr, TORCH, Varicella zoster. 2019	4 1
5	Клиничка практика во соодветната област (дијагностички и тераписки процедури) - првпат во државата воведена процедура 1.Нова процедура на ентерална исхрана преку PEG (перкутана ендоскопска гастростома) со пумпа, во детската возраст на ниво на институција и во државата. 2018	2

	Вкупно	15
Дејности од поширок интерес		
1.	Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир Организатор на стручни состаноци, секции, стручни собири на Здружението на педијатрите на РМ како генерален секретар на Здружението од 2015 година.	0.5
2.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/ стручен собир 1. 14 th ACCN Course of Clinical Nutrition , Ohrid 5-7 April 2019. Organising Committee MSPEN. 2. Член на научен одбор на: 5. Конгрес Удружења за превентивну педијатрију Србије са меѓународним учештем, 20-22 Април Ниш 2018. 3. Член на Научен одбор на Балканска педијатриска школа септември 2018 година. 4. Генерален секретар на 7, Конгрес на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Струмица, јуни 2019 година. 5. Член на организационен одбор на 6 конгрес на педијатрите на РМ со меѓународно учество, Струга, 2015 година.	1.0 1.0 1.0 1.0 1.0
3.	Член на факултетска комисија 1. Член на Одбор за издавачка дејност на Медицинскиот факултет од 29.12.2016 година 2,5 години *0,5 поени	1.5
4.	Член на комисија за избор во звање 1. Комисија за асистенти три кандидати, 2017 година * 0,2 2. Два кандидата за избор во звање доцент * 0,2	0.6 0.4
5.	Награда за научни постигнувања од струкова организација 1. Диплома, 2015 година 2. Плакета, 2016 година МЛД 3. Благодарница, 2019 година, Сојуз на специјални едукатори и рехабилитатори на Р Северна Македонија.	3.00 3.00 3.00
6.	Учество во комисији и тела на државни и други органи 1. Координатор и член на комисија за ДРГ услуги при ЈЗУ Универзитетска клиника за детски болести, Скопје, 2015-2019 година. 2. Член на Комисија за полагање на прв дел од стручен испит, 2016 година, Лекарска комора на РМ. 3. Член на Комисија за полагање на стручен испит во Лекарска комора 2016 година 4. Член на Комисија за полагање на супспецијалистички испит, 2019 година. 5. Комисија за интерна контрола при Универзитетската клиника за детски болести, 2019 година. 6. Гувернер на Лајонс Дистрикт 132 Македонија, 2018-2019 година.	1.00 1.00 1.00 1.00 1.00 1.00

7.	Член на Управен одбор на здружение поврзано со струката 1. Генерален секретар на Здружението на педијатрите на РМ од 2015 година. 2. Потпретседател на Македонското здружение за парентерална и ентерална исхрана (МСПЕН) на РМ. 3. Член на ESPGHAN 2017 година.	0.3 0.3 0.3
	Вкупно	23.9

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	424,64
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	77,1
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	15
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	23,9
Вкупно	540,64

Членови на Рецензентската комисијата

Проф. д-р Ацо Костовски с.р.
Проф. д-р Емилија Влашки с.р.
Проф. д-р Филип Дума с.р.
Проф. д-р Лидија Карева с.р.
Проф. д-р Аспазија Софијанова с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната документација и личното познавање на кандидатката доц. д-р Соња Бојациева, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно применувачката дејност, како и дејноста од поширок интерес на кандидатката.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека кандидатката доц. д-р Соња Бојациева поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставни-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето вонреден професор по предметите од наставно-научните области: педијатрија и детски болести со неџа на болно и здраво дете.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, **доц. д-р Соња Бојациева** да биде избрана во звањето **ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР** по предметите од наставно-научните области: **ПЕДИЈАТРИЈА И ДЕТСКИ БОЛЕСТИ СО НЕђА НА БОЛНО И ЗДРАВО ДЕТЕ**.

Членови на Рецензентската комисијата

Проф. д-р Ацо Костовски с.р.
Проф. д-р Емилија Влашки с.р.
Проф. д-р Филип Дума с.р.
Проф. д-р Лидија Карева с.р.
Проф. д-р Аспазија Софијанова с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ВЛИЈАНИЕТО НА ПРЕКУМЕРНАТА АКУМУЛАЦИЈА НА БЕЛОТО АДИПОЗНО ТКИВО НА МЕТАБОЛИЧКИОТ ПРОФИЛ КАЈ ДЕЦА И АДОЛЕСЦЕНТИ СО АДИПОЗИТЕТ“ ОД Д-Р МАРКО КОСТОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на XX седница одржана на 10.9.2019 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација со наслов „Влијанието на прекумерната акумулација на белото адипозно ткиво на метаболичкиот профил кај деца и адолесценти со адипозитет“ од кандидатот д-р Марко Костовски, во состав: проф. д-р Лилјана Миленкова (претседател), проф. д-р Зоран Гучев (ментор), проф. д-р Елида Митевска (член), проф. д-р Соња Топузовска (член) и проф. д-р Сунчица Петровска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот д-р Марко Костовски, со наслов „Влијанието на прекумерната акумулација на белото адипозно ткиво на метаболичкиот профил кај деца и адолесценти со адипозитет“, содржи 208 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со единечен проред и големина на букви 12 и 421 библиографска единица, меѓу нив научни трудови, книги и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во седум глави, односно вовед, цели на истражувањето, материјал и методи, резултати, дискусија, заклучни согледувања, како и користена литература. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно едноставно и лесно следење на материјата која е обработена во истражувањето, а инкорпорирани се вкупно 4 микрофотографии од адипозното ткиво, 8 фигури, 64 табели и 40 графички прикази.

Првата глава од докторската дисертација го претставува **воведот**. Во него се изложени научни податоци кои укажуваат на актуелноста на оваа тема. Кандидатот ја презентира теоретската рамка преку која се отсликува актуелноста на проблематиката на обезноста во научната литература, а која претставува и основа за изработката на докторската дисертација. Преку изнесените научни податоци, објаснета е значајноста на адипозното ткиво и неговите морфофункционални карактеристики, како и алтерациите при состојбата на обезност. Кандидатот укажува дека со состојбата на обезност настануваат низа морфофункционални промени на ниво на адипозното ткиво, кои можат да резултираат со извесна алтерација на метаболичкиот профил на индивидуите со обезност.

Воведот е систематизиран во 7 единици насловени како: „Хистофизиологија на адипозното ткиво“, „Калификација и проценка на обезноста“, „Епидемиологија на обезноста“, „Регулација на адипозното ткиво“,

„Фундаментални етиолошки основи на обезноста“, „Компликации на обезноста“ и „Третман на обезноста“. Во поглавјето за хистофизиологијата на адипозното ткиво, објаснета е структурата и функцијата на адипозното ткиво, кое, всушност, претставува и значаен ендокрин орган кој има бројни метаболички функции. Потенцирана е важноста на функционалноста на адипозното ткиво, како и фактот дека вишокот на адипозно ткиво и функцијата на адипоцитот лежат во основата на адипозитетот и обезноста. Притоа, се наведува дека кај обезноста се забележуваат двата процеса на раст на адипозното ткиво (хипертрофија и хиперплазија), од кои процесот на хипертрофија има централна улога при обезноста. Имено, при процесот на адипоцитна хипертрофија, адипоцитот и покрај тоа што примарно ги зголемува капацитетите за депозиција, истовремено ја губи и својата функција, односно секреторната активност, што води до нарушување на метаболизмот и појава на метаболички компликации кај обезноста. Следува јасно дефинирање на обезноста и адипозитетот како состојба на прекумерна акумулација на белото адипозно ткиво до степен кој може да го наруши здравјето на индивидуата, со цел зголемување на капацитетите за депонирање на вишокот на енергија како резултат на нарушениот баланс на внесот и потрошувачката на енергија. Споменати се повеќето класификациони системи за обезноста со потенцирање дека, согласно со најновите препораки на Ендокринолошкото друштво, класификацијата на обезноста се препорачува да биде според критериумите поставени од страна на центрите за контрола и превенција на болестите (Center for Disease Control and Prevention). При обработката на проблематиката за проценка на обезноста, набројани се неколкуте модалитети кои притоа се користат, со посебен осврт кон најшироко употребуваната алатка – индексот на телесна маса (Body Mass Index – BMI). Наведени се слабостите и предностите на користењето на индексот на телесна маса при проценката на обезноста, но на крајот, сепак, неговата примена за класификација на обезноста кандидатот ја објаснува преку реферирање на повеќе научни трудови кои ја анализирале оваа проблематика. Во поглавјето за епидемиолошките податоци, студисно се наведени поновите епидемиолошки податоци за состојбата на обезноста во светот. Потенцирано е дека обезноста претставува значаен проблем, особено за неразвиените земји и земјите во развој, но, исто така, и во развиените земји. Цитирани се неколку понови студии, во кои се утврдила стагнација на обезноста во одредени земји, најверојатно како резултат на ефективност на преземените превентивни мерки. Сепак, проблемот со обезноста останува високо актуелен имајќи го предвид фактот дека стапката на обезноста е сè уште многу висока, како и предвидувањето за 2020 година, каде што се очекува терендот на порастот на преваленцата на обезноста кај децата од предучилишна возраст да се искачи дури до 60 милиони, односно 9,1 %. Потоа следува детален опис на регулацијата на адипозното ткиво и настанокот на обезноста. Наведени се негенетските и генетските фактори на обезноста (моногенските форми во кои ги вбројува: моногената несиндромска обезност, олигогената обезност, моногената синдромска обезност). Обработени се и компликациите кои настануваат од обезноста, како што се: адултниот морбидитет и морталитет, психо-социјалните, кардиоваскуларните, ендокринолошките, малигните заболувања, мускулоскелетните, гастроинтестиналните, пулмоналните, репродуктивните, генитоуринарните, дерматолошките, ревматолошките и бубрежните компликации. Во последниот поднаслов од воведот, кандидатот наведува дека промените во животниот стил и зголемувањето на физичката активност се првиот и најважниот чекор во третманот и справувањето со обезноста кој, доколку не дава резултати, се

надоградува и со терапевски опции (како што се фармакотерапискиот пристап и хируршкиот пристап со помоп на баријатриската хирургија). На крајот од оваа глава е изнесен мотивот за изработката на докторската дисертација, а кој произлегува од погоре детално презентираниите податоци кои јасно и темелно ја потенцираат важноста на оваа тема, нејзината ширина и можности за истражувања.

Втората глава од докторската дисертација ги содржи **целите на истражувањето**. Главните цели на студијата се јасни и таксативно наброени, а потоа проследени со поконкретни, односно специфични цели на истражувањето. Тие се прецизни и концизни и ја доловуваат суштината на планираното истражување.

Третата глава од докторската дисертација ги презентира применетиот **материјал и методи**. Во неа се дефинирани дизајнот на студијата, како и постапките и класификационите системи според кои тоа е дизајнирано. Дефинирани се испитаниците и методите, испитуваната група, критериумите за класификација на обезноста, критериумите за вклучување и исклучување во студијата, анамнезата, односно историските податоци за здравствената состојба, распитот по системи, фамилијарната историја, физикалниот преглед, антрополошките мерења (тежина и висина), лабораториските испитувања односно биохемиските анализи, индексите користени во студијата (индекс на телесна маса, индексот на инсулинска резистенција). Следува дефинирањето на референтните вредности и класификационите системи кои се употребени за дефинирање на одредени состојби. Така, дефинирани се категориите на обезноста, референтните вредности користени за евалуирање на липидниот профил, референтните вредности за евалуирање на нивоата на аланин аминотрансферазата, како и за аспартат аминотрансферазата, дијагнозата и класификацијата на гликозната интолеранција (предијабетес) и дијабетесот, дијагнозата и класификацијата на метаболичкиот синдром, статусот на метаболичкото здравје, вредностите на инсулинемијата на гладно и постпрандијалната инсулинемија, тироидниот статус, како и на параметрите на гликозниот метаболизам изведени од спроведувањето на оралниот глукоза толеранс тест, вклучувајќи ги: времето потребно за достигнување на максимална вредност на гликемија, вредноста на еднотимовната гликемија и морфологијата на кривата на гликемијата. Наведени се и критериумите за дефинирање и евидентирање на нигричната акантоза. Согласно со изнесеното, студијата е дефинирана како студија на пресек која опфаќа ретроспективна и проспективна анализа на 197 случаи на обезни деца и адолесценти од двата пола, на возраст од 4 до 17 години, и таа е спроведена на Универзитетската клиника за детски болести во Скопје, во периодот од септември 2016 до март 2019 година. Како основен критериум за вклучување на испитаниците во студијата се наведува дека е обезноста која кај децата и адолесцентите на возраст ≥ 2 години е класифицирана согласно со препораките на ревидираните шеми за пол и возраст на Центарот за контрола и превенција на болестите од 2016 година: прекумерно тешки: $\text{BMI} \geq 85$. перцентил, но < 95 . перцентил; обезни: $\text{BMI} \geq 95$. перцентил и екстремно обезни: $\text{BMI} \geq 120\%$ од 95. перцентил или $\geq 35 \text{ kg/m}^2$. Кај испитаниците за целите на студијата биле спроведени соодветни антрополошки мерења. Тежината и висината на испитаниците, како што се наведува во секцијата за антрополошки мерења на докторската дисертација, односно била измерена тежината и висината на испитаниците во согласност со препораките на Светската здравствена организација (World Health Organisation – WHO). Вредноста на овие два параметри потоа е користена при одредувањето на

индексот на телесната маса на испитаниците. Кандидатот наведува дека во студијата нема да бидат вклучени оние пациенти кај кои обезноста настанала од некоја друга причина: дијабетес, хепатални оштетувања, Кушингова болест и Кушингов синдром, познати конгенитални хиперлипидемии, долготрајна медикаментозна терапија со кортикостероиди и синдром на полицистична болест на јајниците. Во своето истражување, кандидатот спроведува одредени лабораториски испитувања од венската крв на испитаниците. Наведено е дека за лабораториски испитувања од венската крв земањето на крвните примероци било во согласност со препораките за педијатриска флеботомија на Светската здравствена организација. Кај испитаниците исто така е спроведен тестот на оптоварување со гликоза односно спроведен е оралниот тест за гликозна толеранција (oral glucose tolerance test-OGTT). Тестот е спроведен согласно препораките на Светската здравствена организација, со оптоварување со 1,75 g гликоза на kg, но притоа со максимално оптеретување до 75 g. Биохемиските анализи се спроведени во Централната биохемиска лабораторија на Универзитетската клиника за детски болести – Скопје, Република Северна Македонија. Од биохемиските параметри во крвта на испитаниците кандидатот го одредува нивото на: гликемија на гладно (FPG), липиди во крвта – односно, вкупен холестерол (TC), триглицериди (TG), инсулин (INS), аспартат аминотрансфераза (AST) и аланин аминотрансфераза (ALT). Нивоата на инсулин се одредувани во серумски примероци со помош на биохемиски анализатор IMMULITE® 2000 Immunoassay System (Simens Healthcare Diagnostics) кој користи метод на ензимски амплифицирана хемилуминисценција. Нивото на гликемијата, вкупниот холестерол, триглицериди, AST и ALT се одредувани во серумски примероци со помош на биохемиски анализатор ARCHITECT c4000 (Abbott Diagnostics) со соодветна методологија. Во истражувањето на кандидатот пресметани се и два индекса: индексот на телесна маса и индексот за инсулинска резистенција (HOMA-IR). Индексот на телесна маса е пресметан согласно математичката формула за негово пресметување (kg/m^2). HOMA-IR индексот е пресметан косистејќи ја формулата предложена од Matthews et al.: $(\text{Glyo}(\text{mmol/L}) \times \text{Inso}(\mu\text{IU/mL}) / 22.5$. За гранична вредност на HOMA-IR индексот кај децата за констатирање на состојба на инсулинска резистенција земена е вредноста >3.16 согласно со препораките на Keskin M. et al од научната литература, независно од полот. Кандидатот уредно ги наведува изворите според кои ќе се води за референтните вредности на лабораториските параметри, како и изворите кои се употребени како класификациони системи за дефинирање на различните состојби во студијата. Во оваа глава, конципирана е и посебна единица во која се укажува дека истражувањето е извршено во согласност со Хелсиншката декларација, што се потврдува со доставеното решение за согласност на Етичката комисија за истражување на луѓе на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Република Северна Македонија. Кандидатот поседува решение за согласност и од Стручниот колегиум на Универзитетската клиника за детски болести во Скопје, како и од Стручниот колегиум на Институтот за хистологија и ембриологија при Медицинскиот факултет во Скопје. Во последниот дел од третата глава, презентирани се статистичките методи кои биле употребени во студијата. Во студијата се користени параметарски и непараметарски тестови за утврдување на статистичката значајност на податоците помеѓу различните испитувани групи и варијабли во студијата. Се наведува дека статистичката обработка е извршена во статистичкиот програм за социјални науки (Statistical Package for the Social Sciences – SPSS), поконкретно

неговата 20. верзија, што е во согласност со статистичките пакети кои се употребуваат во поновата научна литература.

Четвртата глава од докторската дисертација ги содржи **резултатите** кои се добиени од спроведеното истражување. Во секоја одделна секција јасно се дефинирани прикажаните групи и анализираните податоци, што го прави приказот на резултатите едноставен и лесен за следење. Кандидатот резултатите ги презентира преку табели и графикони, кои се правилно, јасно и точно означени. Секоја од табелите има соодветен наслов, а потенцирани се и статистички значајните резултати. Наведено е и кој статистички метод е искористен за добивањето на тие резултати. Со секој изнесен табеларен приказ, следува концизно текстуално образложување на резултатите. Секој графикон има соодветен наслов, а во него е потенцирана статистичката значајност на резултатите. И за секој графикон има и соодветен текстуален коментар, кој придонесува за целокупноста и сеопфатноста во презентирањето на резултатите.

Петтата глава од докторската дисертација ја претставува **дискусијата** на резултати добиени од спроведеното истражување. Дискусијата е издржана и обемна, во согласност со обемот на прикажаните резултати и содржи соодветен корпус на цитирани научни податоци од достапната литература. Референците кои се цитирани во оваа глава се точно и правилно цитирани. Во дискусијата кандидатот прави постојана компарација на добиените резултати од студијата со резултатите добиени од други истражувања проследени преку цитираните научни податоци. Исто така, се согледува дека кандидатот умее успешно да ги толкува резултатите за истражуваната проблематика.

Шестата глава од докторската дисертација го претставува **заклучокот**. Во оваа глава, кандидатот јасно ги потенцира и ги прикажува добиените заклучоци кои произлегуваат од спроведеното истражување.

Седмата глава од докторската дисертација ја претставува **литературата** која е користена за изработката на научното истражување и таа брои 421 цитирана референца.

Предмет на истражување

Во оваа докторска дисертација предмет, на истражување се:

- утврдување на метаболичко-биохемиските параметри кај децата и адолесцентите со адипозитет и истражување на нивната меѓусебна поврзаност;
- одредување на компликациите кои настануваат од обезноста и адипозитетот во популација на деца и адолесценти со обезитет: дијабетес мелитус, изолирана дислипидемија, изолирана интолеранција на јаглехидрати и метаболички синдром;
- утврдување на разликите во метаболичко-биохемиските и клиничко-антрополошките податоци кај испитаниците со нормални и нарушени на биохемиски параметри во однос на постоечките референтни вредности;
- утврдување на поврзаноста (корелација) помеѓу испитуваните метаболичко-биохемиски параметри и вредностите за индексот на телесната маса (BMI).
- утврдување на разликите во метаболичко-биохемиските и клиничко-антропометриските податоци кај испитаниците со нормални и нарушени метаболичко-биохемиски параметри според полот и возраста.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Актуелноста на оваа проблематика може да се согледа и во корпусот на научната литература која се публикува на подрачјето на Република Северна Македонија. Досега се изработени неколку научни трудови и проекти од неколку научни институции во земјата кои ја утврдуваат преваленцата на прекумерната тежина, обезноста и тешката обезност, а презентирани се и е и студии кои го отсликуваат метаболичкиот профил на обезните деца и адолесценти проследен преку евалуација на поврзаноста на лептинот и адипонектинот со обезноста и инсулинската резистенција, како и студија која ги претставува метаболичките параметри кај испитаници со синдромските форми на обезност. Преку добиените резултати од оваа докторска дисертација се продлабочува научното поле на интерес на досегашните испитувања преку пошироко сеопфатно анализирање на повеќе лабораториски параметри и индекси и заедно со објавените научни трудови во текот на нејзината изработка претставува една од ретките студии кои го евалуираат влијанието на прекумерната акумулација на адипозното ткиво како еден од клучните фактори кои го определуваат метаболичкото здравје на децата и адолесцентите со адипозитет.

Краток опис на применетите методи

Учесниците вклучени во студијата се класифицирани во две групи согласно со возраста: преадолесценти (на возраст од 4 до 11 години) и адолеасценти. (на возраст од 12 до 18 години). Освен дихотомната класификација (обезни и тешко обезни), испитаниците биле категоризирани во три категории и согласно вредностите на индексот на телесна маса (BMI). Испитаниците со вредност за BMI ≥ 95 . перцентил до 120% од 95. перцентил биле во првата категорија на обезност. Испитаниците кај кои индексот на телесна маса (BMI) изнесувал од 120 до 140% од 95. перцентил биле во втората категорија на обезност. Испитаниците кај кои индексот на телесна маса (BMI) бил $\geq 140\%$ од 95. перцентил, или имале индекс на телесна маса (BMI) ≥ 40 (без разлика која од овие две вредности била пониска) биле групирани во третата категорија на обезност. Квантитативниот индекс за проверка на инсулинската сензитивност е пресметан согласно препораките на Katz et al. (2000), преку примена на следнава формула: $QUICKI = 1 / [\text{LOG}(I(o)) + \text{log}(G(o))]$. Референтните вредности користени за евалуирање на липидниот профил (вкупен холестерол и триглицериди на гладно) се: 1) триглицериди изразени во mg/dL [0-9 години: 75 (прифатливо), 75-99 (гранично високи) и >100 (високи); 10-19 години 90 (прифатливо), 90-129 (гранично високи) и >130 (високи)]; 2) вкупен холестерол изразен во mg/dL [170 (прифатливо), 170-199 (гранично високи) и >200 (високи)]. Референтните вредности користени за евалуирање на состојбата на хепарот се во согласност со препораките на Schwimmer et al. (2010) за аланин аминотрансферазата и согласно American Academy of Pediatrics за аспартат аминотрансферазата. Дијагнозата и класификацијата на дијабетесот кај децата се во согласност со препораките на American Diabetes Association – ADA. Таа, за дијагноза на дијабетес, во себе вклучува гликемија на гладно (по гладување од најмалку 8 часа) 7.0 mmol/L или плазма гликоза по 2 часа од OGTT од 11.1 mmol/L (спроведен согласно препораките на WHO). Состојбата на нарушена гликозна толеранција/преддијабет е потврдена доколку се утврди гликемија на гладно во вредност од 5.6 mmol/L , до 6.9 mmol/L (нарушена гликемија на гладно) или плазма гликоза по 2 часа од OGTT во вредност од 7.8 mmol/L до 11.0 mmol/L . Дијагнозата на метаболичкиот синдром е поставена согласно прилагодените критериумите на WHO за детската возраст. Според оваа дефиниција дијагноза

на метаболичкиот синдром се поставува доколку се присутни три или повеќе од наведените компоненти: 1) обезност дефинирана преку BMI > 95. перцентил соодветно според возраста и полот; 2) абнормална гликозна хомеостаза дефинирана како: хиперинсулинемија на гладно, нарушена гликоза на гладно или нарушена гликозна толеранција (гликозна интолеранција); 3) хипертензија дефинирана како систоличен крвен притисок > 95. перцентил според полот и возраста; 4) дислипидемија дефинирана како хипертриглицеридемија [>105 mg/dL (>1.2 mmol/L) – за деца под 10 годишна возраст; >136 mg/dL (>1.5 mmol/L) – за деца над 10 годишна возраст] или хипоалфалипотеинемиија (<35 mg/dL (<0.9 mmol/L) или висок вкупен холестерол (>95-тиот перцентил). Евалуацијата на статусот на метаболичкото здравје е правена согласно применувани класификациони системи презентирани во повеќето високо релевантни научни студии. Употребена е дихотомна класификација на метаболичкото здравје при состојбата на обезност: прва група – метаболичко здрава обезност и втора група – метаболичко нездрава обезност. Како метаболичко нездрава обезност е дефинирана состојбата каде постои нарушување во нормалните вредности за барем еден од следниве иследувани параметри: нарушена гликемија на гладно (>5.6 mmol/L) или присуство на дислипидемија проследена како: 1) нарушени вредности за триглицериди на гладно (≥ 1.25 mmol/L) или 2) нарушени вредности за вкупниот холестерол (>200 mg/dL, односно ≥ 5.18 mmol/L). Испитаниците со нормални вредности на погоре споменатите метаболички параметри се класифицирани како метаболичко здрави испитаници. Вредностите за инсулинемијата на гладно со концентрација која надминува 15 mU/ml се класифицирани како хиперинсулинемични нивоа, односно абнормални вредности на инсулинемијата на гладно. Вредностите за инсулинемијата по спроведување на оралниот глукоза толеранс тест со концентрација која надминува 150 mU/ml се класифицирани како хиперинсулинемични нивоа, односно абнормални вредности за постпрандијалната инсулинемија. Вредностите за тиреостимулирачкиот хормон (TSH), во рамките од 0.5 до 4.5 mIU/L, се користени како референтни за испитаници на возраст од 6 месеци до 18 години, додека рамките за референтните вредности за вкупниот тироксин (T4) се движат од 4.5 до 11.0 ug/dL за испитаници на возраст од 1 до 5 години, и од 4.5 до 10.0 ug/dL за испитаници на возраст од 6 до 18 години. Морфологијата на кривата при спроведување на глукоза толеранс тестот е дефинирана како монофазна или бифазна во зависност од добиениот финален образец на кривата на концентрацијата на гликемијата. Монофазен облик на кривата е дефиниран онаму каде што е забележано достигнување на максимална вредност на гликемијата за период 30-90 минути по ОГТТ, следено со пад на нејзините вредности до 120 минути од минимум 0.25 mmol/L. Бифазен облик на кривата е дефиниран онаму каде што е забележана максимална вредност на гликемијата во период 30-90 минути по ОГТТ, следено со иницијален пад на вредностите на гликемијата од минимум 0.25 mmol/L, понатаму следен со секундарен пораст во вредностите на гликемијата од минимум 0.25 mmol/L до 120. минута од спроведувањето на ОГТТ. Направена е и компаративна анализа на испитаниците групирани според времето потребно за постигнување на максимална вредност на гликемијата. Групирани се во две групи според времето – 1) со рано и 2) со доцно достигнување на максимална вредност на гликемијата при ОГТТ. Во првата група се испитаниците кај кои максимална вредност на гликемија е достигната за период помал или еднаков на 30 минути, додека во втората група, оние кај кои максималната вредност на гликемија се достигнала за период

поголем од 30 минути. Вредноста на едночасовната гликемија при ОГТТ, исто така, е искористена за споредбена анализа на метаболичкиот профил на испитаниците. Така, испитаниците во студијата се групирани во две групи, и тоа: прва, кај кои вредноста на едночасовната гликемија при ОГТТ е помала од 155 mg/dL односно 8.61 mmol/L и втора, кај кои вредноста на едночасовната гликемија при ОГТТ е поголема од 155 mg/dL односно 8.61 mmol/L. Нигричната акантоза е дијагностицирана од страна на искусен педијатар-ендокринолог, а кај испитаниците таа е евидентирана во две класи: како присутна или отсутна.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Просечната возраст на вкупно 197-те обезни деца и адолесценти од двата пола изнесувала 10.77 ± 2.64 години. Утврдена била висока фреквенцијата на абнормални вредности на аланин аминотрансферазата кај испитаниците од третата категорија на обезноста (56,1%). Инсулинската резистенција била најмногу застапена меѓу испитаниците од третата категорија на обезноста (59,6%), што претставува разлика од речиси 15% споредено со испитаниците од првата категорија на обезноста. Нарушената триглицеридемија била со највисока фреквенција кај испитаниците во третата категорија на обезноста (41,2%). Нигрична акантоза била присутна кај 37,3% испитаници со тешка обезност а само кај 11,1% испитаници со обезност. Оваа разлика во дистрибуцијата се докажала како статистички значајна ($p < 0.003$). Кај момчињата биле статистички значајно повисоки вредностите за аланин аминотрансферазата, како и абнормалните вредности на аланин аминотрансфераза. Согласно со тоа, утврдено е дека ризикот за појава на покачени вредности на аланин аминотрансферазата кај момчињата е за 2,37 пати поголем во споредба со девојчињата. Кај девојчињата, пак, статистички значајно ($p = 0.02$) пофреквентна била инсулинската резистенција (присутна кај 62,9%, наспроти кај 43,7% од момчињата) а ризикот за појава на инсулинска резистенција е за 2,18 пати повисок. Инсулинска резистенција била позастапена кај адолесцентите (со 61,7%, наспроти преадолесцентите со 46,9%), а оваа разлика има вредност блиска до статистичката значајност ($p = 0.08$). Потврдено било дека постои поврзаност помеѓу индексот на телесна маса и индексот на инсулинската резистенција HOMA-IR ($p = 0.000$), како и корелација помеѓу инсулинската резистенција (HOMA-IR) и триглицеридите на гладно ($p = 0.000$). Всушност, со зголемување на вредностите на триглицеридите на гладно, се зголемува и веројатноста за зголемени вредности на HOMA IR. Развиениот модел за униваријантна логистичка регресија за HOMA IR, потврдил дека преку вредностите на триглицеридите на гладно може да се направи точна класификација на нормални и абнормални вредности во 65,6% од случаите, а од нив преку вредностите на триглицеридите на гладно може да се предвидат зголемени вредности за HOMA-IR во 74,7% од случаите. Помеѓу испитаниците со инсулинска резистенција вредностите за повеќето испитувани параметри за евалуација на метаболичкиот профил биле значајно повисоки во споредба со испитаниците кои немале инсулинска резистенција. Кај нив била почеста и застапеноста на метаболичкиот синдром (42,6%), наспроти 9,1% од испитаниците класифицирани како инсулин сензитивни, а оваа разлика утврдено е дека е статистички сигнификантна. Значајно повисока била фреквенцијата на абнормалните нивоа на аланин аминотрансферазата и тоа кај 57,6% во споредба со испитаниците кои немале инсулинска резистенција. Било согледано дека кај испитаниците кај кои е присутна инсулинската резистенција, ризикот за покачени вредности на аланин аминотрансферазата, инсулинемијата на гладно и постпрандијалната инсулинемија се за 2,5, 135,57 и 19,67 пати

повисоки одошто кај испитаниците со инсулинска сензитивност. Ризикот за појава на метаболички синдром е за 7,44 пати повисок кај обезните испитаници со инсулинска резистенција. Кај инсулин-резистентните испитаници не била забележана повисока фреквенција на нарушена триглицеридемија ако се споредат со инсулин-сензитивните испитаници. Кај испитаниците со метаболичко нездрава обезност, метаболичкиот синдром бил застапен кај 62,5%. Повисок процент (66,7%) од испитаниците со метаболичко нездрава обезност биле инсулин резистентни, за разлика од 47,1% од испитаниците со метаболичко здрава обезност, што претставува разлика која се толкува како статистички значајна ($p=0.03$). Констатирано е дека кај испитаниците со инсулинска резистенција, ризикот за метаболичко нездрава форма на обезноста е за 2,06 пати повисок одошто кај испитаниците со инсулинска сензитивност.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација со наслов „Влијанието на прекумерната акумулација на белото адипозно ткиво на метаболичкиот профил кај деца и адолесценти со адипозитет“, од кандидатот д-р Марко Костовски, претставува придонес во истражувањето на адипозноста, односно обезноста. Резултатите од оваа докторска дисертација даваат увид во ефектите на прекумерната акумулација на адипозното ткиво врз метаболичкото здравје кај испитаници со адипозитет во детството и адолесценцијата, а, исто така, свој придонес има и кон проширување на можностите за подлабоко евалуирање на метаболичкото здравје на децата и адолесцентите со адипозитет во клинички контекст.

Докторската дисертација со наслов „Влијанието на прекумерната акумулација на белото адипозно ткиво на метаболичкиот профил кај деца и адолесценти со адипозитет“, од кандидатот д-р Марко Костовски, според мислењето на Комисијата за оценка, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавил (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

1. Kostovski M, Gucev Z, Tasic V, Polenakovic M. Parameters of Metabolic Syndrome in Obese Children and Adolescents. Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki).2018;39(1):105-114. doi: 10.2478/prilozi-2018-0030. PubMed PMID: 30110260.
2. Kostovski M, Simeonovski V, Mironska K, Tasic V, Gucev Z. Metabolic Profiles in Obese Children and Adolescents with Insulin Resistance. Open Access Maced J Med Sci. 2018;6(3):511-518. doi: 10.3889/oamjms.2018.097. eCollection 2018 Mar 15. PubMed PMID: 29610610; PubMed Central PMCID: PMC5874375.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главен научен придонес на оваа дисертација е деталното и сеопфатно профилирање на метаболичкиот статус на децата и адолесцентите со адипозитет, Резултатите од ова истражување укажуваат на поврзаноста на индексот на телесната маса и инсулинската резистенција.

Значајно е што највисоката инсулинска резистенција била поврзана со највисоките концентрации на триглицеридите на гладно, со што триглицеридите се истакнуваат како сигнификантен предиктор на инсулинската резистенција кај испитуваната популација во студијата. Преку развиениот модел за униваријантна и мултиваријантна регресија, потврдена е предикторна моќ на концентрацијата на триглицеридемијата и појавата на

инсулинска резистенција кај испитаниците. Истражувањето посочува на висока дистрибуција на абнормалните вредности за испитуваните биохемиски параметри кај обезните деца. Како резултат на тоа, кандидатот препорачува понатамошна подетална класификација на обезните деца и адолесценти согласно предложените категории на обезноста. Високата фреквенција на абнормалните лабораториски параметри, особено на аланин аминотрасферазата и триглицеридите, како и фреквенцијата на метаболичкиот синдром треба да ги упатат клиничките доктори кон адекватна превенција и третман на обезноста. Дополнително, се утврдило дека аланин аминотрансферазата има значајно повисока фреквенција и повисоки вредности кај момчињата. По однос на инсулинската резистенција, која кај обезните деца и адолесценти е високо превалентна, утврдено е дека таа е повисока кај адолесцентите, а со значајно повисок процент кај испитаниците од женскиот пол. Обезните индивидуи со инсулинска резистенција имаат понеповолен метаболички профил, односно, повисоки вредности за ВМІ, повисоки вредности за гликемија на гладно и два часа по спроведување на ОГТТ, како и повисоки вредности и фреквенција на абнормални нивоа на триглицериди на гладно во крвта.

И покрај тоа што доставената докторска дисертација спаѓа во доменот на базичната медицина, непобитна е и нејзината апликативна вредност во клиничката медицина, затоа што добиените резултати покрај научен, имаат и апликативен придонес при евалуацијата на метаболичкиот статус кај децата и адолесцентите со адипозитет. Нејзината научна вредност е и во тоа што тука добиените одговори истовремено отвораат и нови прашања на кои би се одговорило низ понатамошни истражувања. Кандидатот истакнува дека следната студија би опфатила зголемување на бројот на испитаници вклучени во студијата, следење на времетраењето на обезноста како процес и неговите ефекти врз метаболичкиот статус на испитуваната популација, како и дополнување на студијата со контролна група од необезни испитаници.

Можните понатамошни истражувања подразбираат и продлабочено испитување на метаболичкиот профил на испитаниците со вклучување и на други лабораториски параметри и методи (циркулирачки ендотелни клетки, детална евалуација на микроструктурата на адипозното ткиво при обезноста) кои ќе можат да дадат дополнителен придонес во конструирањето на целокупната слика за ефектите на прекумерната акумулација на адипозното ткиво и неговите ефекти врз метаболичкиот профил при состојбата на обезност.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација со наслов **„Влијанието на прекумерната акумулација на белото адипозно ткиво на метаболичкиот профил кај деца и адолесценти со адипозитет“** од кандидатот д-р Марко Костовски.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Лилјана Миленкова, претседател, с.р.

Проф. д-р Зоран Гучев, ментор, с.р.

Проф. д-р Елида Митевска, член, с.р.

Проф. д-р Соња Топузовска, член, с.р.

Проф. д-р Сунчица Петровска, член, с.р.

ДР-Образец

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА **„Корелација помеѓу мерењата на корнеалната дебелина и рефрактивните аномалии“** ОД М-Р Мимоза Исмаили, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 10.09.2019 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација со наслов: **Корелација помеѓу мерењата на корнеалната дебелина и рефрактивните аномалии** од кандидатката д-р **Мимоза Исмаили**, во состав: проф. д-р Весна Димовска-Јорданова (претседател), проф. д-р Наташа Наќева-Јаневска (ментор), проф. д-р Ники Матвеева (член) проф. д-р Магдалена Антова (член) и проф. д-р Газменд Качанику (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката д-р **Мимоза Исмаили**, со наслов „Корелација помеѓу мерењата на корнеалната дебелина и рефрактивните аномалии“, содржи 146 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1.0 проред и големина на букви 12, библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 7 глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** кандидатката објаснува што е мерење на централната дебелина на рожницата (ЦЦТ), што се рефрактивни аномалии и која е врската помеѓу мерењето на централната дебелина на рожницата и рефрактивните аномалии. Слабоста на видот како резултат на рефрактивни аномалии се еден од најчестите проблеми што можат до доведат до непосредни и долгорочни последици кај децата и возрасните, како што се изгубените можности за образование и за вработување, изгубена економска корист за поединци, семејства и општества и нарушен квалитет на животот. Иако слабеењето (нарушувањето) на видот се јавува во секоја фаза од животот, важноста лежи во дијагностицирањето што е можно порано со оглед на последиците од неможноста за третирање на амблиопија или страбизам. Повеќето земји во развој не сметаат дека е важно да се прави визуелното испитување на очите, но кога станува збор за деца и студенти, ова доведува до недостаток на свесност за очните заболувања лично, на ниво на семејство, на ниво на заедница и на јавно ниво.

Во делот на рефрактивни аномалии, акцентот е ставен на мерење на централната дебелина на рожницата, што претставува важен параметар во рефрактивната хирургија, глаукомот и корнеалните болести. Нагласено е влијанието на ЦЦТ врз конечната одлука во оперативната корекција на рефрактивните абнормалности, што го дефинира најсоодветниот метод на работа и ги минимизира постоперативните компликации. Најважните детерминанти на рефрактивните абнормалности се аксијалната должина и искривеноста на (корнеа) рожницата. Аксијалната должина и закривеноста на рожницата се многу поврзани, а минималните промени во овие параметри доведуваат до големи промени во рефрактивната грешка. Аксијалната должина (подолго или пократко), промените во обликот на рожницата или стареењето на леќата може да предизвикаат рефрактивни грешки.

Клучните прашања поврзани со исправување на рефрактивните нарушувања, зачестеноста на рефрактивните дефекти, потребата од подготвителни мерки насочени кон подобра дијагностика и соодветен избор за корекција, ги вклучуваат достигнувањата на модерната офталмологија. Вообичаен третман за рефрактивните грешки е да се носат очила или контактни леќи (корективни леќи). Сепак, одредени хируршки процедури и ласерски третмани кои го менуваат обликот на рожницата, исто така, можат да ги поправат рефрактивните грешки. Посебно е нагласено значењето на мерењата на ЦЦТ и неговото влијание врз интраокуларниот притисок и класификацијата на глаукомот. Во понатамошниот текст изнесени се епидемиолшки податоци и патофизиолошки механизми, одговорни на развојот на аномалии во рефракцијата. Концептот на хируршките третмани на окоото за да се поправат рефрактивните грешки се разгледува стотици години, но само во изминатите 60 год., интересот значително се зголеми поради развојот на модерните техники во рефрактивната хирургија.

Централната дебелина на рожницата (ЦЦТ) е важен параметар во офталмологијата и оптиметријата. Тој има клучна улога во одредувањето на дебелината на рожницата и преостанатата строма, како и оптичката зона во постапките на кераторефрактометрија. Оваа материја е од особено значење и заради широката популарност на кераторефрактивните процедури кои бележат нагорен тренд.

Темата за изработка на докторска дисертација е завршена според критериумите за изработка на еден научен труд. Идејата е актуелна, јасно дефинирана, и резултатите се во согласност со поставените цели. Користената литература е современа, точно е цитирана во текстот, а истовремено помогна да се воведат современи концепти во врска со различните аспекти за улогата на мерењето на ЦЦТ кај рефрактивните абнормалности. Напишана е на јасен јазик, богата со слики и табели што им олеснуваат на читателите да го разберат и следат хронолошкиот опис на сè што е познато денес за важноста на корелацијата со ЦЦТ кај рефрактивните абнормалности, како и кај глаукомот. Со внимателно анализирање на дидактичката и научната содржина, може да се каже дека содржи широко знаење за рано дијагностицирање и третман на овие абнормалности и ИОП, кои се приоритет и предизвик особено за младите офталмолози.

Хипотези на студијата се следните

Прва хипотеза: Вредноста на централната дебелина на корнеата кај хиперопија е поголема во однос на во нормалните случаи.

Втора хипотеза: Вредноста на централната дебелина на рожницата во случаи на миопија е помала во однос на нормалните случаи.

Трета хипотеза: Вредноста на централната дебелина на корнеата кај случаи на астигматизам зависи од типот на рефрактивни аномалии.

Првата глава од докторската дисертација е насловена „Ембриологија, анатомија и хистологија на корнеата“. Важни функции на рожницата во окоото вклучуваат заштита на структурите во окоото, придонесува за рефрактивната моќ на окоото и фокусирање на светлосните зраци на мрежницата со минимална распрснучка и оптичка деградација. Опишани се значителни достигнувања што се случиле во разбирањето на организацијата на колагенот во стромата на рожницата и неговото клиничко значење. Во овој преглед, претставени се структурата и функцијата на различни компоненти на рожницата и окуларната површина. И на крај, опишана е рожницата како мултифункционално ткиво. Обезбедува голем дел од рефрактивната моќ на окоото, што значи дека одржува извонредна транспарентност, но исто така мора да послужи како бариера за да ги задржи патогените микроорганизми да достигнат до внатрешноста на окоото, слично на функцијата на дермисот и епидермисот во заштитата на основните заштитени ткива.

Рефрактивната аномалија е најчеста патологија во полето на офталмологијата, и е дијагностички предизвик за многу офталмолози за време на рутинската работа, каде што применуваат различни методи за дијагноза. ССТ има сигнификантно влијание и при покачен интраокуларен притисок, употребувајќи го Goldman-овиот метод на тонометрија. Мерењето на интраокуларниот притисок е важно и при откривање и следење на пациенти со глауком. Исто

така, ССТ мерењата се широко истражувани во повеќе студии во литературата, повеќе од еден век. Ако корнеата е потенка во просек, може да резултира со потценување на вистинскиот интраокуларен притисок, додека ако корнеата е задебелена во просек, може да резултира со преценување на интраокуларниот притисок. Има растечки податоци во литературата кои ја опишуваат поврзаноста на тонометријата на интраокуларниот притисок и ССТ кај нормални и абнормални очи, видени кај различни типови на глауком и пострефрактивна хирургија, заклучувајќи дека ССТ игра важна улога во одредувањето на интраокуларниот притисок.

Втората глава ги анализира целите. Идејата за изработка на оваа дисертација произлезе од високата преваленца на рефрактивните аномалии, особено на миопијата, релативно младата возраст на пациентите, последиците од нетретирање на рефрактивните аномалии и многу други факти. Детерминирањето на дебелината на рожницата се стекнало со релевантност во последниве години, делумно поради зголемениот интерес за континуирана употреба на контактни леќи, рефрактивна хирургија и рана идентификација на оние кои што се изложени на поголем ризик за развој на примарен глауком со отворен агол. Мерењето на параметрите на корнеата е важно за дијагностицирање и справување со окуларни заболувања, како што се кератоконус и глауком, како и за поставување на контактни леќи или процедури на рефрактивна хирургија како што е ласер со помош на ласер ин ситу кератомилеусис (LASIK) и фоторефрактивна кератектомија (PRK). При планирање на одредена хируршка процедура за решавање на рефракција и вредноста на ЦЦТ е корисна за одлучување дали пациентот треба да се земе предвид пред операцијата и која техника би била најсоодветна.

Цел на студијата е да се процени и да се спореди мерењето на централната дебелина на корнеата кај пациенти со рефрактивни аномалии и пациенти со еметропија.

1. Корелација на ЦЦТ при миопија и еметропија
2. Корелација на ЦЦТ при хиперметропија и еметропија
3. Корелација на ЦЦТ кај астигматизам и астигматични еквиваленти.
4. Корелација помеѓу ЦЦТ и корнеалната кривина кај рефрактивните аномалии.
5. Корелација помеѓу ЦЦТ и вредностите на интраокуларниот притисок

Во заклучните согледувања, пронајдени се средните вредности на мерењата на ЦЦТ во сите три форми на рефракциони абнормалности (хиперметропија, миопија, астигматика), односот меѓу нив, влијанието на врската помеѓу мерењата на ЦЦТ и ИОП, како проценка на улогата на односот помеѓу закривеноста на рожницата и ЦЦТ, каде што и двата се важни параметри, како и прогностички фактори за развојот на глауком и корнеална болест.

Предмет на истражување

Во студијата, кандидатката вклучила вкупно 330 пациенти на возраст од 18 до 40 години со рефрактивни абнормалности поделени во две групи: тест-група (150 пациенти), кои ги содржат сите три групи на рефрактивни абнормалности, група на хиперметроп-65 пациенти, миопна група-65 пациенти, како и астигматската група-50 пациенти, како и контролната група (150 пациенти). Кандидатката, исто така ги исполни и критериумите за придржување кон сите процедури - одобрување од Комисијата за етика и писмена согласност за сите учесници да учествуваат во студијата. Испитаниците со нормална видна острина беа избрани по детално испитување и утврдување на видната острина.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Студијата беше изработена како студија за набљудување спроведена на Очната клиника (во кабинетот на рожницата-рефракција) при Универзитетскиот клинички центар во Приштина од февруари 2016 до јануари 2018 година и опфаќа рефрактивни амбулантски абнормалности како причина за оштетување на видот. Кандидатката, исто така, јасно ги избра критериумите за вклучување и исклучување како што се: пациенти со глауком и претходни процедури за корекција

на рефракција на рожницата, пациенти со амблиопија и лезии на рожницата. Испитаници со рефрактивни аномалии кои претходно не биле дијагностицирани; испитаници со рефрактивни аномалии на возраст меѓу 18 и 40 години без оглед на полот; испитаници кои имаат потреба од корекција на рефракциони аномалии, нормална топографија на рожницата, IOP <21 mmHg, нормален наод на главата на оптичкиот нерв (папила), испитаници кои немале окуларна болест, испитаници кои немале интервенции за операција на очите, испитаници кои претходно немале корекција со очила. Студијата се фокусираше на здравите испитаници, со рефрактивни грешки во горенаведената возрасна група затоа што периодот помеѓу овие возрасти претставува рефрактивна стабилност.

Краток опис на применетите методи

Употребата на дијагностички методи е суштински аспект на клиничката практика бидејќи тие им помагаат на лекарите во нивните клинички наоди и донесување на одлуки, чие влијание го потенцира кандидатката. Значи, една посебна проценка на дијагностичка прецизност на мерењата на дебелината на корнеа (рожницата) е дадена со ултразвучен уред наречен пахиметар. Кај сите испитаници се спроведени следниве испитувања: мерење на дебелината на корнеата со ултразвучен пахиметар (USG) и мерење на интраокуларниот притисок, со претходно направени циклоплегја (Cyclogyl 1%), мерење на оптичката оска, рефрактометрија (мерење на диоптер со рефрактометар), кератометрија (мерење на предната површина на рожницата), испитување на очното дно со офталмоскоп и Волк-ова лупа.

Ултразвучните пахиметри се традиционални уреди кои обезбедуваат поголем број мерења на дебелината на рожницата во микрометри. Може да се користи за проценка на хидратацијата на рожницата и ендотелијалните клетки на функцијата на рожницата во неговата двојна улога како една бариера за очната водичка и како метаболичка пумпа и на широк спектар на нарушувања како што се ектопична дистрофија, компликации поврзани со контактни леќи и суво око.

Рефракционите аномалии бараат откривање и третман во форма на очила, контактни леќи или од неодамна, рефрактивна хирургија. Со брзиот развој на рефрактивната хирургија, централната дебелина на рожницата (корнеа) стана важен параметар за избор на модалитет на хирургија и проценка на прогнозата. Во меѓувреме, ССТ при дијагностицирање на полето на глауком, исто така, има важна улога. Потенка ССТ резултира во потценување на вистинскиот интраокуларен притисок (IOP), а подебела ССТ резултат во преценување на IOP.

Со оглед на тоа, пахиметријата на рожницата е од суштинско значење пред постапката на рефрактивна хирургија за да се обезбеди доволно дебелина на рожницата за да се спречи абнормално закривување на рожницата, несакан ефект познат како ектазија.

Краток опис на резултатите од истражувањето

На крај, прикажани се резултатите од истражувањето, средните вредности на мерењата на ЦЦТ во сите три форми на рефрактивни абнормалности. Исто така, беше утврдено дека средната вредност на ЦЦТ во хиперметропната група е поголема во однос на контролната група, додека кај миопијата, средната вредност на ЦЦТ беше пониска. Констатирана е статистички значајна врска помеѓу остријата на видот и ЦЦТ, како дополнително важна во дијагностичките методи. Дебелината на рожницата е важен показател за здравјето на рожницата, а нејзината варијација може да биде индикатор за многу патолошки промени. Мерењето на ССТ е важно и кај други клинички состојби и болести, како што се: дијагноза и третман на глауком, дијагноза на ектопични состојби на рожницата, физиологија на рожницата и примена на контактни леќи.

Мерењата на интраокуларниот притисок (ИОП) преку тонометрија се под влијание на ЦЦТ. Исто така, кандидатката ги презентира резултатите од студиите на односот помеѓу рефрактивните абнормалности и мерењата на (ИОП) со мерењата на ЦЦТ. Во оваа студија се

здобивме со статистички значајна разлика помеѓу вредностите на видната острина кај сите групи со рефрактивни аномалии (хиперметропни, миопични и астигматизам) и контролната група. Исто така резултатите од нашата студија покажаа дека со зголемување на вредностите на ЦЦТ во хиперметропната група се забележува зголемување на вредностите на ИОП, слично на еметропната група. Во однос на просечната вредност на ЦИОП кај двете очи кај групата на миопија е поголема во споредба со другите групи, со статистички значајна разлика.

Должината на оската (подолга или пократка), промените во обликот на рожницата или стареењето на леќата може да предизвикаат рефрактивни грешки. Кандидатот потврди некои наоди за време на студијата, како во случај на проценка на аксијалната должина. Во студијата беше потврдено дека миопните очи имаат тенденција да имаат поголема аксијална должина (АЛ), а хиперметропите имаат тенденција да имаат пократка аксијална должина во споредба со астигматската група и контролната група. Како и да е, статистичка значајна разлика е откриена помеѓу машките и женски испитаници во хиперметропичната група, каде што вредноста на ЦЦТ е поголема кај жените, а кај миопичната група ЦЦТ е поголема кај мажите. Што се однесува до корелацијата помеѓу вредностите на ЦЦТ и возраста, во група испитаници со рефрактивни аномалии не најдовме статистичко значајна разлика помеѓу просечните вредности на параметарот на возраста на ЦЦТ во групата на рефрактивни аномалии.

Сите добиени варијабли беа подложени на статистичка обработка и анализа. Преработката на податоците е направена со помош на статистичкиот пакет СПСС 22.0 бн. Добиените податоци се презентирани преку табелите и графиконите. Од статистичките параметри се пресметани: индексот на структурата, аритметичката средина, стандардната девијација, како и минималната и максималната вредност. Тестирањето на квалитативните податоци е направено со помош на X²-тест и со тестот на Фишер, на квантитативните податоци кои имаа нормална распределба со T-тестот.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација со наслов „Корелација помеѓу мерењата на корнеалната дебелина и рефрактивните аномалии“, од кандидатката д-р Мимоза Исмаили, претставува темелно истражување во областа на офталмологијата, на голем број испитаници, со современи методи што има практичен и научен придонес.

Докторската дисертација со наслов „Корелација помеѓу мерењата на корнеалната дебелина и рефрактивните аномалии“, од кандидатката д-р Мимоза Исмаили, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [1]. Автор-и: „Determination of Central Corneal Thickness in Patients with Refractive Anomalies and Emmetropia“, објавен: OJOph>Vol.9 No.2, May 2019 импакт-фактор 0.48.
- [2]. Автор-и: „The correlation between central corneal thickness and age in patients with refractive anomalies and emmetropia“, објавен: MEDICUS Medical Journal . Vol · 24 (2) · 2019.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатката се: оваа студија претставува најдобро резиме и решавање на тековниот проблем што е во зголемување и присутен секој ден во работата на офталмолозите. Студиското истражување, исто така, ќе придонесе со оглед на улогата на ЦЦТ во толкувањето на вредностите на ИОП, препорачува да се вршат систематски мерења на ЦЦТ во рутинската клиничка практика, што би помогнало во дијагностицирање на окуларната хипертензија. Наша надеж е дека оваа студија ќе го надолжни и прошири нашето знаење за влијанието на ефективност на дијагностичките методи, што ќе послужи како основа за дизајнирање и спроведување на дијагностички и профилактички здравствени програми кај нас во иднина, иако може да се користи како референца за нашето население.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација со наслов „Корелација помеѓу мерењата на корнеалната дебелина и рефрактивните аномалии“ од кандидатката **м-р Мимоза Исмаили**.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Весна Димовска-Јорданова, претседател с.р.

Проф. д-р Наташа Наќева-Јаневска, (ментор) с.р.

Проф. д-р Ники Матвеева, член с.р.

Проф. д-р Магдалена Антова, член с.р.

Проф. д-р Газменд Качанику, член с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „АСОЦИЈАЦИЈА НА ПОЛИМОРФИЗМИТЕ ВО ГЕНИТЕ *ACE* И *APOL* СО ДИЈАБЕТИЧНАТА НЕФРОПАТИЈА“ ОД Д-Р ТАНЕР ХАСАН, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата XXI редовна седница одржана на 22.10.2019 година, со Одлука бр. 0905-4658/3 од 22.10.2019 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот д-р Танер Хасан, со наслов „Асоцијација на полиморфизмите во гените *ACE* и *APOL* со дијабетичната нефропатија“, во состав: проф. д-р Мирјана Кочова (претседател), проф. д-р Сашо Панов (ментор), проф. д-р Соња Топузовска (член), проф. д-р Оливера Стојчева-Танева (член) и проф. д-р Гордана Пемовска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот д-р Танер Хасан, со наслов „Асоцијација на полиморфизмите во гените *ACE* и *APOL* со дијабетичната нефропатија“, содржи 96 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со вклучени 183 литературни единици, 2 слики, 29 табели и 19 графикони.

Трудот е структуриран во 8 глави: вовед, мотив на истражувањето, цел на истражувањето, материјали и методи, резултати, дискусија и заклучоци. Списокот на користена литература се наоѓа на крајот од дисертацијата. На почетокот на текстот е приложен апстракт на македонски, како и на англиски јазик. Составните делови на текстот се издвоени во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во првата глава - воведот на трудот, изложени се литературниот преглед и теоретските аспекти на докторската студија. Кандидатот наведува дека дефинирање на дијабетот само како хронично и перманентно нарушување на метаболизмот на јаглехидратите не ги опфаќа совршените сознанија за оваа болест. Во поново време, во научните кругови е прифатена дефиницијата за дијабетесот како комплексно метаболичко заболување кое се одликува со нарушување на метаболизмот на јаглехидратите, масните и протеините, како резултат на нарушувањето во инсулинската секреција, инсулинското дејствување или и двата фактора.

Гледано од аспектот на клиничките ефекти на болеста, дијабетесот претставува системска болест која прогресивно создава хронични оштетувања и дисфункции на разни органи. Лицата со дијабетес имаат 2-4 пати поголема смртност во однос на лицата без дијабетес. Дијабетесот претставува седма причина за смрт кај општата популација. Макроваскуларните компликации се одговорни за околу 50-80% од вкупната смртност кај лицата со дијабетес. Смртноста од коронарна болест е за 2 до 6 пати повисока во однос на здравата популација на иста возраст, смртноста од цереброваскуларни инзулти е за 2 до 3 пати повисока, додека периферната артериска болест е за 5 до 10 пати повисока кај дијабетесот. Микроваскуларните компликации се, исто така, многу значајни кај дијабетесот, како кај типот 1, така и кај типот 2.

Д-р Танер истакнува дека дијабетичната нефропатија (ДН) се смета за најсериозна микроваскуларна компликација на дијабетесот тип 2 (ДТ2) и е водечка причина за хроничната бурежна инсуфициенција. Нефропатијата, како специфична микроваскуларна компликација на дијабетесот, претставува водечка причина за терминален стадиум на бубрежна инсуфициенција. Втора по ред е хипертензијата, додека пак, на трето место се наоѓаат гломерулопатиите. Од многубројните клинички студии знаеме дека, застапеноста на оваа компликација е 20 до 40%. Околу 20% од пациентите со ДТ2 имаат нефропатија уште при дијагнозата на болеста, додека до 40% од пациентите добиваат нефропатија во период од 10 години. Нефропатијата клинички се карактеризира како тријада составена од хипертензија, протеинурија и, на крајот, со бубрежно

нарушување. Кај лицата со дијабетес, најважна е појавата на микроалбуминурија или макроалбуминурија. Оваа појава станува уште позначајна во присуство на ретинопатијата.

Патогенезата на дијабетичната нефропатија сè уште не е целосно разјаснета. Научните податоци добиени од различни студии укажуваат дека патогенезата е мултифакторијална. Сепак, со оглед на тоа што некои од пациентите со слични клинички и лабораториски статус во текот на дијабетесот развиваат дијабетична нефропатија, додека кај некои пациенти оваа компликација никогаш не се јавува, се смета дека генетската предиспозиција претставува важен ризик-фактор.

Гледано од генетски аспект, ДТ2 претставува болест со изразена фамилијарна основа. Лицата кои имаат позитивна анамнеза за ДТ2 кај роднини од прво колено имаат поголем ризик за појава на ДТ2. Покрај познатите гени кои се поврзани со патогенезата на болеста, сè уште немаме јасни сознанија за да утврдиме кои генетски групи се директно поврзани со ДТ2. По 2007 година, со примена на геномските асоцијативните студии, односно со испитувањето на поврзаноста со огромен број единечни нуклеотидни полиморфизми, откриени се над 100 генски локуси за кои се смета дека играат улога во развојот на болеста.

Генетската поврзаност на определени генски полиморфизми со развојот на нефропатија кај пациентите со дијабетес тип 2 е екстензивно проучувана во последниве дваесетина години. Меѓу поновите истражувани гени можат да се набројат: PPAR γ , KCNJ11, transcriptional factor 7 like 2 -TCF7L2, Growth factor receptor bound protein 10 –GRB10 и др. Кандидатот истакнува дека се одлучил да ги проучува ефектите на полиморфизмите во гените за ангиотензин-конвертирачкиот ензим (ACE) и за аполипопротеинот Е (APOE).

Постојат три генотипови на полиморфизмот rs1799752 во генот ACE: инсерција/делеција (I/D), делеција/делеција (D/D) и инсерција/инсерција (I/I). Познато е дека ензимската активност на ACE е тесно поврзана со генотипот на овој полиморфизам. Оттаму, индивидуите со генотипот D/D имаат највисока, додека тие со генотипот I/I имаат најниска ензимска активност на ACE, што се должи на присуството на алелот D кој е одговорен за високата активност на ACE. Досегашните студии укажуваат дека генотипот I/D има повисока асоцијација со дијабетичната нефропатија, за разлика од другите генотипови.

Поврзаноста со дијабетичната нефропатија постепено се намалува кај генотипот D/D, а е најмала кај пациентите со генотипот I/I. Во еден дел од студиите, генотипот D/D станува подоминантен во споредба со другите генотипови, додека во некои студии ниту еден од генотиповите не биле сигнификантно поврзани со дијабетичната нефропатија. Етничката припадност е многу важен фактор кој ја регулира активноста на ACE. Опишано е и дека во азиската популација, алелот D е поврзан со дијабетична нефропатија, додека кај белата раса оваа поврзаност не е евидентирана.

Што се однесува до полиморфизмот I/D, тој е повеќе застапен кај Европејците во споредба со азиското население. Во денешно време, сè уште нема јасен став дека полиморфизмот I/D претставува предиспонирачки фактор за дијабетичната нефропатија кај сите етнички групи. Во однос на полиморфизмите rs429358 и rs7412 во генот APOE, постојат три најчести алели во популацијата: ϵ 2, ϵ 3 и ϵ 4. Тоа значи дека се можни шест генотипови на овој полиморфизам: ϵ 2 ϵ 2, ϵ 3 ϵ 3, ϵ 4 ϵ 4, ϵ 2 ϵ 3, ϵ 2 ϵ 4 и ϵ 3 ϵ 4. Иако бројот на студии во кои е проучуван полиморфизмот на генот APOE не е толку голем колку што е со генот ACE, сепак е предмет на интензивни истражувања поради тоа што може да биде прогностички и ризик-фактор и за други компликации на дијабетесот, вклучувајќи ги кардио- и цереброваскуларните исхемични инфаркти, ретинопатијата и други. Постојат сознанија дека и полиморфизмите на генот APOE се кандидатни генски маркери за развој на ДН.

Во повеќето достапни референци, фреквенциите на алелот ϵ 2 и генотипот ϵ 2/ ϵ 3 се значително повисоки кај пациентите со ДН, отколку на алелот ϵ 3 и генотипот ϵ 3/ ϵ 3 кои делувале ренопротективно. Според резултатите од Јапонската студија на Araki со сор., алелот ϵ 2 е означен како прогностички ризик-фактор за развој на ДН кај пациентите со ДТ2.

Во посебна глава, наведен е и **мотивот** за изработката на докторската дисертација. Кандидатот смета дека, со оглед на фактот што во клиничката ендокринологија често се забележува дека некои од пациентите со слични демографски, клинички и лабораториски карактеристики во однос на дијабетесот тип 2, развиваат дијабетична нефропатија, а други остануваат без оваа компликација, произлегува желбата да се помогне во расветлувањето на механизмите кои се наоѓаат во основата на ваквите разлики, со цел истите да можат да бидат

корисен клинички биомаркер за рано утврдување на ризикот од дијабетична нефропатија, како и предиктор на клиничкиот тек на болеста.

Целите на трудот се третата глава на дисертацијата. Д-р Хасан наведува дека основната цел на предложената докторска студија е да се испитува поврзаноста меѓу полиморфизмот I/D во ACE генот и генотипот, односно алелите $\epsilon 2$, $\epsilon 3$ и $\epsilon 4$ на генот APOE, како и нивната комбинација, од една страна, со развојот на дијабетична нефропатија кај пациенти со дијабетес тип 2, од друга страна.

Оригиналноста на студијата е во фактот што оваа комбинација на гени досега не е испитувана во популација на дијабетични пациенти во Република Северна Македонија, односно во популација со сите свои етнички и други демографски специфики.

Целта на студијата вклучува и рано определување на ризикот за дијабетична нефропатија кој ќе дава можност за превземање на превентивни и тераписки мерки и средства за спречување или одложување на оваа компликација.

Специфичните цели на истражувањето се:

1. да се определи генотипската и алелната фреквенција на полиморфизмот rs1799752 (инсерција/делеција) во генот ACE кај групата пациенти со дијабетес тип 2 (кај подгрупите со и без нефропатија), како и кај контролната група здрави испитаници;
2. да се определи генотипската и алелната фреквенција на полиморфните позиции rs429358 и rs7412 во генот APOE кај групата пациенти со дијабетес тип 2 (кај подгрупите со и без нефропатија), како и кај контролната група здрави испитаници;
3. да се определи генетската поврзаност на постоењето на секој од полиморфизмите во двата гена, како и нивната комбинација, со појавата на дијабетична нефропатија користејќи повеќе генетски модели и
4. да се процени клиничката употребливост на добиените резултати при проценката на ризикот од појава на дијабетична нефропатија кај пациентите со дијабетес тип 2.

Во четвртата глава, **Материјал и методи**, опишани се дизајнот на студијата, постапката за колекционирање на податоците и примероците, користените молекуларни анализи и статистичката обработка на податоците. Д-р Хасан наведува дека оваа проспективна, опсервациона, студија на случаи и контроли беше спроведена на Одделението за ендокринологија, дијабетес и метаболични нарушувања при ЈЗУ ГОБ „8-ми Септември“ и во Лабораторијата за молекуларна биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје.

Пациентите се селектирани да имаат слично траење на дијабетесот. Селекцијата беше направена според примена на критериуми за вклучување и исклучување од студијата.

Основните критериуми за вклучување на пациенти со дијабетес тип 2 беа следниве: $HbA_{1c} \geq 6,5$ mmol/L, како и пациентите да се под терапија со орални антидијабетици или со инсулин. За дијабетична нефропатија, основните критериуми беа следниве: микроалбуминурија 30 - 300 mg/24 ч. (почетна фаза), односно макроалбуминурија > 300 mg/24 ч. (напредна фаза).

Основните критериуми за исклучување на пациенти од студијата беа следните: пациенти со дијагностициран дијабетес тип 1, хематурија, пиоурија или позитивна уринокултура; нефролитијаза (потврдена на ЕХО-преглед), пациенти на хемодијализа, хронична бубрежна инсуфициенција од друго потекло, како и пациенти со малигни заболувања.

Како контролни испитаници, заради определување на фреквенциите на генотиповите и алелите на испитуваните генски полиморфизми беа собрани примероци од здрави крводарители и доброволци кои немаат анамnestички, клинички и лабораториски знаци за дијабетес, ниту за бубрежни заболувања, ниту имаат семејна историја за тие клинички ентитети кај роднини од првото колено.

Рутинските демографски, клинички и лабораториски податоци (пол, возраст, место на живеење, образовно ниво, траење на дијабетесот тип 2, траење на дијабетичната нефропатија, BMI при дијагнозата на дијабетес тип 2, историја на пушење, семејна историја за дијабетес тип 2, систолен и дијастолен артериски притисок, просечна седмична вредност на гликемијата, HbA_{1c} , триглицериди, уреа, креатинин, протеинурија и слично). Обезбедени беа примероци на помалку од 3 mL венска крв со антикоагулант (динатриумова сол на етилендиамин тетраацетат - EDTA.Na2) беа колектирани од пациенти кои се лекуваат на Одделението за ендокринологија, дијабетес и метаболични нарушувања при ЈЗУ ГОБ „8-ми Септември“ во Скопје, со обезбедена

потпишана согласност од секој пациент, како и со одобрение од Етичката комисија при Медицинскиот факултет во Скопје.

Изолацијата на геномска DNA беше извршена со методот на исолување со натриум хлорид, екстракција со хлороформ и последователна преципитација со етанол (40). Накусо, примерокот на венска крв со антикоагулант беше третиран со хипотоничен раствор за лиза на еритроцитите, по што талогот на леукоцити се користеше за натамошната постапка. За таа цел беше вршена дигестија со раствор кој содржи протеиназа К. Изолацијата на геномската DNA беше извршена преку екстракција со фенол/хлороформ и последователна преципитација со етанол. Изолираната DNA е рехидрирана со ТЕ-пуфер. Квантитетот и квалитетот на изолираната DNA беше евалуиран со флуорометриски и со агарозна гел-електрофореза, соодветно. Вишокот неискористена DNA од секој пациент се чува во банката на примероци на -18 до -20°C .

Молекуларните анализи на определување на полиморфизмите во гените ACE и APOE беа извршени со генотипизација користејќи TaqMan флуоресцентни сонди со нуклеотидна секвенца која е специфична за амплифициран регион од соодветниот ген, обележани на 5'-крајот со флуоресцентниот обележувач FAM или VIC, додека на 3'-крајот со избледувачот NFQ ковалентно поврзан со молекул кој се врзува со малиот жлеб од двојниот DNA-хеликс (MGB - minor groove binder).

Статистичката анализа на податоците во оваа студија беше изведена споредувајќи ги фреквенциите на генотиповите и алелите на двата полиморфизми, од една страна, со релевантните демографски, клинички и лабораториски параметри од пациентите со дијабетес тип 2 кои развиле дијабетична нефропатија, наспроти тие кои немаат ваква компликација, од друга страна. Споредба на фреквенциите беше направена и во однос на контролната група на здрави испитаници. Покрај тоа, беа применувани и дескриптивни статистички методи за приказ на податоците од испитуваните пациенти и контроли.

Статистичките и популациско-генетските пресметки беа извршени со користење на XLStat 2016 и GenAlEx 6.5, инсталирани на Microsoft Excel 2016.

Поврзаноста на дијабетичната нефропатија кај пациентите со дијабетес тип 2 беа споредувани со фреквенциите на генотиповите и алелите на испитуваните полиморфизми со непараметрискиот Pearson-ов Chi-квадрат тест и со Fisher-овиот егзактен тест, како и со Cochran-Armitage тренд-тестот. Нормалната дистрибуција на нумеричките вредности беа определувани со Shapiro-Wilk тестот. Параметриските вредности со нормална дистрибуција беа анализирани со двонасочниот Студент-ов t-тест, односно со Mann-Whitney U-тестот при постоење отстапувања од нормалната дистрибуција на вредностите на соодветниот параметар. Од поврзаноста на полиморфизмите со дијабетичната нефропатија беше пресметан и веројатносниот индекс: однос на шанси – odds ratio.

Пресметките на интервалот на доверливост CI (confidence interval) беа извршени при 95%, односно при $p < 0,05$.

Добиените податоци од генотипизација на предвидениот полиморфизам кај DNA-примероците од секој пациент беа користени и за популациско-генетски анализи. За таа цел беа определени испитуваните, наспроти очекуваните, фреквенции на алелите и генотиповите. За проценка на подобноста на испитуваната група пациенти за популациско-генетски анализи беа пресметани: Харди-Вајнберговата рамнотежа, стапката на генетски диверзитет, стапката на хетерозиготност и други статистички мерки на диверзитетот на алелите во испитуваната популација со кои ќе се провери избалансираноста на испитуваната популација, односно суппопулациите на испитаници, што е важно за веродостојноста на генетските анализи.

Резултатите од студијата се опишани во петтата глава. Д-р Хасан истакнува дека во студијата беа вклучени вкупно 114 испитаници, кои беа поделени во три групи: подгрупа од 31 пациент со ДМ тип 2 без дијабетична нефропатија, подгрупа од 57 пациенти со ДМ тип 2 и дијабетична нефропатија и здрава контролна група составена од 26 пациенти. Целата група на испитаници е составена од 114 пациенти, од кои 63 беа машки, а 51 женски лица. Во групата со ДМ тип 2 со ДН процентуално поголема е застапеноста на машкиот пол во споредба на женскиот пол, додека, во групата со ДМ тип 2 без ДН застапеноста на женскиот пол е позабележителна. Разликите во однос на половата застапеност кај двете групи испитаници не се статистички значајни ($p > 0,05$), што укажува на релативно добро урамнотежена дистрибуција на половите кај

двете групи. Просечната возраст на пациентите со ДМ тип 2 без ДН во нашата студија изнесуваше 49,59 години (стандардна девијација $\pm 7,82$) додека, на групата со ДМ тип 2 со ДН изнесуваше 49,88 години (стандардна девијација $\pm 8,60$). Опсегот на пациентите во првата група изнесува од 29 до 65 години, додека во втората група изнесува од 32 до 69 години.

Групата со ДМ2 со ДН траењето на дијабетесот изнесува 10,96 години (стандардна девијација $\pm 4,42$), додека во групата со ДМ2 без ДН изнесува 8,81 години (стандардна девијација $\pm 4,26$). Траењето на дијабетесот е статистички значајно подолго кај групата со дијабетична нефропатија во споредбата со групата без дијабетична нефропатија, ($p < 0,05$). Според прикажаните податоци, позитивната смејна историја за дијабетес тип 2, посебно во прво колено и пушењето статистички значајно се позастапени кај групата со ДМ2 со ДН во однос на групата со ДМ2 без ДН ($p < 0,05$). Во однос на микроваскуларните компликации, какви што се ретинопатијата и периферната невропатијата, се забележува дека процентуалната застапеност на овие компликации е значителна поголема кај групата со ДМ2 со ДН во споредба со групата со ДМ2 без ДН. Меѓутоа, разликите меѓу овие две споредени групи статистички не е сигнификантна ($p > 0,05$).

Според резултатите од анализираните податоци, не беше пронајдена статистички сигнификантна разлика меѓу застапеноста на 7 од десетте фактори (индекс на телесна маса, дијастолен артериски притисок, гликемија, HbA_{1c}, вкупен и HDL холестерол и триглицериди) поединачно за секој фактор со појавата на дијабетична нефропатија ($p > 0,05$). Од друга страна пак, систолниот крвен притисок значително е повисок во групата со ДМ2 со ДН во однос со групата со ДМ2 без ДН. Разликата во однос на систолниот крвен притисок помеѓу двете групи статистички е на границата на сигнификантноста ($p = 0,05$). При компарација на бубрежните деградациони продукти, евидентно е дека зголемените вредности на уреа и креатинин во крвта, статистички сигнификантно беа позастапени кај групата со ДМ2 со ДН во споредба со групата ДМ2 без ДН ($p < 0,05$).

Генотиповите на полиморфизмите rs1799752 во генот ACE, како и на полиморфизмите rs429358 и rs7412 во генот APOE, беа успешно детерминирани со молекуларно-генетски анализи врз DNA-примероците од сите 114 испитувани пациенти.

Во однос на полиморфизмот rs1799752 во генот ACE, кај испитуваната група беа идентификувани сите три можни генотипови: генотипот инсерција / инсерција (II), инсерција / делеција (ID) и делеција / делеција (DD). Генотипот D/D статистички е сигнификантно повеќе застапен во групата со ДМ2 со ДН, во споредба со групата ДМ2 без ДН ($p < 0,05$). Гледано од аспектот на аелилите, од табелата се забележува дека во групата на ДМ2 без ДН најзастапен алел е алелот I, додека во групата со ДМ2 со ДН, пак, најзастапен е алелот D. Алелот D статистички сигнификантно повеќе е застапен во групата ДМ2 со ДН во однос на групата ДМ2 без ДН ($p < 0,05$). Застапеноста на генотипот D/D на полиморфизмот rs1799752 во генот ACE е повисока кај пациентите од групата ДМ2 со ДН (59,65%), во споредба со пациентите од групата ДМ2 без ДН (16,13%). Застапеноста на алелот D е повисока кај пациентите со ДМ2 со ДН (62,28%), во однос на групата ДМ2 без ДН (27,42%).

Понатаму, беше користен адитивниот модел со Cochran-Armitage-овиот тест, со кој беа анализирани разликите во бројот на присутни аели D (0, 1 или 2), меѓу испитаниците од групата со ДМ2 без ДН и групата ДМ2 со ДН. Со адитивниот модел на статистичка обработка на застапеноста на алелот D беше анализирано целосно отсуство на овој алел кај популација на пациенти, наспроти присуство на еден, односно два аела. Така, од анализата се забележува дека постои високосигнификантна разлика во бројот на присутни аели меѓу групата со ДМ2 без ДН и групата со ДМ2 со ДН ($p < 0,01$). Во табелата јасно се гледа дека присуството на два D-аели е 3,61 пати повисока кај пациенти со ДМ2 со ДН во споредба со пациентите со ДМ2 без ДН. Слично на тоа, отсуството на алелот D е скоро два пати повеќе (61,29%) во групата со ДМ2 без ДН во споредба на групата со ДМ2 со ДН (35,09%). Кај групата со ДМ2 најзастапен генотип е генотипот D/D (44,32%), додека, од аелиите најзастапен е алелот D (49,43%). Во контролната група пак, најзастапен генотип е генотипот I/I (46,15%), додека, од аелиите најзастапен е алелот I (55,77%). Исто така од табелата се забележува дека, повисоката застапеност на генотипот D/D и алелот D во групата со ДМ2 не е статистички сигнификантно во споредба со контролната група ($p > 0,05$). Просечната вредност на 24-часовната протеинурија е највисока кај пациентите носители на генотипот D/D (1,14 g/L), додека, најниска е кај тие со генотипот I/D (0,28 g/L). Од друга страна

пак, не се забележани статистички сигнификантни разлики меѓу генотиповите во однос на просечната вредност на протеинурија ($p > 0,05$).

Заради утврдување на основната генетска асоцијација меѓу полиморфизмите rs429358 и rs7412 во генот APOE и појавата на дијабетична нефропатија кај пациенти со ДМ2, статистички беа споредувани застапеноста на генотиповите и алелите на овие полиморфизми кај групата со ДМ2 со ДН и кај групата со ДМ2 без ДН. Поради три различни изоформи (триалелен тип) на овој генотип, со статистичка пресметка беа анализирани вредностите за секој поединечен генотип, и тоа хетерозиготните (ϵ_2/ϵ_3 , ϵ_3/ϵ_4 и ϵ_2/ϵ_4) или хомозиготните варијантни генотипови (ϵ_2/ϵ_2 и ϵ_4/ϵ_4), во однос на индивидуите со дивотиот (неваријантен) хомозиготен генотип ϵ_3/ϵ_3 кај овие полиморфизми. Така да, вредностите пресметани за дивотиот генотип беа сметани за референтни.

Анализата со Fisher-ов екзактен тест покажа дека постои статистички сигнификантна разлика во генотиповите меѓу групата на пациенти со ДМ2 без ДН и групата со ДМ со ДН ($p < 0,05$). Најзначајни разлики беа најдени при споредба на референтниот генотип со варијантниот генотип ϵ_2/ϵ_3 кој беше 3 пати повеќе застапен кај групата со ДМ2 со ДН во однос на групата со ДМ2 без ДН. Вредноста на веројатниот однос на шанси OR од 4,50, индицира дека пациентите кои поседуваат генотип ϵ_2/ϵ_3 имаат 4,5 пати поголем ризик да развиваат ДН во однос на пациенти кои не поседуваат овој генотип. Беа извршени статистички анализи за алелните фреквенции при што беа споредувани двете варијантни алели ϵ_2 и ϵ_4 , поединечно, со тие за алелот од дивотиот тип ϵ_3 , кој беше користен како референтен за овој полиморфизам. Со статистичките анализи на застапеност на алелите со Fisher-овиот екзактен тест се утврди сигнификантна разлика за алелот ϵ_2 меѓу групата со ДМ2 со ДН и групата со ДМ2 без ДН ($p < 0,05$). Алелот ϵ_2 е 2,83 пати повеќе застапен кај групата со ДМ2 со ДН отколку во групата со ДМ2 без ДН. Вредноста на односот на шанси OR од 3,25 укажува дека пациентите кои се носители на алелот ϵ_2 имаат 3,25 пати повеќе статистичка шанса да развиват ДН во однос на пациенти кои немаат.

Со користење на Cochran-Armitage-ов тест беше направена статистичка обработка на застапеноста на алелот меѓу двете испитани групи. Така, беше анализирано влијанието на целосното отсуство на алелот ϵ_2 во определена популација наспроти неговото присуство на еден, односно два алела. Од резултатите е евидентно дека присуството на еден, односно на два, алели ϵ_2 е статистички сигнификантно почесто застапено во групата со ДМ2 со ДН во споредба со групата ДМ2 без ДН ($p < 0,05$). Пресметките покажуваат дека присуството на еден ϵ_2 алел е 2,6 пати повеќе застапен во групата со ДМ2 со ДН во однос на групата со ДМ2 без ДН.

Наспроти тоа, при споредба на отсуството на овој алел кај двете испитани групи се забележува дека отсуството на алелот ϵ_2 е 1,5 пати почесто во групата со ДМ2 без ДН во споредба со групата на ДМ2 со ДН, односно отсутен беше кај 83,87%, наспроти 56,14% испитаници, соодветно.

Со користење на Mann-Whitney тестот беше направена статистичка анализа на поврзаноста на просечната квантитативна протеинурија меѓу генотипот ϵ_2/ϵ_3 со сите останати генотипови. Анализата со Kruskal-Wallis-овиот тест покажа дека постои статистички високо сигнификантна поврзаност на високите вредности на протеинурија со носителите на генотипот ϵ_2/ϵ_3 ($p < 0,0022$) во однос на останатите генотипови на овој полиморфизам. Истиот заклучок се потврдува и со Wald-овиот тест на логистичката регресија.

За да се утврди асоцијацијата на полиморфизмите во гените ACE и APOE истовремено, меѓу групата на ДМ2 без ДН, групата со ДМ2 со ДН и контролната група, беа анализирани фреквенциите на комбинациите на генотиповите на полиморфизмите на горенаведените два гена.

При споредба на застапеноста на генотипските комбинации во групата со ДМ2 без ДН и групата со ДМ2 со ДН, беше користен Fisher-ов екзактен тест и беше пресметан веројатниот индекс на односот на шанси за сите споредени генотипски комбинации.

Резултатите добиени од анализите на генотипските комбинации на двата испитувани полиморфизми покажуваат дека генотипската комбинација I/I и ϵ_2/ϵ_3 статистички сигнификантно повеќе е поврзана на групата со ДМ2 со ДН во споредба со групата ДМ2 без ДН ($p < 0,05$). Споредбата на другите комбинации не покажаа статистички значајна поврзаност со испитуваните групи ($p > 0,05$).

Во однос на популациско-генетска анализа на фреквенциите на генотиповите и алелите на двата испитувани полиморфизми: rs1799752 во генот ACE како и rs429358 и rs7412 во генот

АРОЕ, кандидатот наведува дека кај групата на пациенти со ДМ2 без ДН, групата на пациенти со ДМ2 со ДН, како и кај здравата контролна група беа определено дали популациите се во Харди-Вајнбергова рамнотежа и направена е споредба на очекуваниот број наспроти опсервираниот број на генотипови.

Со популациско-генетската анализа на фреквенците на алелите на полиморфизмот во генот АРОЕ, во табелата и во графиконот се забележува дека фреквенцијата на алелот $\epsilon 2$ евидентно повисока кај групата со ДМ2 со ДН во споредба со групата со ДМ2 без ДН и контролната група. Понатаму во табелата може да се види дека алелот $\epsilon 4$ најфреквентна е во групата со ДМ2 без ДН додека, алелот $\epsilon 3$ е најзастапена во контролната група. Алелот $\epsilon 3$ истовремено е и најфреквентниот алел во сите три споредени групи.

Шестата глава, **Дискусија**, опфаќа опсежна и критичка споредба на добиените резултати и сознанија со тие од досега објавените слични студии во достапната библиографија, како и толкувањата на можните причини за сличностите и разликите во резултатите.

Гледано од генетски аспект, повеќе студии укажуваат на фамилијарната, односно, генетската основа на дијабетичната нефропатија. Уште во раните девесети години од претходниот век, многу студии ја утврдиле важноста на генетската предиспозиција на некои популации кон дијабетичната нефропатија. Во некои од тие студии дури е евидентиран и податокот дека гените одговорни за дијабетичната нефропатија, истовремено т предиспонираат и за дијабетес тип 2. Денес е прифатен фактот дека различните популации и етнички групи имаат различна предиспозиција за дијабетична нефропатија. Од епидемиолошките истражувања познато е дека староседелците на Северна Америка (Pima-Indians) имаат највисока преваленца на дијабетес тип 2 и на дијабетична нефропатија. Преваленцијата на дијабетес кај оваа популација со возраст над 35 години изнесува дури 40-50%. Кумулативната преваленција на дијабетична нефропатија, пак, после 25 години од дијагнозата на дијабетесот изнесува 80%. Истата преваленција кај Европската популација, пак, изнесува 30%. Со овие податоци уште еднаш се потврдува значењето на етничката припадност и генетската предиспозиција во развојот на дијабетичната нефропатија. Студиите направени во поново време покажуваат дека индивидуите кои имаат позитивна семејна анамнеза за дијабетес и/или дијабетична нефропатија од прво колено, имаат поголем ризик да развиваат дијабетична нефропатија во однос на индивидуите кои немаат таква анамнеза. Исто така, утврдено е дека лицата со позитивна семејна историја имаат повисоко ниво на протеинурија и повисок стадиум на ретинопатија.

Во однос на полиморфизмот rs1799752 во генот ACE, кандидатот наведува дека има клучна улога во детерминирањето на ензимската активност на ACE. Уште пред триесет години е откриено дека постои интериндивидуална разлика во ензимската активност на ACE. Сегрегационите студии спроведени со цел да се испитуваат нивоата на ACE кај здрави фамилии, покажале дека членовите на блиски фамилии имаат слични нивоа на ACE, со што е засилено мислењето дека генот ACE е одговорен за оваа појава. ACE е широко распространет во ендотелните, епителните и невроепителните клетки, како и во повеќе биолошки течности каква што е плазмата, цереброспиналната, семиналната и амнионската течност.

Се претпоставува дека циркулирачката или солубилна форма на ACE потекнува од ендотелните клетки. Постојат три генотипови на полиморфизмот rs1799752: инсерција/делеција (I/D), делеција/делеција (D/D) и инсерција/инсерција (I/I). Речиси половина од ензимската активност на ACE во циркулацијата и во ткивата е поврзана со полиморфизмот I/D во генот ACE.

Студиите покажуваат дека активност на ACE е највисока кај индивидуите кои се носители на генотипот DD, помалку кај тие со генотипот I/D и најмалку кај носителите на генотипот I/I. Слична распределба на активност на ACE меѓу трите генотипа се детектира и кај здрави испитаници во студијата спроведена во Јапонија. Се смета дека полиморфизмите во генот кој го кодира ACE играат определена улога во патогенезата на повеќе болести какви што се: грануломатозните, цереброваскуларните, реналните и кардиоваскуларните болести. Од овие болести, најчесто се истражувани саркоидозата, Алцхајмеровата болест, дијабетичната нефропатија, хипертензијата и миокардниот инфаркт. Со докажувањето на присуството на ACE во срцевите мускул и сличните студии поврзани со етиопатогенезата на миокардниот инфаркт, се поддржува ставот дека полиморфизмот I/D во генот ACE претставува независен ризик фактор за појава на миокарден инфаркт. Активнста на ACE во срцевите вентрикули сигнификантно е поголема во генотипот D/D во однос на генотипите I/D и I/I. Ова кардиоваскуларно влијание на

полиморфизмот I/D, настанува преку неговото дејство врз васкуларните ендотелни клетки (101,102).

Познато е дека васкуларните ендотелни клетки се значајни за патогенезата на дијабетичната нефропатија. Поради тоа, почнувајќи од 1998 г., направени се интензивни студии кај кои е испитувана асоцијацијата на оваа патолошка состојба со полиморфизмот I/D во генот ACE. Кај повеќето од овие студии се заклучува дека генотипот I/D има поголема поврзаност со дијабетичната нефропатија во споредба со другите генотипови. Оваа поврзаност постепено се намалува кај генотипот D/D и најмалку доаѓа до израз кај генотипот I/I. Во некои од студиите, генотипот I/I се смета дека има и ренопротективно дејство. Понатаму, кај некои студии се испитувала поврзаноста на полиморфизмот I/D со прогресијата на дијабетичната нефропатија односно, дали некој од споменатите генотипови го забрзува или го забавува процесот. Така, во студијата на Yoshida со соработниците, пациентите со дијабетична нефропатија биле клинички следени во период од 10 години и било констатирано дека генотипот D/D го забрзува процесот на нефропатија. Кај речиси 95% од пациентите со генотипот D/D и албинурија, 10 години по појавата на дијабетесот се развил терминален стадиум на бубрежната инсуфициенција. Во истата студијата истовремено е утврдено дека пациентите со стабилна ренална функција немаат сигнификантна разлика во однос на дистрибуцијата на генотиповите. Во студијата на Schmidt со соработниците, која е спроведена врз испитаници од Европските популации, заклучено е дека алелот D и генотипот D/D преставуваат ризик фактори за прогресијата на нефропатијата и појавата на краен стадиум на бубрежната инсуфициенција.

Поврзаноста на дијабетичната нефропатија со полиморфизмот I/D во генот ACE е испитувано и кај пациенти со дијабетес тип 1. Кај повеќето од овие студии постои поврзаност на оваа патологија со полиморфизмот I/D и со алелот D. Кај овие пациенти, исто така, е забележано дека носителите на алелот D имаат забрзана прогресија на нефропатијата во однос на пациентите кои не се носители на овој алел. Со цел да се расветли патогенезата на оваа појава, кај овие пациенти се направени бубрежни функционални тестови. Преку користење на јодни изотопи, биле пресметани вредностите на GFR, FF (filtration fraction) и ERPF (effective renal plasma flow), при што е откриено дека носителите на хомозиготниот генотип II имаат помал интрагломеруларен притисок во однос на носителите на алелот D.

Во овој контекст, од голема важност е да се напоменат двете големи епидемиолошки студии: DCCT (Diabetes Control and Complication Trial) и EDIC (Epidemiology of Diabetes Interventions and Complications). Во овие меѓусебно поврзани студии, вклучени биле 1365 Европејци со дијабетес мелитус тип 1, кои истовремено биле проследени во период од 17 години. Покрај епидемиолошките анализи кои биле истражувани (бубрежна функција, албинурија и појава на дијабетична нефропатија), била испитувана и поврзаноста на појавата на микроалбинурија и прогресијата на нефропатијата со полиморфизмот I/D во генот ACE. Резултатите добиени од кохортите на двете студии (DCCT/EDIC) потврдуваат дека постои поврзаност на полиморфизмот I/D во генот ACE со појавата и прогресијата на дијабетичната нефропатија кај пациенти со дијабетес мелитус тип 1 (111). Една друга обемна епидемиолошка студија направена со Европејци е студијата EURAGEDIC (European Rational Approach for the genetics of Diabetic Complications). Во оваа студија се вклучени пациенти со дијабетес тип 1 од три европски популации: Франција, Данска и Финска. Резултатите на оваа студија покажуваат дека постои генетска поврзаност на алелот D со појава на дијабетична нефропатија.

Етничката припадност е многу важен фактор кој ја регулира активноста на ACE. Повеќето од студиите направени со азиската популација покажуваат дека алелот D го зголемува ризикот за дијабетична нефропатија кај пациенти со дијабетес тип 2, што не е честа појава кај европската популација. Резултатите од метаанализите покажуваат дека поврзаноста на полиморфизмот I/D во генот ACE со дијабетична нефропатија е поголема кај азијците во споредба со европејците. Што се однесува до генотиповите, кај азиските популации е констатирано дека поседување на хомозиготниот генотипот I/I го намалува ризикот за дијабетична нефропатија за 35% во споредба со испитаниците кои поседуваат алелот D. Меѓутоа, оваа значајна разлика во намалувањето на ризикот за дијабетична нефропатија не е евидентирана кај европските популации. Од друга стран, пак, генотипот D/D е поврзан со зголемен ризик од развој на дијабетична нефропатија кај белата раса во Америка и кај европејците. Оваа позитивна корелација на генотипот D/D со дијабетичната нефропатија е потврдена и во студијата UKPDS

(U.K Prospective Diabetes Study) во која, исто така, се покажало дека носителите на генотипот D/D имаат повисоки вредности на протеинурија во споредба со другите два генотипа: I/D и I/I. Слични резултати се добиени и во студијата направена врз Тајванската популација во која биле вклучени 336 пациенти со ДМ2 од кои 179 со ДН. Резултатите на оваа студија покажуваат дека генотипот D/D имал сигнификантно повисока застапеност кај пациентите со ДН, во споредба со другите два генотипови.

Асоцијацијата на полиморфизмот во генот APOE со дијабетичната нефропатија е истражувана во бројни студии. Компарацијата на резултатите од докторската студија со тие од досега објавените достапни студии покажа совпаѓање во однос на идентификацијата на варијантниот алел $\epsilon 2$ и варијантниот генотип $\epsilon 2/\epsilon 3$ како ризични генетски фактори кои се поврзани со зголемена веројатност од развој на дијабетична нефропатија кај пациенти со ДМ2. Ваквата генетска поврзаност на алелот $\epsilon 2$ и генотипот $\epsilon 2/\epsilon 3$ со дијабетична нефропатија е евидентирана и во метаанализата на Хуе со соработниците. Во оваа интернационална метаанализа вклучени биле 16 студии спроведени во Европа и Азија. Констатирано е дека поврзаноста на алелот $\epsilon 2$ и генотипот $\epsilon 2/\epsilon 3$ со дијабетичната нефропатија повеќе доѓа до израз кај азијците отколку кај Европејците. Во друга мета-анализа направена врз азиска популација, авторите утврдиле дека носителите на алелот $\epsilon 2$ имале приближно двојно поголем ризик за развивање на ДН во однос на алелот $\epsilon 4$. За алелот $\epsilon 4$ дури се смета дека има ренопротективно дејство (145). Тука е интересен податокот дека во истата мета-анализа во студијата направена со кинезите не е пронајдена асоцијација на алелот $\epsilon 2$ со ДН. Резултатите од оваа докторска студија ја потврдуваат асоцијацијата на алелот $\epsilon 2$ со ДН и се во корелација со многу други студии. Меѓутоа, постојат и контрадикторни студии во кои не е најдена ваква асоцијација. Општо е прифатена теза р дека причината за ваквите контрадикторни резултати кај различните студии се должи на маѓетничките разлики. Меѓутоа денеска постојат јасни докази дека и во исти популации висока е веројатноста да се добијат контраверзни резултати. Во еден дел од студиите, особено на тие со азијските популации на пациенти, алелот $\epsilon 4$ се смета дека игра ренопротективна улога и ја намалува појавата на ДН кај пациенти со дијабетес.

Механизмот со кој алелот $\epsilon 4$ делува ренопротективно авторите го објаснуваат на следните начини: прво, алелот $\epsilon 4$ е асоциран со поголеми концентрации на HDL-холестерол кој го намалува негативното дејство на LDL-холестеролот во бурежното ткиво; второ, изоформата E4 има тенденција да се поврзе со екстрацелуларните гликозаминогликани преку кои го намалува ефектот на факторите за раст врз гломеруларниот мезенхим кој имат улога во патогенезата на ДН; и, трето, изоформата E4 има афинитет кон липопротеинските остатоци (remnant lipoproteins), со што го намалува нивното ниво во плазмата и го спречува нивниот штетен ефект врз процесот на развивање на нефропатија кај дијабетесот. Но, покрај ова толкување, повеќето автори од различни студии сепак стојат на ставот дека хиперхолестеролемија попатена со високи концентрации на LDL-холестерол и модифицираната (гликолизирана и оксидирана) форма на LDL, учествуваат во развојот на ДН. Сето ова ја зацврстува хипотезата дека алелот $\epsilon 4$ може да биде ризик фактор за развојот на ДН. Резултатите добиени од анализите на генотипските комбинации на двата испитувани полиморфизми покажуваат дека генотипската комбинација I/I и $\epsilon 2/\epsilon 3$ статистички сигнификантно повеќе е поврзана на групата со ДМ2 со ДН во споредба со групата ДМ2 без ДН ($p < 0,05$). Вредноста на веројатносниот однос на шанси (OR) од 12 покажува дека пациентите со ДМ2 кои се носители на генотипската комбинацијата I/I и $\epsilon 2/\epsilon 3$ имаат 12 пати повисока статистичка шанса да развиваат ДН во однос на пациентите кои се носители на другите анализирани генотипски комбинации. Споредбата на другите комбинации не покажаа статистички значајна поврзаност со испитуваните групи ($p > 0,05$). Од достапните референци, анализата на истовременото присуство на генотиповите на генот ACE и генот APOE кај пациенти со дијабетична нефропатија и нивната меѓусебна поврзаност е опишана во студијата на Kimura со соработниците. Студијата е реализирана во Јапонија со вклучени 337 пациенти со ДМ2 со различни стадиуми на протеинурија. Резултатите од студијата покажале дека постои позитивна поврзаност на алелот D од полиморфизмот во генот ACE и алелот $\epsilon 2$ и генотипот $\epsilon 2/\epsilon 3$ од полиморфизмот во генот APOE со дијабетичната нефропатија. Во литературата достапни се и други студии во кои се испитувани комбинираниот ефект на неколку генетски полиморфизми врз развојот на дијабетичната нефропатија. Во однос на популациско-генетските статистички анализи, д-р Хасан истакнува дека постои отстапување од Харди-Вајнберговата рамнотежа во

однос на опсервираните, наспроти очекуваните фреквенции на генотипови на полиморфизмот rs1799752 во генот ACE кај сите три групи на испитувани пациенти (групата со ДМ2 без ДН, групата со ДМ2 со ДН и контролната група). Таквите отстапувања можат да се должат на специфичната етничка композиција на испитуваната и контролната популација на пациенти и редундантното користење на софистицирани статистички алатки при анализите се компензира благата дебалансираност на алелите во популациите. Важно е да се напомене дека во последниве години постои растечки број на ставови дека отстапувањата од Харди-Вајнберговата рамнотежа во биомедицинските истражувања не би требало да се толкуваат како некој недостаток, туку како индикатор за потреба од користење на соодветни популациско-генетски анализи на податоците. Таквите препораки се земени предвид при изработката на оваа студија.

Д-р Хасан смета дека определувањето на полиморфизмите во гените ACE и APOE кај пациенти со дијабетес тип 2 може да помогне да се предвиди терапискиот одговор и да се диференцираат пациентите со повисок ризик од развој на ДН, со што тие ќе се подложат на поригорозен хигиено-дитетески режим, почести контроли, како и модифицирање на терапијата и/или администрирање на соодветни ренопротективни медикаменти. За превенирање на дијабетичната нефропатија, значајна улога игра добрата контрола на гликемијата и употребата на ACE-инхибиторите во терапијата. Раната употреба на ACE-инхибитори може да доведе до намалување на интрагломеруларниот притисок и протеинуријата кои се клучни компоненти на дијабетичната нефропатија.

Во седмата глава, врз основа на анализата на добиените резултати преку користење на повеќе генетски модели, како и врз основа на споредбата и толкувањето со податоците од достапната литература, кандидатот ги наведува следниве **заклучоци**:

1. Во оваа студија е детектирана статистичка значајна разлика меѓу групите на пациенти со дијабетес тип 2, без и со дијабетична нефропатија, во однос на времетраењето на дијабетесот, позитивната семејна историја особено од прво колено, како и пушењето, зголемените вредности на бубрежни деградациски продукти и протеинуријата. Од друга страна, не е најдена сигнификантна разлика во однос на полот, возраста, хипертензијата, хиперлипидемијата и индексот на телесна маса меѓу наведените две групи на пациенти.
2. Анализата на фреквенцијата на генотиповите и алелите на полиморфизмот rs1799752 во генот ACE покажа дека хомозиготниот варијантен генотип D/D е почесто застапен кај пациентите од групата со дијабетес тип 2 со дијабетична нефропатија, отколку кај пациентите од групата со дијабетес тип 2 без дијабетична нефропатија, а оваа разлика е статистички високо сигнификантна. Застапеноста на варијантниот алел D беше, исто така, повисока кај пациентите од групата со дијабетес тип 2 со дијабетична нефропатија отколку кај пациентите од групата со дијабетес тип 2 без дијабетична нефропатија. Оттаму може да се заклучи дека генотипот D/D, односно алелот D покажува генетска поврзаност која резултира со зголемена веројатност од појава на дијабетична нефропатија кај пациентите со дијабетес тип 2. Пациентите кои се носители на генотипот D/D имаат 6,5 пати, додека носителите на алелот D имаат 4,4 пати повисока веројатност од појава на оваа компликација.
3. Фреквенцијата на генотиповите и алелите на полиморфизмот rs429358 и rs7412 во генот APOE покажа присуство на статистички значајни разлики меѓу групите со и без дијабетична нефропатија. Се констатира дека варијантниот генотип $\epsilon 2/\epsilon 3$ е 3 пати почесто застапен од референтниот генотип $\epsilon 3/\epsilon 3$ кај групата со дијабетична нефропатија во споредба со групата без дијабетична нефропатија. Носителите на варијантниот генотип $\epsilon 2/\epsilon 3$ имаат 4,5 пати, додека носителите на алелот $\epsilon 2$ имаат 3,2 пати повисока статистичка шанса да развијат дијабетична нефропатија во однос на пациентите со дијабетес тип 2 кои не се носители на овој генотип или алел.
4. Евидентирана беше сигнификантна поврзаност на генотипот $\epsilon 2/\epsilon 3$ на полиморфизмот rs429358 и rs7412 во генот APOE со просечната квантитативна вредност на протеинурија кај групата пациенти со дијабетична нефропатија. Оваа асоцијација укажува на вклученост на овој генотип, односно алел, во развојот и прогресијата на нефропатијата. Ваквата поврзаност не е најдена при анализата на полиморфизмот rs1799752 во генот ACE.
5. Анализата на комбинациите на генотиповите од двата генски полиморфизми покажа дека постои статистички значајна разлика меѓу групите со и без дијабетична нефропатија.

Присуството на генотипската комбинација I/I и $\epsilon 2/\epsilon 3$ е поврзана со 12 пати повисока веројатност од развој на дијабетична нефропатија кај пациентите со дијабетес тип 2 сво однос на другите споредени генотипски комбинации од двата гена.

6. Ваквите резултати укажуваат дека полиморфизмите rs1799752 во генот ACE, како и rs429358 и rs7412 во генот APOE имаат потенцијал да бидат користени како генетски маркери за утврдување на ризикот од развој на дијабетична нефропатија кај пациентите со дијабетес тип 2, при изборот на терапевските ренопротективни модалитети, следењето на текот на болеста, како и прогнозата кај овие пациенти. Покрај тоа, присуството на генотипот $\epsilon 2/\epsilon 3$ на полиморфизмот rs429358 и rs7412 во генот APOE може да биде корисен индикатор за проценка на клиничкиот ризик од развој на терминален стадиум на бубрежната болест.

На крајот од дисертацијата се наоѓа посебна секција - **Литература**, која е оптимално селектирана, прегледна и коректно цитирана според прифатените стандарди. Изборот на референците е соодветен и доминираат современи публикации кои имаат значителен придонес во истражувањето на проблематиката, која е цел и на овој научен труд.

Предмет на истражување

Основната цел на докторската студија е да се испита поврзаноста меѓу генотиповите и алелите на полиморфизмот I/D во генот ACE и во генот APOE кај пациенти, како и на нивните комбинации, со појавата на дијабетична нефропатија кај пациентите со дијабетес мелитус тип 2.

Краток опис на применетите методи

Во оваа проспективна, опсервациона, генетско-асоцијативна студија со случаи и контроли, анализирани се демографските, клиничките, лабораториските и генетските податоци на вкупно 88 пациенти со дијабетес тип 2 од кои 57 пациенти со нефропатија и 31 пациент без нефропатија. Пациентите беа селектирани со цел да имаат слично траење на дијабетесот. Како контролни испитаници, колекционирани се примероци од 26 здрави крводарители и доброволци. Определувањето на генотиповите на двата генски полиморфизми е извршено со примена на молекуларно-генетски анализи врз DNA изолирана од примерок на венска крв од секој испитаник. Фреквенциите на генотиповите и на алелите од двата генски полиморфизми се споредувани меѓу двете групи на пациенти (со и без дијабетична нефропатија), како и во однос на контролната група испитаници со примена на соодветени статистички методи.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Резултатите укажуваат дека генотипот D/D статистички сигнификантно повеќе е застапен во групата на пациенти со дијабетична нефропатија отколку во групата без оваа компликација ($p < 0,05$). Исто така, и алелот D беше статистички значајно повеќе застапен во групата со дијабетична нефропатија, во однос на контролната групата ($p < 0,05$). Носителите на генотипот D/D имаат 6,5 пати додека, носителите на алелот D имаат 4,4 пати зголемен ризик за развивање на дијабетична нефропатија. Понатаму беше евидентирана сигнификантна разлика во застапеноста на варијантниот генотип $\epsilon 2/\epsilon 3$ во однос на дивiot генотип $\epsilon 3/\epsilon 3$ меѓу групата со дијабетична нефропатија и контролната групата ($p < 0,05$). Споредбата на застапеноста на алелите пак, покажа сигнификантна разлика во застапеноста на варијантниот алел $\epsilon 2$ во однос на дивiot алел $\epsilon 3$ меѓу двете споредени групи. Носителите на генотипот $\epsilon 2/\epsilon 3$ имаат 4,5 пати додека, носителите на алелот $\epsilon 2$ имаат 3,2 пати повисока статистичка шанса да развиваат дијабетична нефропатија во однос на пациенти кои не се носители на овој генотип и алел.

Докторската дисертација на кандидатот д-р Танер Хасан, со наслов „Асоцијација на полиморфизмите во гените ACE и APOE со дијабетичната нефропатија“, претставува интердисциплинарно истражување во областа на клиничката ендокринологија и молекуларната генетика. Изработката на темата на оваа докторска дисертација има определен научен придонес во натамошното расветлување на молекуларните механизми кои учествуваат во ризикот од развојот и прогресијата на дијабетичната нефропатија кај пациентите со дијабетес мелитус тип 2.

Воведувањето на молекуларно-генетската анализа за определување на полиморфизмот rs1799752 во генот ACE, како и на rs429358 и rs7412 во генот APOE, може да помогне да се предвиди терапевскиот одговор и да се диференцираат пациентите со повисок ризик од развој на нефропатија, со што тие ќе се подложат на поригорозен хигиено-дитетески режим, почести контроли, како и модифицирање на терапијата и/или администрирање на соодветни

ренопротективни медикаменти. За превенирање на дијабетичната нефропатија, значајна улога игра добрата контрола на гликемијата и употребата на АСЕ-инхибиторите во терапијата. Раната употреба на АСЕ-инхибитори ќе доведе до намалување на интрагломеруларниот притисок и протеинуријата кои се клучни компоненти на дијабетичната нефропатија. Генотипот D/D на полиморфизмот во генот АСЕ и генотипот $\epsilon 2/\epsilon 3$ на полиморфизмот во генот АРОЕ можат потенцијално да се користат како генетски маркери за висок ризик од развој на нефропатија кај пациентите со дијабетес тип 2.

Докторската дисертација на кандидатот д-р Танер Хасан, со наслов „Асоцијација на полиморфизмите во гените АСЕ и АРОЕ со дијабетичната нефропатија“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавил (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [3]. **Hasan T**, Trajkovska I, Balovski M, Minova N, Volkanovska-Ilievska C, Doneva D, Pakovski K, Josifovska C, Panov S. Angiotensin-converting enzyme gene (I/D) polymorphism in association with the diabetic nephropathy. *International Medical Journal Medicus*. 2018; 23(3):233-7.
- [4]. **Hasan T**, Pakovski K, Josifovska C, Balovski M, Minova Nadeska N, Doneva D, Trajkovska I, Volkanovska-Ilievska C, Neshkovska R, Panov S. Association of the APOE gene polymorphism with diabetic nephropathy. *International Medical Journal Medicus*. 2019; 24(2):133-5.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на докторската студија се: покрај академската важност за базичната дијабетологија и нефрологија, определувањето на полиморфизмите во гените АСЕ и АРОЕ може да има и практична примена, односно потенцијал за користење при раното определување на ризикот за дијабетична нефропатија, а со тоа и преземање на превентивни и тераписки мерки за спречување или одложување на оваа компликација. Покрај тоа, присуството на генотипот $\epsilon 2/\epsilon 3$ на полиморфизмот во генот АРОЕ може да биде потенцијален индикатор за проценка на клиничкиот ризик од развој на терминален стадиум на бубрежната болест.

Подрачјето на примена и ограничувањата се: добиените резултати од оваа студија укажуваат на потенцијалната примена на генотипизацијата на испитуваните полиморфизми во гените АСЕ и АРОЕ, како и на нивните комбинации, со појавата на нефропатија кај пациентите со дијабетес тип 2. За клиничка примена, секако дека е потребно спроведување на поопсежни студии врз поголема популација на пациенти и контролни испитаници, како и валидација на добиените резултати.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот **д-р Танер Хасан**, со наслов **Асоцијација на полиморфизмите во гените АСЕ и АРОЕ со дијабетичната нефропатија**.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Мирјана Кочова, претседател, с.р.
Проф. д-р Сашо Панов, ментор, с.р.
Проф. д-р Соња Топузовска, член, с.р.
Проф. д-р Оливера Стојчева-Танева, член, с.р.
Проф. д-р Гордана Пемовска, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

**ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА **КЛИНИЧКА
ЕВАЛУАЦИЈА НА НАЗАЛНАТА ПРООДНОСТ СО АКУСТИЧНА
РИНОМЕТРИЈА И ЦЕФАЛОМЕТРИСКА АНАЛИЗА КАЈ
ФУНКЦИОНАЛНАТА И ЕСТЕТСКА ХИРУРГИЈА НА НОСОТ** ОД М-Р
СЦИ Д-Р ФРОДИТА ЈАКИМОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 25.6.2019, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р сци д-р Фродита Јакимовска со наслов: **Клиничка евалуација на назалната проодност со акустична ринометрија и цефалометриска анализа кај функционалната и естетска хирургија на носот**, во состав: проф. д-р Јане Нетковски (претседател), проф. д-р Михаел Груневски (член) и проф. д-р Дејан Докиќ (член).

Комисијата, во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатката м-р сци. д-р Фродита Јакимовска, со наслов **Клиничка евалуација на назалната проодност со акустична ринометрија и цефалометриска анализа кај функционалната и естетска хирургија на носот**, содржи 120 страници, компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со проред 1,0 и големина на букви 12, кој содржи 101 табеларни прикази, 27 графикони, 7 слики и 184 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, научни книги, докторски дисертации, електронски извори на податоци и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 9 глави, и тоа: вовед, мотив за истражување, цели на истражувањето, материјал и методи, статистичка анализа, резултати на истражувањето, дискусија на добиените резултати и анализа со резултатите од библиографските единици, заклучни согледувања и листа на библиографски единици. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Докторската дисертација започнува со **вовед** кој е правилно структуриран и започнува со теоретската рамка на истражувањето. Воведот започнува со есенцијалната улога на носот во физиологијата на дишењето и директното влијае на квалитетот на животот. Назалната проодност зависи како од анатомските структури на носот, особено на носната преграда, така и од состојбата на афектираната назална мукоза вклучувајќи алергиски, вазомоторни, бактериски, вирусни и други заболувања. Девијациите на носниот септумот се една од најчестите причини за нарушена назална проодност. Структурните анатомски абнормалности во носните кавуми, како што се носните девијации, можат да го нарушат нормалниот мукоцилијарен клиренс. Нормалната олфакторна функција на носот е, исто така, тесно поврзана со

нормалната носна проодност. Нормалниот развиток на говорот и фонетиката, исто така, зависат од нормалната состојба на носните кавуми. Нормалниот раст и развиток на носот и лицето зависи од нормалната носна проодност. За да се процени назалната проодност, воведени се објективни методи, меѓу кои е и акустичната ринометрија која обезбедува прецизен и лесен начин за мерење на назалната геометрија.

Од историски аспект акустичната ринометрија за прв пат била опишана и публикувана во 1989 година од Hilberg како брза неинвазивна објективна техника за анализа на назалната геометрија. Иако развојот на акустична ринометрија започнала во 1977 година, кога Џексон и други објавиле студија за мерење на геометријата на дишните патишта со анализа на акустичен импулс, базиран на софистициран алгоритам презентираан од Ware и Aki во 1969 година, групата од Aarhus била првата што го користела методот за евалуација на назалната проодност (Hilberg et al 1989). Оттогаш, акустичната ринометрија е под интензивен развој. Во 2000 година, Комитетот за стандардизација за акустична ринометрија предложила прелиминарни препораки за стандардни оперативни процеси (Hilberg и Pedersen 2000), а во 2005 година бил објавен извештајот за концензус за акустична ринометрија (Clement и Gordts 2005). Акустичната ринометрија е статична објективна метода за мерење на назалната анатомија, односно ареите на минималниот напречен пресек на одредени сегменти од назалниот воздушен пат, антериорно од нарезите, а постериорно до хоани. Објективните тестирања се имплицитно применливи во клиничката ринологија кај различни заболувања како што се вазомоторен ринитис, назална алергија и девијациите на носниот септум. Cole и соработниците рапортирале дека објективните назални тестирања може да се користат во рутинска ринолошка практика, научно истражувачки студии и медиколегални цели. Резултатите од естетската и функционална хирургија на носот, покрај објективно, се проценуваат и субјективно. Додека субјективните мерења се важни за нашето разбирање на резултатите на хирургијата на носот, објективните мерења, пак, можат да ни овозможат да се квантифицираат ефектите од операцијата.

Потоа следува поднасловот *Физиологија и анатомија*, кој започнува со изјавата на Proetz; "Функциите на носот се многубројни, како што може да биде очекувано од орган кој служи да го подготви за употреба здивот на животот." Назалното дишење е клучен фактор за нормалната функција на горните и долните респираторни патишта. Нормалното назално дишење зависи од проодноста на носот. Од целокупната вентилација од 90 l/min 40% од респирираниот воздух минува низ носот. Значи нормалниот назален проток е важен за оптималната респираторна функција. Нормалниот воздушен проток се состои од ламинарен и турбулентен проток. Ламинарниот проток минува низ вестибуларната араа, а во делот од назалната валвула протокот се менува од вертикален во хоризонтален и брзината се зголемува на 12-18 m/sec. Зад валвуларната араа брзината на протокот се намалува, перзистира турбулентен проток и најголем дел од воздушниот проток продолжува хоризонтално долж средниот носен ходник према назофаринксот. Според Hilding носот се однесува како варијабилан отпорник и се смета дека 40% од вкупната резистентност на воздушниот проток му припаѓа на носот. Според Cole во респираторните воздушни патишта се присутни 7 проточно - резистентни сегменти, од кои 2 се во назалната шуплина. Првиот е регијата на назалната валвула која придонесува вестибуларната резистентност на воздушниот проток да се менува во зависност од обликот и големината на вестибулумот и валвуларната регија со помош на

аларните мускули. Вториот е назалната мукоза која го менува напречниот пресек на ареата во зависност од физиолошката состојба на мукозата и од патолошкиот статус. Потоа следува опис на различни математички модели и равенки за пресметување на назалниот воздушен проток и резистентност на кои е базиран објективниот метод за испитување на назалната функција и аеродинамика со активна предна риниманометрија.

Во поднасловот *Акустичен бран и статика на носните кавуми* е опишана техниката на акустичниот бран што се користи за да се отслика геометријата на назалниот кавум. Акустичниот импулс кој патува низ носните кавуми се изразува преку комплексни математички алгоритми. Преку мерење на времето на патување и амплитудите на рефлетираните импулси се одредуваат површините на одделни сегменти од носните кавуми и нивните соодветни растојанија. Клиничката вредност на AR се базира на можноста да се измерат димензиите на носната празнина во однос на кривата која ја одредува површината на напречниот пресек како функција на растојанието. Оваа крива го опишува назалниот воздушен проток и дава информација за степенот на назална опструкција.

Во поднасловот *Објективни и субјективни алатки за проценка на назалната проодност* се истакнува значењето на мерењата со акустична ринометрија во евалуацијата на назалните септални девијации и проценка на назалната проодност преку мерење на површината на ареите на напречен пресек во носните кавуми и нивните волумени на соодветни растојанија. Компјутеризираната томографија на параназалните синусите и акустичната ринометрија се две дијагностички алатки кои можат да се користат за демонстрирање на назалните септални девијации. Се истакнува дека компјутерската томографија дава сигурен приказ на коскените и 'рскавичните анатомски абнормалности на септумот, но не и за реверзибилните назални мукозни промени. Тоа е скап метод за проценка на септалниот деформитет и би ги изложило пациентите на непотребно зрачење. Уште се нагласува дека друга објективна алатка за испитување на назалната проодност е активната предна риноманометрија, која е сензитивна метода за одредување на назалната функција. Со риноманометријата се пресметува отпорноста на назалните дишни патишта преку мерење на трансназалниот воздушен притисок и протокот на воздух во носната празнина за време на дишењето. Додека објективното мерење може да се постигне преку ринометриски техники, субјективната сензација на назалната опструкција се мери преку валидирани прашалници или визуелно-аналогна скала, но релативно малку внимание се посветува на тоа во каква корелација се резултатите од објективните тестови со субјективните симптоми на назалната опструкција пред и постоперативно.

Во поднасловот *Морфологија на носната преграда* се истакнува дека деформитетите на назалниот септум се чест етиолошки фактор за намалена назална проодност, односно за назална опструкција. Скелетните нарушувања на назалниот септум кој е коскено – 'рскавично - мукозна плочеста творба ја нарушуваат нормалната аеродинамика. Септумот и дава статичка и динамичка потпора на носната функција. Врската помеѓу интермаксиларните коски, од една страна, и 'рскавицата и вомерот, од друга страна, е широко отворена, што овозможува појава на деформитети во тој дел од септумот или во фаза на развојот на септумот и коскениот скелет на лицето или при повреди на носот.

Во поднасловот *Раст на септумот* се укажува на улогата на назалниот септум како централен линк меѓу внатрешниот и надворешниот нос и има директно влијание на формата и функцијата на носот. Pirsig и соработниците

укажуваат на центри на раст сместени во рскавичниот дел од септумот и тоа во колумеларниот раб и во средните делови на квадрангуларната ламина кои се сметаат за најважни центри на раст. Подрачјата на интермаксиларните коски и колумелопалатиналниот агол на септумот, како и спојот на интермаксиларните коски, вомерот и *lamina perpendicularis* се исто така важни центри на растот. Во неодамнешно истражување е истакнато дека долгиот сфеноидален продолжеток на септалната ‘рскавицата, исто така, може да биде причина за септални девијации. Од есенцијално значење е знаењето за нормалниот раст на септумот при планирање на одредени хируршки интервенции на септумот. Денес се стандардизирани одредени референтни точки и мерења кои дозволуваат поголеми компарирања на резултатите одколку порано. Влијанието на назалниот септум за развојот на назомаксиларниот комплекс е прашање на контроверзност. Иако неколку автори му препишуваат големо влијание на назалниот септум во развојот на лицето не е познато дали ова влијание првенствено е генетски утврдено или е индиректно, преку влијанието, кое девираниот септум може да го има врз респираторниот модул. Се истакнува дека ова прашање е важно ако станува збор за тоа дали операцијата на нос треба да се изведува кај деца кои се во развој. Ако ‘рскавичниот септум се смета како центар за растење со неговиот растечки потенцијал, тој раст може да биде нарушен од хируршката траума. Од друга страна, респираторниот модул е важен, а девираниот назален септум може да доведе до интерференција со максиларниот развој поради што би требало да биде навреме хируршки коригиран.

Втората глава на докторската дисертација го анализира **мотивот** на ова истражување. Девијациите на носниот септумот се една од најчестите дијагнози во оториноларинголошката практика, но најчесто не се базирани на објективни мерења. Дијагнозата е најчесто базирана на субјективниот симптом на намалена носна проодност или изреката „не можам да дишам преку носот“ од пациентите и физикалниот преглед на лекарот и наодите на предната риноскопија, а во последно време и наодите од назалната ендоскопија. Како резултат на тоа, може да има значајни варијации во однос на дијагностицирање, како што е прецизната локализација на девијацијата, мерењето на степенот на назалната опструкција и проценката на клиничкото влијание врз пациентите. Оваа субјективност може да доведе до непотребни хируршки третмани, компликации и ниски стапки на задоволството на пациентите. Активната предна риноманометрија била во претходен магистерски труд на кандидатката евалуирана како објективен функционален тест за скелетните верзус мукозни назални промени. Со оваа динамична метода може да се добијат објективни информации за воздушниот проток низ носот, но не и за димензионалните промени во носните кавуми и локализацијата на скелетните промени. Акустичната ринометрија е објективна статична метода која ја покажува анатомијата на носните кавуми. Тоа и било мотивот на ова научно истражување, како и со цел да се комплетно етаблираат објективните тестови во секојдневната ринологска практика.

Успехот во хирургија на носот е во зависност од сеопфатното познавање на анатомија, физиологија, и биодинамката на медиофацијалниот скелет. Повеќе од еден век се расправало за влијанието на носната преграда врз растењето на носот и скелетот на средниот лицев масив. Со оглед на фактот дека многу хирурзи претпочитаат да се одложи функционалната и естетска хирургија на носот по адолесцентниот раст, затоа се битни податоците за карактеристиките на растот на носниот септум анализирани со цефалометриска анализа на референтни точки и растојаниа.

Третата глава ги содржи **целите** на истражувањето кои се јасно дефинирани и упатуваат на хипотезата и кореспондираат со донесените заклучоци на крајот од дисертацијата

Првата цел е да се одреди дијагностичката вредност на акустичната ринометрија како објективна метода за топична евалуација на септалните девијации кои се причина за носната дисфункција. *Втората цел* е да се одреди дијагностичката вредност на акустичната ринометрија и активната предна риноманометрија како објективни методи за добар предоперативен скрининг и селекција на пациентите за септопластика/риносептопластика. *Третата цел* е да се евалуираат постоперативните резултати на носната проодност со акустична ринометрија и риноманометрија. *Четвртата цел* е да се евалуира субјективното чувство на носната проодност во корелација со објективните наоди на акустичната ринометрија и риноманометрија пред и постоперативно. *Петтата цел* е да се евалуира временскиот период за септопластика и риносептопластика во детската и адолесценска возраст во однос на возраста, полот и брзината на растот на септумот со цефалометриска анализа. *Хипотезата* што ја поставува кандидатката е со цел да се одреди сензитивноста и специфичноста на акустичната ринометрија и риноманометрија во детекцијата на септалните девијации во корелација со предната риноскопија, како и да се одреди корелацијата меѓу акустичната ринометрија и компјутеризираната томографија.

Во **четвртата глава** од докторската дисертација се презентирани **материјалот и методите** кои биле применети во истражувањето. Научно истражувачката студија претставува проспективна кохортна студија изведена на Клиниката за уво, нос и грло, Клиниката за пулмологија и алергологија и Институтот за радиологија. Во поглавјето за испитаници се објаснети испитуваните групи. Биле евалуирани вкупно 167 испитаници. Од 99 испитаници, 30 биле контролна група, а 69 хируршка група на возраст 10-45 години. Останатите 68 испитаници биле нехируршка неселектирана група на возраст 2-19 години. Исто така, детално се опишани критериумите за селекција и критериумите за исклучување на испитаниците. Во делот **Методи** е опишан протоколот за работа. Анамнестичките податоци во рамките на протоколот на инвестиции кај 99 испитаници (контролна и хируршка група на испитаници) биле евалуирани преку анкета на даден прашалник. 99 испитаниците биле евалуирани објективно со методите на акустична ринометрија (AR) и активна предна риноманометрија (RMM) и субјективно со визуелна аналогна скала (VAS) од кои 30 биле контролна група, а 69 хируршка испитувана група. Кај 69-те испитаници била направена и компјутеризирана томографија (СТ) предоперативно. Објективните и субјективните методи биле евалуирани пред и постоперативно. Морфолошката проценка на назалниот септум била евалуирана со предна риноскопија и назална ендоскопија. Кај хируршката група од 69 испитаници септалните девијации како причина за назалната опструкција спрема степенот на опструкцијата одредена од предната риноскопија и назалната ендоскопија, параметрите на акустичната ринометрија, активна предна риноманометрија и визуелната аналогна скала биле поделена на: лесни, средни, тешки и многу тешки. Во зависност од формата на носната пирамида кај овие испитаници била направена функционална (септопластика) или и функционална и естетска хирургија на носот (риносептопластика). Останатите 68 испитаници од вкупно 167 биле нехируршка група кои биле евалуирани со цефалометриска метода. Во научно истражувачката студија, пред сè, се елаборира **методот на акустична ринометрија** кој е неинвазивен објективен

метод за анализа на назалната геометрија, односно ареите на минималниот напречен пресек на одредени сегменти од назалниот воздушен пат. Кандидатката истакнува дека овие димензии ја дефинираат проодноста на воздушниот проток кои се корисни во одредувањето на транзиторните муковаскуларни промени. Промените на луменот и абнормалностите во носните кавуми може да се идентификуваат и проценат со поголема прецизност отколку со визуелна инспекција. Информациите се важни во планирање и изведување на прецизни и минимални инвазивни хируршки процедури. Според Hilberg, со акустичната ринометрија се анализираше 2 консекутивни ниши од акустичната крива кои кореспондираат со 2 локални минимални ареи. Промените на муковаскуларната араа на минимален напречен пресек може да се квантитизираат во квадратни сантиметри. Со акустичната ринометрија се анализираше 2 консекутивни ниши од акустичната крива кои кореспондираат со 2 локални минимални ареи. Со акустична ринометрија биле добиени објективни мерења на: унилатерална и тотална араа на минимален напречен пресек на растојание од 0-5 см: МСА1 – првата ниша – араа I која го претставува најтесниот напречен пресек на носните кавуми и одговара на назалната валвула; МСА2 – втората ниша – араа II која одговара на предниот крај или главата на долната носна конха, како и мерења на: волуменот на носните кавуми – унилатерален и тотален волумен на растојание од 0-5 см. од носните отвори: V1 – кој одговара на МСА1 и V2 кој одговара на МСА2. Промените на муковаскуларниот волумен може да се квантитизираат во кубни сантиметри. Мерењата биле изведувани пред и по деконгестија на назалната мукоза со 0,05% oximethasolinum hidrohlorid за да се одредат муковаскуларните промени. Промените на луменот и абнормалностите во носните кавуми може да се идентификуваат и проценат со поголема прецизност отколку со визуелна инспекција. Информациите се важни во планирање и изведување на прецизни хируршки процедури. Кандидатката истакнува дека *активната предна риноманометрија* е објективна метода за одредување на функцијата на носот и назалната опструкција. Со активната предна риноманометрија биле добиени објективни мерења на назалната воздушна резистентност (NAR Pa/l/s) и назален воздушен проток (Flow cm³/s): 1. вредноста на ипсилатерална и тотална назална резистентност NAR при одреден притисок од 150 Pa. и 2. вредност за ипсилатерален и тотален назален проток Flow при одреден притисок од 150 Pa. Мерењата биле изведувани пред и по деконгестија на назалната мукоза со 0,05% oximethasolinum hidrohlorid за да се одредат муковаскуларните промени. Мерењата на вредностите на параметрите од акустичната ринометрија и предната риноманометрија биле изведувани пред и постоперативно. Кај хируршките пациенти предоперативно била направена *КТ (компјутеризирана томографија)* заради анатомско - морфолошка проценка на септалните девијации. Скеновите биле изведувани на 1 mm пред и по деконгестија на назалната мукоза. *Визуелната назална скала (VAS)* била користена како субјективна метода за евалуација на назалната проодност пред и по деконгестија на назалната мукоза и исто така пред и постоперативно. За евалуација на естетската хирургија на носот бил користен *прашалник (ROE scale)* со кој испитаниците го изразуваат своето задоволство од изгледот на носот пред и постоперативно и како изгледот влијае на нивниот социјален живот. Со *латералниот цефалограм* бил евалуиран растот на назалниот септум. Со обележување на цефалометриските референтни точки и линии биле извршени мерења на соодветните референтни растојанија: 1. растојание меѓу spina nasalis anterior (ANS) и spina nasalis posterior (PNS) и 2. растојание меѓу spina nasalis anterior (ANS) и nasion (N) со кои е направена

цефалометриска анализа. Површината на носниот септум била одредена со множење на средните вредности на растојанијата ANS-PNS и ANS-N и истите биле изразени како функција од возраста преку негативна експоненционална функција: $y = (a_0) \times \{1 - \exp [(a_1 - x)/a_2]\}$; $y = (a_0/a_2) \exp [(a_1 - x)/a_2]$.

Објаснета е **статистичката анализа** на податоците добиени од истражувањето. Обработката на базата на податоци била извршена со помош на стандардни дескриптивни и аналитички методи. Сите варијабли биле изразени како средна $\pm$ SD заедно со опсегот (минимум-максимум). Статистичка сигнификантност на разликите била анализирана со ANOVA - тест (Analysis of Variance) и со post hoc Tukey HSD - тест. Медијаните и интерквartilните интервали биле користени за анализа на интеркавиталните разлики, а за сигнификантноста на разликите меѓу групите бил користен Mann-Whitney test-от. Wald χ^2 тестот бил користен за да се одреди сигнификантноста на бинарните варијабли. Корелативните односи биле анализирани со помош на Spearman-овиот коефициент на корелација. Одредувањето на сензитивноста и специфичноста била одредувана со бинарната логистичка регресивна анализа (ROC – крива).

Во **шестата глава** на докторската дисертација детално се прикажани **результатите од истражувањето**. Во проспективната студија од 69 испитаници во хируршката група, 56,5% биле од женски пол, а 43,5% од машки пол. Од 30 испитаници во контролната група, 53,3% биле од женски пол, а 46,7% од машки пол. Просечната возраст на пациентите во испитуваната хируршка група изнесувала 24,7 г, а во контролната група 26,6 г. Од 68 испитаници во нехируршката група, 34 биле од машки пол и 34 од женски пол. Со *предна риноскопија и назална ендоскопија* била направена *морфолошка анализа на септалните девијации* кои според степенот биле класифицирани како лесни, средни, тешки и многу тешки. Во испитуваната група на пациенти и лево и десно се регистрирале во најголем % (29,4% и 22,9%) многу тежок степен на девијација (3/3 од носниот кавум обструиран), потоа следи со 15,7% и 20,0% лесен степен на девијација (1/3 од носниот кавум обструиран), 13,7% и 14,3% тежок степен на девијација (2/3 од носниот кавум обструиран). Кај 25,5% -лево и кај 37,1- десно нема девијација на назалниот септум. Според *предната риноскопија и назалната ендоскопија*, септалните девијации според локализацијата десно биле во најголем процент од 46,2% локализирани во ареа 1- валвуларна регија, потоа со 38,5% – ареа 2 (предни партии на долна носна конха) и 15,3%- во ниво на задни партии на долна носна конха. Според *предната риноскопија и назалната ендоскопија* септалните девијации според локализацијата лево биле во најголем процент од 48,8% локализирани во ареа 2 (предни партии на долна носна конха), ареа 1-валвуларна регија со 34,9%, потоа со 11,6% – во ниво на задни партии на долна носна конха и 4,6% - сублуксација на каудален раб на септална рскавица.

Кај *контролната група* просечната вредност на *минималниот напречен пресек MCA1* на растојание од 2,25 cm изнесувала 0,51 cm² пред деконгестија, а по деконгестија 0,57 cm². Кај *испитуваната хируршка група* кај вкупниот број на испитаници *просечната вредност на MCA1* пред деконгестија пред оперативно десно изнесувала 0,37 cm², а по деконгестија 0,43 cm², лево 0,39 cm² пред деконгестија и 0,48 cm² по деконгестија. Вредноста на MCA1 постоперативно пред деконгестија десно изнесувала 0,47 cm², по деконгестија 0,54 cm², а лево пред деконгестија 0,44 cm², по деконгестија 0,57 cm². Според АНОВА – тестот, разликата која се регистрирала помеѓу просечните вредности пред деконгестија била статистички несигнификантна за $p > 0,05$, по

деконгестија била статистички сигнификантна за $p < 0,05$. Post hoc Tukey HSD - тест бил статистички сигнификантен помеѓу MCA1 по деконгестија пред и постоперативно во однос со контролната група за $p < 0,05$.

Кај контролната група просечната вредност на минималниот напречен пресек MCA2 на растојание од 4,25 cm изнесувала 0,71 cm² пред деконгестија, а по деконгестија 0,85 cm². Кај испитуваната хируршка група кај вкупниот број на испитаници просечната вредност на MCA2 пред деконгестија пред оперативно десно изнесувала 0,48 cm², а по деконгестија 0,63 cm², лево 0,51 cm² пред деконгестија и 0,60 cm² по деконгестија. Вредноста на MCA2 постоперативно пред деконгестија десно изнесувала 0,71 cm², по деконгестија 0,83 cm², а лево пред деконгестија 0,68 cm², по деконгестија 0,72 cm². Според АНОВА – тестот, разликата која се регистрирала помеѓу просечните вредности пред деконгестија била статистички несигнификантна за $p > 0,05$, по деконгестија била статистички сигнификантна за $p < 0,05$. Post hoc Tukey - HSD тест бил статистички сигнификантен помеѓу MCA2 по деконгестија пред и постоперативно во однос со контролната група за $p < 0,05$.

Кај контролната група, просечната вредност на тоталниот минимален напречен пресек TMCA1 на растојание од 2,25 cm изнесувала 1,15 cm² пред деконгестија, а по деконгестија 1,11 cm². Кај испитуваната хируршка група кај вкупниот број на испитаници просечната вредност на TMCA1 пред деконгестија пред оперативно изнесувала 0,78 cm², а по деконгестија 0,84 cm². Вредноста на TMCA1 постоперативно пред деконгестија изнесувала 0,91 cm², по деконгестија 1,11 cm². Според АНОВА – тестот, разликата која се регистрирала помеѓу просечните вредности пред деконгестија била статистички несигнификантна за $p > 0,05$, по деконгестија била статистички сигнификантна за $p < 0,05$. Post hoc Tukey HSD тестот бил статистички сигнификантен помеѓу TMCA1 по деконгестија пред и постоперативно во однос со контролната група за $p < 0,05$.

Кај контролната група, просечната вредност на тоталниот минимален напречен пресек TMCA2 на растојание од 4,25 cm изнесувала 1,52 cm² пред деконгестија, а по деконгестија 1,75 cm². Кај испитуваната хируршка група кај вкупниот број на испитаници просечната вредност на TMCA2 пред деконгестија пред оперативно изнесувала 0,91 cm², а по деконгестија 1,11 cm². Вредноста на TMCA2 постоперативно пред деконгестија изнесувала 1,43 cm², по деконгестија 1,62 cm². Според АНОВА – тестот, разликата која се регистрирала помеѓу просечните вредности пред деконгестија била статистички несигнификантна за $p > 0,05$, по деконгестија била статистички сигнификантна за $p < 0,05$. Post hoc Tukey - HSD тестот бил статистички сигнификантен помеѓу TMCA2 по деконгестија пред и постоперативно во однос со контролната група за $p < 0,05$.

Кај контролната група, просечната вредност на волуменот V1 на растојание од 2,25 cm изнесувале 2,10 cm³ пред деконгестија, а по деконгестија 2,41 cm³. Кај испитуваната хируршка група кај вкупниот број на испитаници просечната вредност на V1 пред деконгестија предоперативно десно изнесувале 1,73 cm³, а по деконгестија 1,94 cm³, лево 1,42 cm³ пред деконгестија и 2,01 cm³ по деконгестија. Вредноста на V1 постоперативно пред деконгестија десно изнесувала 2,12 cm³, по деконгестија 2,3 cm³, а лево пред деконгестија 1,94 cm³, по деконгестија 2,24 cm³. Според АНОВА - тестот разликата, која се регистрирала помеѓу просечните вредности пред деконгестија била статистички несигнификантна за $p > 0,05$, по деконгестија била статистички сигнификантна за $p < 0,05$ (таб 38). Post hoc Tukey HSD - тестот бил статистички сигнификантен

помеѓу V_1 по деконгестија пред и постоперативно во однос со контролната група за $p < 0,05$.

Кај контролната група, просечната вредност на волуменот V_2 на растојание од 4,25 cm изнесувал 4,24 cm³ пред деконгестија, а по деконгестија 4,42 cm³. Кај испитуваната хируршка група, кај вкупниот број на испитаници, просечната вредност на V_2 пред деконгестија предоперативно десно изнесувала 3,71 cm³, а по деконгестија 4,07 cm³, лево 3,85 cm³ пред деконгестија и 4,12 cm³ по деконгестија. Вредноста на V_2 постоперативно пред деконгестија десно изнесувала 4,33 cm³, по деконгестија 4,62 cm³, а лево пред деконгестија 4,31 cm³, по деконгестија 4,70 cm³. Според АНОВА – тестот, разликата која се регистрирала помеѓу просечните вредности пред деконгестија е статистички несигнификантна за $p > 0,05$, по деконгестија е статистички сигнификантна за $p < 0,05$. Post hoc Tukey HSD - тест е статистички сигнификантен помеѓу V_2 по деконгестија пред и постоперативно во однос со контролната група за $p < 0,05$.

Кај контролната група, просечната вредност на тоталниот волумен TV_1 на растојание од 2,25 cm изнесувала 4,22 cm³ пред деконгестија, а по деконгестија 4,83 cm³. Кај испитуваната хируршка група, кај вкупниот број на испитаници, просечната вредност на TV_1 пред деконгестија предоперативно изнесувала 3,26 cm³, а по деконгестија 3,51 cm³. Вредноста на TV_1 постоперативно пред деконгестија изнесувала 4,18 cm³, по деконгестија 4,62 cm³. Според АНОВА – тестот, разликата која се регистрираше помеѓу просечните вредности пред деконгестија е статистички несигнификантна за $p > 0,05$, по деконгестија е статистички сигнификантна за $p < 0,05$. Post hoc Tukey HSD - тест е статистички сигнификантен помеѓу TV_1 по деконгестија пред и постоперативно во однос со контролната група за $p < 0,05$.

Кај контролната група, просечната вредност на тоталниот волумен TV_2 на растојание од 4,25 cm изнесувала 8,17 cm³ пред деконгестија, а по деконгестија 9,10 cm³. Кај испитуваната хируршка група, кај вкупниот број на испитаници просечната вредност на TV_2 пред деконгестија предоперативно изнесувала 7,50 cm³, а по деконгестија 7,88 cm³. Вредноста на TV_2 постоперативно пред деконгестија изнесувала 8,60 cm³, по деконгестија 9,35 cm³. Според АНОВА – тестот, разликата која се регистрираше помеѓу просечните вредности пред деконгестија е статистички несигнификантна за $p > 0,05$, по деконгестија е статистички сигнификантна за $p < 0,05$. Post hoc Tukey HSD – тест, е статистички сигнификантен помеѓу TV_2 по деконгестија пред и постоперативно во однос со контролната група за $p < 0,05$.

Кај контролната група, просечната вредност на воздушната назална резистентност NAR при притисок од 150 Pa изнесувала 0,43 Pa/l/s пред деконгестија, а по деконгестија 0,36 Pa/l/s. Кај испитуваната хируршка група, кај вкупниот број на испитаници, просечната вредност на воздушната назална резистентност NAR при притисок од 150 Pa пред деконгестија предоперативно десно изнесувала 2,12 Pa/l/s, а по деконгестија 0,85 Pa/l/s, лево 4,72 Pa/l/s пред деконгестија и 1,15 Pa/l/s по деконгестија. Вредноста на NAR постоперативно пред деконгестија десно изнесувала 0,64 Pa/l/s, по деконгестија 0,53 Pa/l/s, а лево пред деконгестија 0,68 Pa/l/s, по деконгестија 0,57 Pa/l/s. Според АНОВА – тестот, разликата која се регистрирала помеѓу просечните вредности пред деконгестија е статистички несигнификантна за $p > 0,05$, по деконгестија е статистички сигнификантна за $p < 0,05$. Post hoc Tukey HSD - тест е статистички сигнификантен помеѓу NAR ипсилатерално по деконгестија пред и постоперативно во однос со контролната група за $p < 0,05$.

Кај контролната група, просечната вредност на *тоталната назална резистентност TNAR* при притисок од 150 Pa изнесувала 0,23 Pa/l/s пред деконгестија, а 0,18 Pa/l/s по деконгестија. Кај испитуваната хируршка група, кај вкупниот број на испитаници, *просечната вредност на TNAR* пред деконгестија предоперативно изнесувала 0,58 Pa/l/s, а по деконгестија 0,35 Pa/l/s. Вредноста на TNAR постоперативно пред деконгестија изнесувала 0,23 Pa/l/s, по деконгестија 0,18 Pa/l/s. Според АНОВА - тестот, разликата која се регистрирала помеѓу просечните вредности пред деконгестија е статистички несигнификантна за $p > 0,05$, по деконгестија е статистички сигнификантна за $p < 0,05$. Post hoc Tukey HSD - тест е статистички сигнификантен помеѓу TNAR по деконгестија пред и постоперативно во однос со контролната група за $p < 0,05$.

Кај контролната група, просечната вредност на *воздушниот назален проток Flow* при притисок од 150 Pa изнесувала 428,5 cm³/s пред деконгестија, а по деконгестија 502,6 cm³/s. Кај испитуваната хируршка група, кај вкупниот број на испитаници *просечната вредност на воздушниот назален проток Flow* при притисок од 150 Pa пред деконгестија предоперативно десно изнесувала 284,9 cm³/s, а по деконгестија 394,1 cm³/s, лево 324,1 cm³/s пред деконгестија и 4,15,8 cm³/s по деконгестија. Вредноста на Flow постоперативно пред деконгестија десно изнесувала 479,4 cm³/s, по деконгестија 529,4 cm³/s, а лево пред деконгестија 465,0 cm³/s, по деконгестија 518,6 cm³/s. Според АНОВА – тестот, разликата која се регистрирала помеѓу просечните вредности пред деконгестија е статистички несигнификантна десно за $p > 0,05$, а лево е статистички сигнификантен за $p < 0,05$. Според АНОВА – тестот, разликата која се регистрирала помеѓу просечните вредности по деконгестија е статистички сигнификантна за $p < 0,05$. Post hoc Tukey HSD - тест е статистички сигнификантен помеѓу Flow ипсилатерално по деконгестија пред и постоперативно во однос со контролната група за $p < 0,05$.

Кај контролната група, просечната вредност на *тоталниот назален проток TFlow* при притисок од 150 Pa изнесувал 863,8 cm³/s пред деконгестија, а по деконгестија 1019,7 cm³/s. Кај испитуваната хируршка група, кај вкупниот број на испитаници, *просечната вредност на TFlow* пред деконгестија предоперативно изнесувала 515,8 cm³/s, а по деконгестија 716,9 cm³/s. Вредноста на TFlow постоперативно пред деконгестија изнесувала 945,0 cm³/s, по деконгестија 1045,4 cm³/s. Според АНОВА - тестот разликата која се регистрирала помеѓу просечните вредности пред и по деконгестија е статистички сигнификантна за $p < 0,05$. Post hoc Tukey HSD - тест е статистички сигнификантен помеѓу TFlow по деконгестија пред и постоперативно во однос со контролната група за $p < 0,05$.

Средниот субјективен симптом на назалната проодност одреден со визуелната аналогна скала (VAS) значително бил подобрен постоперативно за 77%. Кај пациенти со тешка / многу тешка назална опструкција, сите измерени вредности значително се подобриле во просек за 70% и 89% за MCA и 79% за NAR соодветно (0,0001). Испитаниците со нормални предоперативни вредности на MCA и NAR немале значителни промени. Постоела добра корелација помеѓу параметрите (MCA1, MCA2) од акустичната ринометрија и (NAR) од предната риноманометрија и субјективната назална проодност (VAS) на неконгестираната и конгестираната назална мукоза предоперативно и постоперативно во девираната група (тешки / многу тешки) ($r = 0,892$, $p < 0,0001$) и девираната група (лесни / средни) ($r = 0,935$; $p < 0,0001$). Не постоела добра корелација помеѓу субјективната сензација на назалната проодност и објективните мерења

предоперативно и пред деконгестија на назалната мукоза во девираната група (лесни / средни).

Неколку параметри на акустична ринометрија и риноманометрија биле анализирани со бинарна логистичка регресија за да се оценат предвидливите вредности за постоперативното задоволство. Предоперативната деконгестирана целокупна МСА (површина на минимален напречен пресек) на страната на девијација, деконгестираната билатерална МСА и деконгестираната проточна пропорција (Flow ratio), имале сигнификантно највисок импакт на постоперативното задоволство ($p < 0.001$).

Анализата на вредностите на МСА1 и МСА2 на деконгестираната назална мукоза и СТ1 и СТ2-отчитувања со Binomial тест покажале статистичка конзистенција на септалната девијација кај 60 (87%) и неконзистентни кај 9 (13%) пациенти ($p < 0.05$). Корелациониот тест на Spearman помеѓу СТ - скеновите и процентуалните вредности на разликите од двете страни за МСА1 била $r = 0.856$ и за МСА2 $r = 0.741$ ($P < 0.001$). Се покажало дека сензитивноста била застапена со 67%, а специфичноста со 79% на AR-отчитувањата при откривање на предните септални девијации според наодите на СТ - скеновите.

Во оваа студија, кај 68-те испитаници експоненционалната растечка функција покажала брз раст на назалниот септум кај девојчињата и момчињата до 7 - годишна возраст, а од 7. до 10. години имало мало забавување во растот. Потоа следи брзо забрзување на растот кое кај девојчињата е до 14 години и кај момчињата до 16 години. Според цефалометриската анализа во оваа студија, растот на назалниот септум кај девојчињата завршува на возраст од 16 години, а кај момчињата на 17 години.

Во **седмата** глава е **дискусијата** која ја опфаќа критичната состојба на добиените резултати и сознанија со досега објавените слични студии и толкувања на можните причини за сличностите и разликите во резултатите.

Во оваа студија била воведена акустичната ринометрија како метода за проценка на површините на напречните пресеци на назалните кавуми на различни растојанија во антеропостериорен правец, како и волумените на назалните кавуми.

Во студијата, просечните вредности на ареите на минимален напречен пресек кај контролната група кои биле измерени за МСА1 изнесувале $0,51 \pm 0,13 \text{ cm}^2$, за МСА2 $0,71 \pm 0,13 \text{ cm}^2$ без разлика меѓу половите. Овие вредности биле доста блиску до вредностите во студијата на Corey et al., односно $0,52 \pm 0,12 \text{ cm}^2$ (МСА1), $0,83 \pm 0,24 \text{ cm}^2$ (МСА2). Истиот тренд бил забележан и кај вредностите добиени по деконгестија. Разликата на вредностите за МСА1 се движеле во рамките од 10% во споредба со податоците на студиите од други авторите, кои се движеле меѓу $0,52 \text{ cm}^2$ и $0,59 \text{ cm}^2$. Во останатите трудови просечните вредности за МСА1 се движеле меѓу $0,60 \text{ cm}^2$ и $0,78 \text{ cm}^2$. Оваа разлика може да се препише на фактот што во разни студии се користени разни носни адаптери, различен тип на опрема, различни карактеристики и големина на анализираните примероци, како и факторите кои можат да доведат до потенцијални грешки во мерењата.

Вредностите за МСА1 (површина на напречен пресек на унилатерален носен кавум во предел на внатрешната назална валвула) и МСА2 (површина на напречен пресек на унилатерален носен кавум во предел на предниот пол на долната носна конха) кај испитуваната хируршка група биле пониски по деконгестија во однос на контролната група. Пониските вредности на МСА1 и МСА2 по деконгестија на назалната мукоза укажувале на назална опструкција

од скелетна природа, односно присуство на девијации на назалниот септум со топична локализација на растојание 2 – 5 cm и 0 – 5 cm унилатерално.

Во студијата биле измерени пониски вредности на тоталниот (билатерален) минимален напречен пресек ТМС1 и ТМС2 на растојание 2-5 cm и 0-5 cm по деконгестија на назалната мукоза во однос на контролната група што укажува на назална опструкција од скелетна природа, односно девијација на назалниот септум на одредено топичното растојание, но не и страната на носниот кавум. Статистичката сигнификантност на зголемување на постоперативните просечни вредности на МСА1, МСА2, ТМС1 и ТМС2 по деконгестија укажува дека акустичната ринометрија е добра алатка за следење на постоперативните резултати кај септопластика или риносептопластика.

Во оваа студија, просечните вредности на ТМС биле блиску до просечните вредностите на ТМС пред и постоперативно како во студијата на M. Reber, F. Rahm, Ph. Monnier (1998).

Измерените растојанија за D1 и D2 кои одговарале соодветно на ареите на напречните пресеци МСА1 и МСА2 се поместиле anteriorno. Наодите за D1 и D2 на Bachmann (1972), Grymer et al. (1989, 1991, 1997), Al Ahmari (2012) кореспондирале со наодите од оваа студија.

За компјутеризираната томографија (СТ), која била користена во оваа студија како објективна алатка за анализа на септалните назални девијации, било докажано дека е во добра корелација со акустичната ринометрија. Корелациониот тест на Spearman помеѓу наодите од СТ скенирањето и процентуалните вредности на разлика меѓу двата носни кавуми за МСА1 и за МСА2 бил статистички сигнификантен ($P < 0.001$). КТ - скенот е соодветен за тродимензионална евалуација на назалните кавуми, но тој дава само статична слика и не доставува информации за промените на назалната мукоза. Се истакнува дека методот е скап и ги изложува пациентите на непотребно зрачење во случај да е потребно да се дијагностицираат назални септални девијации.

Било констатирано дека акустичната ринометрија е статична објективна метода кој ја покажува назалната геометрија со одредување на локализацијата на назалните септални девијации особено во предните партии, но не дава информации за назалната аеродинамика. За таа цел во оваа студија биле мерени параметрите NAR (назална аеродинамична резистентност) и Flow (назален воздушен проток) преку активната предна риноманометрија како објективна динамична метода за одредување на назалната аеродинамика.

Во студијата добиените високи вредности за NAR унилатерално по деконгестија на назалната мукоза во однос на нормалните вредности од контролната група укажувало на постоење на скелетни пречки во назалната проодност. Со тоа се утврдило дека со активната предна риноманометрија може да се одреди постоење на септални девијации унилатерално лево или десно со што ја покажува страната на девијацијата, но не и топичната локализација.

Наодите од оваа студија го поддржувале мислењето на Broms, Jenssen, Cole, Sipila, Naito и други, а тоа е дека риноманометријата е со одлична клиничка вредност при селекцијата на соодветните кандидати за септопластика.

Намалените вредностите на NAR постоперативно укажувале дека со оваа метода може да се евалуираат резултатите по хируршкиот третман на назалната опструкција предизвикана од назални септални девијации. Риноманометријата била користена во неколку студии за да се евалуираат резултатите од септопластика (Broms et al. 1982; Niclasson&Sunden 1982; Jalowayski et al 1983; Holmstorm&Kumlien 1988). Во студијата на Jessen (1989), NAR се намалил постоперативно кај 94 % од 100 испитаници. Во студијата на Sipila (1994),

разликата меѓу средните вредности кај групата пациенти оперирани поради назална опструкција (831P/L/s) била поголема од разликата постигната постоперативно (71P/L/s).

Визуелната аналогна скала (VAS) која била воведена во ова истражување како субјективна алатка за проценка на субјективното чувство на назалната проодност предоперативно била користена и за постоперативна евалуација. Процентот на средната разлика помеѓу пред и постоперативното субјективно чувство на назална проодност била поголема (91,7%) во оваа студија, од процентот на средната разлика (38%) во студијата на Zoumalan и Constantinidis.

ROC - анализата била применета за да се истражи каква е сензитивноста и специфичност на двете објективни алатки (AR и RMM) и да се проценат најдобрите преоперативни параметри во предвидување на постоперативното задоволство. AR параметар (вкупната МСА по деконгестија на назалната мукоза на девираната страна), параметар на RMM (проточните пропорции – Flow ratio – по деконгестија на назалната мукоза) и наодите од предната риноскопија (степен на девијациите класифицирани како многу тешки, тешки, средни или лесни) биле вклучени во анализата. Специфичноста и сензитивноста за вредностите на МСА и Flow била 82%, односно 64%. Со ова било докажано дека двете објективни алатки имаат висока специфичност и сензитивност во дијагностицирањето на назалните септални девијации.

Во оваа студија била евалуирана каква е корелацијата на субјективното чувство на назална проодност со резултатите од објективните алатки на акустична ринометрија и предната риноманометрија. Била најдена сигнификантна корелација на субјективното чувство на назална проодност (VAS) и параметрите од AR (МСА1 и МСА2) и RMM (NAR) во двете групи (лесни/средни септални девијации) и (тешки/многу тешки септални девијации) пред и постоперативно, освен за групата (лесни/средни) каде што немало сигнификантна корелација пред деконгестија на назалната мукоза предоперативно освен за параметрите МСА1L, МСА2D и NARD. Во најголем број на студии била забележана значајна корелација помеѓу субјективните резултати и методите за тестирање и покрај тоа што постоела и дискрепанца во наодите на одредени студии.

Во оваа студија, кај 68-те испитаници, експоненционалната растечка функција покажала брз раст на назалниот септум кај девојчињата и момчињата до 7 - годишна возраст, а од 7. до 10. година имало мало забавување во растот. Потоа следело брзо забрзување на растот кое кај девојчињата е до 14. година и кај момчињата до 16. година.

Кај носната септална хирургија, како што е разумно и прифатено за корективни операции на кранијалниот свод, би треба да се избегнуваат периоди на брз назален септален раст. Како такви, поприфатливи периоди во кои би можело да се направи поконзервативен пристап или задоцнета операција е периодот од 9 до 13 години кај момчињата и 8 до 11 години кај девојчињата. Периодот на брз линеарен раст директно по раѓање, кој се протега и за момчиња и девојчиња до 7. година, би можел дополнително да биде помал од оптималниот период за хирургија. Сепак, спротивно на тоа што би можело да се направи за тешките малформации, е фактот што раната хирургија би можела да биде подеднакво оправдана за да се избегнат понатамошни димензионални отстапувања од нормално утврдените со брзиот раст во одредени периоди.

Објективните цефалометриски мерења добиени во оваа студија биле споредени со вредностите претходно објавени во меѓународната литература. Според Heijden et al, традиционалната риносептална хирургија би можело

безбедно да се изведува кај девојчиња постари од 16 години и кај момчиња постари од 17 години, период во кој има значително забавување на растот на лицето.

Во **осмата** глава на докторската дисертација, кандидатката ги претставува **заклучните** согледувања кои се конкретно формулирани и ги потврдуваат појдовните цели на истражувањето.

Во оваа студија било заклучено дека акустичната ринометрија како објективна метода е од дијагностичката вредност за топична евалуација на септалните девијации кои се причина за носната дисфункција. Било констатирано дека акустичната ринометрија е статична објективна метода која ја покажува назалната геометрија со одредување на локализацијата на назалните септални девијации, особено во предните партии, но не дава информации за назалната аеродинамика.

СТ - снимањето е објективен метод за добивање на потребните анатомски информации на носната празнина. СТ - скенот е соодветен за тродимензионална евалуација на назалните кавуми, но тој дава само статична слика и не доставува информации за промените на назалната мукоза. АР е брза не инвазивна метода која не вклучува зрачење, има добар кост бенефит и затоа е подобра објективна дијагностичка метода. АР и СТ добро корелираат една со друга.

Активната предна риноманометрија, како објективна динамична метода за одредување на назалната аеродинамика, ја покажува назалната функција при назалната опструкција.

Акустичната ринометрија и активната предна риноманометрија се покажале како објективни алатки за евалуација на назалната проодност пред и постоперативно кај функционалната и естетска хирургија на носот.

Со високиот процент на сензитивноста и специфичноста на акустичната ринометрија и риноманометрија се покажало дека се добри алатки во детекцијата на септалните девијации наспроти предната риноскопија.

Параметрите на акустичната ринометрија и предната риноманометрија се корисни во преоперативниот скрининг на септални девијации и во предвидување на постоперативното задоволство помеѓу различните степени на назални септални девијации.

Акустичната ринометрија и предната риноманометрија како објективни алатки и визуелната аналогна скала како субјективна алатка се добри за проценка на назалната проодност кај пациентите за функционална и естетска хирургија на носот пред и постоперативно.

Септалната хирургија треба внимателно да се изведува во детството поради ризикот од појава на назален деформитет. Периодот на брз линеарен раст по раѓањето, кој се протега и за момчиња и девојчиња до 7. година, може дополнително да биде помал од оптималниот период за функционална хирургија. Естетската носна хирургија може безбедно да се изведува по 16 години кај девојчињата и 17 години кај момчињата.

Деветтата глава од дисертацијата ја содржи приложената литература, која е обемна, прегледна и коректно цитирана по прифатените стандарди.

Предмет на истражување

Предмет на истражување во оваа докторска дисертација била евалуација на назалната проодност кај функционалната и естетска хирургија на носот со акустична ринометрија како објективна метода. Одлуката за хируршка интервенција при назална опструкција од скелетна природа на Клиниката за

уво, нос и грло, како и пошироко во Македонија, ќе уште се донесува преку физикалниот преглед со предна риноскопија и назална ендоскопија од страна на лекарот и субјективното чувство за назална проодност од страна на пациентот. Исто така, предмет на истражување во оваа студија била и евалуација на оптималниот тајминг за хируршка интервенција на септалните девијации во детската возраст.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Ова е прва студија што е изведена на подрачјето на територијата на Северна Македонија за евалуација на назалната проодност со акустична ринометрија кај функционалната и естетска хирургија на носот, како и цефаломатриска анализа за евалуација на оптималниот тајминг за хируршка интервенција на септалните девијации во детската возраст. Кандидатката во претходен објавен труд ја обработува цефалометриската анализа за раст на септумот, но опфаќа помал опсег на возраст од 10 до 18 годишна возраст.

Краток опис на применетите методи

Во оваа докторска дисертација биле евалуирани 167 испитаници од кои 99 испитаниците биле евалуирани објективно со методите на акустична ринометрија (AR) и активна предна риноманометрија (RMM) и субјективно со визуелна аналогна скала (VAS) од кои 30 биле контролна група, а 69 хируршка испитувана група. Кај 69-те испитаници била направена и компјутеризирана томографија (CT) предоперативно. Објективните и субјективните методи биле евалуирани пред и постоперативно. Останатите 68 испитаници од вкупно 167 биле нехируршка група кои биле евалиирани со цефалометриска метода.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Средниот субјективен симптом на назалната проодност значително се подобрил постоперативно за 77%. Кај пациенти со тешка / многу тешка назална опструкција, сите измерени вредности значително се подобриле во просек за 70% и 89% за MCA и 79% за NAR соодветно (0,0001). Испитаниците со нормални предоперативни вредности на MCA и NAR немале значителни промени. Постоела добра корелација помеѓу параметрите од акустичната ринометрија (MCA1, MCA2) и предната риноманометрија (NAR) и субјективната назална проодност (VAS) на неконгестираната и конгестираната назална мукоза предоперативно и постоперативно во девираната група (тешки / многу тешки) ($r = 0,892$, $p < 0,0001$) и девираната група (лесни / средни) ($r = 0,935$; $p < 0,0001$). Не постоела добра корелација помеѓу субјективната сензација на назалната проодност и објективните мерења предоперативно и пред деконгестија на назалната мукоза во девираната група (лесни / средни).

Неколку параметри на акустична ринометрија и риноманометрија биле анализирани со бинарна логистичка регресија за да се оценат предвидливите вредности за постоперативното задоволство. Предоперативната деконгестирана целокупна MCA (површина на минимален напречен пресек) на страната на девијација, деконгестираната билатерална MCA и деконгестираната проточна пропорција (Flow ratio), имале сигнификантно највисок импакт на постоперативното задоволство ($p < 0,001$).

Анализата на вредностите на МСА1 и МСА2 по деконгестија на носната мукоза и СТ1 и СТ2-отчитувања со Binomial тест покажале статистичка конзистенција на септалната девијација кај 60 (87%) и неконзистентни кај 9 (13%) пациенти ($p < 0,05$). Корелациониот тест на Spearman помеѓу СТ - скенирањето и процентуалните вредности за разлика од двете страни за МСА1 биле статистички сигнификантни со $r = 0,856$ и за МСА2 $r = 0.741$ ($P < 0.001$). Свкупната сензитивност и специфичност на АР-отчитувања при откривање на предните септални девијации според наодите на СТ изнесувале 67% и 79%, соодветно.

Во оваа студија, кај 68-те испитаници, експоненционалната растечка функција покажала брз раст на назалниот септум кај девојчињата и момчињата до 7 - годишна возраст, а од 7. до 10. години имало мало забавување во растот. Потоа следува брзо забрзување на растот кое кај девојчињата е до 14. година и кај момчињата до 16. години. Растот на назалниот септум кај девојчињата завршил на возраст од 16 години, а кај момчињата на 17 години.

Оцена на трудот

Докторската дисертација на кандидатката м-р сци д-р Фродита Јакимовска

со наслов **Клиничка евалуација на назалната проодност со акустична ринометрија и цефалометриска анализа кај функционалната и естетска хирургија на носот**, претставува истражување од подрачјето на медицината односно од областа на оториноларингологијата. Преку оваа дисертација, кандидатката прави обид на придонес кон растечката научна мисла кој го третира проблемот на назалната проодност, објективната евалуација на назалната проодност со објективни методи, правилната дијагноза на септалните девијации кои се најчестиот етиолошки фактор за нарушена назална проодност, пред и постоперативна евалуација на ефективноста од функционалната и естетска хирургија на носот, како и карактеристиките за брзината на растот на назалниот септум во детската и адолесцентна возраст и тајмингот за изведување на септопластика и ринопластика во детската и адолесцентна возраст.

Докторската дисертација на кандидатката м-р сци д-р Фродита Јакимовска со наслов **Клиничка евалуација на назалната проодност со акустична ринометрија и цефалометриска анализа кај функционалната и естетска хирургија на носот**, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за изработен докторски труд.

Исполнетост на законските услови за одбрана на трудот

Кандидатката м-р сци д-р Фродита Јакимовска, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила како прв автор во меѓународни научни списанија следниве рецензирани истражувачки трудови:

1. Jakimovska F. Cakar M. Grunevski M. Nasal Septal Growth and Optimal Age for Nasal Surgery; Medical Journal MEDICUS; Vol 21(3), 2016
2. Frodita Jakimovska, Marina Davceva Cakar, Dejan Dokic. Acoustic rhinometry and rhinomanometry as objective tools for the assessment of nasal patency in nasal septal surgery; Romanian Journal of Rhinology; Vol 7, No 25, January-March 2017

3. Jakimovska Frodita, Davceva-Cakar Marina, Dokic Dejan, Grunevski Mihael. Evaluation of Nasal Cavity by Acoustic Rhinomanometry and Computed Tomography for Diagnosis of Nasal Septal Deviations; Medical Journal MEDICUS Vol. 23 (1), 2018
4. Frodita Jakimovska, Marina Davceva-Cakar, Dejan Dokic, Ilian Doykov, Dilyana Vicheva. Objective and subjective assessment of nasal patency on patients for septoplasty and rhinoseptoplasty; Journal of IMAB; 25(2) Apr-Jun, 2019

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Научниот придонес од оваа докторска дисертација би бил поттикнување за објективна евалуација на назалната проодност кај пациентите, а особено кај оние кои имаат ринолошки проблеми, односно назална опструкција. Ова научно истражување би дало придонес да се етаблираат објективните ринолошки методи, како што е акустичната ринометрија, кои ќе послужат во секојдневната ринолошка практика објективно да се дијагностицираат ринолошките проблеми, објективно да се евалуира назалната проодност пред и постоперативно, објективно да се евалуира назалната проодност пред и по одреден терапевтски третман кај пациенти со воспалителни или алергиски заболувања, како и за медиколегални цели. Ова ќе отвори нови научно истражувачки можности од областа на ринологијата ќе со цел за објективна дијагноза на назалната проодност, правилен третман на назалната опструкција и подобрување на квалитетот на животот на пациентите.

Исто така, оваа докторска дисертација со научното истражување во врска со карактеристиките по пол и возраст и брзината на растот на назалниот септум ќе придонесе за правилно одбирање на тајмингот за оперативни интервенции на назалниот септум во детската возраст, како и за тајмингот на естетските оперативни интервенции во детската и адолесцентска возраст.

Врз основа на сеопфатната анализа на поднесокот за оцена на докторската дисертација, Комисијата едногласно оценува дека се работи за оригинален научен труд и му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р сци. д-р Фродита Јакимовска со наслов Клиничка евалуација на назалната проодност со акустична ринометрија и цефалометриска анализа кај функционалната и естетска хирургија на носот.**

КОМИСИЈА

Проф. д-р Јане Нетковски, претседател, с.р.

Проф. д-р Михаел Груневски, член с.р.

Проф д-р Дејан Докиќ, член, с.р.

ПРЕГЛЕД НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ/ИНСТИТУТ

1. ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Марија Толеска Донеска	"Неопиоидна анестезија кај лапароскопски операции на жолчното кесе"	„Opioid free anesthesia for laparoscopic cholecystectomy“	Проф. д-р Петар Дејанов	22.10.2019 0905-4658/8
2.	Марија Попова Лабачевска	"Клиничко и прогностичко значење на мутационен профил на пациентите со BCR-ABL негативни миелопролиферативни неоплазми во Република Северна Македонија"	„Clinical and Prognostic Implications of mutational status in patients with BCR-ABL negative myeloproliferative neoplasms in Republic of North Macedonia“	Проф. д-р Велимир Стојковски	22.10.2019 0905-4658/9
3.	Горан Павловски	"Судско-медицинска експертиза на повреди при пад од висина"	„Forensic medicine expertise on injuries from fall from height“	Проф. д-р Верица Попоска	22.10.2019 0905-4658//10

ПРЕГЛЕД НА ОДОБРЕНА ТЕМА НА МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ/ИНСТИТУТ

1. ДОКТОРСКИ ТРУД

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	м-р Ангелка Јанкуловска	" Здравствена заштита на мигрантите во Република Северна Македонија - бариери и предизвици "	„ Migrant health care in Republic of North Macedonia -barriers and challenges “	Проф. д-р Фимка Тозија	22.10.2019 0905-4658/60

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) УСТАВНО ПРАВО И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Правен факултет „Јустинијан Први“, објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ од 16.9.2019 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) уставно право и политички систем, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-1185/11, донесена на 4.10.2019 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Гордана Сиљановска Давкова, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“, д-р Тања Каракамишева Јовановска, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ и д-р Рената Дескоска, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област уставно право и политички систем, во предвидениот рок се пријави еден кандидат.

3. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот д-р Денис Прешова е роден на 2.1.1984 година, во Скопје. Средно образование завршил во ДСУ Гимназија „Никола Карев“ во Скопје на 6.6.2001 година. Со високо образование се стекнал на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дипломирал на 15.5.2005 година, со просечен успех 9,4.

Кандидатот активно се служи со македонскиот, српскиот, англискиот и германскиот јазик.

Во учебната 2006/2007 се запишал на втор циклус (магистерски) студии на Центарот за евроинтеграциски студии при Универзитетот во Бон, Германија. Студиите ги завршил на 30.9.2007 година, со просечен успех (одличен) 11/15. На 30.9.2007 година го одбрал, со почести, магистерскиот труд на тема: *Уставните импликации од пристапниот процес и членството во Европската Унија на уставите на земјите од Централна и Источна Европа: Случајот на Словенија*. Дополнително, во учебната 2009/2010 година се запишал на втор циклус (магистерски) студии на Правниот факултет при Универзитетот во Питсбург, САД. Студиите ги завршил на 30.5.2010 година, со големи почести (magna cum laude).

Докторска дисертација пријавил на 28.2.2019 година на Правниот факултет при Универзитетот во Келн. Дисертацијата на тема: „Во подем додека паѓаат: Новите улоги на уставните судови во ерата на европските интеграции“ ја одбрал на 27.6.2019 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Михаел Захс и проф. д-р Бурхард Шобенер. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на правни науки со големи почести (magna cum laude).

На 1.7.2011 година е избран во звањето асистент на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во областа уставно право и политички систем.

Во моментот е асистент. Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот на УКИМ бр. 1009 од 1.6.2011 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 1009 од 1.6.2011 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

4. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Правен факултет „Јустинијан Први“, кандидатот д-р Денис Прешова изведува настава на прв циклус студии на студиската програма на правни студии – Уставно право и Политички систем; на политички студии – Конституционализам, Политички систем, Современи политички системи, Политички партии и интересни групи и Локална самоуправа; на студиите по новинарство – Политички систем; и студии по односи со јавност – Политички систем.

Научноистражувачка дејност

Д-р Денис Прешова има објавено вкупно 18 научни трудови од научната област уставно право и политички систем, од кои пет труда во меѓународни научни списанија, две монографии објавени во странство, една книга и еден дел од книга рецензирани и објавени во земја членка на Европската Унија.

Д-р Денис Прешова учествувал како член во осум национални, односно еден меѓународен научен проект.

Целосен преглед на научноистражувачката дејност е даден во Образец 2

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Денис Прешова активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Правниот факултет „Јустинијан Први“ преку учество во две факултетски комисији и една работна група и преку промотивни активности на Факултетот.

Кандидатот д-р Денис Прешова е автор и коавтор на две стручни монографии и уредник и коавтор во една стручна монографија објавена во странство.

Стручно усовршување во странство остварил со студиски престој во Германија, САД, Франција и Италија.

Во изборниот период, д-р Денис Прешова учествувал во изготвување и пријавување на еден меѓународен научен проект.

Целосен преглед на стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес е даден во Образец 2.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Денис Прешова, во учебната 2017/2018 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Денис Прешова.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Денис Прешова поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето доцент во научната област уставно право и политички систем.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, д-р Денис Прешова да биде избран во звањето **доцент** во научната област **уставно право и политички систем**.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Гордана Сиљановска-Давкова, с.р.
Проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска, с.р.
Проф. д-р Рената Дескоска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Денис Вулнет Прешова

Институција:

Правен факултет „Јустинијан Први“

Научна област:

УСТАВНО ПРАВО И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ДОЦЕНТ/ НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН
СОРАБОТНИК**

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: _____ Просечниот успех на втор циклус изнесува: _____ Просечниот успех изнесува _____ за интегрираните студии.	
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: уставно право и политички систем, поле правни науки, подрачје општествени науки.	ДА
3	Објавени најмалку четири научни труда** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	ДА
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: _____ 2. Назив на електронската база на списанија: _____ 3. Наслов на трудот: _____ 4. Година на објава: _____	НЕ
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	1. Назив на научното списание: Политичка мисла 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 10, Македонија (3), Германија (2), Велика Британија (1), Хрватска (1), Полска (1), САД (1), Србија (1) 3. Наслов на трудот: <i>Кога „експертите“ ќе стивнат: Кризата на конституционализмот во Република Македонија</i> 4. Година на објава: 2018	
3.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Назив на научното списание: _____ 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: _____ 3. Наслов на трудот: _____ 4. Година на објава: _____	НЕ
3.4	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Наслов на книгата: <i>Во подем додека паѓаат: Новите улоги на уставните судови во ерата на Европски интеграции</i> 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: Германија 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: Kölner UniversitätsPublikationsServer (KUPS), 2019, Келн 1. Наслов на книгата: <i>Барајќи го вистинскиот пристап: Проширувањето на ЕУ и судските реформи на Западниот Балкан, Searching for the Right Approach: EU Enlargement and Judicial Reforms in the Western Balkans</i> 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: Холандија 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: Vangennep, 2014, Амстердам	ДА
3.5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: <i>Примена на правото на Европската Унија од страна на националните судови на земјите-аспиранти за членство во Европската Унија од Југоисточна Европа; European Union Law Application by the National Courts of the EU-Membership Aspirant Countries from South-East Europe</i> 2. Назив на меѓународниот собир: European Union Law Application by the National Courts of the EU-Membership Aspirant Countries from South-East Europe 3. Имиња на земјите: Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Македонија, Црна Гора и Србија	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	4. Наслов на трудот: <i>Примена на правото на Европската Унија во Република Македонија, Application of the Law of the European Union in the Republic of Macedonia</i> 5. Година на објава: 2014	
3.6	Преводи на капитални дела во области кои ги утврдува Националниот совет за високо образование и научноистражувачка дејност 1. Наслов на преведеното капитално дело: _____ 2. Година на објава: _____ 3. Издавач, место на издавање и година: _____	НЕ
4	Познавање на најмалку еден странски јазик, определен со општ акт на Универзитетот, односно на самостојната висока стручна школа 1. Странски јазик: англиски јазик (Ц2) 2. Назив на документот: Уверение за познавање на англискиот јазик кое одговара на ниво Ц1 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR) 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Коневски“ во Скопје 4. Датум на издавање на документот: 17.9.2019 година, бр. 03-1888/2	ДА
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 4 (четири) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

Членови на Комисијата

Проф. д-р Гордана Сиљановска-Давкова, с.р.
Проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска, с.р.
Проф. д-р Рената Дескоска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Денис Вулнет Прешова

Институција: Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје

Научна област: уставно право и политички систем

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на настава од прв циклус студии	
	Правни студии	
	Уставно право	
	2007-2008 112.5	
	2008-2009 150	
	2010-2011 75	
	2011-2012 75	
	2012-2013 75	
	2013-2014 75	
	2014-2015 112.5	
	2015-2016 112.5	
	2016-2017 112.5	
	2017-2018 112.5	
	1012.5*0.04= 40.5	
	Политички систем	
	2007-2008 90	
	2008-2009 90	
	2010-2011 90	
	2012-2013 56.25	
	2014-2015 90	
	2015-2016 60	
	2016-2017 60	
	2017-2018 60	
	596.25*0.04= 23.85	
	Политички студии	
	Конституционализам	
	2012-2013 18.75	
	2013-2014 30	
	2015-2016 30	
	2016-2017 30	
	2017-2018 30	
	138.75*0.04= 5.55	
		90,25

	Конституционализам (англиска група) 2013-2014 30 2015-2016 30 2016-2017 30 2017-2018 30 $120 * 0.04 = 4.8$ Политички систем 2010-2011 37.5 2012-2013 18.75 2013-2014 30 $86.25 * 0.04 = 3.45$ Политички партии и интересни групи 2010-2011 37.5 $37.5 * 0.04 = 1.5$ Современи политички системи 2008-2009 37.5 2010-2011 37.5 2012-2013 18.75 $93.75 * 0.04 = 3.75$ Локална самоуправа 2008-2009 52.5 2010-2011 26.25 $78.75 * 0.04 = 3.15$ Студии по новинарство Политички систем 2008-2009 22.5 2010-2011 22.5 2013-2014 22.5 $67.5 * 0.04 = 2.7$ Односи со јавност Политички систем 2013-2014 26 $26 * 0.04 = 1$	
2	Консултации со студенти	
	2007-2008 $500 * 0.002 = 1$ 2008-2009 $600 * 0.002 = 1.2$ 2010-2011 $500 * 0.002 = 1$	

	2011-2012 500*0.002=1 2012-2013 600*0.002=1.2 2013-2014 600*0.002=1.2 2014-2015 400*0.002=0.8 2015-2016 400*0.002=0.8 2016-2017 400*0.002=0.8 2017-2018 400*0.002=0.8 9.8	9,8
3	Учесник во настава во школи и работилници	
	3.1. „Катедра Аденауер: Quo Vadis, Europe?“ Фондацијата Конрад Аденауер и Вилфред Мартенс Центарот за европски студии, Крушево, Македонија, јуни 2016. (1) 3.2. Предавач на работилница за Подготовка на билатерален скрининг за темата судство во рамките на поглавјето Правосудство и фундаментални права, Зенит и Фондација Конрад Аденауер, Берово, ноември 2014. (1) 3.3. Предавач на работилницата на тема: „Лидерство во пракса: Развивање на вештините на преговарање и лобирање“, организирано од Институтот за стратешки истражувања и едукација, Охрид, Македонија, декември 2010. (1) 3.4. Предавач на алумни средбата на правници од Југоисточна Европа во рамките на програмата за владеење на правото на Конрад Аденауер Фондацијата, Будва, Црна Гора, Мај 2009. (1) 3.5. Предавач на Регионалната школата за човекови права организирана од Хрватскиот хелсиншки комитет и Балканската мрежа за човекови права (BHRN) во Дубровник, Хрватска. Тема: <i>Европскиот суд за човекови права – Историја и процедура</i> , Јуни 2007. (1)	5
	Вкупно	105

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Учесник во национални научни проекти (3)	
	1.1 „Изготвување на Закон за младинско организирање и учество“, национален експерт, ОБСЕ Мисија во Скопје, јануари-септември 2019. 1.2 „Изготвување законски измени на Законот за судовите и Законот за Судскиот совет на Република Македонија“, национален експерт, ОБСЕ Мисија во Скопје, август – декември 2018 1.3 „Реформи на Изборниот законик на Република Македонија“, национален експерт, International Federation of Electoral Studies (IFES), јули – август 2018. 1.4 „Европски интеграции и усогласувањето на домашната правна рамка со европските стандарди“, Институт за	24

	демократија „Societas Civilis“ и Фондација Конрад Аденауер, Скопје, ноември 2017 – февруари 2018. 1.5 „Подготвување на лексикон на македонски изрази за преговори со ЕУ – Полгавје 23 и 24 – Поддршка за Секретаријатот за европски прашања“, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), јуни 2016. 1.6 „Усогласеноста на правната рамка на Република Македонија со стандардите предвидени од Европската Унија“, Министерство за права на Република Македонија, Зенит и Фондација „Конрад Аденауер“, август – декември 2014. 1.7 Истражување спроведено на судиите, судската администрација и јавноста за евалуација на судскиот систем и реформите во судството во Република Македонија, национален експерт. Проект за правна и правосудна проценка, правна и правосудна имплементација и институционална поддршка (ЛЈИИС)- Светска Банка, Министерство за правда – Институт за политички истражувања, Скопје, април-јуни 2012. 1.8 Истражување на искуството на судиите, вработените во Судскиот совет и јавноста во врска со функционирањето на Судскиот совет и реформите во судството, национален експерт. Проект за правна и правосудна имплементација и институционална поддршка (ЛЈИИС)- Светска банка, Министерство за правда – Институт за политички истражувања, Скопје, септември – декември 2011.	
2	Учесник во меѓународен научен проект	
	2.1. „Намалување на јазот меѓу формалните и неформалните институции на Балканот“ (INFORM – H2020), Национален експерт за правната рамка во сферата на правосудството, Институт за демократија „Societas Civilis“, октомври 2018 – февруари 2019.	5
3	Монографија (8)	
	3.1. <i>Судските реформи во Република Македонија: Промени без реформа?</i>, Институт за демократија „Societas Civilis“ и Фондација „Конрад Аденауер“, Скопје, февруари 2018, (на македонски и англиски). 3.2 <i>Уставниот суд изгубен во судските реформи</i>, Институт за демократија „Societas Civilis“ и Фондација „Конрад Аденауер“, Скопје, февруари 2018, (на македонски и англиски).	16
4	Монографија објавена во странство (12)	
	4.1. <i>Ефективноста на „Европскиот модел“ на судска независност на Западниот Балкан: Судските совети како решенија или нова причина за загриженост за судските реформи</i>, со Иван Дамјановски и Зоран Нечев, CLEER paper 2017/1, Центарот за правото на надворешните односи на	

	ЕУ на Асер - институтот, Хаг, Асер - институт, јануари 2017, (на англиски). (9.6) 4.2. <i>Монетарна против економска политика: Недостаток на дизајнот од Масстрихт? Правна и економска анализа во светло на случајот ОМТ</i>, со Давиде Сардо, Франческо Монтанаро и Бруно Боници, Фондација за европски прогресивни студии (ФЕПС) – Мрежа на млади научници и Ренер институт, Брисел, јуни 2015, (на англиски). (7.2)	16,8
5	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование (5)	
	5.1. <i>Бојно поле или место на помирување? Почитувањето на националните идентитети во Европската Унија – Член 4(2) од Договорот за Европската Унија</i>, Croatian Yearbook of European Law and Policy vol. 8, Загреб 2012 (на англиски) (EBSCO)	5
6	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	
	6.1. <i>Политички процеси: Криза на парламентаризмот во Македонија- Предизвици на парламентарната демократија во Македонија</i>, <i>Politički procesi: Kriza parlamentarizma u Makedoniji- Izazovi parlamentarne demokracije u Makedoniji</i>, Ненад Марковиќ и Денис Прешова, Politčke Analize 14, Загреб, јуни 2013. (на хрватски)	5
7	Трудови со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови (5)	
	7.1. <i>Кога „експертите“ ќе стивнат: Кризата на конституционализмот во Република Македонија</i>, Политичка мисла бр. 56, Фондација „Конрад Аденауер“, Скопје, 2018, (на македонски и англиски). 7.2. <i>Голиот, слепиот и неукитот: Правото на суспензивно вето на претседателот и институционалниот баланс</i>	15

	во политичкиот систем на Република Македонија, Политичка мисла бр. 45, Лидерството и институциите: легитимитетот и балансот на моќ меѓу институциите на политичкиот систем, Фондација „Конрад Аденауер“, Скопје, март 2014, (на македонски). 7.3. Зошто толку дуалисти?: Критички осврт на статусот и ефектот на меѓународните договориво правниот систем на САД, Strani pravni zivot 3/2012, Белград, 2012, (на англиски).	
8	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД (8)	
	8.1. Во подем додека паѓаат: Новите улоги на уставните судови во ерата на европски интеграции, Kölner UniversitätsPublikationsServer (KUPS), Universität zu Köln, јуни 2019, (на англиски). 8.2. Барајќи го вистинскиот пристап: Проширувањето на ЕУ и судските реформи на Западниот Балкан, Searching for the Right Approach: EU Enlargement and Judicial Reforms in the Western Balkans, во: Проблеми на претставничката демократија во Европа, Јан Маринус Виерсма, Ернст Штетер и Себастијан Шублах (уредници), Vangennep, Амстердам, 2014, (на англиски).	16
9	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји (5)	
	9.1. Примена на правото на Европската Унија во Република Македонија, Application of the Law of the European Union in the Republic of Macedonia, Сашо Георгиевски, Илина Ценовска и Денис Прешова во Примена на правото на Европската Унија од страна на националните судови на земјите-аспиранти за членство во Европската Унија од Југоисточна Европа, Скопје, 2014, (на англиски). (4)	4
10	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание (3)	
	10.1. Македонскиот уставен (не) патриотизам, Политичка мисла бр. 35, 20 Години од донесувањето на Уставот на Република Македонија, Фондација „Конрад Аденауер“, Скопје, септември 2011, (на македонски).	3
11	Трудови објавени во зборник на трудови на в.о. установа (2)	
	11.1. Правен плурализам: Нова парадигма во односите помеѓу правните поредоци, во Основните концепти на меѓународното јавно право: Монизам и дуализам, Марко Новаковиќ (уредник), Правен факултет, Универзитет Белград, Институт за споредбено право во Белград и	

	Институт за меѓународна политика и економија во Белград, Белград, 2013, (на англиски). 11.2. <i>Статусот и улогата на меѓународните договори во внатрешниот правен поредок и Уставниот суд на Република Македонија</i>, Зборник во чест на Тодор Џунов, Правен факултет „Јустинијан Први“, ноември 2009, (на македонски). 11.3. <i>Европската интеграција и уставните адаптации во Словенија</i>, Зборник во чест на Владимир Митков, Правен факултет „Јустинијан Први“, септември 2009, (на македонски). 11.4. <i>Реформа на уставниот суд или реформа на свеста?</i>, во „Хармонизација на правниот систем на Република Македонија со правото на ЕУ“, Македонска академија на науките и уметностите (МАНУ), април 2009, (на македонски). 11.5. <i>Уставите на Централна и Источна Европа преку призмата на процесот на пристапување и членство во Европската Унија</i>, во: „Еволуција на уставниот систем на Република Македонија по усвојувањето на новиот договор на ЕУ“, Македонска академија на науките и уметностите (МАНУ), април 2008, (на македонски).	10
12	Пленарно предавање на научен/стручен собир	
	12.1. Излагање на четвртата сесија на работна група 3 – Правосудство и основни права: „Реформите на Уставниот суд поврзани со Поглавје 23“, Национална конвенција за Европска Унија во Република Македонија, Скопје, февруари 2019. 12.2. Излагање на конференцијата: „Мониторинг и евалуација на владеењето на правото на Западен Балкан“, организирана од Институт за европски политики (EPI), Скопје, Македонија, декември 2017. 12.3. Излагање на конференцијата на Македонското политиколошко друштво: „Политичкиот дијалог: Различни аспекти на политичката криза во Република Македонија – Можни решенија“, тема: „Уставните аспекти на политичката криза во Република Македонија“, јуни 2016.	6
13	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество (2)	
	13.1. Излагање на меѓународната конференција на ICON-S регионалното поглавје за Централна и Источна Европа: „Традиционални концепти: Нови перспективи, нови предизвици“, тема: „Перформанси на судството во време на транспарентност и добро владеење: Државите на Западниот Балкан меѓу нови технологии и ризици по судската независност“, Прага, Чешка Република, март 2019. 13.2. Излагање на конференцијата: „Уставни процеси во регионот“, тема: „Судските реформи на Западниот Балкан и процесот на Европски интеграции: „Независно“ судство	

	со „зависни“ судии“, Правен факултет, Ниш, Србија, јуни 2018. 13.3. Излагање на докторантската конференција на Европа Институт на Универзитетот во Саарбрикен: „Актуелни предизвици во европското и меѓународното право“, тема: „Уставните судови и поделбата и остварувањето на надлежностите во Европската Унија“, Правен факултет, Универзитет во Саарбрикен, Германија, декември 2017. 13.4. Излагање на меѓународната конференција во рамките на истражувачкиот проект Споредување на уставното судство (CoCoA): „Напредни перспективи на споредбеното уставно право“, тема: „Делиберативната природа на уставните судови и нивното место во судскиот дијалог во Европа“, Правен факултет, Универзитет во Тренто, Италија, септември 2016. 13.5. Излагање на меѓународната конференција на Регионалната програма за промовирање на истражувањето (RRPP): „Дали Западниот Балкан се менува во поглед на социјалните, политичките и економските аспекти?“, тема: „Проблемите на судската независност во процесот на европски интеграции“, Тирана, Албанија, септември 2016. 13.6. Излагање на меѓународната конференција: „Од интеграција кон интегрирање: Политички промени на Балканот и нивниот пат кон Европската Унија“, тема: „Ефективноста на европскиот модел на судска независност на Западниот Балкан: Судските совети како решенија или нова причина за загриженост за судските реформи“, Универзитет Етвос Лоранд, Будимпешта, Унгарија, декември 2015. 13.7. Излагање на регионална конференција – Примена на правото на Европската Унија од страна на националните судови на земјите аспиранти за членство во Европската Унија од Југоисточна Европа, СЕЕЛС и Правен факултет при Универзитетот во Белград, Белград, Србија, март 2014. 13.8. Излагање на меѓународната конференција „Возобновување на правната мисла во време на промени“, тема: „Уставните судови во ерата на европските интеграции“, Универзитет Квин Мери, Лондон, Велика Британија, јуни 2013. 13.9. Излагање на меѓународна конференција, „Односот меѓу меѓународното и националното право - монизам и дуализам“, Правен факултет при Универзитетот во Белград, Здружение за меѓународно право на Србија, Институт за споредбено право во Белград, Чањ, Црна Гора, мај 2013. 13.10. Излагање на меѓународна конференција „Жан Монет семинар – Проширувањето на ЕУ – Идентитети, вредности и пазар, Катедра за европско јавно право, Правен факултет при Универзитетот во Загреб, ИУЦ, Дубровник, Хрватска, април 2012.	22

	13.11. Излагање на Семинар за меѓународно јавно право и право на ЕУ, Правен факултет при Универзитетот во Келн, Келн, Германија, јуни 2011.	
14	Апстракт објавен во зборник на конференција (1)	
	14.1. Годишна меѓународна конференција во организација на Здружението за политички науки на Србија: „Конституционализам и уставен дизајн во демократска рецесија” - тема: „Загатката на хиерархизираниите судства на Западен Балкан и судските реформи предводени од ЕУ“, Факултет за политички науки, Универзитет во Белград, Србија.	1
	Вкупно	148,8

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Стручна монографија (8)	
	1.1. <i>Независност, непристрасност, професионалност ефикасност на правосудството – Оцена на усогласеноста на правната рамка на Република Македонија со стандардите предвидени од Европската Унија</i> , Аналитички извештај, Денис Прешова, Министерство за правда и Асоцијација за развојни иницијативи „Зенит“, Скопје, декември 2014 1.2. <i>Вовед во работата на Собранието на Република Македонија</i> , Денис Прешова, Ненад Марковиќ и Драган Гоцевски, Вестминстер фондација за демократија, март 2011, (на македонски).	14,4
2	Стручна монографија објавена во странство	
	2.1. <i>Реконструирајќи ја Европа: Два алтернативни предлози за Европски устав, Reconstructing Europe: Two Alternative Proposals for a European Constitution</i> , Денис Прешова, Џорџ Поповиќ и Матју Берtrand (ур.), ZEI Discussion Paper (C171), Бон, 2007 (на англиски)	7,2
3	Учество во промотивни активности на Факултетот	
	3.1 Отворени денови на УКИМ, 2015 година 3.2 Отворени денови на УКИМ, 2016 година 3.3 Отворени денови на УКИМ, 2018 година 3.4 Отворени денови на УКИМ, 2019 година [4x0.5]	2
3	Превод	
	3.1. Книга – Водич за следење на процесот на преговори за пристапување во ЕУ, Белградска отворена школа, 2015, Скопје	3
4	Стручна редакција на трудови на македонски јазик	
	4.1. Книга – Избрани одлуки на Сојузниот уставен суд на СР Германија, Фондација „Конрад Аденауер“, 2009, Скопје	1
Дејности од поширок интерес		

5	Студиски престој во странство	
	5.1. Гостин истражувач во Институтот за европско уставно право „Валтер Халштајн“, Хумболдт - универзитет, Берлин, Германија, 2007 (4 месеци) (1) 5.2. Програмата за основите на правото на САД и правното образование, Универзитет Џорџтаун- Правен центар, Вашингтон, САД, 2009 (1 месеци) (0.5) 5.3. Академијата за право на ЕУ, Европски универзитетски институт, Фиренца, Италија, 200 (1 месец) (0.5) 5.4. Гостин истражувач во институтот за европско уставно право „Валтер Халштајн“, Хумболдт - универзитет, Берлин, Германија, 2011/2012 (6 месеци) (1) 5.5. Истражувач на Институтот за државно и управно право, Правен Факултет при Универзитетот во Келн, 2011 (8 месеци) (2) 5.6. Истражувач на Институтот за државно и управно право, Правен факултет при Универзитетот во Келн, 2013/2014 (6 месеци) (1) 5.7. Истражувач на Институтот за државно и управно право, Правен факултет при Универзитетот во Келн, 2014/2015 (6 месеци) (1) 5.8. Истражувач на Институтот за државно и управно право, Правен факултет при Универзитетот во Келн, 2015/2016	7
6	Член на факултетска комисија	
	4.1 Работна група за Центарот за кариера на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје 4.2 Пописна комисија 4.3 Комисија за дисциплинска одговорност на студентите на Факултетот [3x0.5]	1,5
7	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект	
	Workshop at the Universidade Nova, Lisbon in preparation of a <i>COST Action on Economic Governance Reform in the EU</i> and of the H2020 Call, <i>CULT-COOP-01-2017: Democratic discourses and the rule of law</i>	1
	Вкупно	37,1

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	105
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	148,5
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	37,1
Вкупно	290,6

Членови на Комисијата**Проф. д-р Гордана Сиљановска-Давкова, с.р.****Проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска, с.р.****Проф. д-р Рената Дескоска, с.р.**

Прилог бр. 2

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА
ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) ТЕОРЕТСКИ
ПОЛТИЧКИ НАУКИ НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ “ЈУСТИНИЈАН
ПРВИ” ВО СКОПЈЕ**

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од Правниот факултет „Јустинија Први“, објавен во дневните весници „Слободен печат“ и „Коха“ на 16.9.2019 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област теоретски политички науки и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02/1185/10, од 4.10.2019, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф.д-р Зоран Илиевски, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“, проф. д-р Иван Дамјановски, вонреден професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ и проф. д-р Ирена Рајчиновска Пандева, вонреден професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

1.Преглед на пријавени кандидати

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област теоретски политички науки, во предвидениот рок се пријави само 1 (еден) кандидат, доц. д-р Ана Чупеска Станишковска. Кандидатката, во прилог на својата пријава, ги достави сите потребни документи, претходно наведени во конкурсот: кратка биографија (CV); изјава за исполнување на општите и посебните услови на работното место; уверение за државјанство; листа на научни и стручни трудови; примероци од трудовите; копија од одлука за стекнат научен степен доктор на политички науки и други документи од важност за изборот.

1.1 Доц. д-р Ана ЧУПЕСКА СТАНИШКОВСКА (БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ)

Кандидатката доц. д-р Ана Чупеска Станишковска е родена на 19.2.1981, во Скопје, Република Македонија. Средно образование завршила во Загреб, Република Хрватска, на Горњоградската гимназија бр.6 [Gornjogradska Gimnazija br.6]. Со високо образование се стекнала на студиите за политички науки на Правниот Факултет „Јустинијан Први“ при УКИМ во Скопје, т.е. во 2005 година, дипломирала со просечен успех 9,4. Во учебната 2005/2006 година, Ана Чупеска Станишковска се запишала на постдипломски магистерски студии на Институтот за меѓународна политика и меѓународно право при Правниот факултет „Јустинијан Први“, УКИМ, Скопје, а студиите ги завршила на 6.12.2011 година, со просечен успех 9,71. На 26.9.2011 година кандидатката го одбрала магистерскиот труд на тема: „Културните

идентитети во политиката-процесот на поставување барања”, со што се стекнала со научен степен-магистер на науки по меѓународна политика (Master of Science in IR).

Со одлука број 02-191/6, од 10.2.2012, донесена на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први”, Скопје, УКИМ, а во врска со пријавената докторска дисертација на кандидатката, усвоен е извештај за оценка на подобност на кандидатката и на темата за докторската дисертација, што била пријавена на Институтот за политички науки при Правниот факултет „Јустинијан Први”, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а темата на докторската дисертацијата е: “Од различни правни режими за заштита на пооделни културни права до диференцијално граѓанство”. Докторската дисертација успешно ја одбрала на 27.11.2014 година на Правниот факултет „Јустинијан Први” во Скопје, со што кандидатката се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област политички науки.

На 8.4.2015 година е избрана во звањето доцент на Правниот факултет „Јустинија Први” во областа теоретски политички науки. Во моментот, имено, таа е доцент на Правниот факултет “Јустинијан Први” во Скопје, каде што успешно ги реализира наставно-научните ангажмани на прв, втор и трет циклус на студиите по политички науки на македонски и на англиски јазик, како и на студиите по новинарство и односи со јавноста.

Кандидатката активно се служи со англискиот и хрватскиот јазик, а има пасивни познавања од германскиот, албанскиот и грчкиот јазик.

Последниот реферат за нејзинот избор во звањето доцент е објавен во Билтенот на УКИМ бр. 1095 од 2.3.2015 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на нејзината кариера, објавени во Билтенот бр. 969, бр.1022, бр.1084, бр.1072, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

2.1 Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, на Правниот факултет „Јустинијан Први”, кандидатката доц. д-р Ана Чупеска Станишковска редовно изведува настава на прв, втор и трет циклус студии на студиската програма на политичките науки (на македонски и на англиски јазик), и тоа за предметите: Современи политички теории, Политичка социологија, Политичка психологија, Политичка антропологија, Мултикултурализам и ЕУ, Глобализација, Религија и политика, Етнички конфликти и меѓународни односи, Теории на меѓународни односи, Политички концепти и политички теории, Европски интерации и меѓународна политика, Политичка филозофија, Национализам, митологија и транзиција, Теорија на демократија и модели на демократија, како и на прв и втор циклус на студиите по новинарство и студиите за односи со јавност, и тоа: Известување и уредување во новинарство –практикум; Печатени медиуми; Известување во новинарство – практикум; Политичка психологија.

Кандидатката, исто така, учествувала како член во Комисија за оцена/или одбрана на 6 магистерски трудови и на 1 докторска дисертација (Образец.2).

Д-р Ана Чупеска Станишковска има релевантни активности во наставно-образовната дејност, како на домашен, така и на меѓународен план, па така таа била предавач на школи и работилници, и тоа: “Think Thank Korchula School-Transforming Politics Through A Gender Lens: Conservative Counter Revolutions – The Case In Point: Reproductive Rights And Demographics, Korchula, R. Croatia, 08. 2018”; “Работилница за поттикнување на соработка на македонските и грчките студенти и универзитети, преку групна посета на 100 студенти од УКИМ (од Институтот за политички науки при Правниот факултет „Јустинијан Први“, Институтот за историја, Филолошкиот факултет и Факултетот за археологија) и во Република Грција на универзитетите “Аристотелис” и “Македонија” во Солун и со Здружението за македонски студии од Солун ЕМС, во март 2016”; “Ex-chatedra предавање на работилницата “Обични херои”, во организација на Post Conflict Research Center , Хелсиншки комитет за човекови права , European Citizens и Europe for Citizens Programme of the EU, и УКИМ во Скопје , 11, 2016”. Уште повеќе, доц. д-р Ана Чупеска Станишковска, заради осовременување на студиската програма има подготвено и нов предмет на третиот циклус студии на потпрограмата за политички науки при Правниот факултет „Јустинијан Први”: “Теорија на демократија и модели на демократија”, а согласно со работните обврски од годишните распореди за работни задачи во изминатите 4 години ангажирана е во изработување на пакет материјали за предметите: Глобализација, Ethnic conflict and IR, Етнички конфликти и меѓународни односи, Религија и политика, Religion and Politics, Мултикултурализам и ЕУ, Multiculturalism and EU и Современи политички теории. Кандидатката редовно одржува консултации со студентите на сите три студиски циклуси.

Кандидатката Доц. д-р Ана Чупеска Станишковска редовно добива високо позитивни оценки од анонимно спроведената анкета на студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ – Скопје.

2.2 Научноистражувачка дејност

Д-р Ана Чупеска Станишковска, во периодот од последниот избор во звањето доцент до 2019 година има објавено вкупно 8 научни трудови од научната област за која конкурира, и тоа : 6 труда во меѓународни научни списанија, 1 труд во меѓународна научна публикација и 1 труд во зборник од научен собир (Образец 2).

Д-р Чупеска Станишковска има објавено и научна монографија: „Мултикултурна акомодација- од различни правни режими за заштита на поделни културни права до диференцијално граѓанство”, во издание на Везилка/Скопје, 2017. Дополнително, таа е рецензент на стручна монографија: “Captured State- Understanding The Macedonian Case, by Mancho Mitevski во издание на Fridrich Ebert Stiftung, 2018.

Д-р Чупеска Станишковска земала учество во 2 национални научни проекта, а има одржано 15 секциски предавања на научни собири со меѓународно учество; 3 секциски предавања на научни собири и учествувала на 3 научно-стручни собири со реферат и усна презентација. Два (со бројка 2) од нејзините апстракти се објавени во една меѓународна и во една национална книга на апстракти од научните конференции на кои тие се однесуваат (Образец 2).

Кандидатката била ментор на 4 магистерски трудови.

2.3 Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Кандидатката д-р Ана Чупеска Станишковска остварила експертски активности преку изготвување на истражувачката студија “АЕК – (НЕ)ЗАВИСНО ВЛАДИНО ТЕЛО” ,Скопје, МЦМС и ТМ / USAID, од февруари, 2016, а исто така била и супервизор на истражувачки проект, имено, таа била член на Advisory Steering Committee, (Cross Sectorial Youth Assessment North Macedonia), NAVANTI & National Youth Council Of Macedonia (април-јуни, 2019). Д-р Ана Чупеска Станишковска, од последниот нејзин избор во звањето доцент до денес, континуирано и успешно остварува активното учество во сите промотивни активности на Правниот факултет “Јустинијан Први”.

Особена активност и придонес во дејностите од поширок интерес кандидатката покажува како член на два меѓународни уредувачки одбора во научните списанија: “Contemporary Macedonian Defense/ Современа Македонска Одбрана” и “Iustinianus Primus Law Review”. Дополнително, таа е препознатлива и на меѓународен план преку нејзиното активно учество во работата на FEPS (Foundation for European Progressive Studies), а посебно како член на научниот совет на оваа меѓународната организација, т.е. како „FEPS’s Scientific Council Board Member”, чие седиште се наоѓа во Брисел, Белгија.

Доц. д-р Ана Чупеска Станишковска активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, и тоа како:

- шеф на Катедрата за теоретски политички науки;
- член на Работна група за подготовка на Статут на Факултетот;
- член на Комисија за подготовка на студиски елаборат за акредитација на студиски програми;
- член на Комисија за доделување на Еуролинк стипендија;
- секретар на Институтот за политички науки;
- секретар на Колегиумот на мастер студиите по политички науки.

Д-р Ана Чупеска Станишковска учествувала во изготвување на 1 научен проект (Образец 2).

Д-р Ана Чупеска Станишковска се истакнува и со други дејности важни за изборот, за што потврдува, впрочем, и нејзиниот ангажман како експерт за подготовка на Националната стратегија за едно општество и интеркултурализам, ангажирана од Владата на РСМ, како и фактот дека била експерт за изготвување на нов (нацрт) програмски правилник за Јавниот сервис МРТВ. Таа, исто така, е и именувана од Владата на РСМ за член на „Заеднички интердисциплинарен комитет на експерти за историски, археолошки и образовни прашања од РСМ”, кој е формиран согласно со Преспанскиот договор. Дополнително, д-р Ана Чупеска Станишковска е член и на управниот одбор на НВО - Транспарентност Македонија, како и заменик - претседател на Македонското политолошко Друштво.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија високо позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Ана Чупеска Станишковска. Имено, како што впрочем самиот бодовен статус покажува, кандидатката ги надминува квалификациите за изборот во звањето врзано за конкурсот и оттука јасно се заклучува дека доц-д-р Ана Чупеска Станишковска дава значаен придонес не само за националната, туку за меѓународната афирмација на академската и хуманистичката дејност која таа ја врши во континуитет веќе 14 години.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Ана Чупеска Станишковска поседува особени научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето вонреден професор во научната област теоретски политички науки.

Според гореизнесеното, Комисијата има огромна чест и особено задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, д-р Ана Чупеска Станишковска да биде избрана во звањето вонреден професор во научната област теоретски политички науки.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА:

Проф.д-р Зоран Илиевски, претседател с.р.

Проф.д-р Иван Дамјановски, член с.р.

Проф.д-р Ирена Рајчиновска Пандева, член с.р.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **Ана, Владимир Чупеска Станишковска**

Институција: **Правен факултет „Јустинијан Први“, Скопје**

Научна област: **ТЕОРЕТСКИ ПОЛИТИЧКИ НАУКИ**

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР/НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: Просечниот успех на втор циклус изнесува: Просечниот успех изнесува _____ за интегрираните студии.	/
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: општествени науки, поле: политички науки, подрачје: теоретски политички науки	ДА
3	Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	Да (Образец 2)
4	Претходен избор во наставно-научно звање – доцент, датум 2.3.2015 и број на Билтен:1095	
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. **Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.**

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 5 (пет) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

КОМИСИЈА:

Проф.д-р Зоран Илиевски с.р.

Проф.д-р Иван Дамјановски с.р.

Проф.д-р Ирена Рајчиновска Пандева с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Ана, Владимир Чупеска-Станишковска
Институција: Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје
Научна област: теоретски политички науки

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Одржување на настава	97.4
1.1	Прв циклус студии на политички науки на македонски и на англиски јазик Според распоред на работни задачи во 2015/16: Современи политички теории: (20 x 0.04 =0.8) x 2 групи Политичка социологија: (20 x 0,04=0.8) x 2 групи Политичка психологија: (45 x 0,04=1.8)x2 групи Глобализација: (12,5 x 0.04= 0.48) x2 групи Мултикултурализмот и ЕУ: (15 x 0.04=0.6) x2 групи Политичка антропологија: (15 x 0.04=0.6) x2 групи Политичка психологија: (30x 0,04=0.12) x2 групи според распоред на работни задачи во 2016/2017 Современи политички теории: (20 x 0.04 =0.8) x 2 групи Политичка социологија: (20 x 0,04=0.8) x 2 групи Политичка психологија: (45 x 0,04=1.8)x2 групи Глобализација: (12,5 x 0.04= 0.48) x2 групи Мултикултурализмот и ЕУ: (15 x 0.04=0.6) x2 групи Политичка антропологија: (30 x 0.04=0.12) x2 групи Политичка психологија: (30x 0,04=0.12) x2 групи Според распоред на работни задачи во 2017/2018 Современи политички теории: (20 x 0.04 =0.8) x 2 групи Политичка социологија: (20 x 0,04=0.8) x 2 групи Политичка психологија: (45 x 0,04=1.8)x2 групи Глобализација: (12,5 x 0.04= 0.48) x2 групи Мултикултурализмот и ЕУ: (15 x 0.04=0.6) x2 групи Политичка антропологија: (30 x 0.04=0.12) x2 групи Политичка психологија: (30x 0,04=0.12) x2 групи Според распоред на работни задачи во 2018/19 Современи политички теории: (20 x 0.04 =0.8) x 2 групи Политичка социологија: (20 x 0,04=0.8) x 2 групи Политичка психологија: (45 x 0,04=1.8)x2 групи Глобализација (12,5 x 0.04= 0.48) x2 групи Мултикултурализмот и ЕУ: (15 x 0.04=0.6) x2 групи Политичка антропологија: (30 x 0.04=0.12) x2 групи Политичка психологија: (30x 0,04=0.12) x2 групи На студиите по новинарство и односи со јавноста Уредување во новинарството-практикум: (26x0.04=1.4) Известување во новинарството-практикум: (26x0.04=1.4) Печатени медиуми: (26x0.04=1.4)	42.92
1.2	Втор циклус студии на политички науки на македонски и на англиски јазик Според распоред на работни задачи во 2015/16	50

	Етнички конфликти во меѓународните односи: (30 x 0.05=1.5) x2 групи Теории за меѓународни: (15 x 0.05= 0.75) x2 групи Религија и политика: (18,5 x 0.05= 0.9) x2 групи Глобализација: (10x0.05 =0.5) x2 групи според распоред на работни задачи во 2016/2017 Етнички конфликти во меѓународните односи: (30 x 0.05=1.5) x2 групи Теории за меѓународни односи: (15 x 0.05= 0.75) x2 групи Религија и политика : (18,5 x 0.05= 0.9) x2 групи Глобализација: (10x0.05 =0.5) x2 групи Политичка психологија: (52,5 x 0.05 =2.6) x2 групи *Теории за глобализација според стара програма (26,5 x (0.05=1.3) Според распоред на работни задачи во 2017/2018 Етнички конфликти во меѓународните односи: (30 x 0.05=1.5) x2 групи Теории за меѓународни односи : (15 x 0.05= 0.75) x2 групи Религија и политика: (18,5 x 0.05= 0.9) x2 групи Глобализација: (10x0.05 =0.5) x2 групи Политичка психологија: (52,5 x 0.05 =2.6) x2 групи Според распоред на работни задачи во 2018/19 Етнички конфликти во меѓународните односи: (25 x 0.05= 1,25) x2 групи Теории за меѓународни односи: (15 x 0.05= 0.75) x2 групи Религија и политика: (18,5 x 0.05= 0.9) x2 групи Глобализација: (10x0.05 =0.5) x2 групи Политичка психологија : (52,5 x 0.05 =2.6) x2 групи На студиите по новинарство и односи со јавноста: Известување и уредување во новинарство –практикум: (26x0.05=1.3) Печатени медиуми: (26x0.05=1.3) Уредување во новинарство –практикум: (26x0.05=1.3) Известување во новинарство – практикум: (26x0.05=1.3) Политичка психологија: (52,5 x 0.05 =2.6)	
1.3	Трет циклус студии- докторски по политички науки Политички концепти и политички теории: (15*0,06) 2.7 Европски интерации и меѓународна политика: (15*0,06) Политичка филозофија: (15*0,06) Национализам, митологија и транзиција: (22,5*0,06) Теорија на демократија и модели на демократија: (22,5*0,06)	4.5
2	Настава во школи и работилници	3
2.1	Think Thank Korchula School- Transforming politics trough a gender lens: Conservative counter revolutions – the case in point: reproductive rights and demographics, Korchula,Croatia	1
2.2	Работилница за поттикнување на соработка на македонските и грчките студенти и универзитети, преку групна посета на 100 студенти од УКИМ (од Институтот за политички науки при Правниот факултет, Институтот за историја, Филолошкиот факултет и Факултетот за археологија) и во Република Грција на Универзитетите “Аристотелис” и “Македонија” во Солун и со Здружението за македонски студии од Солун ЕМС , во март 2016	1

2.3	Ex-chatedra предавање на младинска работилница “Обични Херои”, во организација на Post Conflict Research Center, Хелспиншки комитет за човекови права, European Citizens и Europe for Citizens Programme of the EU, и УКИМ во Скопје	1
3	Подготовка на нов предмет	1
3.1	Теорија на демократија и модели на демократија	1
4.	Пакет материјали за предмет	9
4.1	Глобализација	1
4.2	Ethnic conflict and IR	1
4.3	Етнички конфликти и меѓународни односи	1
4.4	Религија и политика	1
4.5	Religion and Politics	1
4.6	Мултикултурализам и ЕУ	1
4.7	Multiculturalism and EU	1
4.8	Современи политички теории	1
4.9	Теории на демократија и модели на демократија	1
5	Консултации со студенти	0.56
5.1	За консултациите во трет семестар (кај 2 задолжителни предмети во 2 групи – на македонски и на англиски јазик) : $50 \times 0.002 = 0.1 / (0.01 \times 2) \times 4 \text{ год.} = \mathbf{0.08}$ За консултациите во трет семестар (кај 2 задолжителни предмети на македонски и на англиски јазик во 7ми и 8ми семестар) $50 \times 0.002 = 0.1 (0.01 \times 2) \times 4 \text{ год} = \mathbf{0.08}$) За консултации на сите изборни и опциони предмети (8предмети) на студиите по политички науки, новинарство во сите семестри : $50 \times 0.002 = 0.1 (0.01 \times 10 \text{ семестри}) \times 4 \text{ год} = \mathbf{0.4}$	
6.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторски труд	0.7
6.1.	Религијата како фактор на конфликт и интеграција во мултиетничко општество-искуство и предизвик за Република Македонија”	0.7
7.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски трудови	1.8
7.1	„Октомвриската револуција 1917: развој и влијанија на руската надворешна политика во првата половина на 20 век”	0.3
7.2	„Балканската политика за време на студената војна (историја, геополитика, балкански влади во периодот од 1945-1989)”	0.3
7.3	„Улогата и влијанието на националните стереотипи во државите на кралството СХС, Кралството Југославија и од поранешната југословенска федерација”	0.3
7.4	„Известувањето на новите медиуми за поплавите од 6-ти август 2016 година во Република Македонија”;	0.3
7.5	„Геополитичките процеси во Западниот Балкан на крајот на XX век и почетокот на XXI век”	0.3
7.6	„Интеркултурна деловна комуникација”	0.3
	Вкупно	113.46

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Ментор на магистерски трудови	8
1.1	Пријателството како легитимна цел на надворешната политика.	2
1.2	“Слободата на говор и медиумите според ЕКЧП”	2
1.3	Био-политички аспекти на трансплантацијата”	2
1.4	Осигурување од финансиски загуби во контекст на акутни политички кризи	2
2	Учесник во национални научни проекти	6
2.1	Евроинтеграција на општествениот, правниот и политичкиот систем на Р. Македонија (Правен факултет „Јустинијан Први“, Скопје);	3
2.2	Истражувачко новинарство во РМ, во контекст на позитивни практики на европските земји и доктринарните дефиниции за истражувачко новинарство (УКИМ)	3
3	Монографија	8
3.1	“Мултикултурна акомодација- од различни правни режими за заштита на поделни културни права до диференцијално граѓанство”, Везилка, 2017	8
4	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	14,5
4.1	1. Назив на научното списание: Contemporary Macedonian Defence 2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco 3. Наслов на трудот: Breaking The Hostility Discourse: Border Security Cooperation Between Athens And Skopje Since The Beginning Of The Refugee Crises (во коавторство со Christidis, Y.) 4. Година на објава: 2018	4,5
4.2	1. Назив на научното списание: Communicology/ International Scientific Journal 2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco ; Scopus 3. Наслов на трудот: Authoritarian Testament of Democracy and Insufficiency of Elections: The Case of Macedonia 4. Година на објава: 2016	5
4.3	1. Назив на научното списание: Iustinianus Primus Law Review 2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco	5

	3. Наслов на трудот: Political Subjectivity; Implosion of the Imaginary in to the Politics 4. Година на објава: 2017	
5	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	10
5.1	1. Назив на научното списание: Годишник на правниот факултет Јустинијан Први во Скопје по повод 40 години од основањето на студиите по новинарство 2. Меѓународен уредувачки одбор (брои 13, од кои по 2 од Хрватска и Србија; по 1 член од БиХ, Полска, Црна Гора и САД како и 5члена од РСМ) 3. Наслов на трудот: Authoritarian Populism Mediated- The Case Of Macedonia” 4. Година на објава: 2018	5
5.2	1. Назив на научното списание: Годишник на Правниот факултет Јустинијан Први во Скопје во чест на прог-д-р. Петар Манговски 2. Меѓународен уредувачки одбор (број 12 членови, од кои по 2члена од Хрвастка, Италија и Србија; 1 член од Словенија и 5члена од РСМ) 3. Наслов на трудот: “Рецентни аспекти на глобализацијата”, 4. Година на објава: 2016	5
6	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир каде членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	3
6.1	1.Назив на научното списание: Списание на научни трудови од 8-мата меѓународна конференција “Меѓународен дијалог : исток -запад (право и политика)” на меѓународен славјански универзитет “ Гаврило Романович Державин”, број 2, МЦСП 2.Меѓународен уредувачки одбор (брои 9 члена, од кои по 2 од Србија, Бугарија, Русија и РСМ, и 1 од БиХ); 3. Наслов на трудот: “Интервенција за правниот плурализам: културно различни правни поредоци во рамки на една иста држава” 4. Година на објава: 2017	3
7.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	3
7.1	“Kunder tolerances: pamjaftushmerija e konceptit ne qasjen e dallimeve kultirole”, Balkanologija Vol 1, Instituti i Trashëgimisë Shpirtërore e Kulturore të ShqiptarëveShkup©ITSHKSH,Biblioteka: Botime të veçanta;2019	3
8	Труд со оригинални научни резултати, објавен во стручно/научно популарно списание	1.8

8.1	“Skopje 2014: Ethnocentric memorialization and Kleptocracy”; Balkan Perspectives , Magazine Dealing With The Past, FORUM ZFD; issue 11; (co-authored with N. Popovska)	1.8
9	Рецензија на монографија	0.5
9.1	Рецензија на монографијата : “Captured State- Understanding The Macedonian Case, by Mancho Mitevski, Fridrich Ebert Stiftung, Skopje, 2018	0.5
10	Секциски предавања на научен/стручен собир	3
10.1	Годишна научна конференција на Македонско политолошко друштво и Факултетот за безбедност УКЛО, Скопје “Демократски и антидемократски трендови-полтичките и безбедносните предизвици на демократијата во и вон институциите бо регионот и Република Македонија”, 14.12.2017 Скопје	1
10.2	Научна Конференција “Пост-комунизмот наспроти постдемократијата : искуства во регионот и во Македонија ” ;; Македонско политолошко друштво и Правен Факултет “Јустинијан Први “ 19.11. 2015 во Скопје;	1
10.3	Konferencë shkencore: Balkanologia sot dhe komunikime nder balkanike; (Kominikime historike, gjuhësore dhe ethnocultulore); 23.10.2018	1
11.	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	30
11.1	Скопско-Загребски Колоквиум, “Екстраинституционална и нова димензија на владеењето на правото во РСМ во ЕУ контекст”, ПФ,УКИМ, Скопје, 13.09.2019	2
11.2	9 th InASEA Congres Zadar ” Emotions, Sences and Affects in the context of SouthEast Europe”, Zadar, Croatia, 28.09.2018	2
11.3	5 th International Scientific Conference of the Faculty of Law University of Tetovo & Faculty of Law Iustinianus Primus , UKIM “The rule of law and civil society ”, Тетово, 19.10.2018	2
11.4	International Scientific Conference “Law, Justice and Politics in the contemporary democratic context”, Скопје, ПФ, УКИМ 10.12.2018	2
11.5	International Conference, “The EU and the Balkans at the End of the Second Decade of 21th Century”, Department of Political Science and International Relations of the University of the Peloponnese, Corinth, Grece 05.06.2018	2
11.6	International Conference, “Freedom of Expression in the 21 st Century”, Faculty of Law Iustinianus Primus , UKIM, Скопје, 13.12.2017	2
11.7	8 th International Scientific Conference “ International Dialog : East – West/ Law And Politics”, ISU Gavrilо Romanovich Derzavin, Битола 21.042018	2
11.8	International Conference for Interdisciplinary Approaches to Politics: ”Emotions in Politics and International Relations ” , University of Leeds, UK 20.10.2016	2
11.9	2 nd International Conference, “Current Populism in Europe: Impact on the Political Landscape”, Charles University in Prague (Henrich Boll Stiftung , Faculty of Social Sciences – Charles	2

	University & Goethe Institut), 24.05. 2016, Prague, Czech Republic,	
11.10	Prague Populism Conference “Current Populism in Europe: Culture, History, Identity”, Charles University in Prague (Henrich Boll Stiftung , Faculty of Social Sciences – Charles University & Goethe Institut), Prague, Czech Republic 22.05.2018	2
11.11	International Conference “Values At Stake: Revising Normative Horizons For Southeast Europe”, (Academia in Dialogue-Series), Faculty of Political Science Zagreb, 26.04.2019	2
11.12.	-International Scientific Conference “The role of China in SEE-initiative 16+ 1 and chances for cooperation in Western Balkan”, [Hrvatska udruga za megjunarodne studije – Centar za megjunarodne studije , Libertas Sveuchiliste], Libertas International University , Zagreb , Croatia 24.03.2019	2
11.13	Международная научная конференция "Выборы в новом политическом измерении", Академија за политички науки и катедра за политологија и политичко управување, Институт за општествени науки РАНХиГЦ при Претседателот на Руската Федерација, Москва 08.06.2016	2
11.14	International Conference “ Transgressing Boundaries in North Macedonia : Historic narratives, identity constructs and political interventions in time od change”, Humboldt University in Berlin, 27.06. 2019	2
11.15	International scientific FEPS board meeting/congress “ Working together for a progressive social Europe; Europe 2020, PSOE, Madrid 10.7.2019	2
12	Учество на научен/стручен собир со реферат (усна презентација)	3
12.1	Panel Discussion “Towards editorial Freedom – self regulation of program aspects in the public broadcast”, 23.01.2019	1
12.2	International Panel Debate : Where Is The Gap : Is It In The “Name “ Of The Luck Of Knowledge For Each Other” (FES & Eurothink), 03.05. 2018 во Скопје ,	1
12.3	Панел Дебата “Образовниот систем на Македонија , промотер на интернетичка толеранција или дадилка на национализмот”, Eurotalks, FES & JEF, Скопје (22.04.2017	1
13.	Апстракти објавени во зборник на конференција	1.5
13.1	Меѓународна книга на апстракти од Международная научная конференция "Выборы в новом политическом измерении", Академија за политички науки и катедра за политологија и политичко управување, Институт за општествени науки РАНХиГЦ при Претседателот на Руската Федерација, Москва	1
13.2	Национална книга на апстракти од Konferencë shkencore: Balkanologia sot dhe komunikime nder balkanike; (Kominikime historike, gjuhësore dhe ethnocultulore);	0.5
	Вкупно	92,3

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	Назив на активност:	Поени

1	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија (1)	2
1.1	Експертска истражувачка студија “АЕК – (НЕ)ЗАВИСНО ВЛАДИНО ТЕЛО”, Скопје, МЦМС и ТМ / USAID, февруари 2016	1
1.2	Супервизор на истражувачи проект / член на Advisory Steering Committee, (Cross Sectorial Youth Assessment North Macedonia), NAVANTI & National Youth Council Of Macedonia (април-јуни 2019)	1
2	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот	2
	Овластување со четиригодишно консекутивно решение од деканот на ПФ за промотивни активности, 2016-2019 (4x0,5)	
Дејности од поширок интерес		
1	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание	2
1.1	Член на УО на Contemporary Macedonian Defence/ Современа Македонска Одбрана http://morm.gov.mk/?page_id=13389&lang=en	1
1.2	Член на УО на Iustinianus Primus Law Review https://lawreview.pf.ukim.edu.mk/	1
2	Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност (ФП7, ЦОСТ, ИЦГЕБ, ИЕАЕ и сл.)	2
2.1	Член на FEPS's (Foundation for European Progressive Studies) Scientific Council, Brussels; Belgium (https://www.feps-europe.eu/about/scientific-council.html)	
3	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект	0.5
3.1	“Истражувачко новинарство во РМ, во контекст на позитивни практики на европските земји и доктринарните дефиниции за истражувачко новинарство”, УКИМ	
4	Раководител на внатрешна организациона единица	3
4.1	Шеф на Катедрата за теоретски политички науки (2017-2019)	
5	Член на факултетска комисија	2.5
5.1	Член на Работна група/Комисија за подготовка на статут на Факултетот, 2018	0.5
5.2	Член на Комисија за подготовка на студиски елаборат за акредитација на студиски програми, 2017	0.5
5.3	Член на Одбор за комисија за доделување на Еуролинк стипендија (2018-2019)	0.5
5.4	Секретар на Институтот за политички науки, 2016	0.5
5.5	Секретар на Колегиумот на мастер студиите по политички науки, 2017	0.5

6	Подготовка на национални документи (стратегии, закони и сл.)	4
6.1	Ангажиран експерт од Владата на РСМ за изготвување на Национална стратегија за едно општество и интеркултурализам (од ноември 2018)	2
6.2	Ангажиран експерт за изготвување на нов (нацрт) програмски правилник за Јавниот сервис МРТВ (јули 2018 – февруари 2019)	2
7	Учество во комисии и тела на државни и други органи	1
7.1	Член на Заеднички интердисциплинарен комитет на експерти за историски, археолошки и образовни прашања од РСМ, конечна Спогодба за решавање на разликите опишани во резолуциите 817 (1993) и 845 (1993) на Советот за безбедност на Обединетите нации, за престанување на важноста на Привремената спогодба од 1995 г. и за воспоставување на стратешко партнерство меѓу страните), (од ноември 2018)	
8	Член на Управен одбор на здружение поврзано со структурата	0,3
8.1	Член на управен одбор на НВО - Транспарентност Македонија	
9	Член на орган на професионална комора	0,3
9.1	Заменик претседател на Македонското политолошко друштво	
	Вкупно	19,6

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	113,46
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	92,3
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	19,6
Вкупно	225,36

Членови на комисијата:

Проф.д-р Зоран Илиевски, претседател с.р.
Проф.д-р Иван Дамјановски, член с.р.
Проф.д-р Ирена Рајчиновска Пандева, член с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ГРАЃАНСКО ПРОЦЕСНО ПРАВО НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје, објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ од 16.9.2019 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област граѓанско процесно право, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, бр. 02-1185/12, донесена на 04.10.2019 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Арсен Јаневски, редовен професор во пензија на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, д-р Родна Живковска, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје и д-р Татјана Зороска Камиловска, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област граѓанско процесно право, во предвидениот рок се пријави д-р Милка Ракочевиќ, доцент на научната област граѓанско процесно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Кон пријавата, кандидатката достави доказ за стекнат соодветен степен на образование – нотарски заверен препис од дипломата за научен степен - доктор на правни науки, изјава за исполнување на општите и посебните услови за избор, уверение за државјанство, кратка биографија, список на објавени научни и стручни трудови и по еден примерок од трудовите, и преглед на наставно-образовната дејност, научноистражувачката дејност, стручно-применувачката дејност и дејноста од поширок интерес.

5. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Милка Ракочевиќ е родена на 12.6.1983 година, во Скопје. Основно образование завршила во Скопје. Средно образование завршила во ДСУ Гимназија „Никола Карев“ во Скопје, со континуиран одличен успех, на насоката природно-математичка гимназија.

Во студиската 2002/2003 година се запишала на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на правните студии. Дипломирала во 2007 година, со просечен успех 9,94, како прва по успех во својата генерација. Добитник е на наградата „26 Јули - Франк Манинг“, за најдобар студент во завршната година на студии во текот на учебната 2005/2006 година, која се доделува на шест најдобри студенти на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од областа на архитектурата, општествените науки и уметноста.

Кандидатката активно се служи со англискиот и српскиот јазик. Има солидно познавање на шпанскиот јазик и основно познавање на францускиот јазик.

Во 2008 година се запишала на постдипломските студии по граѓанско право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје. Испитите од постдипломските студии ги положила заклучно со месец јуни 2010 година, со просечен успех 10. На 9.3.2011 година успешно го одбрала магистерскиот труд под наслов „Суштина на начелото на сослушување на странките во парничната постапка“ и се стекнала со академскиот степен магистер на правни науки, од областа на граѓанското право.

Во октомври 2011 година пријавила тема за изработка на докторска дисертација на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје под наслов „Злоупотреба на процесните овластувања во парничната постапка“, која со Одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје е прифатена како подобна. Докторската дисертација на тема „Злоупотреба на процесните овластувања во парничната постапка“ успешно ја одбрала на

19.12.2014 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Арсен Јаневски, проф. д-р Гордана Станковиќ, проф. д-р Родна Живковска, проф. д-р Јадранка Дабовиќ Анастасовска и проф. д-р Татјана Зороска Камиловска. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на правни науки.

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, избрана е за демонстратор во наставно-образовниот процес по предметот граѓанско процесно право за учебната 2007/2008 година.

На 23.4.2008 година избрана е во звањето помлад асистент на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје на научната област граѓанско процесно право, а на 27.6.2011 година во звањето асистент на научната област граѓанско процесно право на истиот Факултет.

На 8.4.2015 година, со одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје избрана е во наставно-научното звање доцент на научната област граѓанско процесно право.

Во моментот е доцент на научната област граѓанско процесно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје. Последниот реферат за избор во наставно-научното звање доцент на научната област граѓанско процесно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје за кандидатката д-р Милка Ракочевиќ е објавен во Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, број 1096 од 16.3.2015 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката д-р Милка Ракочевиќ од почетокот на кариерата, кои што се прикажани и вреднувани во Билтенот на Универзитетот бр. 939 од 1.4.2008 година, бр. 1008 од 16.5.2011 година и бр. 1096 од 16.3.2015 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

6. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, кандидатката д-р Милка Ракочевиќ е активно вклучена во наставно-образовниот процес на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Од изборот во звањето доцент до сега, во текот на учебните 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019, на првиот циклус на правните студии (додипломски студии) на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, д-р Милка Ракочевиќ учествувала во изведувањето на наставата по предметот Граѓанско процесно право.

На мастер студиите (втор циклус правни студии) изведувала настава на насоките граѓанско материјално право и граѓанско процесно право и на деловно право. На насоката граѓанско материјално и граѓанско процесно право, д-р Милка Ракочевиќ изведувала настава по предметите: Парнично право, Вонпарнично и извршно право, Граѓанско право – применета програма (во делот што се однесува на процесното право), Нотарско право, Арбитражно право, Алтернативно решавање на спорови, Граѓанско процесно право на ЕУ и Постапка за признавање и извршување на странски судски и арбитражни одлуки. На насоката деловно право е вклучена во изведувањето на наставата по предметите Арбитражно право и Стечај и стечајна постапка.

Кандидатката д-р Милка Ракочевиќ учествувала како член во комисија за оцена и одбрана на 62 магистерски труда и на 1 докторска дисертација. Била член на 2 комисии за оцена на подобност на докторска дисертација.

Научноистражувачка дејност

Д-р Милка Ракочевиќ, како автор или коавтор, од изборот во звањето доцент има објавено вкупно 16 научни и стручни трудови од областа на граѓанското процесно право, арбитражното право, нотарското право и граѓанското процесно право на ЕУ, и тоа 6 труда во меѓународни научни списанија (од кои 3 труда во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование; 2 труда со оригинални научни резултати, објавени во

научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови и 1 труд во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД), 5 труда во меѓународни научни публикации и зборници од научни собири (од кои 3 труда со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји и 2 труда со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји), 4 труда со оригинални научни резултати објавени во научни/стручни списанија и 1 труд објавен во зборник на трудови на в.о. институција.

Д-р Милка Ракочевик била учесник во 1 национален и 4 меѓународни научни проекти.

Кандидатката била ментор во изработката на 6 успешно одбранети магистерски трудови на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Кандидатката била рецензент на 2 научни/стручни труда.

Д-р Милка Ракочевик учествувала на вкупно 14 собири (семинари, советувања, конференции и работилници) во земјата и во странство на теми од областа на граѓанското процесно право, арбитражното право и нотарското право, од кои на 6 собири настапила со свои пленарни или секциски предавања и реферати.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Во рамките на стручно-апликативната дејност на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, д-р Милка Ракочевик неколку пати учествувала во промотивни активности на Факултетот. Во 2015, 2016, 2018 и 2019 година активно придонесувала за промоција на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје на манифестацијата „Отворен ден на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“.

Кандидатката д-р Милка Ракочевик остварила експертски активности во вид на изработка на стручно правно мислење по барање и за потребите на правни лица. Исто така, како член на национален експертски тим за развој на модуларизирани наставни програми базирани на компетенции извршила евалуација на наставните програми граѓанско процесно право и нотарско и извршителско работење во рамките на имплементацијата на проектот „Развој на вештини и поддршка на иновации - Договор за развој и дизајн на концепцијата за четиригодишно техничко образование“.

Д-р Милка Ракочевик има направено превод на една статија од македонски на српски јазик.

Во периодот од 2012 до 2016 година била член на Работна група за граѓанско процесно право при Комисијата за изработка на Граѓанскиот законик на Република Македонија.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес.

Во периодот од 2012 до 2016 година, д-р Милка Ракочевик била секретар на Институтот за граѓанско право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Кандидатката активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи при Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје. Д-р Милка Ракочевик е член на работна група за Центарот на кариера на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, член на Комисија за промотивни активности за привлекување на нови студенти на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје и претседател на Комисија за дисциплинска одговорност на студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Во изборниот период, д-р Милка Ракочевик, како соработник, учествувала во изготвување и пријавување на 2 меѓународни научни проекта, и тоа: „Remedies concerning Enforcement of Foreign Titles according to Brussels I Recast“ (1 February 2016 -1 February 2018), од страна на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, како придружна партнерска институција во проектот и билатералниот проект со Република Словенија „Споредбена анализа на постапките на присилно извршување со посебен акцент на улогата на извршителите во Република Македонија и во Република Словенија“.

Била член на Комисијата за избор на демонстратор на предметот Граѓанско процесно право.

Оценка од самоевалуација

Во рамките на процесот на самоевалуација на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, д-р Милка Ракочевиќ во континуитет добива позитивни оценки од анинимно спроведените анкети на студентите на првиот и вториот циклус студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје. На спроведените евалуации, во текот на учебните 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019 година, како на додипломските, така и на мастер студиите е оценувана со висока просечна оценка.

3. ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Милка Ракочевиќ.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Милка Ракочевиќ поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето вонреден професор во научната област граѓанско процесно право.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, д-р Милка Ракочевиќ да биде избрана во звањето **вонреден професор** во научната област граѓанско процесно право.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Арсен Јаневски, с.р.

Проф. д-р Родна Живковска, с.р

Проф. д-р Татјана Зороска Камиловска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Милка Владимир Ракчевиќ

Институција:

Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје

Научна област:

ГРАЃАНСКО ПРОЦЕСНО ПРАВО

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР/НАУЧНО ЗВАЊЕ –
ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: _____ Просечниот успех на втор циклус изнесува: _____ Просечниот успех изнесува _____ за интегрираните студии.	/
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: граѓанско право, поле: правни науки, подрачје: општествени науки.	ДА
3	Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	ДА
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование - Назив на научното списание: LeXonomica, Journal of Law and Economics - Назив на електронската база на списанија: Web of Science - Наслов на трудот: A General Overview of Enforcement in Civil and Commercial Matters in Macedonia (коавторство со д-р Татјана Зороска Камиловска) - Година на објава: 2016	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	1. Назив на научното списание: Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu 2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco 3. Наслов на трудот: <i>Bona fides</i> u parničnom postupku 4. Година на објава: 2018	
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): _____ 3. Наслов на трудот: _____ 4. Година на објава: _____	/
3.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Назив на научното списание: Revista Romana de Arbitraj 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: Романија 3. Наслов на трудот: Default in Arbitration Proceedings: Meeting the Objectives of Due Process, Efficiency and Truth (коавторство со д-р Татјана Зороска Камиловска) 4. Година на објава: 2017	ДА
3.4	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Наслов на книгата: _____ 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: _____ 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: _____	/
3.5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: „Однос права у региону и права Европске Уније“ 2. Назив на меѓународниот собир: „Однос права у региону и права Европске Уније“ 3. Имиња на земјите: Србија, Грција, Црна Гора, Хрватска, Босна и Херцеговина, Македонија 4. Наслов на трудот: Saradnja sudova i drugih organa u građanskim i trgovačkim stvarima u pravu Evropske Unije u	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	odnosu na dostavljanje pismena (коавторство со д-р Татјана Зороска Камиловска) 5. Година на објава: 2015 1. Назив на зборникот: „Aktuelnosti Građanskog procesnog prava - Nacionalna i usporedna pravnoteorijska i praktična dostignuća“ 2. Назив на меѓународниот собир: „IV. Međunarodno Savjetovanje „Aktuelnosti Građanskog procesnog prava - Nacionalna i usporedna pravnoteorijska i praktična dostignuća“ 3. Имиња на земјите: Хрватска, Словенија, Македонија, Шпанија, Босна и Херцеговина 4. Наслов на трудот: Mjere za jačanje procesne discipline i sprječavanje zloporabe prava u parničnom postupku 5. Година на објава: 2018	ДА
3.6	Преводи на капитални дела во области кои ги утврдува Националниот совет за високо образование и научноистражувачка дејност 1. Наслов на преведеното капитално дело: _____ 2. Година на објава _____ 3. Издавач, место на издавање и година _____	/
4	Претходен избор во наставно-научно звање – доцент, датум и број на Билтен:	Претходен избор: 8.4.2015 година. Билтен број: 1096 од 16 март 2015 година
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 5 (пет) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Милка Владимир Ракочевик

Институција: Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје

Научна област: граѓанско процесно право

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување на настава: ПРВ ЦИКЛУС СТУДИИ – Граѓанско процесно право (6 семестар) – Учебна 2014/2015 година: 3.3*15*0.04=2 поени – Учебна 2015/2016 година: 3.3*15*0.04=2 поени – Учебна 2016/2017 година: 5*15*0.04=3 поени – Учебна 2017/2018 година: 5*15*0.04=3 поени – Учебна 2018/2019 година: 5*15*0.04=3 поени Вкупно: 13 поени ВТОР ЦИКЛУС СТУДИИ – Парнично право (7 семестар) – Учебна 2015/2016 година: 1.67*15*0.05=1.25 поени – Учебна 2016/2017 година: 2.5*15*0.05=1.87 поени – Учебна 2017/2018 година: 2.5*15*0.05=1.87 поени – Учебна 2018/2019 година: 2.5*15*0.05=1.87 поени Вкупно: 6.86 поени – Вонпарнично и извршно право (7 семестар) – Учебна 2015/2016 година: 1.67*15*0.05=1.25 поени – Учебна 2016/2017 година: 2.5*15*0.05=1.87 поени – Учебна 2017/2018 година: 2.5*15*0.05=1.87 поени	34.94

	– Учебна 2018/2019 година: $2.5 * 15 * 0.05 = 1.87$ поени Вкупно: 6.86 поени – Арбитражно право (7 семестар) – Учебна 2015/2016 година: $1.67 * 15 * 0.05 = 1.25$ поени – Учебна 2016/2017 година: $2.5 * 15 * 0.05 = 1.87$ поени – Учебна 2017/2018 година: $2.5 * 15 * 0.05 = 1.87$ поени – Учебна 2018/2019 година: $2.5 * 15 * 0.05 = 1.87$ поени Вкупно: 6.86 поени – Граѓанско право - применета програма (8 семестар) – Учебна 2015/2016 година: $0.33 * 15 * 0.05 = 0.25$ поени – Учебна 2016/2017 година: $0.5 * 15 * 0.05 = 0.37$ поени – Учебна 2017/2018 година: $0.5 * 15 * 0.05 = 0.37$ поени – Учебна 2018/2019 година: $0.5 * 15 * 0.05 = 0.37$ поени Вкупно: 1.36 поени	
2.	Консултации со студенти: – Учебна 2014/2015 година: $400 * 0.002 = 0.8$ поени – Учебна 2015/2016 година: $400 * 0.002 = 0.8$ поени – Учебна 2016/2017 година: $400 * 0.002 = 0.8$ поени – Учебна 2017/2018 година: $350 * 0.002 = 0.7$ поени – Учебна 2018/2019 година: $350 * 0.002 = 0.7$ поени Вкупно: 3.8 поени	3.8
3.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторски труд: – „Медијацијата како алтернатива на судењето (компаративна анализа и анализа на состојбите и перспективите во Република Македонија)“ од кандидатот м-р Елизабета Спироска	0.7

4.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд: – „Изземање на судии и судии поротници“ од кандидатката Лиса Баута; – „Правни лекови во вонпарнична постапка“ од кандидатот Ангел Стојанов; – „Постапка во споровите поради смеќавање на владение во правото на Република Македонија и во судската практика“ од кандидатката Ана Маркоска; – „Постапка во стопански спорови“ од кандидатот Љупчо Јанковски; – „Овластувања на судот во постапката за извршување во правото на Република Македонија“ од кандидатката Надица Мострова; – „Заштита на правата од работен однос во правото на Република Македонија и во судската практика“ од кандидатката Анета Спасовска; – „Институтите повторување на постапката и враќање во поранешна состојба при постапувањето на нотарот“ од кандидатката Елена Трајковска; – „Извршните исправи како основа за присилно извршување во правото на Република Македонија и во споредбеното право“ од кандидатката Александра Стојковска; – „Постапка за уредување на меѓи во правото и во практиката на судовите на Република Македонија“ од кандидатот Бобан Црничиќ; – „Стварна и месна надлежност на судовите во парнична постапка во Република Македонија“ од кандидатката Маринела Стефановска; – „Реформите во разводот на бракот во македонското семејно законодавство“ од кандидатот Игор Милановиќ; – „Улогата на судовите кај тестаменталното наследување во Република Македонија“ од кандидатката Добрица Попова; – „Системот на приватни извршители во Република Македонија“ од кандидатката Ана Стојова; – „Посебната правна способност во правниот систем на Република Македонија“ од кандидатката Елена Цветковска; – „Законското застапништво во правниот систем на Република Македонија и во компаративното право“ од кандидатката Ивана Достиноска; – „Постапка за одземање на деловна способност“ од кандидатката Наташа Гогова; – „Судско порамнување или медијација во граѓанските спорови – можности и перспективи	18.6

	во Република Македонија“ од кандидатката Александра Ранковиќ; – „Доктрината <i>competence-competence</i> во арбитражното право во Република Македонија и во споредбеното право и практика“ од кандидатката Цветанка Радиновска; – „Актуелните реформи во вршењето на родителското право по развод на брак“ од кандидатката Виолета Радоева; – „Организација на нотарската служба и статусот на нотарите во правото на Република Македонија“ од кандидатката Виолета Алексовска; – „Нотарски исправи“ од кандидатката Ирена Манолева; – „Суштествени повреди на одредбите на парничната постапка како причина за жалба“ од кандидатот Меритон Арслани; – „Процесноправни и материјалноправни аспекти кај кумулацијата на тужбените барања во правото на Република Македонија и во судската практика“ од кандидатката Нена Николовска; – „Надлежноста на судовите, нотарите и адвокатите во оставинската постапка“ од кандидатката Елена Ристеска; – „Сосопственоста како подоблик на правото на сопственост“ од кандидатката Моника Палиќ; – „Заштита на правото на сопственост во Република Македонија и Европа“ од кандидатката Марина Стоева; – „Застапување од адвокати во граѓанските судски постапки и постапките пред нотар (задолжително или факултативно)“ од кандидатката Марија Ристовска; – „Уредна достава - услов за ефикасна парнична постапка“ од кандидатот Александар Велјаноски; – „Подготвување на главната расправа во парничната постапка во правото на Република Македонија и во споредбеното право“ од кандидатот Дејан Арсов; – „Медијација во брачните и семејните односи“ од кандидатката Ана Марија Стојановска; – „Соработка на судовите на државите-членки на Европската Унија во изведувањето на доказите во граѓанските и трговските работи“ од кандидатот Иван Наумовски; – „Совесно користење на процесните овластувања и забрана за нивна злоупотреба“ од кандидатката Милена Петрушевска; – „Примената на информатичката технологија во граѓанските постапки во Република Македонија и	

	во земјите на Европската Унија“ од кандидатката Марија Митреска; – „Ништовност на нотарски акт“ од кандидатката Душица Кузмановска; – „Привремените мерки како најкористени средства за обезбедување на побарувањата во практиката на Основниот суд во Битола“ од кандидатот Теодор Алексовски; – „Арбитражно решавање на споровите од деловните односи со посебен осврт на состојбите и перспективите во Република Македонија“ од кандидатката Марија Николовска; – „Правна заштита на лица со проблеми во менталното здравје во вонпарничните постапки во Република Македонија“ од кандидатката Ана Петковска; – „Положбата и улогата на Центарот за социјални работи во вонпанрична постапка“ од кандидатката Билјана Ристовска; – „Судска заштита на праата на странките, на учесниците и на третите лица во постапката за извршување“ од кандидатот Александар Богоевски; – „Економско-финансиски причини и последици на стечајната постапка“ од кандидатката Елеонора Мицевска; – „Задолжницата како средство за обезбедување на побарувањата“ од кандидатот Јордан Ристовски; – „Поведување и тек на стечајната постапка во Република Македонија“ од кандидатката Христина Петрушева; – „Правно уредување на меѓународниот стечај“ од кандидатката Емилија Јаковлевска; – „Причини за побивање на првостепена пресуда во парничната постапка“ од кандидатот Томислав Бошковски; – „Лични доказни средства во парничната постапка“ од кандидатот Игор Мирковски; – „Процесноправни аспекти на установите одземање на родителското право и продолжување на родителското право по полнолетството“ од кандидатката Ирена Костадинова Ангелова; – „Судското определување на вештачење наспроти приватното ангажирање на вештаци“ од кандидатката Кристина Ристовска; – „Утврдување на побарувањата во стечајната постапка со посебен осврт врз приговор на табелата за утврдени и оспорени побарувања и	

	поврзаните парници“ од кандидатот Јованчо Јовановски; – „Решавање на претходни прашања во вонпарничната постапка“ од кандидатката Гордана Ристова; – „Утврдување на фактичката состојба во парничната постапка на Република Македонија и во споредбеното право“ од кандидатот Дритан Даути; – „Субјективна и објективна арбитрабилност на споровите“ од кандидатката Магдалена Милевска; – „Доверливоста како принцип на арбитражното судење“ од кандидатката Јованка Поп Димитрова; – „Реализација на обезбедување во корист на повеќе довеерители: за положбата на обезбедениот доверител во споредбеното право со осврт на состојбата и перспективите во македонското право“ од кандидатката Татјана Шишковска; – „Последици од развод на брак“ од кандидатот Филип Василевски; – „Погрешната примена на материјалното право како причина за изјавување на правни лекови во парничната постапка“ од кандидатката Ивана Славеска; – „Граѓанскоправна заштита на авторското право и сродните права во правото на Република Македонија и во судската практика“ од кандидатот Дарко Пројковски; – „Нотарскиот акт во правото на Република Македонија и во споредбеното право“ од кандидатката Садете Неби; – „Вонредни правни лекови во вонпарничната постапка“ од кандидатката Гала Љубеновска; – „Уреденост на системот на правни лекови во парничната постапка на Република Македонија и во споредбеното право“ од кандидатот Симеон Тасевски; – „Правото на залог на недвижни ствари во правниот систем на Република Македонија и во компаративното право“ од кандидатката Јована Стојановска; – „Изземање на арбитри според Правилата на Комисијата за меѓународно трговско право на Обединетите нации од 2010 година/Арбитражни правила на UNCITRAL“ од кандидатот Кристијан Милошевиќ; – „Улогата на нотаријатот во спречувањето и во алтернативното решавање на споровите	

	(компаративна анализа и анализа на состојбата и перспективите во Република Македонија)“ од кандидатот Дејан Рошкоски (стара програма).	
	Вкупно	58.04

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. бирој	Назив на активност:	Поени
1.	Ментор на магистерски трудови: – „Причини за побивање на првостепена пресуда во парничната постапка“ од кандидатот Томислав Бошковски; – „Правно уредување на меѓународниот стечај“ од кандидатката Емилија Јаковлевска; – „Економско-финансиски причини и последици од стечајната постапка“ од кандидатката Елеонора Мицевска; – „Поведување и тек на стечајната постапка во Република Македонија“ од кандидатката Христина Петрушева; – „Лични доказни средства во парничната постапка“ од кандидатот Игор Мирковски; – „Вонредни правни лекови во вонпарничната постапка“ од кандидатката Гала Љубеновска.	12
2.	Учесник во национален научен проект: – Евроинтеграција на општествениот, правниот и политичкиот систем на Република Македонија, Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје (2015-2017)	3
3.	Учесник во меѓународени научени проекти: – Regional Project Public Notaries' and Enforcement Agents' Education Models in South Eastern Europe, carried out by the South East European Law School Network (SEELS) (2015); – International Scientific Project „Remedies concerning Enforcement of Foreign Titles according to Brussels I Recast“ (1 February 2016 -1 February 2018); – Erasmus+ Capacity building in higher education, Project No. 573866-EPP-1-2016-1-ME-EPPKA2-CBHE-JP, (Capacity Building of the Faculty of Law, University of Montenegro - curricula refreshment, boosting of international cooperation and improving human, technical and library resources) (June 2019); – “Skills Development and Innovation Support Project – Contract for Development and Design of the Concept for Secondary TVET” (National Expert Team member, expert on development of Competency Based Modularized Curricula) (January 2019-September 2019).	20

4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование: – Накнада штете због злоупотребе процесних овлашћења у парничном поступку Републике Македоније, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, година LI, Нови Сад, бр. 1 (2017), стр. 203-222, индексиран во Ebsco	5
5.	Трудови со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови: – Значење и функција на начелото на сослушување на странките во современата парнична постапка, Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“, во чест на Јане Миљовски, Скопје 2016, стр. 443-458; – Принципот на контрадикторност во парничната постапка во светло на практиката на Европскиот суд за човекови права, Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“, во чест на Марјан Марјановски, Скопје, 2017, стр. 223-240.	10
6.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји: – Najnovije izmene u parničnom zakonodavstvu Republike Makedonije u domenu posebnih parničnih postupaka prema Noveli Zakona o parničnom postupku iz 2015 godine, Зборник радова „Двадесет година Дејтонског мировног споразума, стр. 479-490, Источно Сарајево 2017, (коавторство со проф. д-р Арсен Јаневски)	4.5
7.	Трудови со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание – Најновите измени во парничното законодавство на Република Македонија според Новелата на Законот за парничната постапка од 2015 година, Деловно право, Издание за теорија и практика на правото, година XVI, број 33, Скопје, 2015, стр. 59-	

	82, (коавторство со проф. д-р Арсен Јаневски и проф. д-р Татјана Зороска Камиловска); – Нотарската дејност и карактерот на постапките кои што се водат пред нотар, Нотариус број 28, 2015, стр. 7-29, (коавторство со проф. д-р Арсен Јаневски); – Новините во Законот за извршување од 2016 година, Деловно право, Издание за теорија и практика на правото, година XVII, број 35, Скопје, 2016, стр. 7-64, (коавторство со проф. д-р Арсен Јаневски и проф. д-р Татјана Зороска Камиловска); – Нотарот, доверлива трета страна, Нотариус број 30, 2016, стр. 7-44, (коавторство со проф. д-р Арсен Јаневски).	10.2
8.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји: – Судска граѓанскоправна заштита од дискриминације у праву Републике Македоније, Правни систем и заштита од дискриминације, Зборник радова, прва свеска, Косовска Митровица, 2015, стр. 153-172, (коавторство со проф. д-р Татјана Зороска Камиловска); – Obtaining an Enforceable Title for Uncontested Monetary Claims: Parallels between Macedonian and Spanish Law, Book of 23rd Annual Meeting of Nanterre Network, Legal and Interdisciplinary Challenges in Contemporary Society, University of Salamanca, Faculty of Law, Salamanca, 2019, p. 77-90, (коавторство со проф. д-р Татјана Зороска Камиловска).	5.4
9.	Труд објавен во зборник на трудови на в.о. установа: – Арбитражна одлука и окончање арбитражног поступка са освртом на правила Постојаног избраног суда – арбитраже при Привредној комори Македоније, Liber Amicorum Gašo Knežević, Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Udruženje za arbitražno pravo, Beograd 2016, стр. 438-453, (коавторство со проф. д-р Арсен Јаневски)	1.8
10.	Рецензија на научен/стручен труд: – „Financial-Legal Aspect of the Mediation in the Republic of North Macedonia“, труд доставен за објавување во Iustinianus Primus Law Review; – „Mediator Qualification Requirements“, труд пријавен на 6-та Меѓународна научна конференција "Општествени промени во глобалниот свет" – Правен факултет при Универзитет "Гоце Делчев" во Штип.	0.4
11.	Пленарно предавање на научен/стручен собир: – „Најновите измени во парничното законодавство на Република Македонија според Новелата на	

	Законот за парничната постапка од 2015 година“, 73-та Средба на правници, Охрид, Македонија (16.10.2015); – „Нотарската дејност и карактерот на постапките кои што се водат пред нотар“, Нотарски денови, Струга, Македонија (31.10.2015); – „Новините во Законот за извршување од 2016 година, 75-та Средба на правници, Охрид, Македонија (13.10.2016); – „Извршување заради остварување на непарично побарување и вонсудска наплата на долгови по основ на веродостојна исправа согласно новиот Закон за извршување“, Семинар на извршители, Струга, Македонија (28.10.2016).	8
12.	Секциско предавање на научен/стручен собир: – „Задолжителниот обид за медијација во македонското парнично право“, Скопско-загребски колоквиум 2019, Скопје, Македонија (13.09.2019)	1
13.	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: – “Experiences with the Introduction of Private Bailiffs in Macedonia“, Course&Conference Public and Private Justice, Private Justice in Service of Public Goals? Outsourcing of Judicial Tasks and Functions – Blessing or Betrayal, Dubrovnik, Croatia (08-12.06.2015)	3
	Вкупно	84.3

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија: – стручно правно мислење изработено по барање и за потребите на Трговското друштво за пиво, слад, оцет, алкохолни и безалкохолни пијалаци ПИВАРА СКОПЈЕ, А. Д., Скопје, 2017 година; – евалуација на наставните програми граѓанско процесно право и нотарско и извршителско работење како член на национален експертски тим за развој на модуларизирани наставни програми базирани на компетенции во рамките на имплементацијата на проектот „Развој на вештини и поддршка на иновации - Договор за Развој и дизајн на концепцијата за четиригодишно техничко образование“, Скопје, 2019 година.	2
2.	Учество во промотивни активности на Факултетот:	

	– Отворен ден на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, одржан на 8.5.2015 година (Решение бр. 03-15/4 од 4.5.2015 година); – Отворен ден на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, одржан на 15.4.2016 година (Решение бр. 03-393/1 од 15.4.2016 година); – Отворен ден на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, одржан на 5.4.2018 година (Решение бр. 03-639/2 од 10.5.2018 година); – Отворен ден на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, одржан на 22.8.2019 година (Решение бр. 30-905/1 од 5.7.2019 година).	2
3.	Превод: – “Pravni lekovi protiv rešenja kojim se dopušta izvršenje na osnovu verodostojne isprave doneto od javnog bilježnika” од авторот проф. д-р Арсен Јаневски (статија, превод од македонски на српски јазик)	0.5
4.	Член на комисија за кодификација на дел од правна област: – член на Работна група за граѓанско процесно право при Комисијата за изработка на Граѓанскиот законик на Република Македонија (2012-2016)	4
Дејности од поширок интерес		
1.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект: – „Споредбена анализа на постапките на присилно извршување со посебен акцент на улогата на извршителите во Република Македонија и во Република Словенија“ (13.6.2016) (соработник); – “Remedies concerning Enforcement of Foreign Titles according to Brussels I Recast” (1 February 2016 - 1 February 2018) (соработник).	2
2.	Член на факултетска комисија: – секретар на Институтот за граѓанско право на Правниот факултет „Јустинијан Први“, од 2012 до 2016 година (Решение бр. 05-15/сл од 24.9.2012 година); – член на работна група за Центарот на кариера на Правниот факултет „Јустинијан Први“ (Решение бр. 02-1029/208 од 21.10.2016 година); – член на Комисија за промотивни активности за привлекување на нови студенти на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (Решение бр. 02-315/15 од 5.3.2018 година); – претседател на Комисија за дисциплинска одговорност на студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (Решение бр. 02-1526/8 од 24.12.2018 година).	2
3.	Член на комисија за избор во звање: – член на Комисија за избор на демонстратор на предметот Граѓанско процесно право на прв циклус студии (Решение бр. 02-1070/10 од 11.9.2019 година)	0.2

	Вкупно	12.7

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	58,04
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	84,3
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	12,7
Вкупно	155,04

Членови на Комисијата

Проф. д-р Арсен Јаневски, с.р.

Проф. д-р Родна Живковска, с.р.

Проф. д-р Татјана Зороска Камиловска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „ПАРЛАМЕНТАРНО ПРАВО“ ОД АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р ГОРДАНА СИЛЈАНОВСКА - ДАВКОВА, ПРОФ. Д-Р ТАЊА КАРАКАМИШЕВА - ЈОВАНОВСКА И ПРОФ. Д-Р АЛЕКСАНДАР СПАСЕЛОВСКИ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, донесена на 4.10.2019 година, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Парламентарно право“ од авторите: проф. д-р Гордана Силјановска - Давкова, проф. д-р Тања Каракамишева - Јовановска и проф. д-р Александар Спасеновски, наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, за предметот Парламентарно право, избрани се проф. д-р Саво Климовски и проф. д-р Цирил Рибичич, емеритус професор по уставно право на Правниот факултет во Љубљана, Република Словенија.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Парламентарно право
Назив на предметната програма:	Парламентарно право
Назив на студиската програма:	Правни студии-прв циклус студии и втор циклус студии на насоката уставно право, политички студии, студии по новинарство и студии по односи со јавноста
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	50 часа, 8 ЕКТС - кредити
Предметот Парламентарно право на правните студии на втор циклус, насока уставно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје е задолжителен предмет со фонд на часови 48, број на ЕКТС-кредити 8 и се слуша во деветтиот семестар.	
Реден број на изданието:	Прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 287 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 5 дела, 15 поглавја заедно со дополнителни резимеа и користена странска и домашна литература.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Саво Климовски, с.р.
Проф. д-р Цирил Рибичич, с.р.

ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р САВО КЛИМОВСКИ

Краток опис на содржината:	Учебникот „Парламентарно право“ е составен од пет дела кои содржински се поделени во 15 посебни глави. Целата содржина на учебникот е поставена и систематизирана на начин што најнапред ги објаснува општите, а потоа и конкретните податоци и сознанија од областа на парламентарното право. Во учебникот се проучени општите институти, принципи и вредности клучни за работењето и функционирањето на парламентите, потоа презентира е компаративен осврт на функционирањето на модерните парламенти, а се дава и конкретна, сеопфатна историска и современа анализа на македонскиот парламентарен живот. Важен дел на учебникот е оној посветен на проучувањето на изборите и посебно на изборните кампањи како важен сегмент во оформувањето на парламентите, прашањата поврзани со политичката култура и политичкиот дијалог како суштинска вредност и претпоставка за нормално одвивање на парламентарниот живот и на политиката генерално. Како што е посебно нагласено во учебникот, нивото на политичка култура што пратениците од власта и од опозицијата го (не)имаат игра големо значење за тоа како е поставен и дали е функционален политичкиот систем, како функционира парламентот, како е организирана неговата структура, на кое ниво се односите со носителите на извршната власт и слично. Споредбениот осврт на работењето на неколку парламенти во светот што е презентира во учебникот претставува додадена вредност на трудот. Компаративната анализа е фокусирана на законодавната власт во Обединетото Кралство, САД, Франција и во Швајцарија, како држави репренти на одделните системи на организацијата на власта. Учебникот содржи и анализа на современата парламентарна процедура поврзана со процесот на донесување закони, контролата на работењето на законодавната над извршната власт преку проучување на најважните алатки за контрола. Во оваа смисла, во делот на парламентарната постапка, проучени се средствата потребни за конкретна употреба на парламентарната моќ, како и процесите преку кои се легитимира

	нејзиното извршување. Парламентарната постапка во учебникот е проучена преку користење на два пристапа -традиционален и современ, бидејќи е познато дека само со употреба на историскиот пристап не можат целосно да се разберат и прифатат состојбите развивани согласно со новите демократски правила. Токму овие нови правила и принципи се суштината на современото парламентарно право. Меѓу најважните принципи се вбројуваат принципот на заштита на малцинствата кога се спроведува мнозинскиот принцип при парламентарното одлучување, а со цел спречување на т.н. парламентарна тиранија на мнозинството пратеници, принципите на транспарентност, отчетност и одговорност во работењето на пратениците, принципот на отвореност и слободно изразување на мислењето на пратениците во дебатите и работата на парламентот, како и принципот на демократска организираност на парламентот. Последниот дел од учебникот е посветен на внатрешната организација, работата и надлежностите на македонското Собрание при што посебно е анализиран периодот од Уставот на СРМ донесен во 1974 година, па до денес.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот е целосно усогласен со предметната програма
Предлози за потребни корекции:	Не се потребни корекции.
Оцена на ракописот:	Одлична
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија претставува одличен колективен и сеопфатен труд на авторите проф. д-р Гордана Силјановска-Давкова, проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска и проф. д-р Александар Спасеновски, тројца професори од Катедрата за уставно право и политички систем на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје. Станува збор за прв учебник по предметот Парламентарно право иако на Факултетот во претходниот период студентите ги користеа материјалите што беа објавени во форма на скрипта предавања по предметот Парламентарно право од авторот проф. д-р Саво Климовски. Сепак, и покрај овие материјали, сметам дека издавањето на овој учебник ќе биде од големо значење како за стекнување на знаења од областа на

	парламентарното право за студентите од Правниот факултет, студентите од другите факултети во државата, така и за практичарите кои поконкретно се занимаваат со прашањата од парламентарното право.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Парламентарно право, примарно наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Саво Климовски, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ЦИРИЛ РИБИЧИЧ

Краток опис на содржината:	Учебникот „Парламентарно право“ претставува заокружена целина од разработени прашања, теми и области кои се директно поврзани со функционирањето на парламентарниот живот и со парламентарното работење. Учебникот на одличен начин ги анализира сите суштествени аспекти поврзани со историската и современата димензија на парламентот како институција, неговите најважни функции и надлежности во минатото и денес, прашањата поврзано со стекнувањето, но и ограничувањето на пратеничкиот мандат, правата и должностите на пратениците, прашањата поврзани со изборната кампања, политичката култура и дијалогот како политичка вредност во системите на организацијата на власта итн. Во учебникот на мошне успешен начин е презентирана и систематизирана законодавната власт што се остварува во Обединетото Кралство, САД, Франција и во Швајцарија, преку сеопфатна историска и современа анализа на парламентарниот живот во овие земји. Најважниот дел од учебникот е посветен на историското и современо функционирање на македонската законодавна власт, и тоа специфицирано почнувајќи од Уставот на СРМ од 1974 година, па до денес. Во четири глави детално се анализира сите значајни прашања од положбата, основањето, функционирањето и внатрешната организација на македонското Собрание. Посебен фокус е ставен во анализата на уставната и законската положба на Собранието од осамостојувањето на земјата во 1991 година, потоа дадена е анализа на прашањето за статусот на пратениците, нивните права и должности, алатките што пратениците имаат право да ги користат за контрола на избраните и именуваните функционери од Собранието, работните тела што постојат во рамките на македонското Собрание, надлежностите на Собранието, со посебен фокус на законодавната надлежност на собранието. Учебникот „Парламентарно право“ ги задоволува сите академски, научни и стручни критериуми потребни за негово објавување.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот е целосно услогласен со предметната програма.

Предлози за потребни корекции:	Не се потребни корекции.
Оцена на ракописот:	Одлична
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 750 страници (формат Б5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 5 дела и 15 поглавја, дополнително со резимеата и користената литература. Учебникот е пишуван со лесен стил, на едноставен начин, со мошне прифатлива и јасна мисла, и со мошне логична заокруженост. Учебникот ќе најде своја примена не само кај студентите, за кого и е првенствено наменет, туку и за пошироката заинтересирана јавност, посебно политичката јавност. Учебникот ги задоволува сите предвидени законски и академски критериуми и параметри да биде објавен во доставената форма.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Современи политички системи, примарно наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Цирил Рибичич, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „ПРАКТИКУМ ПО ПАРНИЧНО ПРАВО“ ОД АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р ТАТЈАНА ЗОРОСКА КАМИЛОВСКА И ДОЦ. Д-Р МИЛКА РАКОЧЕВИЌ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, бр. 02-1070/16 од 11.9.2019 година, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Практикум по парнично право“ од авторите: проф. д-р Татјана Зороска Камиловска и доц. д-р Милка Ракочевик, наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, за предметот Парнично право, избрани се проф. д-р Арсен Јаневски и проф. д-р Јадранка Дабовик Анастасовска.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

II. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Практикум по парнично право
Назив на предметната програма:	Парнично право
Назив на студиската програма:	Втор циклус правни студии (мастер студии) на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, насока: граѓанско материјално право и граѓанско процесно право
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	75 часа, 8 ЕКТС-кредити
Предметот парнично право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје е задолжителен предмет на вториот циклус правни студии, насока: граѓанско материјално право и граѓанско процесно право, со фонд на часови 75, број на ЕКТС-кредити 8 и се слуша во VII (седми) семестар.	
Реден број на изданието:	Прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 218 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 12 поглавја. Покрај тоа, текстот содржи и посебен дел, прилог (обрасци на различни видови поднесоци)

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Арсен Јаневски, с.р.

Проф. д-р Јадранка Дабовик Анастасовска, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р АРСЕН ЈАНЕВСКИ

Краток опис на содржината:	Ракописот „Практикум по парнично право“ содржи 218 страници компјутерски обработен текст, систематизиран во 12 глави. На крајот на ракописот е даден прилог што се состои од обрасци на видови поднесоци својствени за парничната постапка. Секоја глава од ракописот обработува посебна тема од доменот на парничното право, при што авторите на еден систематичен начин, преку контролни прашања, законски одредби и преглед на судска практика ја обработуваат предметната материја. Авторите редоследно, по одделни глави, посебно се задржуваат на следниве области од парничното право: основни поими, начела и норми на парничната постапка, судот како субјект на постапката, парнични странки и застапници на странките; сопарничарство и учество на трети лица во парница; тужба; докажување и докази; поднесоци, доставување на писмена, рокови и враќање во поранешна состојба; застои на парничната постапка; трошоци на постапката; судско порамнување; одлуки во парничната постапка; и правни лекови. Секоја одделна глава од ракописот е поделена на три дела, при што во првиот дел се дадени контролни теоретски и практични прашања, во вториот дел е даден преглед на релевантни одредби првенствено од Законот за парничната постапка, но и од други закони од значење за материјата што се обработува, и како трет дел е даден осврт на релевантна судска практика на Врховниот суд на Република Северна Македонија и на апелационите судови преку сентенци и образложенија на одлуки кои непосредно ја тангираат проблематиката во секоја одделна глава.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Текстот на ракописот „Практикум по парнично право“ е целосно усогласен со предметната програма по парнично право.
Предлози за потребни корекции:	При изготвувањето на оваа рецензија, во непосреден контакт со авторите, дадени се одредени сугестии за техничко корегирање, но и за допрецизирање и дополнување на одделни делови од ракописот, во насока на подобрување на неговиот квалитет. Дадените сугестии се прифатени и ќе бидат внесени во печатениот текст.
Оцена на ракописот:	Ракописот „Практикум по парнично право“ ја обработува проблематиката на парничното право, пред сè од практичен аспект. Според начинот на кој е изработен, текстот ги задоволува стандардите за успешен универзитетски ракопис. Практикумот на

	еден лесен начин ги објаснува процесноправните поими и институти преку контролни прашања и задачи, обрасци и примери од судската практика, како и нивно поврзување во една целина. Според својата содржина и пристапот при обработката на одделните процесни прашања може да се заклучи дека Практикумот не само што ќе им послужи на студентите за послесно совладување на материјата на парничното право, туку ќе им биде од корист и на сите правници кои работат на практична примена на парничната постапка, особено поради фактот што во Практикумот е дадена богата судска практика која е изложена систематизирано при обработка на секоја одделна тема. Композицијата на ракописот е добро систематизирана, редоследот на одделните глави е логички распореден, така што целата структура на ракописот претставува една хомогена и хармонична целина. Концептуално гледано, содржината на ракописот е изнесена прегледно и јасно. Стилот на кој е пишуван ракописот е јасен и разбирлив. Ракописот е пишуван на чист литературен македонски јазик, со користење на прецизна терминологија од соодветната област. Трудот по својот обем одговара на потребите за совладување на материјата и подготвување на испитот по предметот Парнично право, а е погоден и како стручна литература за сите оние кои што во практикувањето на правната професија, на посреден или непосреден начин, задираат во областа на граѓанското процесно право.
Категоризација:	учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 218 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 12 поглавја. Покрај тоа, текстот содржи и посебен дел, прилог (обрасци на различни видови поднесоци). Имајќи ја предвид оцената на ракописот, дадена погоре во овој текст, несомнена е оправданоста за објавување на овој ракопис како учебно помагало по предметот Парнично право.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало по предметот Парнично право, примарно наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Во Скопје, 28.10.2019 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Арсен Јаневски, с.р.

III.

**ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ:
ПРОФ. Д-Р ЈАДРАНКА ДАБОВИЌ
АНАСТАСОВСКА**

Краток опис на содржината:	Ракописот „Практикум по парнично право“ што е предмет на рецензија, е систематизиран во 12 глави. Кон основниот текст на ракописот следува и прилог – обрасци на одделни видови поднесоци карактеристични за парничната постапка. Секоја глава од ракописот е конципирана така што се состои од три дела, и тоа: контролни прашања (теоретски прашања и практични задачи), преглед на релевантни законски одредби и приказ на судска практика. Во одделните глави се обработени значајни процесни теми, институти и прашања од доменот на парничното право. Авторите, низ одделните глави, ги обработуваат следниве теми: основни поими, начела и норми на парничната постапка; судот како субјект на парничната постапка; парнични странки и нивните застапници; сопарничарство и учество на трети лица во парница; тужба; докажување и докази; поднесоци, доставување на писмена, рокови и враќање во поранешна состојба; застои на парничната постапка; трошоци на постапката; судско порамнување; одлуки во парничната постапка; правни лекови.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Текстот на ракописот „Практикум по парнично право“ е целосно усогласен со предметната програма по парнично право.
Предлози за потребни корекции:	Ракописот „Практикум по парнично право“ е солидно подготвен и според моите видувања не произлегува потреба за дополнителни корекции и усогласувања со наставната програма за ова прво издание.
Оцена на ракописот:	Ракописот „Практикум по парнично право“ на еден современ начин ги воведува студентите во проблематиката на парничното право, пред сè од практичен аспект. Практикумот на еден лесен начин ги објаснува процесноправните поими и институти преку контролни прашања и задачи, обрасци и примери од судската практика. Според својата содржина и пристапот при обработката на одделните процесни прашања може да се заклучи дека Практикумот не само што ќе им послужи на студентите за послесно совладување на материјата на парничното право, туку ќе им биде од корист и на сите правници кои работат на практична примена на парничната постапка, особено поради фактот што во практикумот е даден преглед на богата судска практика која е изложена

	систематизирано при обработка на секоја одделна тема. Композицијата на ракописот е добро систематизирана, редоследот на одделните глави е логички распореден, така што целата структура на ракописот претставува една хомогена целина. Содржината на ракописот е изнесена прегледно и јасно, стилот на кој е пишуван ракописот е јасен и разбирлив, со користење на прецизна терминологија од соодветната област. Трудот е соодветен за совладување на материјата и подготвување на испитот по предметот Парнично право, а е погоден и како стручна литература за сите оние што во практикувањето на правната професија задираат во областа на парничното право. Според начинот на кој е изработен, текстот ги задоволува стандардите за современ и успешен универзитетски ракопис.
Категоризација:	учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 218 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 12 поглавја. Покрај тоа, текстот содржи и посебен дел, прилог (обрасци на различни видови поднесоци). Од оцената на ракописот, која е дадена погоре во овој текст, слободна сум да констатирам дека е оправдано објавувањето на овој ракопис како учебно помагало по предметот Парнично право.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало по предметот Парнично право, примарно наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Во Скопје, 28.10.2019 година

Рецензент

Проф. д-р Јадранка Дабовиќ Анастасовска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „КАЗНЕНОПРАВНИ АСПЕКТИ НА ЗЛОУПОТРЕБА НА ВЛАСТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ ОД М-Р ЕДИТА НАСКОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 1.7.2019 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Едита Насковска со наслов „Казненоправни аспекти на злоупотреба на власта во Република Македонија“, во состав: академик проф. д-р Владо Камбовски (ментор), проф. д-р Никола Тупанчески, проф. д-р Гордан Калајџиев, проф. д-р Александра Деаноска-Трендафилова и проф. д-р Бобан Мисоски.

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатката м-р Едита Насковска, со наслов „Казненоправни аспекти на злоупотреба на власта во Република Македонија“, содржи 352 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 458 фусноти, 330 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти, извештаи на меѓународни организации, експертски оценки, судска практика на домашни, странски и меѓународни судови и интернет-ресурси.

Предмет на истражување во овој труд е криминалот на злоупотреба на власта, моменталната состојба на криминалот на злоупотреба на службената положба на носители на јавни функции и овластувања во Република Македонија и неговиот општествен и казненоправен третман.

Трудот е структуриран во девет глави, вовед, заклучни согледувања со препораки и користена литература. Главите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во воведот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Натаму, во воведот се елаборира системот на излагање што се имплементира во докторската дисертација. На ова место, всушност, се дефинираат тематските целини што ќе се разгледуваат во секоја од главите. Со оглед на тоа што во секоја глава се обработува посебна тема, последниве се доведуваат во врска со основната теза така што секоја глава има засебна функција во аргументацијата на основната теза на докторската дисертација. Во нашата држава, континуирано при вршење на власта, носителите на јавни функции организирано или индивидуално вршат злоупотреби со цел да остварат лични интереси наспроти јавниот интерес.

Основна цел на кандидатката во трудот е преку компаративното искуство, емпириското истражување и приказот на моменталната состојба во Република Северна Македонија, да ги детектира слабостите на институциите за заштита од

коруптивни дела на злоупотреба на власт на носителите на јавни функции и овластувања во правната држава, поврзаноста со организираниот криминал и перењето пари, преку несоодветно користење на овластувања, информации и документи, недозволено тргување со политичко или партиско влијание, да се добијат јасни перцепции за сферите кои се најконтаминирани од злоупотреби на власта со коруптивни елементи на носителите на јавни функции и овластувања, (изборните процеси, јавните набавки и дејствија за попречување на правдата), да се детектираат слабостите во системот за заштита од коруптивни дела на злоупотреба на власта во државата и да се дадат предлози за креирање на нов квалитетен систем на превенција и репресија од злоупотреба на власта. Целта е насочена кон добивање на конкретни показатели за постоење, динамика и структура на овие дела, но и условите кои одат во прилог за нивно извршување, како и формулирање на предлози за нови законски решенија и предлози за развивање на нови специфични методи за откривање на злоупотребите се со цел за ефикасно постапување на органите на прогонот, односно на обвинителствата во кривичната постапка.

Трудот започнува со првата глава под наслов „Правно-филозофска концепција на феноменот власт“. Како што посочува и самиот наслов, во него кандидатката најпрво го дефинира поимот на власт од повеќе аспекти (правен, социолошки, политиколошки и криминолошки аспект), како и односот на човекот и власта и неговата вечна борба да опстане како општествено битие, „zoopolitikon“, како и психолошките и социолошките аспекти кога граѓаните необјективно ги глорифицираат политичарите, лидерите на партиите и со тоа создаваат авторитети, идоли и идеали. Во продолжение на овој дел, кандидатката ги претставува предизвиците на современата политичка заедница во која заштитен знак на демократијата е гаранцијата за остварување на човековите права и слободи, владеењето на правото, воспоставувањето на правна држава, принципот на поделба на власта на законодавна, извршна и судска преку анализа на односот меѓу правната држава и владеење на правото, потребата од демократски устав со темелни вредности и независно судство итн.

Во **втората глава под наслов „Организација на власта во Република Северна Македонија“**, кандидатката ја презентира надлежноста и функцијата на секоја власт поединечно: законодавна, извршна и судска согласно со македонскиот уставно-политички систем, правејќи осврт и на последните амандмани на Уставот. Во продолжение на овој дел, кандидатката ја нагласува потребата од зајакнување на одговорноста и заемната постојана контрола на органите на власт. Во тој контекст, преку хронологија на реформите започнати во правосудството уште со донесувањето на уставните амандмани во 2005 година, кандидатката укажува на потребата од нови реформи во судството и важноста на улогата на судијата и потребата од независен и непристрасен суд, потребата од европеизација на судството и јавното обвинителство преку воведување на европските институционални и процесно-правни, менаџерски и други стандарди во функционирањето на судството, јавното обвинителство и доследна примена на Европската конвенција за човековите права и другите меѓународни конвенции за човековите слободи и права, усогласување на материјалните и процесните закони со правото на ЕУ и хармонизација со законите на државите членки на ЕУ. На крајот од овој дел, кандидатката ја апострофира улогата на Здружението на судиите како активен чинител кон подобрување на легислативата за независноста на судството и финансиската самостојност и континуираниот придонес во насока на давање предлози за подобрување на состојбата.

Во третата глава под наслов **„Меѓународни документи за борба против организиранот криминал и корупцијата“**, кандидатката ги елаборира активностите на глобалните организации кои во континуитет се борат против корупцијата и организиранот криминал, учествуваат во донесување и потпишување на меѓународните документи и нивна ратификација.

Во четвртата глава под наслов **„Криминал на злоупотреба на власта низ призма на националното казнено законодавство и судската практика“**, кандидатката најнапред ја дава генезата на криминалот на злоупотреба на власта во Република Македонија, ги проучува условите во кои најчесто се јавува, го проучува теориски поимот заробена држава, но и практично укажува на проблемот со замаскиран систем на владеење и нарушување на интегритетот и авторитетот на институциите на правната држава, а дополнително кандидатката дава и одговор на прашањето како правната држава да развие сопствен одбранбен систем за заштита од злоупотреба на власта, што е и целта на истражувањето. Во продолжение, кандидатката преку хронологија на реформите на македонското казнено законодавство ги посочува интервенциите во Кривичниот законик и инкриминациите со кои се имплементираат обврските кои произлегуваат од меѓународните документи, а веднаш потоа ги разработува и новите кривични дела: попречување на правдата и откривање на идентитет на загрозен или заштитен сведок, соработник на правдата или жртва која се јавува во својство на сведок. Во четвртиот дел, кандидатката детално ги проучува кривичноправните карактеристики на посебните кривични дела, *delicta propria*, што може да ги извршат само службени лица - носители на јавни функции, избрани и именувани лица, како и лица кои вршат дејност од јавен интерес, а се насочени кон злоупотреба при изборните процеси и гласањето, кривичните дела против службената должност со анализа на противправното користење на овластувања и противзаконито влијание, како и економските кривични дела, од кои кандидатката особено ги проучува злоупотребите во постапките за јавни набавки од страна на носители на јавни функции, избрани и именувани лица, како и лица кои вршат дејност од јавен интерес, поточно одговорните лица во правни лица (буџетски корисници). Низ целиот тек на елаборација на предметните инкриминации кандидатката ги илустрира со еквивалентна судска практика, и студии на случаи за секоја сфера на интерес поодделно. Преку **судската практика (студии на случаи)**, кандидатката прави споредба помеѓу правното мислење на Врховниот суд и ставот на основните судови во однос на директната умисла кај кривичното дело злоупотреба на службена положба и повреди во постапка за јавна набавка. Правосилно завршени судски предмети од повеќе основни судови се однесуваат за сторени кривични дела од групата на злоупотреба на службена должност и другите инкриминации сторени од извршителите - службени лица од извршната власт: премиери, министри, директори, градоначалници, натаму од судии, обвинители, нотари, лекари, инспектори, раководители во општина, службеници во Агенција за недвижности, службеници во подрачни единици на фонодови и други. Пресудите се избрани со цел да се покаже правниот став на судот за сторените кривични дела, имаат детален опис на предметните дејствијата и целосно утврдена фактичка состојба што е потврдена од повисок суд. Од аспект на владеењето на правото, пресудите се примери на неселективната правда, ефикасно и непристрасно судење преку заштита на човековите права на обвинетите и правните принципи. Во продолжение на овој дел, кандидатката со статистички податоци на предмети од Основниот кривичен суд Скопје 1 за временскиот период од 2012 до 2018 година, прави анализа на пријавени, обвинети и осудени лица - носители на функција, за

коруптивни кривични дела, како и анализа на казнената политика според изречени санкции за кривични дела за злоупотреба на положба, за периодот 2012-2018 година. На крајот од овој дел, кандидатката прави анализа на правосилните осудителни судски пресуди за казнените дела против службената положба, за периодот 2012-2018 година.

Системот за репресија и превенција од злоупотреба на носителите на јавни функции, именувани и избрани лица, како и лица кои вршат дејност од јавен интерес и улогата и начинот на функционирање на одделни институции во превенцијата (полицијата, јавното обвинителство, т.н. Специјално јавно обвинителство, Државната комисија за спречување на корупцијата), кандидатката ги има претставено во **петтата глава** од дисертацијата, под наслов **„Систем за репресија и превенција на злоупотреба на власта во Република Северна Македонија“**. Во овој дел се претставени мерките и инструментите на органите на прогон за спречување на корупцијата, специјалното обвинителство и обвинителството за организиран криминал и корупција. Во продолжение на овој дел се презентира работата на новата Државната комисија за спречување на корупцијата и судир на интереси и препораките на GRECO.

Во **шестата глава** од дисертацијата, под наслов **„Имунитет“**, кандидатката го претставува теориското значење на институтот имунитет, но и процесните одредби и дејствија во случај на притвор на пратеник во постапките за одземање на имунитетот и мандатот на пратеник согласно со Деловникот на Собранието, а веднаш потоа и внатрешните процедури донесени од страна на Судскиот совет во случај на носење одлука за притвор на судија, како и постапка за одземање на мандат на судија.

Во **седмата глава** под наслов **„Задолжителноста на пресудите и извршување на судските одлуки“**, кандидатката го проучува кривичното дело несовесно работење во управна постапка и неизвршување на судска одлука во релација со член 13 од Законот за судовите за задолжителноста на пресудите. Во продолжение на овој дел, кандидатката ја презентира сложеноста и обемноста на јавните органи и некординираното дејствување на институциите на системот, што претставува „погоден терен“ за потенцијални злоупотреби при извршување на работите од делокруг на нивните надлежности, со кои грубо се кршат човековите права и се уриваат темелите на граѓанскиот концепт на Уставот. Во овој дел, кандидатката преку анализа на статистички податоци за периодот од 2013 до 2017 година на барања за извршување на правосилни судски пресуди на Управниот суд ги презентира проблемите со задолжителноста на правното мислење за јавните органи дадено во судските пресуди и потребата судот во полна јурисдикција да одлучи по управната работа. За илустрација е дадена практиката на Управниот суд со мериторни пресуди со различни правни основи. На крајот од овој дел се претставува институтот парично казнување на одговорните лице во јавните органи предвиден во новиот Закон за управните спорови а со цел репресивно да влијае врз носителите на јавни функции да ги почитуваат човековите права во управната постапка. Во **седмата глава**, кандидатката го презентира и **начинот на извршување на правосилните кривични пресуди** со кои на извршителите на кривични дела - службени лица, носители на јавни функции и лица кои вршат работи од јавен интерес покрај изречената казната затвор или алтернативна мерка - условна осуда им се изрекува и забрана на вршење професија, дејност или должност согласно со членот 38-б од Кривичниот законик. Во продолжение на овој дел се дадени процесните правила на управната постапка и одредби од посебните материјални закони врз основа на кои се спроведува забраната на вршење

професија, дејност или должност преку поединечни примери на постапки на Судскиот совет за престанок на судиска функција, на Министерството за правда за престанок на служба нотар, на инспекцискиот совет за одземање лиценца на инспектор и за привремено или трајно одземање на лиценца за работа на доктор на медицина од страна на Лекарската комора.

Во **осмата глава**, под наслов **„Компаративна анализа на легислативата и најдобрите практики за спречување на злоупотребата на власта“**, кандидатката најнапред темелно го дефинира поимот криминал на злоупотреба на власта и „искривувањето“ на правната држава, за потоа да ја определи неговата феноменологија и етиологија. Во продолжение на овој дел, кандидатката подетално ги разработува облиците на криминалот на злоупотреба на власт во поново време, и тоа како теоретски, така и преку компаративните модели на законски решенија за борба против злоупотреби на власт на одделни држави и познати меѓународни случаи за злоупотреба на власта, за веднаш потоа да ги презентира политичките уставни модели и казнените законодавства на државите од континенталното право (Германија, Италија, Франција, Романија, Словенија, Бугарија, Хрватска, Црна Гора, Србија и Косово), при што ги проучува нивните законски решенија за кривичноправна одговорност при злоупотреба на службената положба и овластување од носители на јавна функција. Кандидатката ги анализира поважните судски практики од Хрватска, Црна Гора и Србија, чии одлуки од стручен аспект се значајни по однос на правното мислење на судот во поглед на објектот на заштита, но и може да послужат како модел - одлука за пишување на пресуда со почитување на строги процесни правила.

Сумарен преглед на заклучоците до кои доаѓа во секоја од наведените глави, кандидатката дава во последниот – **деветтиот дел** од трудот – **„Заклучоци и препораки“**. Тука, кандидатката најпрвин препорачува автономни инструменти за заштита на правната држава кои треба да ги исполни секој власт поединечно. Собранието да врши парламентарна контрола на извршната власт преку чести интерпелации и анкетни комисии за сите проблеми но и континуирано следење на спроведливоста на законите. Кандидатката предлага да се изврши кодификација на казненото законодавство со одредбите за кривични дела кои се составен дел на законите со кои се регулира определено правно подрачје, како и зајакнување на судството и другите релевантни институции со кадровски капацитети, финансиска самостојност и технички услови за поефикасна борба со сериозни облици на злоупотреби, криминал и корупција. Потоа се предложени и реформи на медиумите во правец на одговорно известување за случаите на злоупотреба на власта. На крајот, кандидатката предлага и зајакнување на правната заштита со воведување на уставната тужба со цел да се обезбеди поголема правна сигурност и законитост и со цел да се намали бројот на судските постапки пред Европскиот суд за човекови права и слободи.

За директна заштита од злоупотреби на носители на јавни функции кандидатката предлага воведување на нови инкриминации во Кривичниот законик со цел поголема заштита на постапките за јавните набавки на начин што ставот 5 од членот 353 од Кривичниот законик да се издвои и преформулира во посебно кривично дело со појасна и попрецизна диспозиција. Потоа, за заштита од злоупотреба на службената положба, кандидатката предлага постојната инкриминација од членот 353 од Кривичниот законик да се измени во насока на прецизирање на дејствијата на извршување и јасно и стриктно да се детектираат насоките во кои злоупотребата ќе резултира со кривична одговорност на сторителот.

Кандидатката генерално предлага усвојување на стратегија за превенција и казненоправен третман на криминалот на злоупотреба на власта, која би делувала со соодветни средства на казнена репресија и соодветна превенција што ќе ги содржи основните принципи кои ќе бидат флексибилни и општествено подвижни, а сè со цел да го пресретнуваат криминалот на злоупотреба на власта и да создаваат протективни фактори кои ќе бидат соодветни за заштита од него, Кандидатката укажува на потребата од преземање на мерки во насока на подобрување на квалитетот на судските постапки и намалување на нивното времетраење, создавање и градење на нова казнена и криминална политика која ќе одговара на објектот на заштита, овозможување на самостојноста и одвојување од извршната власт на судската власт која и е загарантирана со Уставот на РСМ.

Оцена на трудот

Докторската дисертација на кандидатката м-р Едита Насковска, со наслов „Казненоправни аспекти на злоупотреба на власта во Република Македонија“, претставува самостојно и корисно истражување на релевантна казненоправна проблематика што претставува научен придонес во казненоправната наука кај нас. Свртувајќи го научниот интерес кон криминалот на злоупотреба на власта, дисертацијата на кандидатката завлегува во општествена сфера што има витално значење за самото опстојување на правната држава и владеењето на правото како еден од највисоките демократски принципи и довербата во општествениот систем како основен предуслов за непречено уживање на основните човекови слободи и права и исполнување на правните должности.

Сложеноста на предметот на истражување, како и фактот дека тој е секогаш актуелен во домашната казненоправна мисла, претставува предизвик, но крие и бројни опасности во поставувањето на целите и методолошкиот пристап. Од една страна, флуидноста на поимот власт и злоупотреба на власта и сите нејзини облици и начини на кои може да се појави, претставува комплексен филозофско-правен, политолошки и социолошки поим и имплицира широк дијапазон на можности за формулирање на различни пристапи кон превенцијата и репресијата на делата што влегуваат во широкиот поим на злоупотреба на власта. Од друга страна, сензитивноста на оваа сфера имплицира потреба од внимателен пристап кон поставувањето рационални граници на казненоправна репресија.

Кандидатката успешно се справува со тематските и методолошките предизвици јасно дефинирајќи ги целите на истражувањето, основната хипотетичка и теоретска рамка и методите на истражувањето приспособени на целите и сообразени со појдовните хипотези. Низ истражувањето таа доаѓа до важни сознанија и формулира прифатливи предлози за подобрување на системот на превенција и репресија на криминалот на злоупотреба на власта.

Начинот на кој државата се справува со злоупотребата на власта, каде што, иронично, таа на некој начин треба да се постави против субјектите кои ја претставуваат, ја ставаат на проверка самата неа и нејзиниот капацитет да се справува со ваквата општествена појава.

Тргувајќи од овие позиции, кандидатката прави детална компаративна анализа не само на одделните инкриминации од избрани законодавства на држави опфатени со истражувањето, туку и на општествено-политичкиот систем во нив и на практиката на прогон и репресија на случаите на злоупотреба кои не ги одминуваат и развиените демократии.

Анализирајќи ја казнената политика на нашите судови, изречените санкции и судските пресуди, кандидатката успешно ги претставува основните

карактеристики на функционирањето на системот на казнена правда во спречувањето на овој облик на криминал, со издржани забелешки и предлози за негово подобрување. Во фокусот на истражувањето е судската практика на повеќе основни судови, но и пресудите на Управниот суд.

Во суштина, кандидатката своите теоретски и практични елаборации ги позиционира околу изборниот криминал, криминалот при спроведувањето јавни набавки, коруптивните кривични дела воопшто итн.

Своите заклучни согледувања, кандидатката ги сублимира низ широк дијапазон на предлози од кои се издвојуваат предлогот да се изврши кодификација на казненото законодавство со одредбите за кривични дела кои се составен дел на законите со кои се регулира определено правно подрачје и предлага воведување на одредени нови инкриминации. Таа, исто така, дава предлози за зајакнување на правната заштита со воведување на уставната жалба со цел да се обезбеди поголема правна сигурност и законитост и со цел да се намали бројот на судските постапки пред Европскиот суд за човекови права и слободи, а низ трудот укажува и на потребата од преземање на мерки во насока на подобрување на квалитетот на судските постапки и намалување на нивното времетраење, како и едукација и стимулирање на судиите да ја применуваат мерката забрана на вршење на професија, дејност или должност со цел да се отстранат состојбите или условите што можат да влијаат сторителот во иднина да врши кривични дела.

Во подготовката на дисертацијата, кандидатката користела соодветна домашна и странска литература и други извори, кои се коректно цитирани како теоретска поддршка на нејзините аргументирани стојалишта, изложени на јасен начин и со стил што одговара на правилата на казненоправната догматика.

Заклучок и предлог

Докторската дисертација на кандидатката м-р Едита Насковска со наслов „Казненоправни аспекти на злоупотреба на власта во Република Македонија“, според мислењето на Комисијата за оцена ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторска дисертација. Трудот несомнено претставува придонес во домашната казненоправна литература и ќе претставува солидна основа за натамошни истражувања во оваа сфера.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација м-р Едита Насковска со наслов „Казненоправни аспекти на злоупотреба на власта во Република Македонија“.

КОМИСИЈА ЗА ОЦЕНА И ОДБРАНА

Акад. проф. д-р Владо Камбовски (ментор) с.р.

Проф. д-р Никола Тупанчески с.р.

Проф. д-р Гордан Калајџиев с.р.

Проф. д-р Александра Деаноска-Трендафилова с.р.

Проф. д-р Бобан Мисоски с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: ОПШТЕСТВЕНА ГЕОГРАФИЈА (ЕКОНОМСКА), (ПРЕДМЕТИ: ПРИРОДНО ДВИЖЕЊЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО, СЕМЕЈСТВА И ДОМАКИНСТВА И РАБОТНА СИЛА И ВРАБОТЕНОСТ), ГЕОГРАФИЈА (ПРЕДМЕТ: РУРАЛНА ГЕОГРАФИЈА) И ДРУГИ СПЕЦИФИЧНИ ПОДРАЧЈА (ПРЕДМЕТ: РЕВИТАЛИЗАЦИЈА НА РУРАЛНИТЕ НАСЕЛБИ) НА ИНСТИТУТОТ ЗА ГЕОГРАФИЈА ПРИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на распишаниот конкурс на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Природно-математички факултет, Институт за географија, објавен во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“ на 5-6.10.2019 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од наставно-научните области: ОПШТЕСТВЕНА ГЕОГРАФИЈА (ЕКОНОМСКА), (предмети: Природно движење на населението, Семејства и домаќинства и Работна сила и вработеност), ГЕОГРАФИЈА (предмет: Рурална географија) и ДРУГИ СПЕЦИФИЧНИ ПОДРАЧЈА (предмет: Ревитализација на руралните населби), а во согласност со Законот за високото образование, одредбите на Природно-математичкиот факултет во Скопје, како и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет, го разгледа предлогот на Институтот за географија при Факултетот од 14.10.2019 година и на седницата одржана на 17.10.2019 година, донесе Одлука бр. 02-2452/3, и определи Рецензентска комисија во состав:

- д-р Мирјанка Мацевик, редовен професор на Природно-математичкиот факултет,
- д-р Билјана Апостоловска Тошевска, редовен професор на Природно-математичкиот факултет,
- д-р Ристо Мијалов, редовен професор на Природно-математичкиот факултет.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов:

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: општествена географија (економска), (предмети: природно движење на населението, семејства и домаќинства и работна сила и вработеност), географија (предмет: рурална географија) и други специфични подрачја (предмет: ревитализација на руралните населби), во предвидениот рок се пријави еден кандидат: д-р Марија Љакоска, асистент на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет во Скопје.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Марија Љакоска е родена на 18.5.1985 год., во Битола. Средно образование завршила во ОСУ „Мирко Милески“ во Кичево.

На Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет во Скопје се запишала во учебната 2003/2004 година. Студиите ги завршила на 31.10.2007 година, со просечен успех 9,11, со што се здобила со звањето дипломиран професор по географија.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 2007/2008 година се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Институтот за географија. Студиите ги завршила на 30.5.2012 година, со одбрана на магистерскиот труд на тема: „Анализа на расположливите ресурси како систем на можности и ограничувања значајни за просторен развој на Кичевската Котлина“. Просечниот успех од положените испити изнесува 10.

На докторски студии се запишала во учебната 2015/2016 година на Институтот за географија. Докторска дисертација пријавила на 18.3.2016 година. Дисертацијата на тема:

„Демогеографски развoтoк на брачнoста и фертилитетoт во Република Македонија“ ја одбранила на 8.7.2019 година, пред Комисија во состав: д-р Билјана Апостоловска Тошевска, редовен професор на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, д-р Мирјанка Мацeвиќ, редовен професор на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (ментор), д-р Никола Панов, редовен професор на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, проф. д-р Никола Димитров, редовен професор на Факултетот за туризам и бизнис-логистика на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, д-р Дејан Илиев, вонреден професор на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Со тоа се стекнала со научниот степен, доктор на географски науки.

На 6.04.2017 година е избран во звањето асистент на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет во областа општествена географија (економска).

Во моментот е асистент на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр.1141 од 1.03.2017 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања објавени во Билтен бр. 1141, од 1.03.2017 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Природно-математички факултет, Институт за географија, кандидатката д-р Марија Љакоска изведува вежби на прв циклус студии на сите насоки на Институтот.

Од учебната 2007/2008 година е ангажирана како демонстратор, стручен соработник при реализација на вежби по повеќе предмети на Институтот за географија. Од 15.6.2015 година е вработена како технички соработник за помош при изведување на настава и вежби на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет, а на 6.4.2017 година е избрана во звањето асистент на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Кандидатката д-р Марија Љакоска е вклучена во изведувањето на вежбите по предметите: Географија на население, Географија на населби, Природно движење на населението, Семејства и домаќинства, Работна сила и вработеност, Рурална географија, Урбана географија и други предмети поврзани со претходно споменатата област. Активно учествувала во процесот на изработка на повеќе дипломски работи и била член во комисији за нивна одбрана.

Конкретните активности се наведуваат во табелата во Образец 2 (член 2) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Научноистражувачка дејност

Д-р Марија Љакоска, како автор или коавтор, има објавено вкупно 25 научни трудови, од кои 3 труда во списанија кои подлежат на рецензија и се индексирани во најмалку една електронска база на списанија (Web of Science, Scopus), 1 труд во списание објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД, 5 труда во меѓународни научни списанија, 1 труд со оригинални научни резултати објавен во научно/стручно списание, 14 труда во зборник на трудови од научни собири со меѓународен уредувачки одбор и 1 труд во зборник од научен собир.

Со усна презентација на реферат, учествувала на 12 научно-стручни собири, а на 4 научно-стручни собири учествувала со постерска презентација.

Називите на трудовите и сл. се наведуваат во табелата во Образец 2 (член 3/член 4) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Марија Љакоска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Институтот за географија. Кандидатката била учесник на неколку семинари, работилници, како и комисији на Институтот за географија.

Член е на Македонското географско друштво и активно учествувала во подготовката и реализацијата на државните натпревари по географија. Активно учествува и во промотивните активности на Институтот и Факултетот.

Конкретните активности се наведуваат во табелата во Образец 2 (член 5) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката д-р Марија Љакоска доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Марија Љакоска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Марија Љакоска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето **доцент** по група предмети од наставно-научните области: ОПШТЕСТВЕНА ГЕОГРАФИЈА (ЕКОНОМСКА), (предмети: Природно движење на населението, Семејства и домаќинства и Работна сила и вработеност), ГЕОГРАФИЈА (предмет: Рурална географија) и ДРУГИ СПЕЦИФИЧНИ ПОДРАЧЈА (предмет: Ревитализација на руралните населби).

Според гореизнесеното, Комисијата има задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, д-р Марија Љакоска да биде избрана во звањето **доцент** во научната област по група предмети од наставно-научните области: ОПШТЕСТВЕНА ГЕОГРАФИЈА (ЕКОНОМСКА), (предмети: Природно движење на населението, Семејства и домаќинства и Работна сила и вработеност), ГЕОГРАФИЈА (предмет: Рурална географија) и ДРУГИ СПЕЦИФИЧНИ ПОДРАЧЈА (предмет: Ревитализација на руралните населби).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

**Д-р Мирјанка Мацевик, редовен професор,
Институт за географија, Природно-математички
факултет – Скопје, с.р.**

**Д-р Билјана Апостоловска Тошевска,
редовен професор,
Институт за географија, Природно-математички
факултет – Скопје, с.р.**

**Д-р Ристо Мијалов, редовен професор,
Институт за географија, Природно-математички
факултет – Скопје, с.р.**

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Марија Михајло Љакоска

Институција:

Природно-математички факултет, Институт за географија

Научна област: ГЕОГРАФИЈА

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ДОЦЕНТ/ НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,11 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10	да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: географија, поле: општествена географија (економска), подрачје: географија на население и населби.	
3	Објавени најмалку четири научни труда** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	да
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	да
3.1.1	- Назив на научното списание: Human Geographies – Journal of Studies and Research in Human Geography - Назив на електронската база на списанија: Scopus - Наслов на трудот: The reproductive behaviour of the female population in the only Roma governed community in Europe - Година на објава: 2018	да
3.1.2	- Назив на научното списание: Environmental & Socio-economic Studies - Назив на електронската база на списанија: Web of Science - Наслов на трудот: The regional differentiation of the demographic movements in the Republic of Macedonia - Година на објава: 2016	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
3.1.3	1. Назив на научното списание: Journal of the Geographical Institute "Jovan Cvijic" 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science 3. Наслов на трудот: Regional differences in the population natural increase in the Republic of Macedonia 4. Година на објава: 2016	да
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	да
3.2.1	1. Назив на научното списание: Annual 2018, of the Institute for Sociological, Political and Juridical Research 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 17; Македонија (6), Обединето Кралство (1), Чешка (1), Полска (2), Австрија (1), Босна и Херцеговина (1), Бугарија (1), Германија (1), Србија (1), САД (1), Канада (1) 3. Наслов на трудот: Contemporary changes of marital behavior - a case study of the Republic of Macedonia 4. Година на објава: 2018	да
3.2.2	1. Назив на научното списание: Geographical reviews 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 9; Македонија (3), Србија (1), Италија (1), Хрватска (1), Словенија (1), Бугарија (1), Албанија (1) 3. Наслов на трудот: The rural exodus in the municipality of Kichevo 4. Година на објава: 2017	да
3.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	да
3.3.1	1. Назив на научното списание: Migration and ethnic themes 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: Хрватска 3. Наслов на трудот: Republic of Macedonia – A timeless migration mosaic 4. Година на објава: 2018	да
3.5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
3.5.1	1. Назив на зборникот: Proceedings of the 5th international scientific conference Geobalcanica 2019 2. Назив на меѓународниот собир: 5th international scientific conference Geobalcanica 2019 3. Имиња на земјите: Полска, Кина, Бугарија, Србија, Германија, Грција, Словенија, Русија, Обединетото Кралство, Романија, Италија, Австрија, Турција, Хрватска, Северна Македонија, Норвешка, Шведска, Словачка, Албанија 4. Наслов на трудот: Childbearing outside marriage – a case study of Macedonia 5. Година на објава: 2019	да
3.5.2	1. Назив на зборникот: Proceedings of the 4th international scientific conference Geobalcanica 2018 2. Назив на меѓународниот собир: 4th international scientific conference Geobalcanica 2018 3. Имиња на земјите: Полска, Кина, Романија, Србија, Норвешка, Грција, Германија, Русија, Словенија, Бугарија, Обединетото Кралство, Турција, Италија, Македонија, Австрија, Хрватска, Словачка, Албанија 4. Наслов на трудот: Divorced marriages in the Republic of Macedonia - regional analyses of the frequency 5. Година на објава: 2018	да
3.5.3	1. Назив на зборникот: Proceedings of the 3rd international scientific conference Geobalcanica 2017 2. Назив на меѓународниот собир: 3rd international scientific conference Geobalcanica 2017 3. Имиња на земјите: Полска, Кина, Романија, Србија, Норвешка, Грција, Германија, Русија, Словенија, Бугарија, Обединетото Кралство, Турција, Италија, Македонија, Австрија, Хрватска, Словачка 4. Наслов на трудот: Trends and leading causes of death in the Republic of Macedonia (regional review) 5. Година на објава: 2017	да
3.5.4	1. Назив на зборникот: Proceedings of the International conference: CHALLENGES OF CONTEMPORARY SOCIETY II 2. Назив на меѓународниот собир: International conference: CHALLENGES OF CONTEMPORARY SOCIETY II 3. Имиња на земјите: Македонија, Австрија, Србија, Чешка, Романија, САД, Италија, Хрватска, Германија, Полска, Обединето Кралство 4. Наслов на трудот: Contemporary changes of marital behavior - a case study of the Republic of Macedonia 5. Година на објава: 2017	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
4	Познавање на најмалку еден странски јазик, определен со општ акт на Универзитетот, односно на самостојната висока стручна школа 1. Странски јазик: англиски јазик 2. Назив на документот: Уверение 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески” - Скопје 4. Датум на издавање на документот: 17.9.2015	
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	да

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Марија Михајло Љакоска

(име, татково име и презиме)

Институција: Природно-математички факултет, Институт за географија

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: географија/ општествена географија (економска)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување на вежби (неделен фонд x работни недели x 0,03)	114,3
	2018/2019, летен семестар Географија на население (наставна насока, 3+2) Географија на население и населби (ГИС, 3+2) Географија на енергетика (наставна насока, 2+1) Индустриска географија (ГИС, 2+1; наставна насока, 2+2) Климатологија (наставна насока, 3+2; ГИС 2+2) 9 x	
	15 x 0.03=4.05	
	2018/2019, зимски семестар Географија на населби (наставна насока, 2+2, демографија, 2+2) Индустриска географија (наставна насока, 4+2; ГИС 4+2) Бањски туризам (туризам, 2+2) Социо-економска географија на Република Македонија (наставна насока, 4+2) Просторното планирање и туризмот (туризам, 3+2) Просторно планирање (наставна насока, 4+2; ГИС 2+2) 12 x	
	15 x 0.03=5.40	
	2017/2018, летен семестар Географија на население (наставна насока, 2+1) Географија на население и населби (ГИС, 3+2) Географија на населби (наставна насока, 4+2) Население на Република Македонија (наставна насока, 2+1) Медицинска географија (демографија 2+1, демографија 2+2) 8 x 15 x 0.03=3.60	
	2017/2018, зимски семестар Индустриска географија (ГИС, 4+2) Географија на население (наставна насока, 4+2) Бањски туризам (туризам, 2+2) Просторно планирање (наставна насока, демографија, 4+2) Просторното планирање и туризмот (туризам, 3+2)	

	Стандардизација и усогласување на податоците за населението (демографија, 2+1) Урбани системи (демографија, 2+1) 12 x 15 x 0.03=5.40	
	2016/2017, летен семестар Теренски истражувања (демографија, 2+2) Географија на населби (демографија, наставна насока, 4+2) Население на Република Македонија (демографија, наставна насока, 2+1) Географија на население и населби (ГИС, 3+2/4+2) Демографско стареење (демографија, 2+1) 8x 15 x 0.03=3.60	
	2016/2017, зимски семестар Просторно планирање (наставна насока, демографија, 4+2) Просторното планирање и туризмот (туризам, 3+2) Индустриска географија (ГИС, 4+2) Работна сила и вработеност (демографија, 3+2) Стандардизација и усогласување на податоците за населението (демографија, 2+1) Социо-економска географија на Република Македонија (наставна насока, 4+2) Присилни миграции (демографија, 2+1) Урбани системи (демографија, 2+1) 13 x 15 x 0.03=5.85	
	2015/2016, летен семестар Географија на население и населби (ГИС, 4+2) Географија на населби (демографија, 4+2) Миграции на населението (демографија, 3+2) Социо-економска географија на Република Македонија (демографија, 4+2) Географија на енергетика (наставна насока, 2+1) Климатологија (ГИС, 6+4) Население на Република Македонија (наставна насока, 2+1) 14 x 15 x 0.03=6.30	
	2015/2016, зимски семестар Основи на демографија (демографија, 4+2) Водните ресурси во функција на туризмот (туризам, 2+2) Просторното планирање и туризмот (туризам, 3+2) Клима на Земјата (демографија, 2+1) Работна сила и вработеност (демографија, 3+2) Социоекономски структури на населението (демографија, 4+2) Природно движење на населението (демографија, 4+2) Просторно планирање (наставна насока, ГИС, демографија 4+2) Социо-економска географија на Република Македонија (наставна насока, 4+2) Географија на население (наставна насока, 4+2) Стандардизација и усогласување на податоците за населението (демографија, 2+1) 20 x 15 x 0.03=9.00	

	2014/2015, летен семестар Социо-економска географија на Република Македонија (демографија, 4+2) Географија на население и населби (ГИС, 4+2) Географија на населби (наставна насока, демографија, 4+2) Природно движење на населението (наставна насока, 2+1) Географија на енергетика (наставна насока, 2+1) Теренски истражувања (демографија, 4+2) Климатологија (ГИС, 4+2) Миграции на населението (демографија, 3+2) 14 x 15 x 0.03=6.30	
	2014/2015, зимски семестар Просторно планирање (наставна насока, ГИС, демографија 4+2) Основи на демографија (демографија, 4+2) Географија на население (наставна насока, 4+2) Просторното планирање и туризмот (туризам, 3+2) Клима на Земјата (демографија, 2+1) Социо-економска географија на Република Македонија (наставна насока, 4+2) Водните ресурси во функција на туризмот (туризам, 2+2) Природно движење на населението (демографија, 4+2) 15 x 15 x 0.03=6.75	
	2013/2014, летен семестар Географија на енергетика (наставна насока, 2+1) Географија на население и населби (ГИС, 4+2) Климатологија (ГИС, 4+2) Теренски истражувања (демографија, 4+2) Географија на населби (наставна насока, 4+2) Природно движење на населението (наставна насока, 2+1) Географија на Африка, Америка и Австралија (наставна насока, 4+2) 12 x 15 x 0.03=5.40	
	2013/2014, зимски семестар Просторно планирање (наставна насока, ГИС, демографија 4+2) Туристичка географија на Република Македонија (туризам, 3+2) Социо-економска географија на Република Македонија (наставна насока, 4+2) Просторното планирање и туризмот (туризам, 3+2) Географија на население (наставна насока, 4+2) 10 x 15 x 0.03=4.50	
	2012/2013, летен семестар Население на Република Македонија (наставна насока, 2+1) Географија на Африка, Америка и Австралија (наставна насока, 4+2) Климатологија (наставна насока, 6+4) Климатологија (ГИС 4+2) Географија на населби (наставна насока, 4+2)	

	Теренски истражувања (демографија, 4+2) Географија на население и населби (ГИС, 4+2) $15 \times 15 \times 0.03 = 6.75$	
	2012/2013, зимски семестар Социо-економска географија на Република Македонија (наставна насока, 4+2) Туристичка географија на Република Македонија (туризам, 3+2) Географија на население (наставна насока, 4+2) Просторно планирање (наставна насока, 4+2) $8 \times 15 \times 0.03 = 3.60$	
	2011/2012, летен семестар Географија на населби (наставна насока, 4+2) Климатологија (наставна насока, 6+4) Климатологија (ГИС, 4+2) $8 \times 15 \times 0.03 = 3.60$	
	2011/2012, зимски семестар Просторно планирање (наставна насока, 3+2) Рурална географија (наставна насока, 3+2) Географија на население (наставна насока, 6+4) Демографија (наставна насока, 3+2) $10 \times 15 \times 0.03 = 4.50$	
	2010/2011, летен семестар Климатологија (наставна насока, 6+4; 2 групи, 8 часа) Историска демографија (демографија, 4+2) Урбана географија (наставна насока, 3+2) Организирање и изведување на теренски истражувања (демографија, 4+2) Клима на Земјата (наставна насока, 2+1) $15 \times 15 \times 0.03 = 6.75$	
	2010/2011, зимски семестар Методика на наставата по географија (наставна насока, 2+3) Бањски туризам (туризам, 2+2) Просторно планирање (наставна насока, 3+2) Рурална географија (наставна насока, 3+2) Основи на демографија (демографија, 4+2) $11 \times 15 \times 0.03 = 4.95$	
	2009/2010, летен семестар Климатологија (наставна насока, 6+4; 2 групи, 8 часа) Социо-економска географија на Република Македонија (наставна насока, 3+2) Просторно планирање (наставна насока, 3+2) $12 \times 15 \times 0.03 = 5.40$	
	2009/2010, зимски семестар Клима на Земјата (наставна насока, 3+2) Просторно планирање (наставна насока, 3+2) $4 \times 15 \times 0.03 = 1.80$	
	2008/2009, летен семестар Климатологија и климатски промени (наставна насока, 3+2; 2 групи, 4 часа) Просторно планирање (наставна насока, 2+2) $6 \times 15 \times 0.03 = 2.70$	
	2008/2009, зимски семестар	

	Општа климатологија (наставна насока, 3+2; 2 групи, 4 часа) Просторно планирање (наставна насока, 2+2) $6 \times 15 \times 0.03 = 2.70$	
	2007/2008, летен семестар Климатологија и климатски промени (наставна насока, 3+2; 2 групи, 4 часа) Географија на Република Македонија II (наставна насока, 3+2) $6 \times 15 \times 0.03 = 2.70$	
	2007/2008, зимски семестар Општа климатологија (наставна насока, 3+2; 2 групи, 4 часа) Географија на Република Македонија II (наставна насока, 3+2) $6 \times 15 \times 0.03 = 2.70$	
2.	Подготовка на нов предмет - вежби	14,5
	Бањски туризам Водните ресурси во функција на туризмот Географија на Африка, Америка и Австралија Географија на енергетика Географија на населби Географија на население Географија на население и населби Демогеографија Демографско стареење Индустриска географија Историска демографија Клима на Земјата Медицинска географија Миграции на населението Население на Република Македонија Основи на демографија Природно движење на населението Присилни миграции Просторно планирање Просторното планирање и туризмот Работна сила и вработеност Рурална географија Социо-економска географија на Република Македонија Социо-економски структури на населението Стандардизација и усогласување на податоците за населението Теренски истражувања Туристичка географија на Република Македонија Урбана географија Урбани системи $29 \times 0,5 = 14,5$	
3.	Консултации со студенти	5,0
	2007/2008 = 110 2008/2009 = 150 2009/2010 = 117 2010/2011 = 260 2011/2012 = 155 2012/2013 = 265	

	2013/2014 = 300 2014/2015 = 279 2015/2016 = 296 2016/2017 = 180 2017/2018 = 201 2018/2019 = 201 2514 x 0,002=5,0	
4.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа 36 x 0,1	3,6
5.	Интерна скрипта од предавања Природно движење на населението (коавтор)	4
	Вкупно	141,4

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	10
	Apostolovska Toshevska B., Madjevikj M., Ljakoska M. , Sokoloski P. (2018): The reproductive behavior of the female population in the only Roma governed community in Europe. Human Geographies – Journal of Studies and Research in Human Geography, Vol. 12, No. 2, pp. 157-174. 3	
	Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B., Ljakoska M. (2016): Regional differences in the population natural increase in the Republic of Macedonia, Journal of the Geographical Institute "Jovan Cvijic", SASA, Vol 66, No 3 (2016), Serbia, pp. 417-431. 4	
	Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B., Gorin S., Ljakoska M. (2016): The regional differentiation of the demographic movements in the Republic of Macedonia. Environmental & Socio-economic Studies, Vol. 4, No 3/2016, Poland, pp. 10-20. 3	
2.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	21,5

	Ljakoska M. , Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B. (2018): Contemporary changes of marital behaviour – a case study of the Republic of Macedonia. Annual 2018, of the Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Vol. XLII, Special Issue, Skopje, pp. 21-37. 4	
	Ljakoska M. , Madjevikj M. (2017): The rural exodus in the municipality of Kichevo. Geographical reviews, No 50, Skopje, pp. 83-95. 4,5	
	Apostolovska Toshevska B., Madjevikj M., Ljakoska M. (2017): Skopje region in the focus of internal migration. Geographical reviews, No 50, Skopje, pp. 97-108. 4	
	Ljakoska M. (2016): The ethnic structure of the population in the municipality of Kichevo and its territorial distribution. Geographical reviews, No 49, Skopje, pp. 27-38. 5	
	Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B., Ljakoska M. (2014): The age structure of the population in the eastern region of the Republic of Macedonia in aspect of spatial planning. Demography, Vol.XI 2014, International journal for demographic and other social studies, Belgrade, Serbia, pp. 45-51. 4	
3.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	3
	Apostolovska Toshevska B., Madjevikj M., Ljakoska M. , Gorin S., Radevski I., Dimitrovska O. (2018): Republic of Macedonia – A timeless migration mosaic. Migration and ethnic themes, 34 (2018), 1, pp. 45–70. 3	
4.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	46
	Ljakoska M. (2019): Childbearing outside marriage – a case study of Macedonia. Proceedings of the 5th international scientific conference Geobalcanica 2019, 13-14.06.2019, Sofia, Republic of Bulgaria, pp. 195-206. 5	
	Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B., Ljakoska M. (2019): Functional development of settlements – theory and reality. Proceedings of the 5th international scientific conference Geobalcanica 2019, 13-14.06.2019, Sofia, Republic of Bulgaria, pp. 299-310. 4	
	Apostolovska Toshevska B., Madjevikj M., Ljakoska M. (2018): Contemporary migration movements among Macedonia and the Balkan countries. Proceedings of the International Scientific Conference "The Balkan Peninsula of Jovan Cvijić: Historical Background and Contemporary Trends in Human Geography", 29-30.10.2018, Tršić, Loznica, Serbia, pp. 137-151. 4	
	Ljakoska M. , Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B. (2018): Divorced marriages in the Republic of Macedonia – Regional analyses of the frequency. Proceedings of the 4th international scientific conference Geobalcanica 2018, 15-16.05.2018, Ohrid, Republic of Macedonia, pp. 237-249. 4	

	Apostolovska Toshevska B., Madjevikj M., Ljakoska M. (2018): Who is responsible for the positive net migration in the Republic of Macedonia? Proceedings of the 4th international scientific conference Geobalcanica 2018, 15-16.05.2018, Ohrid, Republic of Macedonia, pp. 287-300. 4	
	Ljakoska M. , Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B. (2017): Contemporary changes of marital behavior - a case study of the Republic of Macedonia. Proceedings of the international scientific conference CHALLENGES OF CONTEMPORARY SOCIETY II , Institute for sociological, political and juridical research, 17 November 2017, Skopje, Republic of Macedonia, pp. 153-170. 4	
	Ljakoska M. , Madjevikj M. (2017): Trends and leading causes of death in the Republic of Macedonia (regional review). Proceedings of the 3rd international scientific conference Geobalcanica 2017, 20-21.05.2017, Skopje, Republic of Macedonia, pp. 199-206. 4,5	
	Apostolovska Toshevska B., Ljakoska M. (2017): Structural and spatial (re) organization of the industry in the Republic of Macedonia in the 21st century. Proceedings of the 3rd international scientific conference Geobalcanica 2017, 20-21.05.2017, Skopje, Republic of Macedonia, pp. 271-278. 4,5	
	Ljakoska M. , Madjevikj M. (2016): Spatial distribution of primary schools and the number of students in the Republic of Macedonia, with a special focus on rural municipalities. Proceedings of the 2nd international scientific conference Geobalcanica 2016, 10-12.06.2016, Skopje, Republic of Macedonia, pp. 323-330. 4,5	
	Apostolovska Toshevska B., Ljakoska M. (2016): Internal migratory movements and the (no) opportunities for sustainable development in the Republic of Macedonia. Proceedings of the 2nd international scientific conference Geobalcanica 2016, 10-12.06.2016, Skopje, Republic of Macedonia, pp. 331-338. 4,5	
	Ljakoska M. , Todorova A., Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B. (2015): Opportunities for the development of wine and SPA tourism in the southeast systematic region in the Republic of Macedonia. Proceedings of the IVth International Scientific Conference, Climate Change, Economic Development, Environment and People, Regional Development of Central and East European Countries, Vol. 2, 07-09.10.2014, Plovdiv, Bulgarija, pp. 369-392. 3	
5.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	2,7
	Todorova A., Ljakoska M. (2016): The Cultural and Natural Heritage in the Western Part of the Republic of Macedonia and Their Impact on the spatial development. Journal of Innovations and Sustainability, Vol. 2, No. 2, 2016, Bulgaria, pp. 57-73. 2,7	

6.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	1,8
	Тодорова А., Љакоска М. (2010): Квалитетот на животната средина во Валандово. Зборник од IV Конгрес на Географите на Република Македонија, 07-10.10.2010, Дојран, Република Македонија, стр.147-152. 1,8	
7.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	8,1
	Madjevikj M., Ljakoska M. (2015): Dynamics in the number of students in the Republic of Macedonia. Proceedings from the Vth congress of geographers from Republic of Macedonia, 26-27.09.2015, Skopje, Republic of Macedonia, pp. 115-123. 2,7	
	Ljakoska M. , Iliev D. (2013): Depopulation of the village settlements in the former municipalities Vraneshtica and Drugovo. Proceedings of the International scientific symposium, "Hilly mountain areas-problems and perspectives", 12-15.09.2013, Ohrid, Republic of Macedonia; pp.177-184. 2,7	
	Iliev D., Ljakoska M. (2013): Tourism and its function in the development of hilly-mountainous areas in the municipality Radovich. Proceedings of the International scientific symposium, "Hilly mountain areas-problems and perspectives", 12-15.09.2013, Ohrid, Republic of Macedonia; pg.377-386. 2,7	
8.	Учество на научен/стручен собир со реферат – усна презентација	17
	Ljakoska M. , Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B. (2019): Municipalities in North Macedonia by the scope of women in childbearing age. Symposium dedicated to the 70th anniversary of the Macedonian Geographical Society – New trends in geography, 3-4.10.2019, Ohrid, Republic of North Macedonia 1	
	Ljakoska M. (2019): Childbearing outside marriage – a case study of Macedonia. Proceedings of the 5th international scientific conference Geobalcanica 2019, 13-14.06.2019, Sofia, Republic of Bulgaria, pp. 195-206. 1	
	Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B., Ljakoska M. (2019): Functional development of settlements – theory and reality. Proceedings of the 5th international scientific conference Geobalcanica 2019, 13-14.06.2019, Sofia, Republic of Bulgaria, pp. 299-310. 1	
	Apostolovska Toshevska B., Madjevikj M., Ljakoska M. (2018): Contemporary migration movements among Macedonia and the Balkan countries. Proceedings of the International Scientific Conference "The Balkan Peninsula of Jovan Cvijić: Historical Background and Contemporary Trends in Human Geography", 29-30.10.2018, Tršić, Loznica, Serbia, pp. 137-151. 1	
	Ljakoska M. , Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B. (2018): Divorced marriages in the Republic of Macedonia – Regional analyses of the frequency. Proceedings of the 4th international scientific conference Geobalcanica 2018, 15-16.05.2018, Ohrid, Republic of Macedonia, pp. 237-249. 1	

	Apostolovska Toshevska B., Madjevikj M., Ljakoska M. (2018): Who is responsible for the positive net migration in the Republic of Macedonia? Proceedings of the 4th international scientific conference Geobalcanica 2018, 15-16.05.2018, Ohrid, Republic of Macedonia, pp. 287-300. 1	
	Ljakoska M. , Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B. (2017): Contemporary changes of marital behavior - a case study of the Republic of Macedonia. Proceedings of the international scientific conference CHALLENGES OF CONTEMPORARY SOCIETY II , Institute for sociological, political and juridical research, 17 November 2017, Skopje, Republic of Macedonia, pp. 153-170. 1	
	Ljakoska M. , Madjevikj M. (2017): Trends and leading causes of death in the Republic of Macedonia (regional review). Proceedings of the 3rd international scientific conference Geobalcanica 2017, 20-21.05.2017, Skopje, Republic of Macedonia, pp. 199-206. 1	
	Apostolovska Toshevska B., Ljakoska M. (2017): Structural and spatial (re) organization of the industry in the Republic of Macedonia in the 21st century. Proceedings of the 3rd international scientific conference Geobalcanica 2017, 20-21.05.2017, Skopje, Republic of Macedonia, pp. 271-278. 1	
	Ljakoska M. , Madjevikj M. (2016): Spatial distribution of primary schools and the number of students in the Republic of Macedonia, with a special focus on rural municipalities. Proceedings of the 2nd international scientific conference Geobalcanica 2016, 10-12.06.2016, Skopje, Republic of Macedonia, pp. 323-330. 1	
	Apostolovska Toshevska B., Ljakoska M. (2016): Internal migratory movements and the (no) opportunities for sustainable development in the Republic of Macedonia. Proceedings of the 2nd international scientific conference Geobalcanica 2016, 10-12.06.2016, Skopje, Republic of Macedonia, pp. 331-338. 1	
	Маџевик М., Љакоска М. (2016): Извори на податоци за населението и нивно значење. Предавање реализирано на семинарот за наставници и професори по географија од основните и средните училишта, 19.03.2016, Скопје, Република Македонија 1	
	Madjevikj M., Ljakoska M. (2015): Dynamics in the number of pupils in the Republic of Macedonia. Proceedings from the Vth Congress of geographers from Republic of Macedonia, 26-27.09.2015, Skopje, Republic of Macedonia, pp. 115-123. 1	
	Ljakoska M. , Todorova A., Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B. (2015): Opportunities for the development of wine and SPA tourism in the southeast systematic region in the Republic of Macedonia. Proceedings of the IVth International Scientific Conference, Climate Change, Economic Development, Environment and People, Regional Development of Central and	

	European Countries, Vol. 2, 07-09.10.2014, Plovdiv, Bulgarija, pp. 369-392. 1	
	Ljakoska M. , Iliev D. (2013): Depopulation of the village settlements in the former municipalities Vraneshtica and Drugovo. Proceedings of the International scientific symposium, "Hilly mountain areas-problems and perspectives", 12-15.09.2013, Ohrid, Republic of Macedonia; pp.177-184. 1	
	Iliev D., Ljakoska M. (2013): Tourism and its function in the development of hilly-mountainous areas in the municipality Radovich. Proceedings of the International scientific symposium, "Hilly mountain areas-problems and perspectives", 12-15.09.2013, Ohrid, Republic of Macedonia; pg.377-386. 1	
	Тодорова А., Љакоска М. (2010): Квалитетот на животната средина во Валандово. Зборник од IV конгрес на географите на Република Македонија, 7-10.10.2010, Дојран, Република Македонија, стр.147-152. 1	
	Учество на научен/стручен собир со реферат – постер	2
	Ljakoska M. , Madjevikj M. (2019): Age differences of marrying couples – the case of North Macedonia. Symposium dedicated to the 70th anniversary of the Macedonian Geographical Society – New trends in geography, 3-4.10.2019, Ohrid, Republic of North Macedonia 0,5	
	Apostolovska Toshevska B., Madjevikj M., Ljakoska M. (2018): Spas as a potential for the sustainable functional development - a case study of the East region in the Republic of Macedonia. International conference, Smart geography, 02-04.11.2018, Sofia, Bulgaria 0,5	
	Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B., Ljakoska M. (2015): Some features of the population natural growth in the Republic of Macedonia. Fifth international conference of Balkans demography, "The population of the Balkans at the dawn of the 21 century", 21-24.10.2015, Ohrid, Republic of Macedonia 0,5	
	Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B., Gorin S., Ljakoska M. (2014): The regional differentiation of the demographic movements in the Republic of Macedonia. International Geographical Union, 2014 Regional Conference, 18-24.08.2014, Krakow, Poland 0,5	
9.	Апстракт објавен во зборник на конференција - меѓународна	4
	Apostolovska Toshevska B., Madjevikj M., Ljakoska M. (2018): Spas as a potential for the sustainable functional development - a case study of the East region in the Republic of Macedonia. International conference, Smart geography, 02-04.11.2018, Sofia, Bulgaria 1	
	Apostolovska Toshevska B., Madjevikj M., Ljakoska M. (2016): Demogeografski pregled migracionih kretanja u Republici Makedoniji. Naučni skup, "Demografski izazovi na prostoru bivše Jugoslavije", Beograd, Srbija, 15.04.2016 1	
	Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B., Ljakoska M. (2015): Some features of the population natural growth in the Republic of Macedonia. Fifth international conference of Balkans	

	demography, "The population of the Balkans at the dawn of the 21 century", Ohrid, Republic of Macedonia, 21-24.10.2015 1	
	Madjevikj M., Apostolovska Toshevska B., Gorin S., Ljakoska M. (2014): The regional differentiation of the demographic movements in the Republic of Macedonia. International Geographical Union, 2014 Regional Conference, Krakow, Poland, 18-24.08.2014 1	
	Вкупно	116,1

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поен
1.	Експертски активности	5
	Национален консултант за подготовка на едукативно-информативни материјали за Сегмент 2: Демографски карактеристики, ангажиран од страна на Македонска платформа за сиромаштија, 2019. 1	
	„ПОПИС, предуслов за одржлива иднина“, 14.11.2018, Скопје. Брифинг во организација на Македонска платформа против сиромаштија (МППС), Државниот завод за статистика (ДЗС) и United Nations Population Fund (UNFPA). 1	
	„Статистичка писменост за поквалитетни социо-економски политики“, 12.12.2017, Скопје. Работилница во организација на Македонска платформа за сиромаштија, Државниот завод за статистика на Република Македонија и United Nations Population Fund (UNFPA). 1	
	„Што е централен електронски регистар на население и зошто ни е потребен“, 11.12.2017, Скопје. Работилница во организација на Македонска платформа за сиромаштија, Министерство за информатичко општество и администрација и United Nations Population Fund (UNFPA). 1	
	Истражувачки семинар, работилница - Стратешки план за заштита и рехабилитација на археолошкиот локалитет и околината на Римскиот аквадукт во Скопје, во организација на Конзерваторски центар – Скопје, Град Скопје, општините Бутел и Карпош, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, MESA consult – Скопје, Католички Универзитет од Левен, Фландрија и Urbis of Terra од Левен, 15-20.3.2010 година, Скопје. 1	
2.	Учество во работата на комисији за државни натпревари по географија	9
	Скопје, 2013, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 Делчево, 2012 Валандово, 2011 Државни натпревари во организација на Народна техника, Скопје, 2014	
3.	Учество во промотивни активности на Факултетот	9.5

	Манифестација, "Ноември – месец на науката" – Скопје, ноември 2016, 2017, 2018 $3 \times 0,5 = 1,50$	
	Deutsche Welle на Македонски јазик, (http://www.dw.com/mk/) Иселувањето во странство и намалениот наталитет - закана за Македонија (9.01.2016) 0,50	
	Научно-популарни статии објавени на ИГЕО-ПОРТАЛ со содржини наменети за популаризација на ИГ (http://www.portal.igeografija.mk/)	
	Научен собир: "Демографски предизвици на просторот на поранешна Југославија", Белград, 15.4.2015 година (19.4.2016) 0,50	
	Посета на музеите во Скопје со студенти на Институтот за географија (27.12.2015) 0,50	
	Во Охрид се одржа 5. Меѓународна конференција на демографи на Балканот (1.11.2015) 0,50	
	Ден на високото образование на УКИМ, 2013, 2015, 2017, 2018 $4 \times 0,5 = 2$	
	Отворен ден на ПМФ, 2012 0,50	
	Информативен штанд на ПМФ на Саем за образование и кариера, 2008-2012 $5 \times 0,5 = 2,5$	
	Информативна програма „Свон“, МТВ1, 2010 0,50	
	Дневен весник „Нова Македонија“ Исланд и Чиле не се најава за крајот на светот (21.4.2010) 0,50	
Дејности од поширок интерес		
1.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/ стручен собир	1
	Symposium organized by the Macedonian Geographical Society, New trends in geography, October, 2019	
2.	Член на факултетска комисија	2
	Комисија за попис на основни средства и ситен и крупен инвентар на Институтот за географија, претседател, 2015-2018 $4 \times 0,5$	
3.	Член на факултетска комисија за техничка обработка на податоците за пријавените кандидати на конкурсот за упис на студенти од прв циклус	3
	Студии на Институтот за географија на ПМФ во Скопје Учебни 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020 година $6 \times 0,5$	
4.	Учество во комисии и тела на државни и други органи	1
	Заменик - претседател во комисија на Избирачки одбор Избирачко место 0737/1, Кичево (2016)	

5.	Теренско собирање податоци	1
	Спроведување на Пилот - анкета за посакуваниот број на деца и големина на семејството, 2013 година во соработка со Државниот завод за статистика на Република Македонија, 2-6.12.2013 година, Скопје	
	Вкупно	31,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	141,4
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	116,1
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	31,5
Вкупно	289

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Мирјанка Маџевиќ, редовен професор,
Институт за географија,
Природно-математички факултет – Скопје, с.р.

Д-р Билјана Апостоловска Тошевска,
редовен професор,
Институт за географија,
Природно-математички факултет – Скопје, с.р.

Д-р Ристо Мијалов, редовен професор,
Институт за географија,
Природно-математички факултет – Скопје, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ ВО НАСТАВНО – НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) МАКСИЛОФАЦИЈАЛНА ХИРУРГИЈА НА СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 173, став 8 од Законот за високото образование (Сл. весник на Р.М. бр.82/2018) и член 33 од Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 411/2018 и 426/2019), а во врска со распишаниот конкурс на 20.9.2019 година во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ за избор на едно лице во соработничко звање – асистент, Наставно-научниот совет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Стоматолошки факултет – Скопје, на 20. редовна седница одржана на 2.10.2019 година, едногласно ја донесе ОДЛУКАТА бр. 02-3581/1 за формирање рецензентска комисија за избор на 1 (едно) лице во соработничко звање – асистент, во следниов состав:

- проф. д-р Владимир Поповски – област максилофацијална хирургија – редовен професор;
- проф. д-р Александар Грчев – област максилофацијална хирургија – редовен професор;
- проф. д-р Даница Поповиќ Монева – област максилофацијална хирургија – редовен професор

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација, вреднувајќи го вкупниот научен и стручен развој на кандидатот, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на 1 (едно) лице во соработничко звање – асистент на Катедрата за максилофацијална хирургија од научната област максилофацијална хирургија, во предвидениот рок се пријави д-р Санела Идоска, вработена на ЈЗУ Универзитетска клиника за максилофацијална хирургија - Скопје.

1. Биографски податоци и образование

Кандидатката д-р Санела Идоска е родена на 01.10.1971 година, во Скопје. Средно образование завршила во Скопје во Средното медицинско училиште „Д-р Панче Караџов“ во 1990 година. Со високо образование се стекнала на Стоматолошкиот факултет при УКИМ во Скопје, а дипломирала на 24.7.1998 година и се стекнала со стручен назив доктор на стоматологија. Дипломирала со просечен успех 8,94.

На ЈЗУ УК за хирургија на лице, вилици и врат – максилофацијална хирургија во Скопје се вработила во 2005 година. Во учебната 2007 година се запишала на постдипломски студии на Стоматолошкиот факултет при УКИМ. Студиите ги завршила со просечен успех 10,00. На 20.9.2013 година година го одбрала магистерскиот труд на тема: „Дијагностички постапки во претераписки пристап на лимфогени оболувања во вратна регија“ и со тоа се стекнала со научен назив магистар на стоматолошки науки од областа максилофацијална хирургија.

Ќ била одобрена специјализација по максилофацијална хирургија во 2010 година, а полагала специјалистички испит по специјалноста максилофацијална хирургија на 16.6. 2015 година и се стекнала со звањето специјалист по максилофацијална хирургија.

Запишана е на докторски студии - трет циклус од 2018 година. Докторските студии се во тек.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик и поседува уверение за познавање на англискиот јазик кое одговара на ниво Б2 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR).

Поседува одлично познавање од компјутерската и информатичка технологија.

Учествувала на повеќе конгреси, симпозиуми, стручни состаноци, курсеви и семинари на домашно и интернационално ниво. Автор и коавтор е на научни трудови објавени во домашни и странски публикации од областа на максилофацијалната хирургија. Член е на Стоматолошката комора на Македонија, Лекарската комора на Македонија и на Здружението на максилофацијални хирурзи на Македонија.

3. **Исполнетост на општи услови согласно со член 170 од Законот за високото образование, (Службен весник бр. 82/2018) е прикажан во ОБРАЗЕЦ 1 на овој реферат.**
4. **Исполнетост на Посебните услови за избор во соработничко звање – асистент согласно со член 12 од Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во Универзитетски гласник бр. 411/2018 и 426/2019.**
Називите на трудовите и сл. се наведуваат со релевантни податоци.

Резултати од научноистражувачка дејност (работа)

Д-р Санела Идоска има објавено вкупно 25 (дваесет и пет) научни трудови од областа на максилофацијалната хирургија, од кои 1 (еден) научен труд во меѓународно научно списание со импакт - фактор (фактор на влијание), 6 (шест) во национални научни списанија и списанија со меѓународен уредувачки одбор, 5 (пет) апстракти во зборник на меѓународни конгреси и 13 (тринаесет) апстракти во зборник на национални конгреси во Македонија /со меѓународно учество.

За актуелниот избор ги приложи следниве трудови:

1. Tasevski Lj., Pepic S. Methods of induction in anaesthesia in expected heavy intubations in the maxillofacial surgery. Abstracts. Second Congress of Plastic, Reconstructive and Maxillofacial Surgery in Bosnia and Herzegovina with International Participation. Tuzla, B&H, 23rd-26th April 2007.p:45.

Целта на овој труд е да се прикажат најбезбедните начини за воспоставување и одржување ервеј и да се прикажат ситуациите во кои во процесот на вовед во анестезија можат да се користат стандардни процедури, кои анестетици треба да се избегнат и во кои случаи е индицирана употреба на директоскоп или фиброоптички бронхоскоп за апликација на ендотрахеален тубус при изведување на операции во максилофацијалната регија. Фактори кои се клучни во селекција на метода на индукција се локализација и големина на патолошкиот супстрат, локализација во усната празнина и вратот, можност за широко отворање уста и статус на темпоромандибуларниот зглоб, мобилност на вратен дел од 'рбетен столб, растојание меѓу крикоидна рскавица и брада, состојба на свест, респираторна инсуфициенција, кардиоваскуларниот статус, хеморагичен синдром итн. Заклучоците од овој труд укажуваат дека ризик - факторите се одлучувачки фактор за начинот на пласман на ендотрахеалниот тубус во максилофацијалната хирургија. Трудот има апликативна вредност.

2. Benedeti A., Kirkov A., Pancevski G., Serafimovski P., Bozovic S., Pepic S. Ulogata na maksilofacijalnata hirurgija vo dijagnostika na Sjogrenovata bolest. Book of Abstract. Page 191. 17th Congress of the doctors of R. Macedonia with international participation. Ohrid, Republic of Macedonia, October 10th-13th, 2007.

Целта на оваа ретроспективна студија е да ја прикаже улогата на хируршката биопсија на плунковите жлезди во дијагностичкиот протокол на Sjogren-овиот синдром. За таа цел се користени истории на веќе оперирани пациенти на ЈЗУ УК за максилофацијална хирургија – Скопје, во периодот од 2001 до 2006 година

со предоперативна дијагностика и хистопатолошки наоди кои ја потврдуваат Sjogren-овата болест. Точната дијагноза на оваа болест е поставена со хистопатолошка евалуација и оди во прилог на заклучокот дека екстирпација на плунковите жлезди е корисен и едноставен метод во дијагностицирање на Sjogren-овиот синдром.

Трудот има апликативна вредност.

3. Benedeti A., Kirkov A., Pancevski G., Serafimovski P., Bozovic S., Pepic S. Ulogata na maksilofacijalnata hirurgija vo dijagnostika na Sjogrenovata bolest. Makedonski Medicinski Pregled – Journal of Macedonian Medical Association. Year 61:(Suppl.68) Page.1-200, 2007. ISSN 0025-1097.

Целта на оваа ретроспективна студија е да ја прикаже улогата на хируршката биопсија на плунковните жлезди во дијагностичкиот протокол на Sjogren-овиот синдром. Точната дијагноза на оваа болест е поставена со хистопатолошка евалуација по реализирани оперативни интервенции и оди во прилог на заклучокот дека екстирпација на плунковите жлезди е корисен метод во дијагностицирање на Sjogren-овиот синдром.

Трудот има применувачка вредност.

4. Benedeti A., Ismani A., Serafimovski P., Pecanoski R., Pepic S., Kasami N. Retrospektivna 10-godisna studija vo hirurgija na parotidnata zlezda. Abstract Book Pst-31. 2nd Macedonian Congress of Oto-Rhino-Laryngology. October 01-03, 2008, Ohrid, Macedonia. Page 82.

Авторите на оваа 10-годишна ретроспективна студија на неоплазми на плунковни жлезди кај пациенти оперирани на УК за максилофацијална хирургија во Скопје, даваат статистички податоци за застапеноста на туморите на плунковните жлезди кај мажи и жени, разлики во застапеноста кај големи плунковни жлезди поединечно и кај мали плунковни жлезди, застапеност на бенигни и малигни тумори, и преминација на бенигни тумори од околу 90% од вкупниот број пациенти. Резултатите се компарирани со податоци од серии пациенти објавени во литературата.

Трудот има стручна вредност.

5. Serafimovski P., Pecanoski R., Idoska S. Odontogenic Myxofibroma of the Lower Jaw – Case report. Book of Abstracts P 45. Page 149. 25th Congress of the International College for Maxillo-Facial-Surgery joint with 13th Congress of Serbian Association of Maxillofacial Surgeons & 2nd Meeting of Maxillofacial Surgeons of Balkan. October 27-30th, 2010, Belgrade, Serbia.

Овој труд е приказ на случај на одонтоген миксофибром (OMF) кај 11 – годишно дете како ретка бенигна неоплазма од дентогено потекло со ексклузивна појава во вилиците во втората и третата декада од животот. Заради недостаток на капсула и инфилтративен модел на раст, тој е со висок степен на рецидив постоперативно доколку не се примени процедура на коскена ресекција и негативни коскени маргини хистопатолошки верифицирани. Заради добриот постоперативен резултат и отсуство на рецидив во периодот на постоперативното следење, се наметнува заклучокот дека имајќи ја предвид возраста на пациентот, подобрување на квалитетот на живот, презервирање на естетика и функција, а со тоа и минимизирање на психолошкиот импакт кај пациентот, туморот се отстранува со помалку инвазивна процедура на енуклеација и киретажа со задолжително следење на пациентот. Трудот има стручна вредност.

6. Popovski V., Popovich-Monevska D., Idoska S. Significance of Spinal Accessory Nerv preservation in Modified Neck Dissections. *Acta morphol* 2012;Vol.9(2):5-10.

Целта на овој труд е да се укаже на диверзитетот на курсот на 11. кранијален нерв и отсуство на сигурни хируршки обележја за негова идентификација во тек на хируршки интервенции на вратот, а посебно во текот на вратните дисекции, при кои се јавува ризик за јатрогена повреда која резултира со "shoulder syndrome". Во оваа ретроспективна студија авторите користеа податоци од болничките истории на 165 пациенти со вратни дисекции реализирани на УК за максиларна хирургија. Заклучоците базирани на добиените резултати укажуваат дека повредите на 11-от кранијален нерв можат да се превенираат кај најголемиот број случаи на вратна дисекција, со идентификација на нервот преку користење на веќе познатите хируршки обележја и прецизно преоперативно мапирање на нервот во имиџинг дијагностиката, а модифицираната вратна хируршка дисекција како тип на вратна дисекција, сигнификантно го редуцира ризикот од инвалидитет.

Трудот има применувачка вредност.

7. Serafimovski P, Idoska S, Pecanoski R, Sijanovska Lj. Intraosseous Neurilemoma (Schwannoma) of the Mandible – A Case report. Abstract book. VI Macedonian Dental Congress with International Participation. Ohrid, 24-27 May 2012.

Авторите прикажуваат случај на бениген тумор со потекло од Шванови клетки како редок ентитет во долната вилица. Опишаниот случај е сам по себе необичен заради исклучително ретката интраосеална локализација и треба да се земе предвид во диференцијалната дијагноза со останатите коскени патолошки лезии со слични клинички и радиографски карактеристики. Трудот има применувачка вредност.

8. Popovic-Monevska D., Bozovic S., Popovski V., Grcev A., Idoska S. Lip cancer – operative treatment and reconstruction. Book of abstracts. 18th Congress of Balcan Stomatological Society (BASS). Skopje, 25-28 April 2013:298.

Авторите дават осврт на хируршкиот третман на карциномите на усна, правилен избор на тип и техника на операција и реконструкција на настанатиот постоперативен дефект. Правилниот избор на тип на операција ги намалива супсеквентните постоперативни компликации. Трудот има применувачка вредност.

9. Dvojakovska – Bozovic S., Popovic-Monevska D., Popovski V., Grcev A., Idoska S. Surgical pathology of submandibular gland diseases: Evaluation of diagnosis and therapy. Book of Abstracts. 18th Congress of Balcan Stomatological Society (BASS). Skopje, 25-28 April 2013:289.

Целта на оваа ретроспективна студија е преглед на болестите на субмандибуларната жлезда и потенцирање на преваленцијата на инфламаторните процеси на субмандибуларната жлезда, со утврдување на алгоритам за дијагностика, вредноста и лимитацијата на дијагностичките модалитети за секоја болест на субмандибуларната жлезда поодделно, како и утврдување на терапевтските модалитети. Кај сите 365 пациенти во оваа студија беше применет дијагностичкиот алгоритам. Резултатите покажаа дека секоја болест на субмандибуларната жлезда има специфичен дијагностички модалитет кој е со висока прецизност при потврдување на дијагнозата хистопатолошки по хируршка екстирпација на жлездата. Заклучокот укажува дека само адекватна

дијагноза и евалуација на сијаломегалија води до точно дијагностицирање и адекватна одлука во терапевтскиот пристап. Трудот има применувачка вредност.

10. Dvojakovska – Bozovic S., Popovic-Monevska D., Popovski V., Grcev A., Idoska S. Surgical pathology of submandibular gland diseases: Evaluation of diagnosis and therapy. Македонски Стоматолошки Преглед Година XXXVI Број 1-2 2013. ISSN1857-9159 UDK 616-31 (p.26-43).

Заради разноликоста на болестите на субмандибуларната жлезда, од инфламаторни, грануломатозни, туморски, автоимунни, опструктивни, идиопатски и во склоп на системски болести, авторите на оваа студија ги поставиле како цели воспоставување на дијагностичкиот алгоритам во дијагностицирање на заболувањата на субмандибуларната жлезда. Главната цел е потврдување на вредностите и ограничувањата на дијагностичките модалитети за секоја патологија посебно. Од добиените резултати се наметнува заклучокот дека прецизна дијагноза и соодветна терапија се темели на адекватна дијагноза и евалуација на сијаломегалијата. Трудот има применувачка вредност.

11. Popovski V., Idoska S. Flap reconstruction of lower lip defects following excision of squamous cell carcinoma: author's experience with various methods. Physioacta 2013. Vol.7 – No.3: 9-18.

Целта на оваа студија е евалуација на најчесто применуваните реконструктивни техники на дефектите на долна усна по хируршка ресекција на планоцелуларен карцином. Анализирани беа 117 пациенти со планоцелуларен карцином на долна усна во периодот од 2009 до 2013 година, оперативно третирани на УК за максилофацијална хирургија, кај кои по туморска ресекција, дефектите се реконструирани со различни реконструктивни методи. Од добиените резултати, авторите заклучуваат дека не се постигнуваат оптимални резултати по реконструкција со локални флапови на големи дефекти на долната усна по туморска ресекција и се наметнува потреба од регионални и далечни реконструктивни флапови.

12. Popovski V., Dvojakovska S., Kondov G., Idoska S. Biphasic synovial sarcoma of the neck: A case report and review of literature. Acta morphol 2013; Vol.10(2); 24-30.

Во овој труд авторите прикажуваат редок случај на синовијален сарком (малиген синовиом) на вратот со преглед на литературните податоци за овој редок патолошки ентитет кој спореден со локализацијата на екстремитетите е помалку агресивен, со повисока стапка на преживување, и со помала стапка на рецидиви. Заради реткоста во регијата на главата и вратот и различност на хистопатолошките карактеристики најчесто се поставува погрешна дијагноза. Трудот ги нагласува и контроверзите на онколошкиот третман на овој малиген тумор. Трудот има стручна вредност.

13. Idoska S., Pecanoski R., Popovich-Monevska D., Bozovic S., Pepik S. Primary carcinosarcoma of the skin: a case of adnexal type. Book of abstracts. Third Balkan congress for maxillofacial surgery. International congress for oral and maxillofacial surgery. Second national congress of MAMFS, Ohrid, Macedonia, 24-27 April 2014. p:31.

Раритетот на примарниот карциносарком како бифазен кожен тумор ја отежнува неговата дијагноза. Заради агресивноста и сигнификантниот потенцијал за локален рецидив и метастазирање, поставување прецизна хистопатолошка

дијагноза со имунохистохемиски анализи се неопходни за диференцијална дијагноза од останатите често застапени кожни неоплазми и планирање на адекватна хируршка интервенција. Трудот има применувачка вредност.

14. Dvojakovska – Bozovic S., Popovic-Monevska D., Popovski V., Benedeti A., Grcев A., Idoska S. Postradiationa and bisphosphonate therapy – related osteonecrosis of the jaw. Book of abstracts. Third Balkan congress for maxillofacial surgery. International congress for oral and maxillofacial surgery. Second national congress of MAMFS, Ohrid, Macedonia, 24-27 April 2014.p:31.

Целите на овој труд се фокусирани на ризик-факторите за појава на BRONJ и остеорадионекроза. Од спроведеното испитување на пациентите со претходна историја за коскени метастази и третман со бисфосфонати, или постирадијационен третман на орален карцином, се наметнува заклучокот дека екстракциите на забите придонесуваат за развој на остеонекроза на вилиците. Резултатите покажале дека остеонекроза на вилиците може да се јави и кај пациенти без познати ризик-фактори.

15. Popovic-Monevska D., Benedeti A., Bozovich S., Pepich S.. Familial cherubism. Book of Abstracts. Third Balkan congress for maxillofacial surgery. International Congress for Oral and Maxillofacial Surgery. Second National Congress of MAMFS, Ohrid, Macedonia, 24-27 April 2014. p:10.

Авторите прикажуваат редок случај на фамилијарен Cherubism кај две деца со различна клиничка експресија. Дијагностицирањето на ова ретко генетско заболување се базира на клинички, радиографски, хистолошки и генетски анализи. Заради варијабилните клинички манифестации, од непроценливо значење е добра информираност на родителите и носителите на ова автосомно доминантно заболување за појава на Cherubism – от и за модалитетите на третман. Трудот има стручна вредност.

16. Pecanoski R., Idoska S, Pepik S., Trajkovski A. A Rare Case of Ameloblastoma into the Maxillary Sinus. Book of Abstracts. Third Balkan congress for maxillofacial surgery. International Congress for Oral and Maxillofacial Surgery. Second National Congress of MAMFS, Ohrid, Macedonia, 24-27 April 2014. p:20.

Авторите прикажаа редок случај на примарен мултицистичен амелобластом во горновиличен синус кај 60-годишна пациентка со симптоматологија и радиографски карактеристики на хроничен максиларен синусит. Заради хистопатолошка конфирмација на мешан фоликуларен и плексиформен суптип на амелобластом со локална агресивност и коскена деструкција реализирана е парцијална максилектомија, со постоперативен тек без рецидив. Заклучокот на авторите е дека агресивен хируршки пристап со широка ресекција во третман на амелобластомите е неетички и тој е резервиран и препорачан само кај случаи со мултипли рецидиви и/или експанзивни или деструктивни лезии. Трудот има применувачка вредност.

17. Simjanovska Lj., Pecanoski R., Simjanosvski S., Serafimovski P., Idoska S. Grafting Bone Deffects – As a Result of Follicular Cysts. Book of Abstracts. Third Balkan congress for maxillofacial surgery. International Congress for Oral and Maxillofacial Surgery. Second National Congress of MAMFS, Ohrid, Macedonia, 24-27 April 2014. p:11.

Целта на овој приказ на случај е да се прикажат можните графтинг процедури на субсеквентниот дефект на долната вилица по операција на екстремно голема

фоликуларна циста во регија на импактиран трет молар. Во конкретниот случај користен е Novosor Plus, алопластичен и кондуктивен материјал, со постоперативен ефект кој ги надмина очекувањата. Резултатот од процедурата авторите го преточија во препорака за графтување на голем коскен постоперативен дефект. Трудот има применувачка вредност.

18. Tasevski Lj., Idoska S., Pecanoski R. Cardiovascular System in Operational Procedures in Oral and Maxillofacial Surgery. Book of Abstracts. Third Balkan congress for maxillofacial surgery. International Congress for Oral and Maxillofacial Surgery. Second National Congress of MAMFS, Ohrid, Macedonia, 24-27 April 2014. p:21.

Целта на оваа студија е дефинирање на анестезиолошкиот пристап со контролирана хипотензија кај пациенти со кардиоваскуларен ризик. Иако користење на техниката на контролирана хипотензија кај одредени хируршки процедури во максиларнофацијалната регија има свои придобивки, сепак оваа техника е високоризична кај пациенти со кардиоваскуларни заболувања. Трудот има применувачка вредност.

19. Pecanoski R., Idoska S., Tasevski Lj., Serafimovski P. Pathological Fracture of the Lower Jaw from Metastatic Adenocarcinoma. Book of Abstracts. Third Balkan congress for maxillofacial surgery. International Congress for Oral and Maxillofacial Surgery. Second National Congress of MAMFS, Ohrid, Macedonia, 24-27 April 2014. p:30.

Авторите прикажуваат редок случај на метастатски аденокарцином од непознато примарно потекло во долната вилица, со последователен постоперативен рецидив и патолошка фрактура. Иако редок патолошки ентитет, сепак метастатските тумори во оралната празнина треба да се земат во предвид во диференцијална дијагноза со другите патолошки лезии. Трудот има применувачка вредност.

20. Ismani A., Idoska S., Popovich-Monevska D. Ganglioneuroma of the Neck: Report of a Case. Book of Abstracts. Third Balkan congress for maxillofacial surgery. International Congress for Oral and Maxillofacial Surgery. Second National Congress of MAMFS, Ohrid, Macedonia, 24-27 April 2014. p:26.

Авторите прикажуваат случај на ганглионеуром на вратот како ретка локализација, иако тие можат да се јават во кое било место каде што постои симпатичко ткиво. Потребно е долго следење на пациентите постоперативно, заради нивна евентуална малигнизација и метастазирање, иако овие карактеристики се исклучително ретки. Трудот има применувачка вредност.

21. D. Popovich-Monevska, S.Naumovski, A.Benedeti, S.Bozovich, S.Pepich. Familial Cherubism: Report of a Case. Book of Abstracts. P-87. XXII Congress of the European Association for Cranio-Maxillo-Facial Surgery.. 23-26 September 2014. Prague, Czech Republic. ISBN 978-80-260-6781-8.p:1113.

Авторите прикажуваат редок случај на фамилијарен Cherubism кај две деца со различна клиничка експресија. Дијагностицирањето на ова ретко генетско заболување се базира на клинички, радиографски, хистолошки и генетски анализи. Заради варијабилните клинички манифестации, од непроценливо значење е добра информираност на родителите и носителите на ова автосомно доминантно заболување за појава на Cherubism – от и за модалитетите на третман. Трудот има стручна вредност.

22. P.Serafimovski, V.Popovski, S.Idoska, R.Pecanoski. Multifocal Synchronous Bilateral Tumours of the Parotid Glands: A Report of an Unusual Case. Book of Abstracts. P-1152. XXII Congress of the European Association for Cranio-Maxillo-Facial Surgery.. 23-26 September 2014. Prague, Czech Republic. ISBN 978-80-260-6781-8.p:905.

Авторите презентираат необичен и редок случај на мултифокални синхрони билатерални Warthins - ови тумори во паротидните жлезди кај 69 – годишен пациент со препорака за метод за оперативна интервенција за да се елиминира можноста од рецидиви. Трудот има применувачка вредност.

23. S.Dvojakovska-Bozovic, D.Popovic-Monevska, V.Popovski, A.Benedeti, S.Idoska. Osteonecrosis of the Jaw-Four Years Experience in Treatment. Book of Abstracts. P-1366. XXII Congress of the European Association for Cranio-Maxillo-Facial Surgery.. 23-26 September 2014. Prague, Czech Republic. ISBN 978-80-260-6781-8.p:1366.

Целите на овој труд се фокусирани на ризик-факторите за појава на BRONJ и остеорадионекрозата. Од спроведеното испитување на 19 пациенти со претходна историја за коскени метастази и третман со бисфосфонати, или постирадијационен третман на орален карцином, а кои презентираат со постекстракциони рани кои не зараснуваат или гингивални џепови, интраорално експонирана коска или болно отекување на вилиците кое перзистира 8 недели, се наметнува заклучокот дека екстракциите на забите придонесуваат за развој на остеонекроза на вилиците. Резултатите покажале дека остеонекроза на вилиците може да се јави и кај пациенти без познати ризик-фактори.

24. Danica Popovich-Monevska, Suzana Bozovich, Alberto Benedetti, Slave Naumovski, Vladimir Popovski, Aleksandar Grcev, Antonio Kirkov, Aleksandar Iliev, Sanela Pepich, Azem Ismani. Cherubism: runs in a family? A report of two affected children in one family. Jökull Journal Vol 64, No. 12; Dec 2014. (p 248-254). **Impact Factor 1.604.**

Авторите на овој труд прикажуваат појава на Cherubism како ретко генетско заболување, кај два члена од исто семејство со различна клиничка манифестација. Бидејќи хистопатолошкиот наод не е конклузивен заради сличноста со други giant cell лезии, дијагнозата се поставува на основа на возраста на пациентот, фамилијарната анамнеза, клиничката презентација, радиографскиот наод, биохемиските и молекуларните анализи. Трудот има применувачка вредност.

25. Popovski V., Idoska S., Pecanoski R. Clinicopathological findings, operative technique and postoperative morbidity in submandibular gland excision: five – year experience. Physioacta 2015. Vol.9 – No3: 77-86.

Целта на ретроспективната анализа на 129 пациенти во тек на петгодишен период, кај кои била реализирана сиаладенектомија како релативно едноставен тип на операција, е да се потенцира ризикот од повреда на трите нерва во субмандибуларниот триаголник. Оваа студија ги евалуира клиничко-патолошките наоди, оперативната техника и постоперативниот морбидитет кај сиаладенектомијата. Резултатите покажаа дека морбидитетот кај овој тип операција може да се намали само со темелно познавање на топографската и хируршката анатомија на субмандибуларната вратна регија. Овој труд има применувачка вредност.

Стручно – применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Санела Идоска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на ЈЗУ УК за максилофацијална хирургија - Скопје. Посетувала стручни, стручно-едукативни и секциски состаноци, работилници, симпозиуми, тренинг-курсеви, годишни собранија и конгреси, и тоа:

- Стручен состанок на Македонската ревматолошка асоцијација на тема: Новини во тераписки пристап на ревматските заболувања во Македонија, Скопје, 2019;
- Меѓународен симпозиум по имплантологија, International symposium of implantology, Tetovo, 2018;
- Стручен состанок на Здружението за кардиоваскуларна хирургија на Р Македонија на тема: Фармакогенетиката во секојдневната клиничка пракса, Скопје, 2018;
- Стручен состанок на Здружението на педијатрите на Македонија на тема: Актуелни новини во кардиореспираторната педијатриска нега и третман, Скопје, 2018;
- Стручен состанок на МЛД на тема: Магнетна резонанца на срце; Современ тренд во дијагностиката и прогнозата на срцевите болести, Скопје, 2019;
- Работилница на Европската комисија и Агенцијата за лекови и медицински средства на Република Македонија со наслов "TAIEX Workshop on Transporting EU Pharmacovigilance Legislation", Скопје, 2018;
- Стручен состанок на Здружението за урогинекологија и реконструктивна пелвична хирургија на тема: Современ фармаколошки третман на прекумерно активен мочен меур (СПАМ) и уринарна инконтиненција, Скопје, 2018;
- Сертификат за присуство на тема: Targeted Cancer Therapy, Скопје, 2017;
- Стручен состанок на тема: "НОАК...нова ера во менаџментот на ВТЕ", Скопје, 2017;
- Стручен состанок на тема: Добра клиничка пракса. Примена на НОАК, Скопје, 2017;
- Стручен состанок на здружение MAPRAS, со меѓународно учество, „ Plastic Surgery in Macedonia, Europe and Middle East“, Скопје, 2017;
- Работилница на Македонското респираторно здружение на тема: Едукација на македонските доктори за третман на зависност од тутун, Скопје, 2017;
- Стручно-едукативен состанок на Здружението на дерматовенеролозите на Македонија на тема: Таргетирани тераписки третмани за atopски дерматитис и неврокозметици иновативни супстанции во современи козметички производи, Скопје, 2017;
- Тренинг-курс на здружението MAPRAS со меѓународно учество, “ Workshop for body sculpturing and contouring, patient safety“, Скопје, 2016;
- Присуство на Четвртото годишно собрание на Здружението за кардиоваскуларна хирургија на Р Македонија на тема: Генетските испитувања во третман на кардиоваскуларните заболувања, Скопје, 2016;
- Годишен стручен состанок на Здружението на максилофацијални хирурзи на Република Македонија на тема: Дијагностички актуелности во максилофацијалната регија, Штип, 2015;
- активно учество на Third Balkan Congress for Maxillofacial Surgery. International Congress for Oral and Maxillofacial Surgery. Second National Congress of MAMFS, Ohrid, 2014;
- Симпозиум на Здружението на специјалисти по орална хирургија на Македонија на тема: Предности на минимално инвазивни тераписки методи како императив во лицево-виличната хирургија, Стар Дојран, 2013;
- Едукативен курс на Здружението на максилофацијални хирурзи на Македонија на тема: Facial Aesthetic Implant and Preimplant Surgery, организиран од EACMFS Educational Center, Скопје, 2013;
- Едукативен курс на тема: Dentofacial Deformities, Distraction Osteogenesis, Cleft Lip and Palate, организиран од EACMFS Educational Center, Скопје, 2013;

- Симпозиум со меѓународно учество на З.Г. Стоматолошко здружение на Македонија, Комисија за стручни стоматолошки прашања, на тема: Примена на ласери во дентална медицина, Куманово, 2011;
- Едукативен курс на тема: Surgery of the Midface, организиран од EACMFS Educational Center, Скопје, 2011;
- учество на секциски состанок на Здружението на максилофацијални хирурзи на Република Македонија, Скопје, 2010;
- Симпозиум на Стоматолошкото здружение на Македонија на тема: Темпоромандибуларни нарушувања, дилеми и решенија. Куманово, 2010;
- Трет меѓународен стоматолошки симпозиум, Стоматолошка комора на Македонија, Кавадарци, 2010;
- Постедукативен семинар за стоматологија, организиран од Стоматолошката комора на Македонија и Стоматолошкото друштво на Албанците, Тетово, 2010;
- Едукативен курс на тема: Facial Aesthetic Surgery, организиран од EACMFS Educational Center, Скопје, 2009;
- Едукативен курс на тема: Salivary Gland Diseases, организиран од European Association for Cranio-Maxillofacial Surgery и Macedonian Association for Maxillofacial Surgery, 2008;
- Едукативен курс на тема: Tumours of the Oral and Maxillofacial Region – Head and Neck Oncology, организиран од Macedonian Association for Maxillofacial Surgery, European Association for Cranio-Maxillofacial Surgery, Скопје, 2008;
- Едукативен курс на тема: Facial Trauma, организиран од Macedonian Association for Maxillofacial Surgery, European Association for Cranio-Maxillofacial Surgery, Скопје, 2007;
- Секциски состанок на Здружението на максилофацијални хирурзи на Република Македонија, Скопје, 2007;
- Second DAAD Symposium on Dental Implantology, Скопје, 2006;
- First Macedonian Congress on Maxillofacial and Neck Surgery with International participation, Macedonian Association for Maxillofacial Surgery, Macedonian Medical Association, Ohrid, 2006;
- 4th Congress of the Dentists of Macedonia with International participation, Ohrid 2006.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ - АСИСТЕНТ

Кандидат:

Санела Селим Идоска

Институција:

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Стоматолошки факултет, Скопје

Научна област:

МАКСИЛОФАЦИЈАЛНА ХИРУРГИЈА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено додипломски академски студии, со остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) и стекнат назив доктор на стоматологија Просечниот успех изнесува: 8,94	Да
2	Има завршено постдипломски студии по студиските програми пред воведувањето на европскиот кредит-трансфер систем и има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на постдипломските академски студии и стекнат научен назив - магистер на стоматолошки науки од областа максилофацијална хирургија. Просечниот успех на постдипломски студии изнесува: 10,00	Да
3	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски јазик 2. Назив на документот: Уверение за познавање на англиски јазик одговара на ниво Б2 според Европска јазична рамка на Советот на Европа (CEFR). 3. Издавач на документот: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Филолошки факултет „Блаже Конески“ Скопје. 4. Датум на издавање на документот: 26.6.2019 година.	Да

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Владимир Поповски с.р.

Проф. д-р Александар Грчев с.р.

Проф. д-р Даница Поповиќ-Моневска с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Санела Идоска. Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката, Комисијата заклучи дека д-р Санела Идоска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во соработничко звање – асистент во научната област максилофацијална хирургија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје, д-р Санела Идоска да биде избрана во соработничко звање – асистент во научната област Максилофацијална хирургија на Катедрата за максилофацијална хирургија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Владимир Поповски с.р.

Проф. д-р Александар Грчев с.р.

Проф. д-р Даница Поповиќ-Моневска с.р.

Прилог бр. 5

ПРЕГЛЕД

**НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАКУЛТЕТ ЗА ДИЗАЈН И ТЕХНОЛОГИИ НА
МЕБЕЛ И ЕНТЕРИЕР ВО СКОПЈЕ**

2. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Дипл. инж. Петар Буневски	Одредување на некои јакости за состави во конструкцијата кај кревети изработени од различни дрвни материјали	Determining certain strengths of the joint angle connections in the bed constructions made of different wooden materials	д-р Нацко Симакоски, редовен професор	0202-311/2- VIII-3 од 18.10.2019 год.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ЕЛЕКТРОНИКА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (ФЕИТ) при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 14.IX 2019 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област електроника, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-1618/5, донесена на 25.IX 2019, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Димитар Ташковски, редовен професор на ФЕИТ, претседател на Комисијата, д-р Јосиф Ќосев, редовен професор на ФЕИТ, член, и д-р Зоран Ивановски, редовен професор на ФЕИТ, член.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област електроника, во предвидениот рок се пријави кандидатот д-р Томислав Карталов.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Д-р Томислав Карталов е роден на 5.10.1978 година во Скопје, Р Македонија. Средното образование го завршил во 1997 година во Скопје со континуиран одличен успех, во УСО „Орце Николов“, насока електротехничар-електроничар. Во периодот од 1995 до 1998 се пласирал во репрезентацијата на Република Македонија во радиотехника, со која учествувал на повеќе меѓународни натпревари, меѓу кои европските првенства во Словачка 1995 и Бугарија 1996 и светското првенство во Унгарија 1998.

На Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје се запишал во 1997 година, на насоката електроника и телекомуникации, каде што и дипломирал на 30.5.2002 година, со просечен успех 9,02. Магистерските студии на Факултетот за електротехника и информациски технологии ги започнал на насоката телекомуникации во 2002 година, а во 2003 година се префрлил на насоката електроника. Предвидените испити ги положил со просечна оценка 10,00 и магистрирал на 5.9.2008 година со темата „Подобрување на перцептуалниот квалитет на дигитална телевизиска слика преку постпроцесирање“.

Д-р Томислав Карталов пријавил тема за изработка на докторска дисертација на Факултетот за електротехника и информациски технологии на 21.5.2009 година, а подобноста на темата била прифатена од ННС на 1.7.2009 година. Со звањето доктор на технички науки на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ се здобил на 14.11.2014 година во Скопје со докторската теза со наслов „Фузија на дигитални слики и видеоснимки заради подобрување на визуелниот квалитет и можности за примена на мобилна платформа“, која ја одбрал на Факултетот за електротехника и информациски технологии, пред Комисијата во состав: проф. д-р Јосиф Ќосев, претседател, проф. д-р Љупчо Пановски, ментор, вонр. проф. д-р Зоран Ивановски, член, проф. д-р Димитар Ташковски, член, и доц. д-р Миле Петковски, член.

Неговото прво вработување е во службата за одржување на техничката опрема при Македонската радио-телевизија – Македонско радио, во периодот од јули до ноември 2002 година. На Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје бил ангажиран како демонстратор во декември 2002 година, во звањето помлад асистент за предметите од областа електроника бил избран во 2005 година, а во звањето асистент за предметите од областа електроника бил избран во 2008 година. Во сегашното звање доцент за предметите од областа електроника е избран во 2015 година, Билтен број 1094 на УКИМ, од 16.2.2015. Како наставник и како соработник бил вклучен во одржувањето на наставата за 18 различни предмети на

Институтот за електроника.

Во моментот, Томислав Карталов го извршува својот трет четиригодишен мандат на функцијата раководител на Лабораторијата за електроника. Тој ја извршува и функцијата координатор за студентски практики за насоката компјутерско хардверско инженерство и електроника. Кандидатот е активен член на здружениот оддел за процесирање сигнали и инженерство во медицината и биологијата при Македонската секција на IEEE, каде што во моментот ја извршува и функцијата претседател на одделот, во мандатот 2017 - 2019 г. Покрај ова, кандидатот многу пати има земено активно учество во организацијата на повеќе регионални и меѓународни академски настани, меѓу кои учество во организацискиот одбор на меѓународната конференција EUROCON 2017, и во организацискиот одбор на меѓународната конференција ЕТАИ, во периодот од 2003 до 2016 г.

Надвор од академската дејност, кандидатот активно придонесува и кон тим-билдинг, збогатување на спортскиот дух и здравото живеење помеѓу вработените на Факултетот. Има организирано низа планинарски тури во кои заедно со други членови на колективот се освоени повеќе од 30 планински врвови повисоки од 2000 метри. Воедно, го има претставувано Факултетот на повеќе домашни и меѓународни трки, во екипна и во индивидуална конкуренција. Д-р Томислав Карталов е првиот вработен на Факултетот кој истрчал маратон на официјално натпреварување (Скопски маратон 2018 и 2019 г.), обата пати пласирајќи се релативно високо во првите 25%, во конкуренција во која е дозволено и учество на професионални и кариерни спортисти и атлетичари.

Како соработник при Факултетот за електротехника и информациски технологии кандидатот има остварено три работни престои во странство. Во март и јуни 2003 престојувал на курсеви за алтернативни извори на енергија, односно нанотехнологија во Technische Fachhochschule Wildau – Берлин – Германија. Во декември 2004, како дел од тимот за дигитална телеметрија и телеконтрола на МРД – Скопје, престојувал во Горна Радгона, Словенија, во фирмата „Елти“.

Неговото поле на научен интерес е во областа на дигиталното процесирање на сигнали, посебно во областите: дигитална обработка на слика и видео, оценка на перцептуален квалитет на слика и видео и анализа на слика и видео.

Кандидатот активно го владее англискиот јазик како и повеќе балкански јазици.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ

При разгледувањето на пријавата, Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот во текот на неговата претходна кариера до изборот во звањето доцент. Во Анексот 2 приложен кон овој Извештај е прикажано бодувањето на соодветните активности од наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност на кандидатот од изборот во звањето доцент, до сега, а подолу овие активности се подетално опишани.

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, ФЕИТ, кандидатот д-р Томислав Карталов изведува предавања, аудиториски и лабораториски вежби на прв и втор циклус студии на предмети сервисирани од Институтот за електроника, на различни факултети и студиски програми. Предметите на кои д-р Томислав Карталов бил наставно ангажиран се: Електроника (на модулите ЕАОИЕ, ЕЕУМ, ЕЕС, КСИАР, ТКИИ и КТИ, летен семестар, наставни програми од прв циклус студии 2012-2016 година), Електроника (на модулите ЕАОИЕ, ЕЕУМ, ЕЕС, КСИАР, ТКИИ и КТИ, зимски семестар, наставни програми од прв циклус студии 2016 година до денес), Телевизија (модул КХИЕ), Биомедицинско инженерство (КХИЕ), Дигитална и индустриска електроника (КСИАР), Дигитална и индустриска електроника (Машински факултет, програма: Мехатроника) и Микропроцесорска електроника (вежби, модул: КХИЕ). Во втор циклус студии, кандидатот бил ангажиран за изведување на настава по предметите Машинско учење во процесирање на сигнали (модул Дигитално процесирање на сигнали) и Проектирање согласно со стандардите - PFC & EMC (модул Енергетска електроника). За време на неговата ангажираност, д-р Томислав Карталов постојано придонесувал во унапредувањето на наставата на сите предмети на кои бил ангажиран, преку иновирање и надградување на предавањата и вежбите.

Паралелно со ангажманот на предавањата и вежбите, д-р Томислав Карталов им бил

постојано на располагање на студентите во термините за консултации, но и надвор од нив, помагајќи им како во совладувањето на материјалот, така и во изработката на семинарски и дипломски работи. Во мандатниот период од изборот во звањето доцент до денес, тој бил ментор на 14 дипломски работи, а член на комисија за одбрана на 53 дипломски работи и 3 магистерски трудови.

Кандидатот зема континуирано и активно учество како предавач на повеќе летни школи и работилници, меѓу кои се истакнуваат неговите наставни ангажмани на Летната школа за дизајн на вградливи системи (5 пати, во 2015, 2016, 2017, 2018 и 2019 г.), Летната школа за мултимедиски технологии (4 пати, во 2015, 2016, 2017 и 2019 г.), и меѓународната работилница ROBOMAC (2 пати, 2017 и 2019 г.).

Кандидатот учествува и во издавачката дејност на Факултетот, бил рецензент на еден универзитетски учебник: „Мерења во електротехника - збирка задачи“, и има подготвено пакети материјали за интерна употреба по 3 предмети: Електроника, Телевизија и Дигитална и индустриска електроника.

Научноистражувачка дејност

Д-р Томислав Карталов во мандатниот период од изборот во звањето доцент до денес има објавено 7 научноистражувачки трудови, од кои 2 во научни или стручни списанија и 5 во зборници на трудови од научни собири со меѓународен уредувачки одбор. Освен научноистражувачките трудови во кои учествува како автор или коавтор, кандидатот бил и рецензент на 30-тина трудови од други автори на научни собири со меѓународен уредувачки одбор, и бил раководител на научен проект „Процесирање на сигнали на FPGA-платформи“, финансиран од ФЕИТ во 2017 г.

Во продолжение следат описи на објавените трудови, групирани според темата што ја обработуваат:

Автоматизирана експозициска фузија на дигитални слики:

- **Tomislav Kartalov**, Zoran Ivanovski, “High Quality Exposure Fusion For Mobile Platforms”, in Proceedings of the 17th International Conference on Smart Technologies - IEEE EUROCON 2017, Ohrid, Macedonia, July 2017.
- **Tomislav Kartalov**, Zoran Ivanovski, “Automated And Computationally Inexpensive Exposure Fusion For Mobile Devices”, *Journal of Electrical Engineering and Information Technologies (JEEIT)*, Vol 2, No 1, (2017), In print: ISSN 2545 – 4250, On line: ISSN 2545 – 4269, pp 33-48, Skopje, Macedonia, June 2017.
- Borivoje Tasikj, **Tomislav Kartalov**, Zoran Ivanovski, “Perceptual Quality Evaluation for Image Exposure Fusion”, in Proceedings of the 18th International Conference on Smart Technologies - IEEE EUROCON 2019, Novi Sad, Serbia, July 2019.

Оваа група на трудови е насочена кон автоматизирање и ефикасна имплементација на различни аспекти од процесот на експозициска фузија на дигитални слики, со цел нејзина имплементација на мобилна платформа со ограничени хардверски ресурси. Првите два труда се занимаваат со упростување на делови од постапките за пирамидална декомпозиција на влезните слики, и нивна ефикасна имплементација, како и оформување на брз и едноставен алгоритам за просторно порамнување на влезните слики. Третиот труд претставува прв чекор во научно истражување кое треба да донесе целосна автоматизација на употребениот број декомпозициски нивоа при пирамидалната декомпозиција на влезните слики (висината на пирамидата). За да се донесе информирана автоматска одлука за бројот на декомпозициски нивоа, прво треба да се развие механизам за „слепа“ проценка на визуелниот квалитет на резултантната слика, базирана строго врз параметрите на декомпозицијата, без завршување на процесот на фузија. Ова е постигнато со употреба на невронска мрежа која се тренира да ги поврзува квантитативните параметри на декомпозицијата, со квалитативната оценка на евентуалната излезна слика, како што би била доживеана од набљудувач - човек.

Препознавање на возила

1. Maria Bjelickj, Zoran Ivanovski and **Tomislav Kartalov**, “Front View Vehicle Recognition”, in Proceedings of the 14th International Conference - ETAI 2018, Struga, R.Macedonia, September 20-22, 2018 (ISSN 2545-4889).
2. Марија Бјелиќ, Зоран Ивановски и **Томислав Карталов**, “Препознавање на возило базирано на поглед од предна страна”, „Пресинг“ бр. 41, Списание на Комората на овластени архитекти и

овластени инженери на Република Македонија (декември, 2018), ISSN 1857-7 44X.

Во овие два труда е испитуван концептот на автоматско препознавање на возила, базирано на снимки од камера, која е поставена така што ја снима предната страна од возилото во приод. Концептот би можел да се користи како алатка за препознавање на марка и модел на возило, но уште побитно, во комбинација со систем за препознавање на таблички, како алатка за препознавање на конкретно возило, и обезбедување на контрола на пристап кон објекти со понизок степен на ризик, како паркинзи, гаражи, кампуси и слично. Евентуалната имплементација на ваков систем би донела ново удобство за неговите корисници, во смисла на тоа дека возачите нема да има потреба да застануваат пред рампата и да приложуваат одреден токен или картичка, туку рампата би се отворила автоматски уште додека возилото е приоѓа. Предложениот алгоритам во овие трудови е заснован на извлекување на визуелните карактеристики на возилата кои користат одредена зона со ограничен пристап (конкретниот систем е развиван за паркингот на Факултетот), и тренирање на невронска мрежа која врз база на тие визуелни параметри треба да заклучи дали за одредено возило треба да се дозволи пристап или не.

Електронски мерења, сензорски мрежи, екологија и животна средина

1. Mare Srbinovska, Aleksandra Krkoleva, Vesna Andova, Maja Celeska, **Tomislav Kartalov**, “Low-Cost Energy-Efficient Air Quality Monitoring System Based on Wireless Sensor Networks Implemented in Green Wall Structures”, SEE.SDEWES2018.0176, 3rd South East European Conference on Sustainable Development of Energy, Water and Environment Systems, Novi Sad, Serbia, July 2018..
2. Mare Srbinovska, Aleksandra Krkoleva Mateska, Vesna Andova, Maja Celeska and **Tomislav Kartalov**, “Low-Cost Energy-Efficient Air Quality Monitoring System Using Sensor Network”, in Proceedings of the 54th International Scientific Conference on Information, Communication and Energy Systems and Technologies, ICEST 2019, Ohrid, Macedonia, June 27-29, 2019.

Овие два труда го анализираат потенцијалот на употребата на таканаречени „зелени сидови“ во намалување на нивото на аерозагадувањето во урбаните средини. Имплементиранiot систем за анализа се состои од преграда од зеленило (бршлени или други растенија кои имаат способност да ползат и да се качуваат по потпорна рамка), поставена на локација близу до извор на аерозагадување (на пример, прометен булевар), на тој начин што преградата би се испречила на патот на движење на честичките на аерозагадувањето. Од двете страни на зелената преграда се поставени сензорски мрежи кои можат да ги мерат и снимаат концентрациите на штетните честички во воздухот, PM_{10} и $PM_{2.5}$. Анализата на податоците покажа како зелениот сид влијае врз намалување на аерозагадувањето, и колкава е неговата ефикасност при различни концентрации на честички и во различни услови (доба на денот, годишно време, метеоролошки услови...).

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Томислав Карталов во изминатиот период бил исклучително активен во полето на стручно-апликативната дејност. Тој бил член на организациски одбор на 3 меѓународни конференции, ЕТАИ 2015, ЕТАИ 2016 и EUROCON 2017, како и член на програмски одбор на 3 меѓународни конференции: ЕТАИ 2018, INFOTEN 2019, и VIPERC 2019. Бил ангажиран како експерт за евалуација и попис на професионална аудио и видеоопрема и осветлување, во 2016 г. Учествовал во реализација на Отворениот ден на ФЕИТ при Институтот за електроника во 2015, 2016, 2017, 2018 и 2019 г. Бил раководител на Лабораторијата за електроника од 2009 г. до денес, вклучувајќи го тековниот мандатен период од неговиот избор во звањето доцент. Бил член на Комисијата за попис на имотот на Факултетот во 2015, 2016 и 2017 г., и бил претседател на истата Комисија во 2018 г. Бил и раководител на главниот основен проект „Itar PeIO“, финансиран од ФЕИТ, во 2017 г. Бил соработник на главниот основен проект „Дизајн и имплементација на систем за електронски поддржана наплата на патарина“, финансиран од Јавното претпријатие за државни патишта на РС Македонија, 2006 - 2019 г.

Оценка од самоевалуација

Согласно со Извештајот од Комисијата за самоевалуација на Факултетот, кандидатот, наставните обврски секогаш ги извршува професионално, совесно, квалитетно и стручно, што е потврдено со позитивните оценки кои кандидатот ги доби од спроведените анонимни студентски анкети.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Од анализата на наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност на кандидатот може да се заклучи дека во сите три дејности тој постигнал значајни резултати.

Врз основа на претходно изнесеното, како и врз основа на податоците дадени во Анекс 2 кон овој Извештај, каде што може да се види дека кандидатот остварил значаен број на поени над пропишаните во секоја од трите дејности, Рецензентската комисија констатира дека д-р Томислав Карталов, со неговата вкупна дејност, во целост ги исполнува условите за избор во звањето за кое конкурира, пропишани со Законот за високото образование и Правилникот за критериумите за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ во Скопје. Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје да го избере **д-р Томислав Карталов**, дипл. ел. инж, во наставно-научното звање **вонреден професор** по предметите од областа електроника.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Димитар Ташковски, претседател с.р.

Проф. д-р Јосиф Косев, член с.р.

Проф. д-р Зоран Ивановски, член с.р.

АНЕКС 1

ОБРАЗЕЦ 1

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Томислав Пенчо Карталов

Институција: Факултет за електротехника и информациски технологии - Скопје

Научна област: 20414 - електроника

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН
ПРОФЕСОР/НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК**

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,02 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10	Да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: <u>20414-електроника</u> , поле: <u>електротехника</u> , подрачје: <u>техничко-технолошки науки</u> .	Да
3	Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор (списокот на трудовите е во Анекс 2)	Да
4	Претходен избор во наставно-научно звање – доцент, датум и број на Билтен: 16.02.2015 г. Билтен бр. 1094	Да
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност: доц. д-р Томислав Карталов доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје	Да

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот кој има повеќе од 5 (пет) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Томислав Пенчо Карталов
(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за електротехника и информациски технологии - Скопје
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: електроника

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на настава од прв циклус студии (предавања)	
	Електроника (2014/15, летен)	1,8
	Електроника (2015/16, летен)	1,8
	Телевизија (2016/17, зимски)	1,8
	Електроника (2016/17, летен)	1,8
	Телевизија (2017/18, зимски)	1,8
	Биомедицинско инженерство (2017/18, зимски)	1,8
	Електроника (2017/18, летен)	1,8
	Телевизија (2018/19, зимски)	1,8
	Електроника (2018/19, зимски)	1,8
	Дигитална и индустриска електроника (2018/19, летен)	1,8
	Дигитална и индустриска електроника - Машински факултет (2018/19, летен)	1,8
2	Одржување на настава од втор циклус студии (предавања)	
	Машинско учење во процесирање на сигнали (2018/19, летен)	2,25
	Проектирање согласно со стандардите - PFC & EMC (2018/19, летен)	2,25
3	Одржување на настава од прв циклус студии (вежби)	
	Електроника (2014/15, летен)	0,9
	Електроника 2 (2014/15, летен)	0,45
	Микропроцесорска електроника (2014/15, летен)	0,9
	Електроника 1 (2015/16, зимски)	0,45
	Енергетска електроника (2015/16, зимски)	0,9
	Електроника (2015/16, летен)	0,9
	Електроника 2 (2015/16, летен)	0,9
	Микропроцесорска електроника (2015/16, летен)	0,9
	Телевизија (2016/17, зимски)	0,9
	Електроника (2016/17, летен)	1,8
	Телевизија (2017/18, зимски)	0,9
	Биомедицинско инженерство (2017/18, зимски)	1,35
	Електроника (2017/18, летен)	1,8
	Телевизија (2018/19, зимски)	1,35
	Електроника (2018/19, зимски)	0,45
	Дигитална и индустриска електроника (2018/19, летен)	1,35
	Дигитална и индустриска електроника - Машински факултет (2018/19, летен)	1,35

4	Консултации со студенти	
	Летен семестар 2014/15 (270 студенти)	0,54
	Зимски семестар 2015/16 (48 студенти)	0,096
	Летен семестар 2015/16 (288 студенти)	0,576
	Зимски семестар 2016/17 (22 студенти)	0,044
	Летен семестар 2016/17 (263 студенти)	0,526
	Зимски семестар 2017/18 (44 студенти)	0,088
	Летен семестар 2017/18 (265 студенти)	0,53
	Зимски семестар 2018/19 (160 студенти)	0,32
	Летен семестар 2018/19 (78 студенти)	0,156
5	Подготовка на нов предмет	
	Електроника - предавања	1
	Електроника - вежби	0,5
	Телевизија - предавања	1
	Телевизија - вежби	0,5
	Биомедицинско инженерство - предавања	1
	Биомедицинско инженерство - вежби	0,5
	Дигитална и индустриска електроника - предавања	1
	Дигитална и индустриска електроника - вежби	0,5
6	Пакет материјали за одреден предмет	
	Електроника	1
	Телевизија	1
	Дигитална и индустриска електроника	1
7	Ментор на дипломска работа	
	2015 год: 1 кандидат	0,2
	2016 год: 1 кандидат	0,2
	2017 год: 4 кандидати	0,8
	2018 год: 3 кандидати	0,6
	2019 год: 5 кандидати	1
8	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	
	2015 год: 15 кандидати	1,5
	2016 год: 9 кандидати	0,9
	2017 год: 11 кандидати	1,1
	2018 год: 13 кандидати	1,3
	2019 год: 5 кандидати	0,5
9	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд	
	Од 2015 до 2019 година, вкупно 3 кандидати	0,9
10	Настава во школи и работилници	
	Летна школа мултимедија 2015 - предавање: „Синтеза на слика“	1
	Летна школа мултимедија 2015 - предавање: „Синтеза на видео“	1
	Летна школа ВМС 2015 - предавање: „Синтеза на слика за мобилна платформа“	1
	Летна школа ВМС 2016 - предавање: „Видеосензори во IoT - идни тенденции“	1
	Летна школа мултимедија 2016 - предавање: „Основи на дигитално процесирање на видео“	1
	Летна школа мултимедија 2017 - предавање: „Геометриски трансформации на слика“	1

	Летна школа мултимедија 2017 - предавање: „Основи на дигитално процесирање на видео“	1
	ROBOMAC 2017 - предавање „Digital Video Processing“	1
	Летна школа ВМС 2017 - предавање: „Камера како сензор“	1
	Летна школа ВМС 2018 - предавање: „Роботска визија за паметни уреди“	1
	Летна школа ВМС 2019 - предавање: „Сензори за роботски вид“	1
	ROBOMAC 2019 - предавање „Digital Image Processing“	1
	Летна школа мултимедија 2019 - предавање: „Дигитално видео и естимација на движење“	1
11	Рецензент на универзитетски учебник	
	2016 год - Мерења во електротехника - збирка задачи	1
	Вкупно поени од наставно-образовна дејност	76,726

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Раководител на национален научен проект	
	2017 год - „Процесирање на сигнали на FPGA платформи“, финансиран од ФЕИТ	6
2	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор (рецензирани трудови, на научни собири, каде што членовите на програмскиот комитет се од најмалку три земји)	
	Tomislav Kartalov , Zoran Ivanovski, “High Quality Exposure Fusion For Mobile Platforms”, in Proceedings of the 17th International Conference on Smart Technologies - IEEE EUROCON 2017, Ohrid, Macedonia, July 2017.	4,5
	Mare Srbinovska, Aleksandra Krkoleva, Vesna Andova, Maja Celeska, Tomislav Kartalov , “Low-Cost Energy-Efficient Air Quality Monitoring System Based on Wireless Sensor Networks Implemented in Green Wall Structures”, SEE.SDEWES2018.0176, 3rd South East European Conference on Sustainable Development of Energy, Water and Environment Systems, Novi Sad, Serbia, July 2018.	3
	Maria Bjelickj, Zoran Ivanovski and Tomislav Kartalov , “Front View Vehicle Recognition”, in Proceedings of the 14th International Conference - ETAI 2018, Struga, R.Macedonia, September 20-22, 2018 (ISSN 2545-4889)	4
	Mare Srbinovska, Aleksandra Krkoleva Mateska, Vesna Andova, Maja Celeska and Tomislav Kartalov , “Low-Cost Energy-Efficient Air Quality Monitoring System Using Sensor Network”, in Proceedings of the 54th International Scientific Conference on Information, Communication and Energy Systems and Technologies, ICEST 2019, Ohrid, Macedonia, June 27-29, 2019	3
	Borivoje Tasikj, Tomislav Kartalov , Zoran Ivanovski, “Perceptual Quality Evaluation for Image Exposure Fusion”, in Proceedings of the 18th International Conference on Smart Technologies - IEEE EUROCON 2019, Novi Sad, Serbia, July 2019.	4

3	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	
	Tomislav Kartalov, Zoran Ivanovski, “Automated And Computationally Inexpensive Exposure Fusion For Mobile Devices”, <i>Journal of Electrical Engineering and Information Technologies (JEEIT)</i> , Vol 2, No 1, (2017), In print: ISSN 2545 – 4250, On line: ISSN 2545 – 4269, pp 33-48, Skopje, Macedonia, June 2017.	2,7
	Maria Bjelickj, Zoran Ivanovski and Tomislav Kartalov, “Front View Vehicle Recognition”, Presing no 41, (2018), ISSN 1857-744X, Journal of the Macedonian Chamber of certified architects and certified engineers, Skopje, Macedonia, December 2018. (published in macedonian language, under title „Препознавање на возило базирано на поглед од предна страна “)	2,4
4	Учество на научен/стручен собир со реферат	
	Усна презентација: Tomislav Kartalov, Zoran Ivanovski, “High Quality Exposure Fusion For Mobile Platforms”, in Proceedings of the 17th International Conference on Smart Technologies - IEEE EUROCON 2017, Ohrid, Macedonia, July 2017.	1
	Усна презентација: Maria Bjelickj, Zoran Ivanovski and Tomislav Kartalov, “Front View Vehicle Recognition”, in Proceedings of the 14th International Conference - ETAI 2018, Struga, R.Macedonia, September 20-22, 2018 (ISSN 2545-4889)	1
5	Рецензија на научен/стручен труд	
	ETAI 2015 - 7 труда	1,4
	ETAI 2016 - 5 труда	1
	EUROCON 2017 - 6 труда	1,2
	ETAI 2018 - 8 труда	1,6
	INFOTEN 2019 - 3 труда	0,6
	VIPERC 2019 - 1 труд	0,2
	Вкупно поени од научноистражувачка дејност	37,6

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Главен (основен) проект	
	Одговорен проектант: Itar PeIO, финансиран од ФЕИТ, 2017.	4
	Учесник/соработник: Дизајн и имплементација на систем за електронски поддржана наплата на патарина, финансиран од Јавното Претпријатие за Државни Патишта на Р.С. Македонија, 2006 - 2019.	2
2	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија	
	2016 год: Општина Центар - Скопје - Ангажирање на стручни лица (доц. д-р Бранислав Геразов и доц. д-р Томислав Карталов) за евалуација и попис на професионална аудиоопрема, осветлување, LED-екрани и	1

	LCD-проектори, понудена од трета страна - економски оператор.	
3	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот	
	Институт за електроника, ФЕИТ, Отворен ден, 2015 год.	0,5
	Институт за електроника, ФЕИТ, Отворен ден, 2016 год.	0,5
	Институт за електроника, ФЕИТ, Отворен ден, 2017 год.	0,5
	Институт за електроника, ФЕИТ, Отворен ден, 2018 год.	0,5
	Институт за електроника, ФЕИТ, Отворен ден, 2019 год.	0,5
4	Раководител на лабораторија	
	Раководител на Лабораторија за електроника, 2009-денес	1
	Вкупно поени од стручно-апликативна дејност	10,5

Дејности од поширок интерес

Дејности од поширок интерес		
5	Член на организациски или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
	Член на организациски одбор - ЕТАИ 2015	1
	Член на организациски одбор - ЕТАИ 2016	1
	Член на организациски одбор - EUROCON 2017	1
	Член на програмски одбор - ЕТАИ 2018	1
	Член на програмски одбор - INFOTEN 2019	1
	Член на програмски одбор - VIPERC 2019	1
6	Член на факултетска комисија	
	Комисија за попис на имотот на ФЕИТ - 2015 год	0,5
	Комисија за попис на имотот на ФЕИТ - 2016 год	0,5
	Комисија за попис на имотот на ФЕИТ - 2017 год	0,5
	Комисија за попис на имотот на ФЕИТ - 2018 год	0,5
	Вкупно поени од дејности од поширок интерес	8

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	76,7
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	37,6
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ + ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	18,5
ВКУПНО	132,8

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Димитар Ташковски, претседател, с.р.

Проф. д-р Јосиф Косев, член, с.р.

Проф. д-р Зоран Ивановски, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ЕЛЕКТРОНИКА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (ФЕИТ) при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 14.IX 2019 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област електроника, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-1618/6, донесена на 25.IX 2019, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Зоран Ивановски, редовен професор на ФЕИТ, д-р Љупчо Карадинов, редовен професор на ФЕИТ и д-р Катерина Ралева, редовен професор на ФЕИТ.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област електроника, во предвидениот рок се пријави кандидатот д-р Бранислав Геразов.

2. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот д-р Бранислав Геразов е роден на 2.X 1982 год. во Скопје. Средно образование завршил во Американската гимназија „НОВА“ во Скопје во 2001 г. Со високо образование се стекнал на Факултетот за електротехника и информациона технологии во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, на кој се запишал во 2001 г. на насоката електроника и телекомуникации. Дипломирал на 15.VI 2007 г. со просечен успех од испитите 9,52.

Во учебната 2007/2008 г. се запишал на втор циклус (магистерски) студии на ФЕИТ, на насоката електроника. Студиите ги завршил со просечен успех 10,00, а на 5.XII 2011 г. го одбрал магистерскиот труд на тема: „Систем за синтеза на говор на македонски јазик базиран на квази-двогласи“ пред Комисија во состав: д-р Љупчо Пановски, редовен професор на ФЕИТ, претседател, д-р Зоран Ивановски, вонреден професор на ФЕИТ, ментор, и д-р Слободан Јовичиќ, редовен професор на Електротехничкиот факултет при Универзитетот во Белград, Белград, Србија, член.

Докторска дисертација пријавил на 21 XII 2011 г. на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дисертацијата на тема: „Автоматско препознавање на говор робусно на шум за примена во системи за вокална интеракција“ ја одбрал на 12.XII 2014 г., пред Комисија во состав: д-р Љупчо Пановски, редовен професор на ФЕИТ, претседател, д-р Зоран Ивановски, вонреден професор на ФЕИТ, ментор, д-р Димитар Ташковски, редовен професор на ФЕИТ, член, д-р Слободан Јовичиќ, редовен професор на Електротехничкиот факултет при Универзитетот во Белград, Белград, Србија, член, и д-р Владо Делиќ, редовен професор на Факултетот за технички науки при Универзитетот во Нови Сад, Нови Сад, Србија, член. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на технички науки.

Поради покажаниот успех во текот на средното образование, кандидатот бил избран како ученик на генерацијата за учебната 2000/2001 г. Четири пати е наградуван за остварување на просек над 9,00 во I, III, IV и V година од студирањето. Добитник е на I награда во индивидуален и групен пласман во дисциплината телекомуникации на меѓународниот студентски натпревар „Електријада“, во Игало, Црна Гора, во мај 2004 г., и на III награда во тимски пласман во дисциплината електроника 2 на меѓународниот студентски натпревар „Електријада“, во Копаоник, Србија, во мај 2005 г.

За време на студиите извршува и четири стручни престои во: Хилти АГ, Шаан, Лихтенштајн, во траење од 5 месеци, од септември 2006 до февруари 2007 г., Македонската радио-телевизија, во траење од 1 месец, од март до април 2006 г., Неотел, во траење од 1 месец, од

септември до октомври 2005 г., и во Себуонлајн, Истанбул, Турција, во траење од 2 месеца, од јуни до септември 2005 г.

Во текот на студиите бил ангажиран како студент-демонстратор по повеќе предмети на Институтот за електроника при ФЕИТ. Веднаш по дипломирањето во 2007 г. бил ангажиран со договор на ФЕИТ како демонстратор, а подоцна од 2012 до 2015 г. како соработник-докторанд, со задача одржување аудиториски и лабораториски вежби по предмети од областа електроника. На 22.IV 2015 г. е избран во звањето насловен доцент во областа електроника и на 1.VII 2015 г. е вработен на ФЕИТ.

За време на неговото ангажирање на ФЕИТ, тој реализирал истражувачки престој во ГИПСА-лаб, Гренобл ИНП, Гренобл, Франција, од 18. IX 2017 до 17. I 2019 г., како добитник на индивидуален грант од програмата „Хоризонт 2020 „Марија Склодовска-Кири“. Остварил два студиски престоја во Институтот за биофизика и биомедицинско инженерство, Факултет за науки, Универзитет на Лисабон, Португалија, во март 2017 и април 2019 г., и еден студиски престој во Истражувачкиот институт „Идиоп“, Мартињи, Швајцарија, од 1.VI до 31.VIII 2015 г.

Во моментов активно соработува со Институтот за славистички студии при Полската академија на науки, Варшава, Полска, на изработка на новата Фонологија на македонскиот јазик, како и со Лабораторијата за прозодија при Универзитетот МекГил, Монтреал, Канада.

Како дел од својот стручен ангажман тој работел и како главен технички офицер во стартап компанијата ЛистенУп од Тел Авив, Израел, во периодот јуни 2016 – септември 2017 г., и како консултант за истражување во Електројал доо, Скопје, Македонија од јануари 2015 до септември 2017 г.

Д-р Бранислав Геразов бил активен член на здружениот Оддел за процесирање сигнали и инженерство во медицината и биологијата при Македонската секција на ИЕЕЕ, каде што и бил претседател во периодот 2016 – 2017 г. Тој бил активен член на организацискиот одбор на конференцијата ЕТАИ во 2015 и 2016 г., DOGS 2017 г. во Нови Сад, Србија, како и член на програмскиот одбор на TAKTONS 2017 г. во Нови Сад, Србија.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик, а има познавање и од српскиот, полскиот, германскиот и францускиот јазик.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ

Рецензентската комисија ги имаше впрегнати вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од неговата пријава за избор во звањето насловен доцент, врз основа на сета поднесена документација од кандидатот, а која е од важност за изборот.

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, ФЕИТ, кандидатот д-р Бранислав Геразов изведува предавања, аудиториски и лабораториски вежби на прв и втор циклус студии на предмети сервисирани од Институтот за електроника, на различни студиски програми. Предметите на кои д-р Бранислав Геразов бил ангажиран како предавач се: Електроакустика, Дигитални аудиосистеми, Биомедицинско инженерство и Биомедицинска електроника. Во овој период, тој дополнително држел аудиториски и лабораториски вежби по предметите: Вгнездени микрокомпјутерски системи за работа во реално време, Вгнездени компјутерски системи и системи за работа во реално време, VLSI-дизајн, PLD и FPGA-компоненти и Микроконтролери. Дел од овие предмети биле дел од старата ЕКТС-наставна програма – Електроника, Радиотехника и процесирање на сигнали (ЕРПС), а сега со иновирани содржина се држат и на новата насока – компјутерско хардверско инженерство и електроника (КХИЕ). За време на неговата ангажираност, д-р Бранислав Геразов постојано придонесувал во унапредувањето на наставата на сите предмети на кои бил ангажиран, преку иновирање и надградување на предавањата и вежбите. Посебна заложба остварил во подготвување на материјали за предавања, аудиториски и лабораториски вежби за предметите Електроакустика, Дигитални аудиосистеми и Биомедицинска електроника, како и за аудиториски и лабораториски вежби за предметите Биомедицинско инженерство и Микроконтролери.

Паралелно со ангажманот на предавањата и вежбите, д-р Бранислав Геразов им бил постојано на располагање на студентите во термините за консултации, но и надвор од нив, помагајќи им како во совладувањето на материјалот, така и во изработката на семинарски и

дипломски работи. Тој бил и ментор за изработка на една дипломска работа.

Тој, исто така, се истакнува со неговиот наставен ангажман како предавач на Летната школа за дизајн на вградливи системи во 2019 и 2016 година, Летната школа за мултимедиски технологии во 2016 и 2015 година, на Работилницата за моделирање на прозодија во 2019 година, на Работилницата на податочниот институт Гренобл Алп во 2018 година, и на RoboMac во 2019 година.

Научноистражувачка дејност

Д-р Бранислав Геразов има објавено 27 научноистражувачки трудови и 4 апстракти, од кои 5 во научни списанија, 25 во зборници на трудови и апстракти од научни собири со меѓународен уредувачки одбор и еден труд на национална конференција. Поради покажаната продуктивност на кандидатот во ова поле, за поефикасно разгледување на неговите трудови, тие се групирани според темата што ја обработуваат.

Моделирање на интонација и прозодија

- Gerazov B. and G. Bailly, “PySFC – A System for Prosody Analysis based on the Superposition of Functional Contours Prosody Model,” in Speech Prosody, Poznan, Poland, 13 – 16 Jun, 2018.
- Gerazov B., G. Bailly, and Y. Xu, “The significance of scope in modelling tones in Chinese,” in Tonal Aspects of Languages, Berlin, Germany, 18 – 20 Jun, 2018.
- Gerazov B., G. Bailly, and Y. Xu, “A Weighted Superposition of Functional Contours model for modelling contextual prominence of elementary prosodic contours,” in INTERSPEECH, 02 – 07 Sep, 2018.
- Gerazov B., G. Bailly, O. Mohammed, Y. Xu, and P. Garner, “Embedding Context-Dependent Variations of Prosodic Contours using Variational Encoding for Decomposing the Structure of Speech Prosody,” Workshop on Prosody and Meaning: Information Structure and Beyond, Aix-en-Provence, France, 8 November 2018.

Фокусот во првава група на трудови е моделот на прозодијата кој кандидатот го развива за време на својот истражувачки престој во ГИПСА-лаб. Моделот се базира на парадигмата на Суперпозиција на функционални контури (SFC) која постулира дека вкупната прозодија е резултат на преклопено наддодавање на елементарни прозодиски контури кои кодираат специфични лингвистички функции. На почеток од својот престој, кандидатот развива слободна реимплементација на SFC-моделот, кој тој ја нарекува PySFC [1]. PySFC е многу повеќе од едноставна реимплементација – тоа е всушност цел систем за обработка, моделирање и анализа на моделирањето на прозодијата. Кандидатот ја демонстрира применливоста на системот во научноистражувачката дејност преку негова употреба за валидација на ефектот на прелевање на интонациската динамика на следниот слог во изговорот на четирите тона во кинескиот јазик [2]. Овој ефект е дотолку изразен, што вклучувањето на следниот слог доведува до зголемени перформанси во моделирањето на тоновите.

За надминување на недостатоците на SFC-моделот, кандидатот го проширува со додавање на подмодул за скалирање на елементарните прозодиски прототип контури [3]. На овој начин, моделот добива уште еден степен на слобода во моделирањето, со кој што може да се опише различниот степен на реализација на контурите во различни лингвистички контексти. Поконкретно со WSFC-моделот кандидатот успева да ја опише промената на динамиката на елементарните контури во зависност од ставот на говорителот и фокусот во реченицата.

Конечно, за моделирање на повеќедимензионалната варијација на елементарните контури, кандидатот го предлага Варијацискиот прозодиски модел (VPM) [4]. Овој модел употребува техники од длабокото учење, поспецифично варијациските автоенкодери, за конструирање на прозодиски латентен простор во кој ја мапира варијацијата контурите во зависност од нивниот лингвистички контекст. Со овој модел можат да се опишат посложени меѓузависности во реализацијата на лингвистичките функции, на пр. тонското санди во кинескиот јазик.

- Honnet P.-E., B. Gerazov, A. Gjoreski, and P. Garner, “Intonation modelling using a muscle model and perceptually weighted matching pursuit,” in Speech Communication, Elsevier, vol. 97, pp. 81-93, March 2018. (IF=1.585)
- Honnet P.-E., B. Gerazov, and P. N. Garner, “Atom decomposition-based intonation modelling,” in Proceedings of the IEEE ICASSP, Brisbane, Australia, Apr 19 – 24, 2015

- Gerazov B., A. Gjoreski, and Z. Ivanovski, “Implementation of optimized matching pursuit techniques in WCAD intonation modelling,” 3rd International Acoustics and Audio Engineering Conference TAKTONS, Novi Sad, Serbia, Nov 18-21 2015.
- Gerazov B., P.-E. Honnet, A. Gjoreski, and P. N. Garner, “Weighted correlation based atom decomposition intonation modelling,” in Proceedings of Interspeech, Sep 6 – 10, 2015..
- Gerazov B. and P. Garner, “An investigation of muscle models for physiologically based intonation modelling,” TELFOR 2015, Belgrade, Serbia, Nov 24–25, 2015.
- Gerazov B. and P. N. Garner, “An agonist-antagonist pitch production model,” International Conference on Speech and Computer SPECOM, Budapest, Hungary, 23-27 Aug, 2016.

Во оваа група на трудови кандидатот го опишува обопштениот модел наредба-одговор (GCR) [5]. Моделот се базира на екстензија на работата на Фуцисаки и неговиот модел наредба-одговор. Тој ја разлага интонацијата на исказот на две нивоа – фразно и акцентско ниво. Во рамките на овие нивоа, GCR врши параметризација на текот на кривата на основниот хармоник F_0 на елементарни интонациски атоми [6]. Тие атоми се екстрахираат со оптимизирана верзија на методот на потрага по преклопување [7], кој ја употребува тежинската корелација како функција на цена [8]. Самите атоми се инспирирани од мускулниот одсив на елементарна импулсна побуда кои се моделирани преку биомеханички мускулни модели [9]. За добивање на вкупниот одсив на ларингјалниот систем, кандидатот предлага негов поедноставен модел, кој тој го нарекува модел агонист-антагонист [10].

- Secujski M., B. Gerazov, T. G. Csapo, V. Delic, P. N. Garner, A. Gjoreski, D. Guennec, Z. Ivanovski, A. Melov, G. Nemeth, A. Stojkovic, and G. Szaszak, “Design of a Speech Corpus for Research on Cross-Lingual Prosody Transfer,” International Conference on Speech and Computer SPECOM, Budapest, Hungary, 23-27 Aug, 2016.
- Gjoreski A., B. Gerazov, and Z. Ivanovski, “Atom-decomposition based analysis for the purpose of emphatic word detection,” ETAI, Ohrid, Macedonia, Sep 24–26, 2015.
- Stojkovic A., B. Gerazov, and Z. Ivanovski, “Emphatic Word Detection Based on Relative Phoneme Energies within Syllables,” ETAI, Ohrid, Macedonia, Sep 24-26, 2015.
- Melov A., B. Gerazov, and Z. Ivanovski, “Emphatic word detection based on syllable durations,” ETAI, Ohrid, Macedonia, Sep 24 – 26, 2015.
- Melov A., B. Gerazov, and Z. Ivanovski, “Towards Extracting the Global Component from the Syllable Duration Contour for Emphatic Word Detection,” 3rd International Acoustics and Audio Engineering Conference TAKTONS, Novi Sad, Serbia, Nov 18-21 2015.
- Gjoreski A., B. Gerazov, and Z. Ivanovski, “Joint Atom-Decomposition Based Analysis of Energy and Intonation for Emphatic Word Detection,” 3rd International Acoustics and Audio Engineering Conference TAKTONS, Novi Sad, Serbia, Nov 18-21 2015.
- Gerazov B., A. Gjoreski, A. Melov, P.-E. Honnet, Z. Ivanovski and P. Garner, “Unified Prosody Model based on Atom Decomposition for Emphasis Detection,” ETAI, Struga, Macedonia, Sep 22-24, 2016.

Една од примените на предложениот GCR е детекција на лингвистичките функции преку нивното отсликување во најизразените атоми екстрахирани од интонацијата на исказот. Понатаму, преку употреба на соодветните атоми и нивните комбинации, може да биде направена и синтеза на интонација која би соодветствувала на дадена лингвистичка функција. Со цел да се истражи оваа област на неговата примена, кандидатот учествува во изработката на повеќејазичен говорен корпус со богата прозодија [11]. Како карактеристична лингвистичка функција во овие истражувања била избрана реализацијата на фокусот во англискиот јазик [12]. Со цел да се испита оправданоста на анализата исклучиво на интонацијата за детекција на фокусот, кандидатот исто така ја испитува неговата поврзаност со останатите две модалности на прозодијата – енергијата [13] и ритамот [14]. Поради тоа што наодите посочуваат на изразена употреба на ритамот за реализација на фокусот, кандидатот решава да го прошири интонацискиот модел GCR на моделирање на целовкупната прозодија [15, 16]. Конечниот исход на овие истражувања е унифицираниот прозодиски модел (UPM) [17] со кој се постигнати одлични резултати во детекцијата на фокусот.

- M. Á. Tündik, B. Gerazov, A. Gjoreski, and G. Szaszák, "Atom Decomposition Based Stress Detection and Automatic Phrasing of Speech," 7th IEEE International Conference on Cognitive Infocommunications – CogInfoCom 2016, Wroclaw, Poland, 16-18 October, 2016.
- Szaszák G., M. Á. Tündik, B. Gerazov, and A. Gjoreski, "Combining Atom Decomposition of the Fo Track and HMM-based Phonological Phrase Modelling for Robust Stress Detection in Speech," International Conference on Speech and Computer SPECOM, Budapest, Hungary, 23-27 Aug, 2016.
- Szaszák G., M. Á. Tündik, and B. Gerazov, "Prosodic stress detection for fixed stress languages using formal atom decomposition and a statistical hidden Markov hybrid," in Speech Communication, Elsevier, vol. 102, pp. 14-26, September 2018. (IF=1.585)
- Deliћ T., B. Gerazov, B. Popović, and M. Sećujski, "A Linguistic Interpretation of the Atom Decomposition of Fundamental Frequency Contour for American English," International Conference on Speech and Computer SPECOM, Budapest, Hungary, 23-27 Aug, 2016.

Освен за детекција на фокусот, кандидатот ја истражува примената на GCR за детекција на зборовниот акцент во францускиот и унгарскиот јазик [18]. Посебно добри резултати се постигнати со комбинирање на параметарскиот GCR-модел и статистичкиот модел на машинско учење базиран на скриени модели на Марков (HMM) [19, 20]. Понатамошна потврда за употребливоста на екстрахираните атоми, кандидатот ја добива преку утврдување на нивниот висок степен на корелација со интонациските ознаки направени со ТоБИ-моделот [21]. ТоБИ моделот се фокусира на дефинирање на апстрактни ознаки за движења во интонациската крива кои се поврзани со релевантни лингвистички настани.

Автоматско препознавање на говор и говорник

- Gerazov B. and Z. Ivanovski, "Kernel power flow orientation coefficients for noise-robust speech recognition," IEEE Trans. Acoust. Speech Signal Process. vol. 23, no. 2, pp. 407-419, 2015. (IF=1.877)
- Matovski B., B. Maksimovic, B. Gerazov, and J. Kosev, "A Dynamic Time Warping Based Macedonian Automatic Speech Recognition System for Smart Home Applications," ETAI, Struga, Macedonia, Sep 22-24, 2016.
- Melov A., B. Gerazov, and Z. Ivanovski, "Overview of Text-Independent Speaker Identification," ETAI, Struga, Macedonia, Sep 22-24, 2016.
- Melov A., B. Gerazov, and Z. Ivanovski, "Delay based optimisation of an integrated online call recording speaker diarisation and identification system," IEEE EUROCON 2017, Ohrid, Macedonia, 6-8 Jul 2017.
- Gerazov B., P. Gjorgi, M. Hristov, and Z. Ivanovski, "Towards speech emotion recognition in Macedonian," ETAI, Ohrid, Macedonia, Sep 24-26, 2015.

Во овој период, трудот во кој е опишан алгоритмот предложен во докторската дисертација на кандидатот – „Кернелски коефициенти за ориентација на текот на моќноста (КРОС)“ [22]. Предложениот алгоритам воведува нов приод во опишувањето на спектро-темпоралната содржина на говорниот аудиосигнал преку употребата на ориентацијата на текот на моќноста во аудиторниот спектрограм на говорниот аудиосигнал. Резултатите покажуваат дека КРОС-алгоритмот има добри перформанси за различни типови на шум за односи сигнал-шум под 15 dB, надминувајќи ги повеќето референтни алгоритми земени за споредба. Кандидатот работи и на едноставен систем за препознавање на говор на македонски јазик базирано на алгоритмот на динамичко временско изобличување, наменет за имплементација во вгнезден компјутерски систем со ограничени ресурси [23]. Кандидатот исто така прави истражувања во сродната област на препознавање на говорник независна од текст [24]. Целта на ова истражување е дизајнот и изработката на систем за диаризација и идентификација на говорници во разговори од телефонски центри за поддршка [25]. Системот е посебно оптимизиран за намалување на доцнењето во носењето на одлуката. Конечно, кандидатот прави и пилот-истражување за препознавање на емоциите во говорот на мала база на снимен материјал со четири емоции [26].

Биомедицинско инженерство

- Gerazov B. and R.C. Conceição, “Deep learning for tumour classification in homogeneous breast tissue in medical microwave imaging,” Smart Technologies, IEEE EUROCON 2017-17th International Conference on, pp. 564-569, 2017.
- Gerazov B. and S. Markovska-Simoska, “EEGpy: A system for the analysis of coherence in EEG data used in the assessment of ADHD,” ETAI, Struga, Macedonia, Sep 22-24, 2016.

Во биомедицинското инженерство, кандидатот работи на класификатор на малигност на тумори од симулирани радарски снимки на нов тип на антенски систем наменет за мамографија [27]. Класификаторот се базира на комбинација на алгоритми од областа на длабокото учење, а пред сè длабоките невронски мрежи (DNN), и стандардните техники за машинско учење – машините со вектори на поддршка (SVM). Добиените резултати се супериорни на засебната употреба на овие алгоритми.

Кандидатот, исто така, изработува целосен систем за претпроцесирање и анализа на снимки од електроенцефалографија (ЕЕГ), кој тој го нарекува EEGpy [28]. Тој ја демонстрира употребливоста на системот со негова примена за препознавање на клиничката состојба на дефицит на внимание и хиперактивност (ADHD) преку анализа на снимки на ЕЕГ.

Фонетика

- Лаброска В. и Б. Геразов, „Анализа на моделите на адаптација на фонемата /v/ во современиот македонски говорен јазик,” *Rocznik slavistyczny*, LXVI, Polska akademia nauk, Warszawa 2017, 15-25.
- Геразов Б., А. Травињска, и В. Лаброска, “Фонетските особености на самогласките во македонскиот јазик – распределба на формантите,” XLVI Меѓународна научна конференција на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура, Охрид, Македонија, 23 – 24.VIII 2019 г.

Кандидатот работи и на проблеми од фонетиката поврзани со синтезата на говор, како што е анализата на моделите на адаптација на гласот /v/ во модерниот говорен македонски [29], посебно неговото обезвучување во зависност од фонетскиот контекст на појавување. Во некои дијалекти постои изразена звучност на фрикативот /v/ поради тоа што тој некогаш бил сонорант. Друга тема на истражување на кандидатот е и распределбата на формантите во македонскиот јазик [30], што е од значење како за областа на автоматското препознавање на говор, така и за автоматското препознавање на говорник. Распределбата се разликува во зависност од полот на говорниците но и нивното јазичко потекло.

Друго

- Геразов Б., З. Ивановски, И. Геразова, „Меѓународни норми и препораки за дигитализација на архивски материјал,” Во *Македонски Фолклор XXXVII*, Бр. 70, Скопје 2015, стр. 249-254.

Во склоп на општиот интерес на кандидатот за процесирањето и зачувувањето на аудиосигналите, тој ги истражил и ги презентирал меѓународните препораки и норми за процесот на дигитализација на звучниот архивски материјал [31].

Учество во научноистражувачки проекти

Кандидатот д-р Бранислав Геразов раководел со два меѓународни научноистражувачки проекта. Првиот „Прозодија: Длабоко разбирање и моделирање на хиерархиската структура на прозодијата,” е финансиран од „Хоризонт 2020“, Марија Склодовска-Кири - акциите како индивидуален грант. Кандидатот го реализира за време на својот истражувачки престој во ГИПСА-лаб, Гренобл ИНП, Гренобл, Франција, во периодот септември 2017 – јануари 2019 г. За време на проектот, кандидатот е целосно одговорен за истражувањата и дисеминацијата на резултатите, а е вклучен и во финансиските аспекти на раководењето.

Кандидатот е раководител и на проектот „Истражување во говорни технологии,” финансиран од Ретел доо, Санбери на Темза, Англија, а реализиран на ФЕИТ во периодот јуни 2016 – мај 2017 г. Во склоп на проектот, кандидатот остварува значаен придонес во истражувањата, а и активно воведува и раководи со млад истражувач ангажиран на проектот.

Во периодот од важење, исто така, го продолжил своето учество во проектот “SCOPES-

проект за прозодија во говорот - SP2”, финансиран од SNSF, Швајцарија, со партнери од Швајцарија, Унгарија и Србија, а со времетраење 1.IV 2014 – 31.III 2016 г.

Кандидатот е учесник и на еден национален научен проект „Процесирање на сигнали на FPGA платформи“, кој е финансиран од ФЕИТ во 2017 г. Во склоп на проектот, главниот фокус на кандидатот е обучувањето и раководењето со младите истражувачи ангажирани на проектот.

Дисеминација

Во рамките на својата научноистражувачката работа, кандидатот одржал осум секциски предавања за дисеминација на резултатите во склоп на научни и стручни собири. Пет од овие биле на состаноци организирани од здружениот оддел за процесирање сигнали и инженерство во медицината и биологијата при Македонската секција на IEEE, а другите на меѓународната конференција IEEE EUROCON 2017, на годишениот собир на Македонската асоцијација за психофизиологија во 2016 г. и на стручниот собир Дата наука митап Македонија во 2019 г.

Тој остварил и презентации на 12 меѓународни и национални научни собири со реферати, од кои 8 со усно излагање, а 4 со постер.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Стручно-апликативната дејност на д-р Бранислав Геразов во изминатиот период се одвивала на различни полиња. Тој бил член на организациски одбор на 3 меѓународни и 1 национална конференција, и тоа: TAKTIONS 2017, ETAI 2016, ETAI 2015 и DOGS 2017. Бил ангажиран како експерт за евалуација и попис на професионална аудио опрема во 2016 г. Учествовал во реализација на отворениот ден на ФЕИТ при Институтот за електроника во 2015, 2016, 2017 и 2019 г. Бил раководител на Лабораторијата за дигитално процесирање на сигнали. Го изработил софтверскиот пакет за моделирање на прозодија „Прозодип“. Учествовал во главниот основен проект Itar PeIO, финансиран од ФЕИТ, во 2017 г.

Исто така, тој извршил истражувачки престој во странство во ГИПСА-лаб, Гренобл ИНП, Гренобл, Франција, два истражувачки престоја во Институтот за биофизика и биомедицинско инженерство, Факултет за науки, Универзитет на Лисабон, Португалија, и еден истражувачки престој во Истражувачкиот институт „Идиап“, Мартињи, Швајцарија. Активен член бил на здружениот оддел за процесирање сигнали и инженерство во медицината и биологијата при „Македонската секција на IEEE“ и во COST-акциите CA17115 MyWAVE и TD1301 MiMed. Бил главен изготвувач и пријавувач на три меѓународни научни проекти: „ПрозодиФај“ и „ПрозоДип“ за програмата „Хоризонт 2020“ - „Марија Склодовска-Кири“, и ESToRM за програмата Хоризонт 2020 CSA WIDESPREAD.

Оценка од самоевалуација

Согласно со Извештајот од Комисијата за самоевалуација на Факултетот, кандидатот наставните обврски секогаш ги извршува професионално, совесно, квалитетно и стручно, што е потврдено со позитивните оценки кои кандидатот ги доби од спроведените анонимни студентски анкети.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Од досега изнесеното, може да се заклучи дека кандидатот постигнал значителни резултати во наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност.

Во наставно-образовната дејност, кандидатот покажал изразен ентузијазам и посветеност, како во изведбата на предавањата, аудиториските и лабораториските вежби по мноштво предмети, така и во несебичната работа со студентите за време на термините за консултации, но и често надвор од нив, поради што кандидатот е високо ценет од колегите наставници и од студентите. Од посебно значење е и ангажманот на кандидатот во обликувањето и унапредувањето на материјалите за предавања и вежби по речиси сите предмети кои ги има држено.

Во поглед на научноистражувачката работа, д-р Бранислав Геразов, преку големиот број на научни трудови и активното раководење на меѓународни научноистражувачки проекти, се покажал како квалитетен истражувач, способен за самостојно истражување, но и за работа во истражувачки тимови. Објавените 31 труд во редица списанија, меѓународни и национални конференции сведочат за длабочината и широчината на неговиот научен интерес.

Врз основа на претходно изнесеното, како и врз основа на податоците дадени во Анекс 2 кон овој Извештај, Рецензентската комисија констатира дека д-р Бранислав Геразов со неговата вкупна дејност во целост ги исполнува условите за избор во звањето за кое конкурира, пропишани со Законот за високото образование и Правилникот за критериумите за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ во Скопје. Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје да го избере **д-р Бранислав Геразов** во наставно-научното звање вонреден професор по предметите од областа електроника.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Зоран Ивановски, претседател, с.р.

Проф. д-р Љупчо Караџинов, член, с.р.

Проф. д-р Катерина Ралева, член, с.р.

АНЕКС 1

ОБРАЗЕЦ 1

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: *БРАНИСЛАВ ДУШКО ГЕРАЗОВ*

Институција: Факултет за електротехника и информатички технологии

Научна област: *20414 - ЕЛЕКТРОНИКА*

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН
ПРОФЕСОР/НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК**

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: _____ Просечниот успех на втор циклус изнесува: _____ Просечниот успех изнесува _____ за интегрираните студии.	
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: <u>20414-електроника</u>, поле: <u>електротехника</u>, подрачје: <u>техничко-технолошки науки</u>.	Да
3	Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор (списокот на трудовите е во Образец 2)	Да
4	Претходен избор во наставно-научно звање – доцент, датум и број на Билтен: 1.4.2015, бр. 1097	Да
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност: доц. д-р Бранислав Геразов доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје	Да

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на

интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 5 (пет) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Бранислав Душко Геразов
(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за електротехника и информациски технологии - Скопје
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: електроника

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

	Назив на активноста	Поени
1	Одржување на настава (студии од прв циклус)	32,1
	2014/15 летен: - Вгнездени микрокомпјутерски системи за работа во реално време (1+1) - Вгнездени компјутерски системи и системи за работа во реално време (1+2) - Дигитални аудиосистеми (1+1) - VLSI-дизајн (1+1) 2015/16 зимски: - PLD и FPGA-компоненти (1+1) - Микроконтролери (1+2) - Електроакустика (3+1+1) 2015/16 летен: - Вгнездени компјутерски системи и системи за работа во реално време (1+2) - VLSI-дизајн (1+1) - Дигитални аудиосистеми (3+1+1) - Биомедицинска електроника (3+1+1) 2016/17 зимски: - Електроакустика (3+1+1) - Биомедицинско инженерство (3+1+1) 2016/17 летен: - Дигитални аудиосистеми (3+1+1) - Биомедицинска електроника (3+1+1) 2018/19 летен: - Дигитални аудиосистеми (3+1+2) - Биомедицинска електроника (3+1+1)	0,9 1,35 0,9 0,9 1,2 1,8 2,7 1,35 0,45 2,7 2,7 2,7 2,7 1,2 2,7 2,7 3,15 2,7
2	Одржување на консултации (студии од прв циклус)	0,57
	2014/15 летен (39 студенти) 2015/16 зимски (64 студенти) 2015/16 летен (71 студенти) 2016/17 зимски (30 студенти) 2016/17 летен (33 студенти) 2018/19 летен (48 студенти)	0,078 0,128 0,142 0,06 0,066 0,096
3	Подготовка на нов предмет	3
	- Биомедицинско инженерство (предавања + вежби) - Биомедицинска електроника (предавања + вежби)	1,5 1,5
4	Интерна скрипта од предавања	12
	Електроакустика	4 4

	• Дигитални аудиосистеми • Биомедицинска електроника	4
5	Интерна скрипта од вежби	12
	• Електроакустика • Дигитални аудиосистеми • Биомедицинска електроника • Биомедицинско инженерство	3 3 3 3
6	Пакет материјали за одреден предмет	1
	• Биомедицинско инженерство	1
7	Ментор на дипломска работа	0,2
	• Марија Стојановска 222/2013	0,2
8	Настава во летни школи и работилници	7
	• Summer School “Embedded System Design”, FEEIT, Skopje, Macedonia, 1 – 5 Jul, 2019. • Workshop on Prosody Modelling, GIPSA-lab, Grenoble, France, 11 Jan 2019. • Grenoble Alpes Data Institute Workshop: Data Science in the Alps, Grenoble, France, 20 Mar 2018. • Summer School “Multimedia Technologies”, FEEIT, Skopje, Macedonia, 12 – 21 Sep, 2016. • Summer School “Embedded System Design”, FEEIT, Skopje, Macedonia, 27 Jun - 01 Jul, 2016. • Summer School “Multimedia Technologies”, FEEIT, Skopje, Macedonia, 14 – 18 Oct, 2015. • RoboMAC, FEEIT, Skopje, Macedonia, 18 – 23 Mar, 2019.	1 1 1 1 1 1 1
	ВКУПНО	67,87

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

	Назив на активноста	Поени
1	Раководител на меѓународни научни проекти	18
	• „Прозодип: Длабоко разбирање и моделирање на хиерархиската структура на прозодијата,” финансиран од Хоризонт 2020, Марија Склодовска-Кири индивидуален грант, во ГИПСА-лаб, Гренобл ИНП, Гренобл, Франција, септември 2017 – јануари 2019. • „Истражување во говорни технологии,” финансиран од Ретел доо, Санбери на Темза, Англија, јуни 2016 – мај 2017	9 9
2	Учесник во национален научен проект	3
	• „Процесирање на сигнали на FPGA платформи“, финансиран од ФЕИТ, 2017.	3
3	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание со импакт-фактор	22,308
	• Szaszák G., M. Á. Tündik, and B. Gerazov, “Prosodic stress detection for fixed stress languages using formal atom decomposition and a statistical hidden Markov hybrid,” in Speech Communication, Elsevier, vol. 102, pp. 14-26, September 2018. (IF=1.585) • Honnet P.-E., B. Gerazov, A. Gjoreski, and P. Garner, “Intonation modelling using a muscle model and perceptually weighted matching pursuit,” in Speech Communication, Elsevier, vol. 97, pp. 81-93, March 2018. (IF=1.585)	7,668 5,751 8,8893

	Gerazov B. and Z. Ivanovski, “Kernel power flow orientation coefficients for noise-robust speech recognition,” IEEE Trans. Acoust. Speech Signal Process. vol. 23, no. 2, pp. 407-419, 2015. (IF=1.877)	
4	Труд со оригинални научни резултати, објавен во меѓународно научно/стручно списание со рецензија	4,5
	Лаброска В. и Б. Геразов, „Анализа на моделите на адаптација на фонемата /v/ во современиот македонски говорен јазик,” Rocznik slavistyczny, LXVI, Polska akademia nauk, Warszawa 2017, 15-25 .	4,5
5	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание со рецензија	2,4
	Геразов Б., З. Ивановски, И. Геразова, „Меѓународни норми и препораки за дигитализација на архивски материјал,” Во Македонски Фолклор XXXVII, Бр. 70, Скопје 2015, стр. 249-254.	2,4
6	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	78,5
	- Gerazov B., G. Bailly, and Y. Xu, “A Weighted Superposition of Functional Contours model for modelling contextual prominence of elementary prosodic contours,” in INTERSPEECH, 02 – 07 Sep, 2018. - Gerazov B., G. Bailly, and Y. Xu, “The significance of scope in modelling tones in Chinese,” in Tonal Aspects of Languages, Berlin, Germany, 18 – 20 Jun, 2018. - Gerazov B. and G. Bailly, “PySFC – A System for Prosody Analysis based on the Superposition of Functional Contours Prosody Model,” in Speech Prosody, Poznan, Poland, 13 – 16 Jun, 2018. - Gerazov B. and R.C. Conceição, “Deep learning for tumour classification in homogeneous breast tissue in medical microwave imaging,” Smart Technologies, IEEE EUROCON 2017-17th International Conference on, pp. 564-569, 2017. - Melov A., B. Gerazov, and Z. Ivanovski, “Delay based optimisation of an integrated online call recording speaker diarisation and identification system,” IEEE EUROCON 2017, Ohrid, Macedonia, 6-8 Jul 2017. M. Á. Tündik, B. Gerazov, A. Gjoreski, and G. Szaszák, “Atom Decomposition Based Stress Detection and Automatic Phrasing of Speech,” 7th IEEE International Conference on Cognitive Infocommunications – CogInfoCom 2016, Wroclaw, Poland, 16-18 October, 2016. - Gerazov B., A. Gjoreski, A. Melov, P.-E. Honnet, Z. Ivanovski and P. Garner, “Unified Prosody Model based on Atom Decomposition for Emphasis Detection,” ETAI, Struga, Macedonia, Sep 22-24, 2016. - Melov A., B. Gerazov, and Z. Ivanovski, “Overview of Text-Independent Speaker Identification,” ETAI, Struga, Macedonia, Sep 22-24, 2016. - Gerazov B. and P. N. Garner, “An agonist-antagonist pitch production model,” International Conference on Speech and Computer SPECOM, Budapest, Hungary, 23-27 Aug, 2016. - Delic T., B. Gerazov, B. Popović, and M. Sečujski, “A Linguistic Interpretation of the Atom Decomposition of Fundamental Frequency Contour for American English,” International Conference on Speech and Computer SPECOM, Budapest, Hungary, 23-27 Aug, 2016. - Secujski M., B. Gerazov, T. G. Csapo, V. Delic, P. N. Garner, A. Gjoreski, D. Guennec, Z. Ivanovski, A. Melov, G. Nemeth, A. Stojkovic , and G. Szaszak, “Design of a Speech Corpus for Research on Cross-Lingual Prosody Transfer,” International Conference on Speech and Computer SPECOM, Budapest, Hungary, 23-27 Aug, 2016.	4 4 4,5 4,5 4 3 3 4 4,5 3 3 3

	- Szaszák G., M. Á. Tündik, B. Gerazov, and A. Gjoreski, “Combining Atom Decomposition of the Fo Track and HMM-based Phonological Phrase Modelling for Robust Stress Detection in Speech,” International Conference on Speech and Computer SPECOM, Budapest, Hungary, 23-27 Aug, 2016. - Gerazov B. and P. Garner, “An investigation of muscle models for physiologically based intonation modelling,” TELFOR 2015, Belgrade, Serbia, Nov 24–25, 2015. - Gerazov B., P.-E. Honnet, A. Gjoreski, and P. N. Garner, “Weighted correlation based atom decomposition intonation modelling,” in Proceedings of Interspeech, Sep 6 – 10, 2015. - Honnet P.-E., B. Gerazov, and P. N. Garner, “Atom decomposition-based intonation modelling,” in Proceedings of the IEEE ICASSP, Brisbane, Australia, Apr 19 – 24, 2015. - Gerazov B. and S. Markovska-Simoska, “EEGpy: A system for the analysis of coherence in EEG data used in the assessment of ADHD,” ETAI, Struga, Macedonia, Sep 22-24, 2016. - Matovski B., B. Maksimovic, B. Gerazov, and J. Kosev, “A Dynamic Time Warping Based Macedonian Automatic Speech Recognition System for Smart Home Applications,” ETAI, Struga, Macedonia, Sep 22-24, 2016. - Gerazov B., P. Gjorgi, M. Hristov, and Z. Ivanovski, “Towards speech emotion recognition in Macedonian,” ETAI, Ohrid, Macedonia, Sep 24–26, 2015. - Gjoreski A., B. Gerazov, and Z. Ivanovski, “Atom-decomposition based analysis for the purpose of emphatic word detection,” ETAI, Ohrid, Macedonia, Sep 24–26, 2015. - Stojkovic A., B. Gerazov, and Z. Ivanovski, “Emphatic Word Detection Based on Relative Phoneme Energies within Syllables,” ETAI, Ohrid, Macedonia, Sep 24-26, 2015. - Melov A., B. Gerazov, and Z. Ivanovski, “Emphatic word detection based on syllable durations,” ETAI, Ohrid, Macedonia, Sep 24 – 26, 2015.	4,5 3 4 4,5 3 3 4 4 4
7	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	1,2
	Геразов Б., А. Травињска, и В. Лаброска, “Фонетските особености на самогласките во македонскиот јазик – распределба на формантите,” XLVI Меѓународна научна конференција на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура, Охрид, Македонија, 23 – 24.VIII 2019 г.	1,2
8	Апстракти објавени во зборник на меѓународна конференција	4
	- Gerazov B., G. Bailly, O. Mohammed, Y. Xu, and P. Garner, “Embedding Context-Dependent Variations of Prosodic Contours using Variational Encoding for Decomposing the Structure of Speech Prosody,” Workshop on Prosody and Meaning: Information Structure and Beyond, Aix-en-Provence, France, 8 November 2018. - Gerazov B., A. Gjoreski, and Z. Ivanovski, “Implementation of optimized matching pursuit techniques in WCAD intonation modelling,” 3rd International Acoustics and Audio Engineering Conference TAKTONS, Novi Sad, Serbia, Nov 18-21 2015. - Gjoreski A., B. Gerazov, and Z. Ivanovski, “Joint Atom-Decomposition Based Analysis of Energy and Intonation for Emphatic Word Detection,” 3rd International Acoustics and Audio Engineering Conference TAKTONS, Novi Sad, Serbia, Nov 18-21 2015. - Melov A., B. Gerazov, and Z. Ivanovski, “Towards Extracting the Global Component from the Syllable Duration Contour for Emphatic Word Detection,” 3rd International Acoustics and Audio Engineering Conference TAKTONS, Novi Sad, Serbia, Nov 18-21 2015.	1 1 1 1

9	Секциски предавања на научен/стручен собир	8
	- Gerazov B., “Why Phytion?,” IEEE Technical Meeting of local SPS/EMB and ED/IM/SSC chapters, Skopje, Macedonia, 13 Jun, 2019. - Gerazov B., “ProsoDeep : Deep understanding and modelling of the hierarchical structure of Prosody,” Data Science Macedonia Meetup, Skopje, Macedonia, 31 Jan, 2019. - Gerazov B., “ProsoDeep : Deep understanding and modelling of the hierarchical structure of Prosody,” IEEE Technical Meeting of local SPS/EMB and ED/IM/SSC chapters, Skopje, Macedonia, 21 Dec, 2018. - Gerazov B., “PySFC: decomposition of the prosodic curve into elementary linguistic functional contours,” IEEE Technical Meeting of local SPS/EMB and ED/IM/SSC chapters, Skopje, Macedonia, 10 Jan, 2018. - Gerazov B., “Python for education and research,” in Panel discussion “Can Free and Open Source Software Replace Commercial Electrical Engineering Tools?,” IEEE EUROCON 2017, Ohrid, Macedonia, 6 Jul 2017. - Gerazov B., “Deep learning based breast tumour classification,” IEEE Technical Meeting of local SPS/EMB and ED/IM/SSC chapters, Skopje, Macedonia, 12 May, 2017. - Gerazov B., “EEGpy: a free system for the analysis of EEG signals,” Annual meeting of the Macedonian Association of Psychophysiology, Skopje, Macedonia, 23 Dec 2016. - Gerazov B., D. Georgievski, “Free and open-source software for scientific research and its inclusion in education,” IEEE Technical Meeting of local SPS/EMB and ED/IM/SSC chapters, Skopje, Macedonia, 29 Feb, 2016.	1 1 1 1 1 1 1 1 1
10	Учество на научен/стручен собир со реферат	10
	- Interspeech, 02 – 07 Sep, 2018. - Tonal Aspects of Languages, Berlin, Germany, 18 – 20 Jun, 2018. - Speech Prosody, Poznan, Poland, 13 – 16 Jun, 2018. 17th International Conference on Smart Technologies, IEEE EUROCON 2017. - ETAI, Struga, Macedonia, Sep 22-24, 2016. - International Conference on Speech and Computer SPECOM, Budapest, Hungary, 23-27 Aug, 2016. - TELFOR 2015, Belgrade, Serbia, Nov 24–25, 2015. - Interspeech, Sep 6 – 10, 2015. - ETAI, Struga, Macedonia, Sep 22-24, 2016. - ETAI, Ohrid, Macedonia, Sep 24–26, 2015. - XLVI International Scientific Conference, Ohrid, Macedonia, Aug 23 – 24, 2019. - Workshop on Prosody and Meaning: Information Structure and Beyond, Aix-en-Provence, France, 8 November 2018.	0,5 0,5 0,5 1 1 1 1 1 1 1 1 0,5
ВКУПНО		151,908

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

	Назив на активност	Поени
1	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија	1
	2016 год: Општина Центар - Скопје - Ангажирање на стручни лица за евалуација и попис на професионална аудио опрема, осветлување, LED екрани и LCD проектори, понудена од трета страна - економски оператор.	1
2	Учество во промотивни активности на Факултетот	2
	Институт за електроника, ФЕИТ, Отворен ден 2015.	0,5

	• Институт за електроника, ФЕИТ, Отворен ден 2016. • Институт за електроника, ФЕИТ, Отворен ден 2017. • Институт за електроника, ФЕИТ, Отворен ден 2019.	0,5 0,5 0,5
3	Раководител на лабораторија	1
	• Лабораторија за дигитално процесирање на сигнали	1
4	Изработка на софтверски пакет	2
	• Изработка на софтверски пакет за моделирање прозодија – „Прозодип“	2
5	Главен (основен) проект	2
	• Учесник во Itar PeIO, финансиран од ФЕИТ, 2017.	2

Дејности од поширок интерес

	Назив на активностa	Поени
1	Член на организациски или програмски одбор на научен/стручен собир	0,5
	• DOGS 2017, Novi Sad, Serbia, Nov 22 – 25, 2017 – program committee.	0,5
2	Член на организациски или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	3
	• TAKTIONS 2017, Novi Sad, Serbia, Nov 22 – 25, 2017. • ETAI 2016, Struga, Macedonia, Sep 22–24, 2016. • ETAI 2015, Ohrid, Macedonia, Sep 24–26, 2015.	1 1 1
3	Студиски престој во странство	3,5
	• Истражувачки престој во Institute of Biophysics and Biomedical Engineering, Faculty of Sciences, University of Lisbon, Lisbon, Portugal, април 2019. • Истражувачки престој во ГИПСА-лаб, Гренобл ИНП, Гренобл, Франција, септември 2017 – јануари 2019. • Истражувачки престој во Institute of Biophysics and Biomedical Engineering, Faculty of Sciences, University of Lisbon, Lisbon, Portugal, март 2017. • Истражувачки престој во Idiap Research Institute, Мартињи, Швајцарија, 01.06. - 31.08.2015.	0,5 2 0,5 0,5
4	Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност	8
	• Management Committee Member, COST Action CA17115 MyWAVE 2018. • IEEE Macedonia section SPS/EMB Joint Chapter Chair 2016 – 2017. • Management Committee Member, COST Action TD1301 MiMed 2016 – 2017.	2 4 2
4	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект	6
	• “ProsodyPhy”, Marie Skłodowska-Curie Actions, Individual Fellowships (IF) Call: H2020-MSCA-IF-2015, 2015. • „Прозодип”, Marie Skłodowska-Curie Actions, Individual Fellowships (IF) Call: H2020-MSCA-IF-2016, 2016. • ESToRM, Horizon 2020 CSA, Call: H2020-WIDESPREAD-2018-2020, 2018.	2 2 2
	ВКУПНО	29

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	67,87
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	151,908
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	29
ВКУПНО	248,778

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Зоран Ивановски, претседател, с.р.
 Проф. д-р Љупчо Караџинов, член, с.р.
 Проф. д-р Катерина Ралева, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „РАЗВОЈ НА ПРОТОКОЛ ЗА ИСПИТУВАЊЕ НА ХРАНА ТРЕТИРАНА СО ЈОНИЗИРАЧКО ЗРАЧЕЊЕ КОЈА СОДРЖИ СИЛИКАТНИ МИНЕРАЛИ СО ПРИМЕНА НА МЕТОД НА ТЕРМОЛУМИНИСЦЕНЦИЈА“ ОД М-Р ИВАНА САНДЕВА, ПРИЈАВЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, на седницата одржана на 25.9.2019 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Ивана Сандева со наслов „Развој на протокол за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење која содржи силикатни минерали со примена на метод на термолуминисценција“, во состав: проф. д-р Маргарита Гиновска (претседател), проф. д-р Христина Спасевска (ментор), проф. д-р Владимир Димчев (член), проф. д-р Живко Јанкулоски (член) и вонр. проф. д-р Иван Виденовиќ (член).

Комисијата во наведениот состав ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатката м-р Ивана Сандева со наслов „Развој на протокол за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење која содржи силикатни минерали со примена на метод на термолуминисценција“ содржи 150 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со проред од 1,5 точки и големина на букви од 12 точки, со 66 слики, 25 табели и 80 библиографски единици, меѓу коишто има научни трудови, книги, стандарди, како и податоци од Интернет.

Докторскиот труд започнува со предговор, содржина, список на слики, список на табели, стандарди за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење, список на користени физички величини и термини и апстракт на македонски и на англиски јазик. Трудот е структуриран во шест глави коишто содржат поднаслови и точки.

Првата глава е воведна и опфаќа преглед на досегашните достигнувања од областа на испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење со физички методи.

Во втората глава се дадени теориските основи за структурата на минералите и заемодејството на материјата со јонизирачко зрачење и електромагнетно зрачење.

Третата глава ги опфаќа законите поврзани со појавата на термолуминисценција, фазите на термолуминисценција и моделите што ја опишуваат појавата.

Во четвртата глава се дефинираат посебните делови од протоколот за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење со методот на термолуминисценција и сите од нив поодделно се разгледуваат и се објаснуваат. Опишани се експерименталните основи на истражувањето и начинот на примена на протоколот преку разгледување на видовите материјали и инструменти, начинот на третирање на користените материјали, подготовката на примероците за испитување.

Во петтата глава се прикажани експерименталните резултати од потврдата на протоколот за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење со методот на термолуминисценција. Презентирани се резултатите од мерењата со стандардни материјали, како и примената на протоколот на примероци од храна. Исто така, дадени се резултатите и од направените интеркомпаративни испитувања. Врз основа на развиениот протокол направено е испитување на храна третирана со јонизирачко

зрачење што содржи силикатни минерали при дадени нестандартни услови, како што се: мешавини од материјал третиран со јонизирачко зрачење со нетретиран материјал, стареење на примероците и нивно изложување на природна и вештачка светлина за одреден временски период.

Во шестата глава се сумирани анализите од добиените резултати и на крај е даден заклучок.

- **Предмет на истражување**

Процесот на третирање на храната со јонизирачко зрачење вклучува изложување на сурова или подготвена и пакувана храна на контролирано количество на јонизирачко зрачење за одредено време. Енергијата на зрачењето предизвикува оштетување на генетскиот материјал на микроорганизмите што се присутни во храната.

Поради сè поголемата примена на оваа технологија на третирање на храната се јавува потребата за доверливи испитувања со цел да се утврди дали храната била третирана со јонизирачко зрачење, што по правило укажува дека таа храна е безбедна за користење. Со ова се исполнуваат барањата на Европските директиви, се овозможува слобода на избор на потрошувачите и се заштитуваат производителите на храна.

Кој метод на испитување на храната ќе се примени зависи од повеќе фактори, како што се: видот на храната што се испитува, вредноста на дозата на зрачењето што се користи, прецизноста што треба да се добие, цената итн. Најчесто се применува комбинација од различни методи, при што брзата постапка се надополнува со уште една подоверлива постапка за да се потврдат резултатите, односно се преминува кон мултикомпонентна анализа, проследена со статистичка евалуација. Ваквата споредба ја зголемува доверливоста во добиените резултати. Доколку даден метод не дава добри резултати од испитувањето, или пак е потребно да се направи валидација на резултатите, се користи уште еден метод. Не постои еден единствен метод со којшто може да се испитува секаков вид храна третирана со јонизирачко зрачење, т.е. за различни видови храна се користат различни методи.

Еден од методите за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење ја користи појавата на термолуминисценција, т.е. појава на емисија на светлина од цврсти тела коишто биле изложени на јонизирачко зрачење. Јонизирачкото зрачење предава енергија на електроните од структурата на материјалот, при што тие се екситираат. Кај методот на термолуминисценција, топлината претставува само средство за стимулација на испитуваниот материјал, а не и средство што ја поттикнува екситацијата. Екситацијата може да биде поттикната само од фотони или честички коишто имаат многу поголема енергија, како што се: алфа, бета, гама, ултравиолетово или рендгенско зрачење.

Минералите присутни во различните видови храна се покажале како погодни за испитување со методот на термолуминисценција. Стандардот EN 1788, според којшто се одвива испитувањето на храна третирана со јонизирачко зрачење со методот на термолуминисценција, се однесува само за храна којашто содржи силикатни минерали кои може да се изолираат од храната. Се покажало дека може да се испитува храна која е контаминирана со прав и песок, кои потоа се изолираат од храната и се подложени на испитување со метод на термолуминисценција.

Предмет на истражување во оваа докторска дисертација е развој на протокол за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење што содржи силикатни минерали со примена на метод на термолуминисценција во стандардни и нестандартни услови и компаративна анализа со испитувањата направени со методот на фотостимулирана луминисценција. За да се развие протокол за испитување на храна која содржи минерали, потребно е да се воспостават постапки за користење на методот на термолуминисценција, калибрација на апаратурата и дефинирање на мерниот опсег, испитување со стандардни материјали, како што е кварцот третиран со позната вредност на дозата на јонизирачко зрачење и нетретираниот кварц. Проверката и потврдата на протоколот е реализирана со негова примена при испитување примероци од храна третирана со јонизирачко зрачење што содржи силикатни минерали.

Протоколот е потврден со спроведување на анализа на зависноста на добиените резултати за карактеризација на примероците од повеќе фактори, како што се: нивното стареење, изложувањето на природна светлина за одреден временски период и вештачка светлина при одредена осветленост за одреден временски период, вредноста на дозата на јонизирачко зрачење со којашто се третирали и процентната застапеност на материјал третиран со јонизирачко зрачење во мешавини со нетретиран материјал.

Исто така, направена е и компаративна анализа со веќе воспоставен протокол за испитување храна третирана со јонизирачко зрачење со методот на фотостимулирана луминисценција.

- **Состојба на подрачјето во кое е работена дисертацијата**

За утврдување дали некоја храна била третирана со јонизирачко зрачење развиени се повеќе методи. Методите што се користат за испитување на храната се базираат на детектирање на физички, хемиски или биолошки промени што настанале при процесот на третирање на храната, како што се: радиолитиза на липиди, модификација на аминокиселини, модификација на ДНК, модификација на јаглехидрати, формирање на слободни радикали, ослободување на водород, промени на микробиолошката флора итн. Според тоа, сите развиени методи за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење може да се класифицираат во три групи: физички методи, хемиски методи и биолошки методи.

Во Европа, испитувањето на храна третирана со јонизирачко зрачење се одвива според Европската легислатива L66/16-25 (1999), која ги опфаќа директивите 1999/2/ЕС и 1999/3/ЕС. Во нашата држава, врз основа на член 8, став 1 од Законот за безбедност на храната и на производите и материјалите што доаѓаат во контакт со храната е донесен Правилник за посебните барања за безбедност на храната произведена со јонизирачко зрачење.

Физичките методи, меѓу коишто спаѓа и методот на термолуминисценција, се основаат на детекција на промена на физичките својства или детекција на слободни радикали. Физички методи што се развиени за испитување храна третирана со јонизирачко зрачење се следниве: мерење на импеданс, вискозност, термичка анализа, нуклеарна магнетна резонанција, електрон-спин резонанција, луминисценција (хемолуминисценција, термолуминисценција, фотостимулирана луминисценција). Со овие физички методи може да се испитуваат различни видови храна, како риба, морска храна, јајца, зачини, храна што содржи коски, целулоза, кристален шеќер, дехидрирана храна, тревки, месо, пченично брашно, свежо овошје и зеленчук, храна со минерални или бионеоргански остатоци.

Хемиските методи опфаќаат испитување на промени кај протеини, липиди, јаглехидрати и нуклеински киселини.

Биолошките методи овозможуваат испитување на хистолошко-морфолошки карактеристики, промени во суцептибилноста на расипување предизвикано од бактерии, промени во микрофлората, промени кај инсектите.

Методот на термолуминисценција за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење се развива во 80-тите и 90-тите години на 20 век, откако е утврдено дека изложеноста на јонизирачко зрачење на минералите присутни во храната може да се регистрира со нивна стимулација со топлина. Овој метод најпрвин се користи за испитување на суви билки, зачини, нивни мешавини и ракчиња. Подоцна се правени дополнителни испитувања за да се утврди дали тој може да се примени на други видови храна од којашто може да се изолираат силикатни минерали, како, на пример, компири, свежо овошје и зеленчук и школки. Резултатите покажале дека термолуминисценцијата како метод за контрола на храна третирана со јонизирачко зрачење може да се примени и на останатите видови храна од којашто може да се изолираат силикатни минерали. По развојот на овој метод за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење, направени се бројни истражувања со различни видови храна. Сепак, она што се јавува како предмет на бројни истражувања е дефинирањето на стандардни услови и

материјали кои можат да дадат релевантни резултати и дали методот може да се применува во нестандартни услови.

- **Опис на применетите методи**

Научниот метод што е применет во оваа докторска дисертација се состои од: дефинирање на проблем, преглед на досегашни истражувања и достигнувања, поставување хипотези, спроведување експеримент, проверка на експериментот, анализа и интерпретација на добиените резултати, носење заклучок, воспоставување постапки, развој на протоколи, промена на параметри коишто би имале влијание на резултатите, проценка, компаративна анализа, верификација.

На почетокот од истражувањето е направен детален преглед на досегашните истражувања и достигнувања од областа на примена на луминисцентни методи за испитување материјали и примената на овие методи за испитување на храна којашто содржи минерали.

Потоа се направени експериментални истражувања за проверка на поставените хипотези. Со оглед на тоа што станува збор за користење на нова апаратура за термолуминисценција, најпрво е направена нејзина калибрација, потоа е развиен е протокол за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење со методот на термолуминисценција. Развиениот протокол е проверен и потврден со испитување на стандардни материјали, како што се кварцот третиран со позната вредност на дозата на јонизирачко зрачење и нетретиран кварц. Постапките на испитување се повторени со примероци од храна што содржи силикатни минерали, при што е направена анализа и интерпретација на добиените резултати.

Во понатамошниот тек од истражувањето направени се испитувања и анализа на резултатите што се добиваат при промена на параметрите што влијаат на резултатите од мерењата, како што се: стареење на примероците, изложување на примероците на природна светлина за одреден временски период и изложување на примероците на вештачка светлина при одредена осветленост за одреден временски период, третирање на примероците со различна вредност на дозата на јонизирачко зрачење и промена на процентот на застапеност на материјал третиран со јонизирачко зрачење во мешавина со нетретиран материјал.

Исто така, утврдена е зависноста на интензитетот на луминисценција од должината на временскиот интервал на изложување на примероците на природна светлина и на вештачка светлина при одредена вредност на осветленоста. Направена е и проценка на вредноста на дозата со којашто биле третирани испитуваните примероци. Потоа е определена зависноста на интензитетот на луминисценција од процентот на застапеност на материјал третиран со јонизирачко зрачење во мешавина со нетретиран материјал.

За потврда и проверка на протоколот за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење која содржи силикатни минерали со методот на термолуминисценција е извршена анализа на резултатите добиени со интеркомпаративни испитувања на исти примероци од храна со други лаборатории што работат со стандардни методи.

Луминисцентните методи, термолуминисценција и фотостимулирана луминисценција се применливи на различни видови храна и даваат прецизна идентификација на примероците, на што укажува и фактот дека тие се најмногу користени за испитување храна третирана со јонизирачко зрачење и вообичаено се дополнуваат еден со друг. Фотостимулираната луминисценција е брз и едноставен физички метод што бара минимална подготовка на примероците, па најчесто тој е првиот метод со којшто се врши испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење. Во случај кога не е можно да се направи идентификација на испитуваните примероци со помош на фотостимулирана луминисценција се преминува кон други методи, како што е термолуминисценцијата. Термолуминисценцијата е физички метод што бара подолго време за подготовка на примероците и за мерење, но со него може да се направи идентификација на примероците во случај кога тоа не е можно со

фотостимулирана луминисценција. Тој претставува и метод за валидација на резултатите добиени со фотостимулирана луминисценција.

Со секој минерал се добива карактеристична луминисцентна крива. Дури и примероци од ист вид храна, но со различно потекло, појавуваат разлики во луминисцентната крива поради различниот минерален состав и различните карактеристики на околината од којашто потекнуваат. Од тие причини при испитувањето на храна третирана со јонизирачко зрачење со методот на термолуминисценција не се користи референтен материјал, туку се прави нормализација на мерењето.

Идентификацијата на примероците од храна третирана со јонизирачко зрачење со термолуминисценција се прави врз основа на две постапки. Препорачаниот температурен интервал за евалуација е 150 - 250 °C.

Според првата постапка, кај примероците што биле третирани со јонизирачко зрачење се јавува максимален интензитет на термолуминисценција во препорачаниот температурен интервал за евалуација, додека кај примероците коишто биле изложени само на природната радиоактивност се јавува максимален интензитет на термолуминисценција за вредности на температурата поголеми од 300 °C.

Втората постапка вклучува изложување на примерокот на јонизирачко зрачење со вредност на дозата од 1 kGy и негово повторно испитување. Односот помеѓу интегралниот интензитет на термолуминисценција во препорачаниот температурен интервал при првото и при второто мерење вообичаено е поголем од 0,1 за примероци коишто биле третирани со јонизирачко зрачење, а помал од 0,1 за примероци коишто не биле третирани. Добивањето на втората луминисцентна крива е неопходно за нормализација на резултатите, од причини што храната содржи различни видови минерали, на пример кварц или фелдспат, па не може да се направи единствен процес на калибрација, односно неопходна е споредба на две луминисцентни криви добиени од еден ист примерок. Фелдспатот почесто е присутен кај зеленчукот, додека пак кварцот во морската храна. Интензитетот на луминисценција зависи и од количината на изолирани минерали, па со добивањето на двете луминисцентни криви се избегнува потребата за мерење на масата на испитуваните примероци и пресметување на интензитет на луминисценција на единица маса.

Точната идентификација на испитуваните примероци зависи од повеќе фактори, како што се нивното стареење, изложувањето на природна или вештачка светлина, вредноста на дозата на јонизирачко зрачење со којашто се третирани, процентната застапеност на материјал третиран со јонизирачко зрачење во мешавини со нетретиран материјал, потеклото на материјалите, начинот на формирање на минералите во храната, различните видови на кристални структури и дефекти во нив, различните оптички филтри коишто се користат при испитувањето, стапката на загревање на примероците итн. Во насока на утврдување на овие зависности, направени се повеќе истражувања.

Причината за да дојде до појава на фотостимулирана луминисценција или термолуминисценција е претходниот третман на примероците со јонизирачко зрачење. Колку што е поголема вредноста на дозата на јонизирачкото зрачење, толку поголема е енергијата што се предава на примерокот, па поголем дел од електроните во структурата на материјата ќе преминат во повисока енергетска состојба. Според тоа, при стимулирање на примерокот со светлина со одредена бранова должина или со загревање на одредена вредност на температурата, поголем дел од овие електрони ќе се вратат во основната енергетска состојба, а тоа ќе резултира со добивање на луминисценција со поголем интензитет. На овој начин може да се направи проценка на дозата на јонизирачко зрачење со којашто примероците биле третирани.

- **Опис на резултатите од истражувањето**

Во оваа докторска дисертација е развиен протокол за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење со физичкиот метод термолуминисценција, согласно со европските и националните правила и стандарди.

Добиените резултати од експерименталните истражувања за потврда и проверка на протоколот покажуваат дека тој може да се примени за точна идентификација на примероци од храна која била третирана со јонизирачко зрачење и складирана на подолг временски период, примероци од храна која во процесот на чување била изложена на светлина и примероци од храна која претставува мешавина на материјал третиран со јонизирачко зрачење со нетретиран материјал.

Со резултатите се постигнати следниве цели:

- дефинирање на мерниот опсег за испитување и карактеризација на примероци од храна;
- калибрација на апаратура за термолуминисценција;
- определување на зависноста на интензитетот на луминисценција од стареењето на примероците;
- определување на зависноста на интензитетот на луминисценција од изложувањето на примероците на светлина;
- квалитативна проценка на вредноста на дозата на јонизирачко зрачење со којашто биле третирани примероците;
- определување на прагот на застапеност на материјал третиран со јонизирачко зрачење во мешавина од материјал што не бил третиран.

Развиениот протокол и сите постапки на испитување се детални, концизни и разбирливи и може да се применат во услови кога се достапни само соодветна апаратура и стандардни материјали. Оваа докторска дисертација ги опфаќа сите чекори од процесот на испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење, од дефинирање на параметри и калибрација на апаратурата, развој на протокол и негова проверка со испитување на стандардни материјали, па сè до испитување на дадени примероци и толкување и анализа на резултатите, како и експериментални истражувања за примена на протоколот во нестандартни услови.

Развиениот протокол е потврден со испитување на стандардни примероци, како и со интеркомпаративни испитувања со светски признати лаборатории. Исто така, направени се и анализа за утврдување на зависноста на интензитетот на луминисценција од вредноста на дозата на јонизирачко зрачење со којашто се третирани примероците, експериментални истражувања при нестандартни услови на испитување и анализа за утврдување на зависноста на интензитетот на луминисценција од застапеноста на третиран материјал во мешавини со нетретиран.

Сите испитани стандардни примероци се точно идентификувани како третирани, односно нетретирани со јонизирачко зрачење.

Резултатите од испитувањето на примероци при нестандартни услови покажуваат дека примероците кои биле третирани со јонизирачко зрачење и складирани на подолг временски период можат точно да се идентификуваат како третирани со методите на фотостимулирана луминисценција и термолуминисценција. Постои благо намалување на интензитетот на луминисценција при складирање за подолг временски период, но сепак третманот со јонизирачко зрачење може да се открие и потврди.

Резултатите од истражувањето за влијанието на светлината врз интензитетот на луминисценција покажуваат дека природната светлина има поголемо влијание врз ослабувањето на интензитетот на луминисценција отколку вештачката светлина. Кога станува збор за методот на термолуминисценција, светлината не влијае значително во промената на интензитетот на луминисценција.

Резултатите од испитувањето на примероци третирани со различна вредност на дозата на јонизирачко зрачење во рамките на истражувањата од докторскиот труд покажуваат јасна зависност на интензитетот на луминисценција од вредноста на дозата на јонизирачко зрачење со којашто примероците биле третирани. Со примероците третирани со поголема вредност на дозата на јонизирачко зрачење е добиен поголем интензитет на фотостимулирана луминисценција и на термолуминисценција.

Третманот со јонизирачко зрачење е тешко да се прикрие, со оглед на тоа што и при мала застапеност на третиран материјал во мешавина со материјал којшто не бил третиран се добива доволно голем интензитет на луминисценција којшто може да се

регистрира. Во истражувањата од овој докторски труд се испитани примероци од кварц третиран со јонизирачко зрачење во мешавини со нетретиран кварц, како и примероци од црвен пипер третиран со јонизирачко зрачење во мешавини со нетретиран црвен пипер. На овој начин е утврдена најмалата количина на третиран материјал во мешавина со нетретиран којашто може да се идентификува. Испитаните примероци се добиени со мешање на суров материјал, а потоа се екстрахирани минералите, со што се зголемува доверливоста во резултатите. Ова испитување е направено со методите на термолуминисценција и фотостимулирана луминисценција. Добиените резултати покажуваат добра меѓусебна согласност, а утврдениот праг на процентна застапеност на материјал третиран со јонизирачко зрачење во мешавина од материјал што не бил третиран има многу мала вредност.

Резултатите од истражувањата во рамките на докторскиот труд ги потврдуваат следниве заклучоци:

- Интензитетот на луминисценција е поголем кај примероците третирани со поголема вредност на дозата на јонизирачко зрачење.
- Старењето на примероците не влијае на нивната точна идентификација, но сепак постои намалување на интензитетот на луминисценција.
- Изложувањето на примероците на светлина води до намалување на интензитетот на луминисценција, што е особено изразено во првите неколку месеци, а потоа доаѓа до заситување. Сепак, на почетокот примероците може точно да бидат идентификувани.
- Природната светлина има поголемо влијание врз намалувањето на интензитетот на луминисценција од вештачката светлина.
- Малата застапеност на третиран материјал во мешавини со нетретиран покажува индикации за присуството на третираниот материјал.
- Интензитетот на луминисценција се зголемува со зголемување на застапеноста на материјал третиран со јонизирачко зрачење во мешавини со нетретиран материјал.

Заклучок

• Главни научни придонеси на кандидатот

Главниот придонес на докторската дисертација е развојот на нов протокол за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење што содржи силикатни минерали со методот на термолуминисценција.

Испитувањата во рамките на докторскиот труд се направени со софистицирана апаратура која, согласно со стандардите, треба да биде калибрирана и истовремено да се подготват протоколи за испитување на примероците што ќе овозможат доверливост на резултатите од мерењето.

Со истражувањата од докторскиот труд се дава научен придонес во анализа на зависноста на луминисцентниот сигнал од вредноста на дозата на јонизирачко зрачење на кое биле изложени испитуваните примероци, со што е воспоставена постапка за квалитативна проценка на вредноста на дозата со којашто бил третиран испитуваниот примерок. Исто така, дефинирана е зависноста на луминисцентниот сигнал од стареењето на примероците, како и од изложувањето на примероците на природна светлина за одреден временски период и на вештачка светлина при одредена осветленост за одреден временски период.

Освен развој на стандардизирани постапки, воспоставена е и постапка за определување процент на застапеност на материјал третиран со јонизирачко зрачење во мешавина со нетретиран материјал.

Во рамките на истражувањата е утврдена зависноста на интензитетот на луминисцентниот сигнал од повеќе параметри и надворешни услови, како што се: стареење на примероците, изложување на примероците на природна светлина за одреден временски период и изложување на вештачка светлина при одредена вредност на осветленоста за одреден временски период, третирање на примероците со различна

вредност на дозата на јонизирачко зрачење и промена на процентот на застапеност на материјал третиран со јонизирачко зрачење во мешавина со нетретиран материјал.

- **Подрачје на примена и ограничувања**

Развиениот протокол за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење што содржи силикатни минерали со методот на термолуминисценција и добиените резултати од компаративната анализа со двата метода, термолуминисценција и фотостимулирана луминисценција, во стандардни и нестандарни услови ќе може да се применат при воспоставување на нова лабораторија за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење. Протоколите и постапките се детални, концизни и разбирливи и може да се применат во услови кога се достапни само соодветна апаратура и стандардни материјали. Воспоставените постапки ги опфаќаат сите чекори од процесот на испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење со физички методи, почнувајќи од дефинирање на мерниот опсег, калибрација на апаратурата, проверка со стандардни материјали, па сè до мерење со дадени примероци и толкување и анализа на резултати.

- **Можни понатамошни истражувања**

Истражувањата од оваа докторска дисертација би можеле да се прошират во насока на испитување на храна со методот електрон-спин резонанција, со што ќе се овозможи испитување на други видови храна, како и во насока на определување на вредноста на дозата со којашто примероците биле третирани.

- **Исполнетост на законските услови за одбрана на трудот**

Кандидатката, пред одбраната на докторската дисертација, објавила три труда поврзани со предметот на истражување, од кои два се во списанија со фактор на влијание:

I. Sandeva, H. Spasevska, M. Ginovska, L. Stojanovska-Georgievska, Effects of radiation doses on the photostimulated luminescence response of certain herbs and spices, Metrology and Measurement Systems 2017, Volume 24, Issue 1, pp. 143-151, <https://doi.org/10.1515/mms-2017-0003> (IF=1,523)

M. Ginovska, H. Spasevska, L. Stojanovska-Georgievska, I. Sandeva, M. Kochubovski, Procedure for detection and control of irradiated food, Journal of Environmental Protection and Ecology 2016, Volume 17, No 1, pp. 402–412 (IF=0,774)

И. Сандева, X. Спасевска, M. Гиновска, Л. Стојановска-Георгиевска, Развој на постапка за испитување храна третирана со јонизирачко зрачење со методот на фотостимулирана луминисценција, Proceedings of the 12-th International Conference ETAI 2015, Ohrid, Macedonia, September 2015

Заклучок со предлог до ННС

Докторската дисертација на кандидатката м-р Ивана Сандева е концизна и добро структурирана, со соодветен избор на литература. Текстот е јасно конципиран во глави, наслови и поднаслови, има разбирлив тек и е дополнет со графици, слики и табели. Од напишаното се гледа одличното познавање на кандидатката од областа што се обработува.

Развиениот протокол во рамките на докторскиот труд е научно достигнување што овозможува испитување на примероци од храна, третирани со јонизирачко зрачење. Протоколот е потврден на стандардни примероци, но и на примероци при нестандартни услови на испитување. Со него се овозможува точна идентификација на примероците, дури и по подолг период на складирање и изложување на светлина, како и во случај кога примероците се состојат од мешавина од нетритиран и третиран материјал. Со овој протокол се определува зависноста на интензитетот на луминисценција од стареењето на примероците и од должината на временскиот период за којшто примероците се изложени на светлина. Исто така, тој овозможува да се направи проценка на вредноста на дозата на јонизирачко зрачење со која примероците се третирани, како и прагот на идентификација на материјал третиран со јонизирачко зрачење во мешавина со материјал што не бил третиран. Дел од истражувањата во докторската дисертација се објавени во меѓународни списанија со фактор на влијание, што ја потврдува кредибилноста и значењето на добиените резултати.

Со оглед на наведеното, Комисијата со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Ивана Сандева со наслов „Развој на протокол за испитување на храна третирана со јонизирачко зрачење која содржи силикатни минерали со примена на метод на термолуминисценција“.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Маргарита Гиновска, претседател, с.р.

Проф. д-р Христина Спасевска, ментор, с.р.

Проф. д-р Владимир Димчев, член, с.р.

Проф. д-р Живко Јанкулоски, член, с.р.

Вонр. проф. д-р Иван Виденовиќ, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ КОНТРАБАС – ПОПУЛАРНИ ЖАНРОВИ И ГРУПА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА ПОПУЛАРНИТЕ ЖАНРОВИ НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност во Скопје, на седницата одржана на 5.6.2019 година, со архивски број 02-418/1, донесе одлука за формирање Рецензентска комисија во состав: проф. Живојин Глишиќ претседател на комисијата, професор Велко Тодевски и проф. м-р Живко Фирфов. На конкурсот за избор на наставник во сите научно-наставни звања од областа гудачки инструменти (контрабас) на Факултетот за музичка уметност во Скопје, објавен во весниците „Коха“ и „Вечер“, на 15.05.2019 година, се пријави единствено кандидатот доц. м-р Кирил Туфекчиевски.

Врз основа на доставените материјали, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот за избор на наставник во сите научно-наставни звања од областа гудачки инструменти (контрабас) на Факултетот за музичка уметност во Скопје, објавен во весниците „Коха“ и „Вечер“, на дата 15.5.2019 година, се пријави единствено кандидатот доц. м-р Кирил Туфекчиевски.

Кандидатот доц. м-р Кирил Туфекчиевски ги достави сите потребни документи и прилози наведени во условите за конкурсот.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Доц. м-р Кирил Туфекчиевски е роден 1983 година во Скопје и е претставник на помладата генерација џез-музичари од Македонија, кој својата кариера ја гради соработувајќи и со бројни и значајни имиња од актуелната џез-сцена во регионот. Од 2010 година, Кирил е ангажиран и како професор по контрабас, хармонија и ансамбл на Факултетот за музичка уметност - ФМУ - Скопје, насока популарни жанрови, за од 2014 година да се стекне со титулата доцент.

Во 2006 година, доц. м-р Кирил Туфекчиевски дипломира контрабас во класата на професор Велко Тодевски на Факултетот за музичка уметност во Скопје, за од 2008 година своето образование да го продолжи на Универзитетот за музика и применета уметност – Грац (Kunst Uni Graz), во класата на едно од водечките имиња од современата џез-сцена, проф. Вејн Дарлинг, каде што дипломира во 2013 година. Паралелно со студиите во Грац, доц. м-р Кирил Туфекчиевски магистрира на студиската програма: Музичка интерпретација и композиција, под менторство на професор Велко Тодевски, на Факултетот за музичка уметност во Скопје.

Своето формално образование доц. м-р Кирил Туфекчиевски го надополнува со учество на работилници водени од многу важни џез-музичари,

меѓу кои и Џон Аберкромби, Боб Брукмаер, Лин Ситан, Адам Нусбаум, Били Харт, Куртис Фулер, Џери Бергонзи, Дик Отс, Дејв Санторо, Џими Коб, Ед Соф, Бери Филипс, Џеф Балард, Фред Херш, Лери Голдингс, Бил Стјуарт, Питер Бернштајн, Хајри Кенизиг, но и семинари за контрабас од областа на класичната музика во Македонија и во странство, меѓу кои Меѓународниот семинар за контрабас одржан во Чуприја, предводен од проф. Алберто Бочини и проф. Зоран Марковиќ, како и Семинарот за контрабас одржан во Бар, Црна Гора.

Во рамки на неговата кариера како изведувач, доц. м-р Кирил Туфекчиевски членува во многу џез-формации во земјава и во странство, вклучувајќи ги: CuckooRack aka Wopers, Летечки пекинезери, ЗЦМ Биг бенд оркестар, Иван Иванов квартет, Џон Илија Апелгрин квартет, Белучи квартет, Season Session, Panda five и Тони Китановски, Гоце Стевковски Септет, CSS ансамбл (САД, МК), Квартет Несим Мџуни (Косово), Арменд Џафери трио (Косово), Yiafka Playground (Грција), Рона Нишлиу квартет (Косово), Влашент Сата бенд (Албанија), Мануел Волнерс Караван (Австрија)...

Меѓу најзабележителните настапи може да се вбројат настапот со Летечки пекинезери на Make Music Harlem во Њујорк, настапите на Скопскиот џез фестивал со бендовите Гоце Стевковски Септет и Тони Китановски, настапите со ЗЦМ Биг бенд оркестар на фестивалите „Скопско лето“ и „Охридско лето“ и Денови на македонската музика.

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Од 2014 година, доц. м-р Кирил Туфекчиевски е избран за доцент на УКИМ, Факултет за музичка уметност - Скопје, каде што изведува настава на прв и втор циклус студии по група предмети од областа на популарни жанрови: Контрабас, хармонија и ансамбл.

Во рамките на наставно-образовната дејност, доц. м-р Кирил во текот на 2018 ја предводи работилницата за џез-музика насловена „Џез катче“, во соработка со Белучи квартет, која се одржа во детската градинка *Калинка*. *Работилницата беше* одржана со цел и најмладите генерации да се запознаат со основите на џез-музиката, преку изведба на џез-верзии на популарни композиции за деца. Истата година Туфекчиевски е организатор и учесник на Семинар за студентите од Катедрата за популарни жанрови, одржан од страна на тројца професори – Ирина Карамарковиќ – вокал (Србија), Олег Марков – тапани (Украина) и Арменд Џафери – гитара (Косово) за студентите од ФМУ – Скопје и останатите заинтересирани музичари.

Во 2019 година, доц. м-р Кирил Туфекчиевски е раководител на работилницата под наслов: „Џез за деца“, одржана во рамки на манифестацијата Today it's all about jazz, посветена на Меѓународниот ден на џезот, 30ти април. На истата манифестација, доц. м-р Туфекчиевски зема учество и на работилница под наслов Drum Talk, посветена на творештвото на американскиот композитор и тапанар Max Roach.

Во периодот од 2014 година до денес, доц. м-р Кирил Туфекчиевски е ментор на три дипломски работи, учествува во подготовка на нов предмет – Теорија на музиката со хармонија и е член на комисији за оцена и одбрана на дипломски и магистерски трудови, во рамките на неговото работење на Факултетот за музичка уметност во Скопје.

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Во рамките на неговата кариера како изведувач, доц. м-р Кирил Туфекчиевски членува во многу џез-формации во земјава и во странство, со нив реализирајќи бројни настапи:

ЗЏМ Биг бенд оркестар – Скопје:

- Концерт на ЗЏМ Биг бенд оркестар во рамки NYOU-фестивал во Тирана, Албанија (2018);
- Концерт на ЗЏМ Биг бенд Оркестар со солист-Џон Илија Апелгрин во рамки на Today is all about jazz, манифестација по повод Меѓународниот ден на џезот 2019, клуб МКЦ;
- Концерт на ЗЏМ Биг бенд Оркестар во рамки на Today is all about jazz, манифестација по повод Меѓународниот ден на џезот 2018, клуб МКЦ; гостин солист: Дон Менза, диригент: Зиги Фајгл;
- Концерт на ЗЏМ Биг бенд Оркестар во рамки на Today is all about jazz, манифестација по повод Меѓународниот ден на џезот 2017;
- Концерт на ЗЏМ Биг бенд Оркестар Baby it's cold outside (2017);
- Концерт на ЗЏМ Биг бенд Оркестар Christmas in New York (2018);
- Концерт на ЗЏМ Биг бенд Оркестар на Прилеп Џез фестивал (2017);
- Концерт на ЗЏМ Биг бенд Оркестар на Охридско лето (2017);
- Концерт на ЗЏМ Биг бенд Оркестар во рамки на Денови на македонска музика – македонски автори (2017);
- Концерт - Битлси во изведба на ЗЏМ Биг бенд Оркестар, диригент Зиги Фајгл, (МОБ, 2016).

Несим Маџуни Квинтет (Косово):

- Концерт со Несим Маџуни Квинтет на Prishtina Winter Jazz Week 2018
- Концерт со Несим Маџуни Квинтет - Homecoming - концерт во American School - Косово (2017);
- Концерт со Несим Маџуни Квинтет на NYOU Jazz Festival - Тирана 2018.

Рона Нишлиу Квартет (Косово):

- Концерт со Рона Нишлиу Квартет– Mindil, Приштина (2019)
- Концерт со Рона Нишлиу Квартет– Mindil, Македонска филхармонија, Скопје (2019);
- Концерт со Рона Нишлиу Квартет– Виена (2019);
- Концерт со Рона Нишлиу Квартет на Фестивал Open Air Music Nights – Me motive tonat, Приштина (2015).

Иван Иванов Квартет:

- Концерт со Иван Иванов Квартет на Jazz Fortnight Festival – Куманово, Скопје, Битола (2019);
- Концерт со Иван Иванов Квартет на NYOU Jazz Festival Tirana (2018);
- Концерт со Иван Иванов Квартет во Jazz In (сопствени аранжмани на џез стандарди)– Охрид, (2018).

Гоце Стевковски Септет:

- Концертна промоција на албумот Homage to a dreamer на Гоце Стевковски Септет – Македонска филхармонија (2018);
- Концертна промоција на албумот Homage to a dreamer на Гоце Стевковски Септет - Софија (2019);
- Концерт на Гоце Стевковски Септет во MC Gallery во Њујорк (2016);
- Концерт на Гоце Стевковски Септет на Скопски џез фестивал (2017);
- Концерт на Гоце Стевковски Септет на Банско Џез Фестивал (2016);

- Концерт со Гоце Стевковски Септет на Скопско лето (2017);
- Концерт со Гоце Стевковски Септет на Охридско лето (2017).

CSPS JAZZ ENSEMBLE (PM, САД)

- Концерт со интернационалниот состав на “CSPS JAZZ ENSEMBLE” во рамки на Скопско лето – Сули ан (2015);
- Создадено и изведено дело Red Barbunya на концертот на “CSPS JAZZ ENSEMBLE”.

Белучи квартет:

- Концерт на Белучи квартет во рамки на Today is all about jazz, манифестација по повод Меѓународниот ден на џезот 2017, клуб МКЦ;
- Концерт на Белучи квартет на Сите бои на џезот (2017);
- Концерт на Белучи квартет на Есенски џез караван – Крушево (2017);
- Создадено и изведено дело Тетка Петка Тоника во рамки на манифестацијата Today it's all about jazz 2016, со Белучи квартет

Boppers:

- Концерт на Boppers во рамки на Today is all about jazz, манифестација по повод Меѓународниот ден на џезот 2019, клуб МКЦ;
- Концерт на Boppers во рамки на Prishtina Jazz Festival 2019.

„Летечки пекинезери“:

- Концерт на „Летечки пекинезери“ на манифестација за одбележување на Меѓународниот ден на џезот – Велес (2018);
- Концерт на „Летечки пекинезери“ во рамки на Скопско лето (2015);
- Концерт на „Летечки пекинезери“ во рамки на Охридско лето (2016);
- Концерт на „Летечки пекинезери“ во Македонскиот културен центар, MC Gallery во Њујорк (2016);
- Концерт на „Летечки пекинезери“ на фестивалот Harlem Make Music Festival во Њујорк (2017);
- Концерт на „Летечки пекинезери“ на Летен џез караван (2016);
- Концерт на „Летечки пекинезери“ на Today is all about jazz, манифестација по повод Меѓународниот ден на џезот 2017, клуб МКЦ;
- Концерт на „Летечки пекинезери“ на Прилеп Џез викенд (2018);
- Концерт на „Летечки пекинезери“ на 55. Драмски аматерски фестивал во Кочани (2018);
- Концерт на „Летечки пекинезери“ на „Букстар“ 2016;
- Концерт на „Летечки пекинезери“ на фестивалот Артапнеа 2019;
- Концерт на „Летечки пекинезери“ во МРТ (видео-запис) – 2019.

Концерти со други џез-формации:

- Концерт со Тони Китановски бенд во рамките на Скопски џез фестивал 2018;
- Концерт на џез квинтет во Македонска филхармонија, по повод доаѓањето на принцот Едвард (2019);
- Концерт на Марија Димитријевиќ квартет во Дом на култура - Кавадарци (2019);
- Концерт на Марија Димитријевиќ Квартет во гимназија „Нова“ (2019);
- Концерт Кирил Туфекчиевски – Гордан Спасовски дуо – на Џез-фестивал на дуети - Менада- Скопје (2019);
- Концерт со Мирсад Далипи Трио во Приштина (2019);
- Концерт со Midnight Voyage во Тирана (2018);
- Концерт со Miyatta – Македонска филхармонија - Скопје (2018);

- Концерт Jazz to voice со женски младински, диригент: Сашо Татарчески – МКС Скопје (2018)
- Концерт со Таулант Мехмети Дуо - George's at Kaufman Studios (Astoria, NYC) (2018);
- Концерт со Џон Илија Апелгрн трио на All the colors of jazz – Кратово (2018)
- Концерт во рамки на проектот за промоција и развој на македонската култура и уметност во меѓународни рамки - Еволуција на еден сон – Кинотека Скопје (2018);
- Концерт на Шамба Трио во Радио бар – Тирана (2018).

Во текот на последните 5 години доц. м-р Кирил Туфекчиевски издава носачи на звук – музички цедиња, со следниве музички состави:

- издадено CD Homage to a dreamer – албум со Гоце Стевковски септет (2019);
- издадено CD Mindil - албум со Рона Нишлиу квартет (2018);
- издадено CD Big City Scare - албум со Panda 5 (2018);
- издадено CD Homecoming – албум со Несим Маџуни (2017);
- издадено CD Hana – албум со Влашент Сата (2016);
- издадено CD Taxi driving under city, badmashadi – албум со Ехсан Масхади (2016);
- издадено CD Third World Quartet – албум на Бојан Петков (2016);
- издадено CD Me Motive Tonat - албум со Рона Нишлиу квартет (2015);
- издадено CD Mindil - албум со Рона Нишлиу квартет (2018);
- издадено CD On the face place – албум со CSPS Ensemble (2014);
- издадено CD Dog Show - албум со Летечки Пекинезери (2014) , SJF Records.

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Во 2016 година, доц. м-р Кирил Туфекчиевски е член на комисијата за избор во звање (Дамјан Пејчиноски), а од 2017 година е и координатор на студиската програма Популарно жанрови.

Во 2016 година, доц. м-р Кирил Туфекчиевски станува основач и претседател на Управниот одбор на Здружението на цез-музичари – ЗЦМ Скопје.

Податоците за наставно-образовната, стручно-уметничката и стручно-применувачката дејност на доц. м-р Кирил Туфекчиевски во периодот до 26.2.2014 година се реферирани во Рефератот за избор на еден наставник во сите звања по група наставни предмети од областа популарни жанрови на Факултетот за музичка уметност во Скопје, објавен во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 1087 од 3.11.2014 година.

ЗАКЛУЧОК

По разгледувањето на доставените материјали, а врз основа на увидот во наставно-образовната, стручно-уметничката, и стручно-применувачката дејност на кандидатот доц. м-р Кирил Туфекчиевски, и неговата генерална активна изведувачка и педагошка дејност, вклучувајќи ги и резултатите од неа, Рецензентската комисија во состав: професор Живојин Глишиќ претседател на Комисијата, професор Велко Тодевски и проф. м-р Живко Фирфов, оценува дека кандидатот ги исполнува условите предвидени за избор и му предлага на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност во Скопје да го избере кандидатот доц. м-р Кирил Туфекчиевски за наставник по група наставни предмети од областа популарни жанрови на ФМУ-Скопје, во звањето вонреден професор.

Членови на Комисијата

Проф. Живојин Глишиќ
претседател на Комисијата, с.р.
Проф. Велко Тодевски, с.р.
Проф. м-р Живко Фирфов, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Кирил Живко Туфекчиевски

Институција: Факултет за музичка уметност – ФМУ Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје

Научна област: популарни жанрови

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА – ДОЦЕНТ,
ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР И РЕДОВЕН ПРОФЕСОР НА СТРУЧНО-
УМЕТНИЧКИ ПРЕДМЕТИ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	За доцент, вонреден професор и редовен професор по стручно-уметничките предмети може да биде избрано и лице без научен степен – доктор на науки, кое има завршено соодветно високо образование од втор циклус	Да
2	Признати уметнички и стручни дела, односно остварувања кои се од особено значење за афирмација на културата и уметноста во и надвор од земјата (да се наведат/опишат)	Како особено значајни за афирмација на џез-културата и уметноста може да се истакнат следниве неколку остварувања: - одржаниот концерт на <i>Летечки пекинезери</i> на фестивалот <i>Harlem Make Music Festival</i> во Њујорк и концертот со <i>Таулант Мехмети дуо</i> - (Astoria, NYC), како и концертите во Македонскиот центар во Њујорк, MC Gallery, со три различни џез состави и тоа: <i>Летечки пекинезери</i>, <i>Гоце Стевковски септет</i> и <i>Белучи кuartет</i>, преку кои се презентира и афирмира современата македонска џез-музика пред публиката од

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
		САД, се учи многу од самата „лулка на џезот“ и се разменуваат искуства со тамошните артисти кои понатаму позитивно влијаат на продукцијата на џез-музика кај нас; - основање и членување во Здружението на џез-музичари на Македонија, ЗЦМ Скопје, и ЗЦМ Биг бенд оркестарот преку чија работа активно се надоградува македонската џез-сцена и се пласира и надвор од земјава; - соработката преку ЗЦМ Биг бенд оркестарот со светски познатиот диригент и професор Зиги Фајгл преку која се разменија значајни искуства и методи кои ќе помогнат во едуцирањето на нови генерации џез музичари; - организација на џез-работилници за деца кои ја запознаваат најмладата публика со овој тип на музика, создавајќи нови потенцијални музичари и слушатели, афирмирајќи го овој тип на култура; - соработка со истакнати џез-артисти од регионот и пошироко – Рона Нишлиу (Косово), Несим Маџуни (Косово), Влашент Сата (Албанија), Таулант

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
		Мехмети (САД), Дејв Вилсон (САД), Ехсан Масхади (Иран) и други - преку која се разменуваат позитивни музички искуства кои понатаму може да се искористат за понатамошна афирмација на македонската џез музика.
3.	Претходен избор во наставно-научно звање	Да, доцент, датум и број на Билтен: <i>Билтен</i> број 1087 од 3 ноември 2014 година
4.	Има способност за наставна работа	Да

Членови на Комисијата

Проф. Живојин Глишиќ претседател на Комисијата, с.р.
Проф. Велко Тодевски, с.р.
Проф. м-р Живко Фирфов, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Кирил Живко Туфекчиевски

Институција: Факултет за музичка уметност – ФМУ Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје

Научна област: популарни жанрови

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa:	Поени
1.	Одржување настава- прв циклус студии, зимски семестар 2014 – 16 часа, ФМУ- популарни жанрови.	9.6
2.	Одржување настава- прв циклус студии, летен и зимски семестар 2015 – 32 часа, ФМУ- популарни жанрови.	19.2
3.	Одржување настава- прв циклус студии, летен изимски семестар 2016 – 14 часа, ФМУ- популарни жанрови.	16.8
4.	Одржување настава- прв циклус студии, летен и зимски семестар 2017 – 14 часа, ФМУ- популарни жанрови.	16.8
5.	Одржување настава- прв циклус студии, летен и зимски семестар 2018 – 16 часа, ФМУ- популарни жанрови	19.2
6.	Одржување настава- прв циклус студии, летен семестар 2019 – 18 часа, ФМУ- популарни жанрови	9.3
7.	Одржување настава- втор циклус студии, зимски семестар 2018– 2 часа, ФМУ- популарни жанрови	1,5
8.	Одржување настава- втор циклус студии, летен семестар 2019– 2 часа, ФМУ- популарни жанрови	1,5
9.	Учесник на работилница под наслов <i>Drum Talk</i> , посветена на творештвото на американскиот композитор и тапанар Max Roach, одржана во рамки на манифестацијата <i>Today it's all about jazz</i> , посветена на Меѓународниот ден на џезот, 30ти април (2019).	1
10.	Раководител на работилница под наслов <i>Џез за деца</i> , одржана во рамки на манифестацијата <i>Today it's all about jazz</i> , посветена на Меѓународниот ден на џезот, 30ти април (2019).	1,5
11.	Раководител на работилница за Џез Музика насловена „Џез Катче“ во изведба на BELLUCI QUARTET, во детска градинка <i>Калинка</i> (2018)	1,5

12.	ФМУ – организатор и учесник на Семинар за студентите од Катедрата за популарни жанрови, одржан од страна на тројца професори – Ирина Карамарковиќ – вокал (Србија), Олег Марков – тапани (Украина) и Арменд Џафери – гитара (Косово) за студентите од ФМУ – Скопје и останатите заинтересирани музичари (2018).	1
13.	Ментор на дипломска работа – 2016 – 3 студенти	0,6
14.	Подготовка на нов предмет – Теорија на музиката со хармонија	1
15.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломски труд.	1
16.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд.	0,3
	Вкупно	101.8

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Вкупно	

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Издадено CD <i>Homage to a dreamer</i> – албум со Гоце Стевковски септет (2019)	8
2.	Издадено CD <i>Mindil</i> - албум со Рона Нишлиу квинтет (2018)	8
3.	Издадено CD <i>Big City Scare</i> - албум со Panda 5 (2018)	8
4.	Издадено CD <i>Homcoming</i> – албум со Несим Маџуни (2017)	8
5.	Издадено CD <i>Hana</i> – албум со Влашент Сата (2016)	8
6.	Издадено CD <i>Taxi driving under city, badmashadi</i> – албум со Ехсан Масхади (2016)	8
7.	Издадено CD <i>Third World Quartet</i> – албум на Бојан Петков (2016)	8

8.	Издадено CD <i>Me Motive Tonat</i> - албум со Рона Нишлиу квартет (2015)	8
9.	Издадено CD <i>Mindil</i> - албум со Рона Нишлиу квартет (2018)	8
10.	Издадено CD <i>On the face place</i> – албум со CSPA Ensemble (2014)	8
11.	Издадено CD <i>Dog Show</i> - албум со Летечки пекинезери (2014) , SJF Records	8
12.	Концерт на ЗЦМ Биг бенд оркестар во рамки <i>NYOU фестивал</i> во Тирана, Албанија (2018)	1
13.	Концерт на ЗЦМ Биг бенд оркестар со солист Џон Илија Апелгрен во рамки на <i>Today is all about jazz</i> , манифестација по повод Меѓународниот ден на џезот 2019, клуб МКЦ	1
14.	Концерт на ЗЦМ Биг бенд оркестар во рамки на <i>Today is all about jazz</i> , манифестација по повод Меѓународниот ден на џезот 2018, клуб МКЦ; гостин – солист Дон Менза, диригент Зиги Фајгл	1
15.	Концерт на ЗЦМ Биг бенд оркестар во рамки на <i>Today is all about jazz</i> , манифестација по повод Меѓународниот ден на џезот 2017	1
16.	Концерт на ЗЦМ Биг бенд оркестар <i>Baby it's cold outside</i> (2017)	1
17.	Концерт на ЗЦМ Биг бенд оркестар <i>Christmas in New York</i> (2018)	1
18.	Концерт на ЗЦМ Биг бенд оркестар на <i>Прилеп Џез Фестивал</i> 2017	1
19.	Концерт на ЗЦМ Биг бенд оркестар на <i>Охридско лето</i> (2017)	0,2
20.	Концерт на ЗЦМ Биг бенд оркестар во рамки на <i>Денови на македонска музика</i> – македонски автори (2017)	1
21.	Концерт - <i>Битлси во изведба на ЗЦМ Биг Бенд Оркестар</i> , диригент Зиги Фајгл, (МОБ, 2016)	1
22.	Концерт со Несим Маџуни Квинтет на <i>Prishtina Winter Jazz Week</i> 2018	2
23.	Концерт со Несим Маџуни Квинтет - <i>Homcoming</i> - концерт во American School - Косово (2017)	2
24.	Концерт со Несим Маџуни Квинтет на <i>NYOU Jazz Festival</i> - Тирана 2018	2
25.	Концерт со Рона Нишлиу Квартет– <i>Mindil</i> , Приштина (2019)	2
26.	Концерт со Рона Нишлиу Квартет– <i>Mindil</i> , Македонска филхармонија, Скопје (2019)	0,4
27.	Концерт со Рона Нишлиу Квартет– Виена (2019)	2
28.	Концерт со Рона Нишлиу Квартет на Фестивал <i>Open Air Music Nights</i> – <i>Me motive tonat</i> , Приштина (2015)	2
29.	Концерт со Иван Иванов квартет на <i>NYOU Jazz Festival Tirana</i> 2018	2

30.	Концерт со Иван Иванов Квартет во <i>Jazz In</i> (сопствени аранжмани на џез-стандарди) – Охрид, 2018	2
31.	Концертна промоција на албумот <i>Homage to a dreamer</i> на Гоце Стевковски септет – Македонска филхармонија (2018)	2
32.	Концертна промоција на албумот <i>Homage to a dreamer</i> на Гоце Стевковски септет - Софија (2019)	0,4
33.	Концерт на Гоце Стевковски септет во <i>MC Gallery</i> во Њујорк (2016)	2
34.	Концерт на Гоце Стевковски септет на <i>Скопски џез фестивал</i> (2017)	0,4
35.	Концерт на Гоце Стевковски септет на <i>Банско Џез Фестивал</i> (2016)	2
36.	Концерт со Гоце Стевковски септет на <i>Скопско лето</i> (2017)	0,4
37.	Концерт со Гоце Стевковски септет на <i>Охридско лето</i> (2017)	0,4
38.	Концерт со интернационалниот состав на “CSPS JAZZ ENSEMBLE” во рамки на Скопско лето – Сули Ан (2015)	2
39.	Создадено и изведено дело Red Barbunja на концертот на “CSPS JAZZ ENSEMBLE”	6
40.	Создадено и изведено дело <i>Тетка Петка Тоника</i> во рамки на манифестацијата <i>Today it's all about jazz</i> 2016, со Белучи квартет	6
41.	Концерт на Белучи Квартет во рамки на <i>Today is all about jazz</i> , манифестација по повод Меѓународниот ден на џезот 2017, клуб МКЦ	2
42.	Концерт на Белучи квартет на <i>Cume бои на џезот</i> (2017)	0,4
43.	Концерт на Белучи квартет на <i>Есенски џез караван</i> – Крушево (2017)	2
44.	Концерт на Bopers во рамки на <i>Today is all about jazz</i> , манифестација по повод Меѓународниот ден на џезот 2019, клуб МКЦ	2
45.	Концерт на Bopers во рамки на <i>Prishtina Jazz Festival</i> , 2019	2
46.	Концерт на „Летечки пекинезери“ на Манифестација за одбележување на <i>Меѓународниот ден на џезот</i> – Велес (2018)	0,4
47.	Концерт на „Летечки пекинезери“ во рамки на <i>Скопско лето</i> (2015)	2
48.	Концерт на „Летечки пекинезери“ во рамки на <i>Охридско лето</i> (2016)	2
49.	Концерт на „Летечки пекинезери“ во Македонскиот Културен Центар, <i>MC Gallery</i> во Њујорк (2016),	0,4
50.	Концерт на „Летечки пекинезери“ на фестивалот <i>Harlem Make Music Festival</i> во Њујорк (2017)	2

51.	Концерт на „Летечки пекинезери“ на <i>Летен цез караван</i> (2016)	2
52.	Концерт на „Летечки пекинезери“ на <i>Today is all about jazz</i> , манифестација по повод Меѓународниот ден на цезот 2017, клуб МКЦ	0,4
53.	Концерт на „Летечки пекинезери“ на <i>Прилеп Цез Викенд</i> (2018)	2
54.	Концерт на „Летечки пекинезери“ на <i>55. Драмски аматерски фестивал</i> во Кочани (2018)	0,4
55.	Концерт на „Летечки пекинезери“ на „ <i>Букстар</i> “ 2016:	0,4
56.	Концерт на „Летечки пекинезери“ на фестивалот <i>АртАпнеа</i> 2019	0,4
57.	Концерт на „Летечки пекинезери“ во МРТ (видео запис) - 2019	0,4
58.	Концерт со Тони Китановски бенд во рамки на <i>Скопски цез фестивал</i> 2018	2
59.	Концерт на цез квинтет во Македонска филхармонија, по повод доаѓањето на принцот Едвард (2019)	2
60.	Концерт на Марија Димитријевиќ квинтет во Кавадарци (2019)	2
61.	Концерт на Марија Димитријевиќ квинтет во гимназија Нова (2019)	2
62.	Концерт Кирил Туфекчиевски – Гордан Спасовски дуо – на <i>Цез фестивал на дуети</i> - Менада- Скопје (2019)	2
63.	Концерт со Иван Иванов Квинтет на <i>Jazz Fortnight Festival</i> – Куманово, Скопје, Битола (2019)	2,8
64.	Концерт со Мирсад Далипи Трио во Приштина (2019)	2
65.	Концерт со Midnight Voyage во Тирана (2018)	2
66.	Концерт со Miyatta – Македонска филхармонија - Скопје (2018)	2
67.	Концерт <i>Jazz to voice</i> со женски младински, диригент: Сапо Татарчески – МКС Скопје (2018)	2
68.	Концерт со Таулант Мехмети Дуо - <i>George's at Kaufman Studios (Astoria, NYC)</i> (2018)	2
69.	Концерт со Џон Илија Апелгрин трио на <i>All the colors of jazz</i> – Кратово (2018)	2
70.	Концерт во рамки на проектот за промоција и развој на македонската култура и уметност во меѓународни рамки - <i>Еволуција на еден сон</i> – Кинотека Скопје (2018)	2
71.	Концерт на Шамба Трио во <i>Радио бар</i> – Тирана (2018))	2
	Вкупно	184,8

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
Дејности од поширок интерес		
1.	Член на Комисија за избор во звање (Дамјан Пејчиноски - 2016)	0,2
2.	Координатор на студиска програма	1
3.	Член на Управен одбор на здружение поврзано со струката – основач и претседател на Управениот одбор на Здружението на цез-музичари – ЗЦМ Скопје	0,3
Спортска дејност		
Вкупно		1,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	108,8
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	184,8
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	1,5
Вкупно	295,1

Членови на Комисијата

Проф. Живојин Глишиќ
 претседател на Комисијата, с.р.
 Проф. Велко Тодевски, с.р.
 Проф. м-р Живко Фирфов, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ОД ОБЛАСТА НА МУЗИЧКАТА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА НА ДЕЛАТА СОНАТА ЗА ПИЈАНО ОП. 110 БР. 31 As-dur ОД Л. В. БЕТОВЕН, „СЛИКИ ОД ИЗЛОЖБА“ ОД МОДЕСТ МУСОРГСКИ И КОНЦЕРТ ЗА ПИЈАНО И ОРКЕСТАР БР. 4 ОП. 58 G-dur ОД ЛУДВИГ ВАН БЕТОВЕН И ТЕОРИСКИОТ ТРУД ПИЈАНИСТИЧКАТА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА НА „СЛИКИ ОД ИЗЛОЖБА“ ОД МОДЕСТ ПЕТРОВИЧ МУСОРГСКИ ОД М-Р СЛАВИЦА МИЦОВСКА

Почестени од Одлуката на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност во Скопје, кој на 13.2.2013 година донесе Одлука за формирање Комисија во состав: проф. м-р Жени Захаријева, проф. д-р Викторија Коларовска-Гмирја, проф. д-р Ана Гацева, проф. д-р Марија Ѓошевска и проф. д-р Томе Манчев, за оцена и одбрана на докторската дисертација од областа на музичката интерпретација на делата **СОНАТА ЗА ПИЈАНО ОП. 110 БР. 31 As-dur ОД ЛУДВИГ ВАН БЕТОВЕН, „СЛИКИ ОД ИЗЛОЖБА“ ОД МОДЕСТ МУСОРГСКИ И КОНЦЕРТ ЗА ПИЈАНО И ОРКЕСТАР БР. 4 ОП. 58 G-dur ОД ЛУДВИГ ВАН БЕТОВЕН** и теорискиот труд **ПИЈАНИСТИЧКАТА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА НА „СЛИКИ ОД ИЗЛОЖБА“ ОД МОДЕСТ ПЕТРОВИЧ МУСОРГСКИ** од м-р Славица Мицовска, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација од областа на музичката интерпретација се состоеше од изведбата на два интерпретациски дела: прв дел - **СОНАТА ЗА ПИЈАНО ОП. 110 БР. 31 As-dur ОД ЛУДВИГ ВАН БЕТОВЕН** и **„СЛИКИ ОД ИЗЛОЖБА“ ОД МОДЕСТ МУСОРГСКИ** и втор дел - **КОНЦЕРТ ЗА ПИЈАНО И ОРКЕСТАР БР. 4 ОП. 58 G-dur ОД ЛУДВИГ ВАН БЕТОВЕН**, како и изработката на теорискиот труд **ПИЈАНИСТИЧКАТА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА НА „СЛИКИ ОД ИЗЛОЖБА“ ОД МОДЕСТ ПЕТРОВИЧ МУСОРГСКИ**.

Двата дела од интерпретацискиот дел од докторската дисертација од м-р Славица Мицовска со изведбата на делата Соната за пијано оп. 110 бр. 31 As-dur од Лудвиг ван Бетовен, „Слики од изложба“ од Модест Мусоргски и Концерт за пијано и оркестар бр. 4 оп. 58 G-dur од Лудвиг ван Бетовен се одржаа во концертната сала на факултетот за музичка уметност во Скопје на 7 јули 2014 година со почеток во 18 часот.

Кандидатката м-р Славица Мицовска ја изведе програмата на интерпретацискиот дел од докторската дисертација на високо техничко, уметничко и естетско ниво. Самиот избор на делата пред пијанистот поставуваат особено сложена задача во концепциска, техничка и интерпретациска смисла, со оглед на тоа што станува збор за автори кои твореле во деветнаесеттиот век, период на најголемата експанзија на пијанизмот и творештвото за пијано, и кои извршиле огромно влијание во современата пијанистичка уметност. Делата се стилски различни со свои специфики како во однос на формата, фактурата, ритмичката структура и третманот на инструментот, така и во однос на барањата кои ги поставуваат за автентична изведба. По својата техничка и интерпретациска сложеност и барањата на високиот степен на уметничката зрелост, тие во целост одговараат на задачите на одбранта на докторската дисертација од областа на интерпретацијата.

Рециталскиот дел се состоеше од две дела, кои претставуваат многу различен пристап кон пијанизмот и пијанистичката техника.

Сонатата за пијано оп. 110 бр. 31 во As-dur од Лудвиг ван Бетовен претставува една од најсложените и сеопфатни по замислата, како од аспект на стилот (доцниот период од творештвото на композиторот во кој последните сонати претставуваат врвот на третманот на овој жанр), така и од аспект на пијанизмот. Техничката сложеност тука комплетно е ставена во службата на изразот и содржината. Одликувајќи се со сосема посебен третман на сонатниот циклус кој содржи елементи на импровизационоста, имплицитното *una fantasia*, делото поставува специјални барања за градењето на драматургијата (динамиката, распоредувањето

на кулминациите и сл.). Посебен проблем е и големата улога на полифонијата преку која уште повеќе се разоткрива интелектуализмот на делото. Кандидатката одговори на поставените задачи, демонстрирајќи длабочина и способност за концентрација, изградено чувство за тонското нијансирање, владеење со формата и постигнувајќи солидно интерпретаторско ниво.

Слики од изложба од Модест Мусоргски е дело кое претставува уникатна појава во пијанистичката литература со својата оригиналност на замислата и впечатливо индивидуализиран пијанизам кој ги надминува традиционалните пијанистички модели и формули. Без оглед на отсуството на експонираната „надворешна“ виртуозност, делото, без сомнение, е едно од најсложените во литературата за пијано – токму заради својата нестандартност и индивидуализираност. Како и во Бетовеновата соната, и во „Слики од изложба“, еден од најважните проблеми е третманот на циклусот и градење на целосната и единствена линија на неговиот развој, надминување на фрагментарноста и драстично контрастирање на ставовите. Посебно важен проблем е постигнувањето на суптилниот пристап кон пијанистичкиот тон и збогатувањето на звучната „палета“ преку која се доловуваат разновидните музички карактери и нивната своевидна визуелизација. Во својата интерпретација, кандидатката успеа да ја изгради целосната композиција, следејќи ја линијата на постепениот развој и проширувањето на изразните средства и техники, донесувајќи ги тонските нијанси и емоционалниот израз.

Кандидатката покажа високопрофесионален пијанизам и интелектуален капацитет во изведбата на делото *Концерт за пијано и оркестар бр. 4 оп. 58 G-dur* од Лудвиг ван Бетовен кој, генерално, претставува еден од врвовите на концертантната пијанистичка литература. Во првиот став *Allegro moderato*, кој започнува директно со настапот на солистот, се потенцира неговата улога, но, од друга страна, оркестарот тука е рамноправен партнер на солистот, а делницата на пијаното пак добива моќни оркестарски димензии и функции. Во вториот став *Andante con moto*, ваквиот сооднос уште повеќе се нагласува во вистинскиот дијалог на оркестарот и солистот, што бара многу прецизна и изнијансирана соработка на двата чинители. Во третиот став *Rondo. Vivace*, релјефно се одвоени два централни карактера кои меѓусебно се поврзани со виртуозните пасажи во делницата на пијаното. Концертот завршува со впечатлива кулминација каде што доминираат бравурозните пасажи на солистот. Виртуозната компонента во концертот е неиздвоен дел од тематизмот и драматургијата, барајќи посебна прецизност и звучната наполнетост во изведбата. Овој концерт носи посебна тежина во интерпретативна и техничка смисла каде што посебна димензија даваат и двете извонредни каденци (во првиот и третиот став) во кои Бетовен до максимум ги користи звучните и техничките ресурси на тогашното пијано. Кандидатката м-р Славица Мицовска успешно одговори на поставените задачи, демонстрирајќи пијанистичка и уметничка зрелост, високо техничко ниво, умевање да се изгради целосна циклична форма и да се доловат музичките карактери, тематската индивидуализираност, расположенијата и емоциите. За вкупниот впечаток на интерпретацијата придонесе и високопрофесионалната соработка на проф. д-р Марија Ѓошевска, која ја изведуваше делницата на второ пијано.

Комисијата констатира дека на интерпретатискиот дел на одбраната на докторската дисертација кандидатката изведе заокружена програма која ѝ даде можност да се претстави со еден комплексен репертоар во стилска, техничка и интерпретатиска смисла. Кандидатката м-р Славица Мицовска успешно одговори на поставените сложени задачи на разновидната и индивидуализирана пијанистичка техника, чувството за стилот, умевање да се изгради целосната форма, тонското обликување и нијансирање, емоционалното соживување со изведуваните дела, концентрација и издржливост во сложениот процес на изведувањето на обемниот рецитален програм и концерт.

Поднесениот теориски труд од м-р Славица Мицовска содржи вкупно 143 страници, во кои покрај главниот текст се вклучени насловната страница, благодарноста, апстрактот, содржината, библиографијата и прилозите: значајни аудиоснимки на делото „Слики од

изложба“; компарација помеѓу две врвни аудиоизведби на делото „Слики од изложба“; „Слики од изложба“ на македонската концертна сцена.

Теорискиот труд на кандидатката м-р Мицовска го поврзува аналитичкиот пристап кон делото „Слики од изложба“ од Мусоргски (контекстот, композициските и пијанистичките карактеристики); процесот на подготовката на делото за изведбата; интегрирањето на аналитичкиот и практичниот пристап со цел создавање на интерпретацијата на делото.

Кандидатката во воведот кон проблемот поаѓа од неколкуте важни постулати за пијанистичката интерпретација како дел од повеќеслоен однос помеѓу партитурата, изведувачот (пијанистот) и публиката, односно јавната изведба на одредена композиција: самиот чин на изведбата (во случајов пијанистичка) и она што го придружува овој чин, односно го подготвува: анализата на делото и изучувањето на контекстот во кој тоа било создадено.

Кандидатката наведува дека пијанистичката интерпретација е комплексен процес во кој изведувачот навлегува во текот на школувањето преку наставата, односно соработката меѓу педагогот и ученикот, понатаму преку слушањето на делото/делата кои се совладуваат преку аудиоснимки и во живо, и преку редовните настапи од периодот на школувањето до созревањето и делувањето како самостоен уметник. Интерпретацијата се базира на практичен, аналитички пристап кон нотниот текст и на изучувањето на контекстот.

Понатаму, кандидатката од повеќе аспекти го карактеризира делото „Слики од изложба“ од Модест Петрович Мусоргски ставено во фокусот на анализа на интерпретациските прашања, кое, покрај неговата врвна уметничка вредност, претставува дополнителен интерес заради неговата програмска компонента која влијае врз интерпретацијата. Особено важно е дека ова дело беше застапено во изведувачкиот дел од докторската дисертација на кандидатката, што ѝ овозможи анализата да биде уште посестрана.

Покрај основната цел на истражувањето, да се добијат релевантни податоци за компонентите на пијанистичката интерпретација и нивната меѓусебна поврзаност во делото „Слики од изложба“ од Модест Петрович Мусоргски, кандидатката наведува и цели, односно задачи на истражувањето кои се однесуваат на самата аналитичка постапка насочена на композициските и интерпретациските компоненти на музичкото дело и на неговите пијанистичките карактеристики.

Соодветно на потребите, значењето и целите, кандидатката ги дефинира следниве сегменти на предметот на истражувањето: *пијанистичка интерпретација*, „Слики од изложба“, *Модест Петрович Мусоргски*. Сегментот *пијанистичка интерпретација* кандидатката го образложува како интегрален поим кој се однесува на пристапот на уметникот кон музичкото дело и неговата техничко-естетска изведбена реализација. Сегментот „Слики од изложба“ е самото конкретно музичко дело кое се интерпретира: циклично дело за пијано со програмски карактер од тип на слободна суита. *Модест Петрович Мусоргски* е руски композитор-иноватор, во чиешто творештво се обединува националната карактеристичност и антиципирање на постапките во музиката на XX век, а истото се однесува и на делото „Слики од изложба“.

Прегледот на литературата е изложен според следниве тематски подрачја: 1. проучувања од областа на интерпретацијата со посебен фокус на анализата на партитурата, автентичноста на интерпретацијата, односот композитор – интерпретатор – слушател; 2. проучувања поврзани со Модест Петрович Мусоргски и неговото дело „Слики од изложба“ кои кандидатката ги претставува, тргнувајќи од биографијата на композиторот ставена во широкиот контекст на општествено-историската епоха и случувања во руската историја и историјата на музиката, преку претставување на творечките насоки на Мусоргски, неговата пијанистичка изведба и творештво и, на крај, издвојувањето на делото „Слики од изложба“ како единствено од ваков вид во неговиот творечки опус и генеричко за творечките потраги на современите и наредните генерации композитори и изведувачи. Кандидатката укажува дека позицијата на делото „Слики од изложба“ како во творештвото на Мусоргски, така и во пијанистичката литература воопшто, поттикнува различни интерпретациски прашања, бидејќи неговите

сопствени дела за пијано, а особено „Слики од изложба“, содржат оригинален и нетрадиционален пијанизам. Се потенцира важната улога на „Слики од изложба“ во историјата на музиката бидејќи со нив се открива нов тип на пијанизам – сликовито-карактеристичен (како резултат на инспирираноста од изложбата на Виктор Хартман), а влијанието на Мусоргски се согледува во пијанистичката музика во XX век кај Прокофјев, Рахманинов, Стравински и др. Цикличната форма, спојувањето на музиката со вонмузичките програмски елементи поврзани со инспирацијата на делото од конкретна изложба претставуваат дополнителни факти и предизвици во истражувањето на интерпретациските проблеми во самата композиција. Програмскиот и пијанистичкиот пристап е во сооднос со формалните и хармонските структури кои го сочинуваат комплетниот интерпретациски материјал.

Основниот методолошки пристап на трудот е квалитативен. Кандидатката применува теориска и практична анализа која се однесува на композициските параметри на музичкото дело (форма, хармонски план, мелодија, метроритам) и на неговите пијанистичко-интерпретациски карактеристики (темпо и агогика, динамика, артикулација, фактура, технички и интерпретациски пристап, педализација). Овие карактеристики се ставаат во контекстот на програмската замисла на делото.

Во својата аналитичка постапка, кандидатката прави целосна анализа на секој став од кој е сочинет циклусот „Слики од изложба“. Програмската замисла се открива преку насловите на ставовите и анализата на зачуваните извори, а натамошната анализа на композициските, интерпретациските, пијанистичките параметри укажува на нивната поврзаност со укажаната вонмузичка програма. По извршената поединична анализа на ставовите се прави драматуршката анализа на целиот циклус со цел таа да се поврза со интерпретацискиот пристап во кој изведбата на секој став треба да биде усогласена со генералниот интерпретациски план на изведувачот.

Кандидатката м-р Славица Мицовска дава подробен приказ на резултатите од истражувањето, при што во оваа рецензија ќе ги сумираме нејзините главни заклучоци.

Од анализата на контекстот, кандидатката утврди дека делото „Слики од изложба“ е уникатно во творештвото на Мусоргски, единствено крупно дело во неговото не толку обемно творештво за пијано. Во исто време, тоа е репрезентативно дело за неговиот стил, од аспект на вонмузичката инспирација и содржина, програмноста и соодветните музички средства. Со анализата на самото музичко дело се доби увид во музичките средства преку кои беше реализирана програмската замисла и кои го одразиле стилот на Мусоргски: разнопланови извори на мелодијата; специфичен спој на дијатониката и хроматиката во хармонскиот јазик и тоналниот план; индивидуализираните решенија на формите на ставовите; карактеристичноста на темпото и агогиката, динамиката, артикулацијата, нивната поврзаност со програмската замисла, но и улогата во општиот музички развој и градење на единствената драматургија на циклусот. Анализата на пијанистичките карактеристики укажа на превладување на монументалниот, моќен пијанизам, оркестарскиот третман на пијаното, а, од друга страна, застапеност на суптилните пијанистички елементи и кантилената, иако во помала мера. Особен предизвик за изведувачот претставуваат големиот број на attacca-поврзувањата на ставовите и општата „крешендирачка“ линија на развојот со моќната кулминација на крајот, што бара од пијанистот-интерпретатор многу прецизно распоредување на силите, енергијата и концентрацијата.

Врз основа на сето досега кажано, со особено задоволство можеме да констатираме дека кандидатката се појавува на одбраната со сериозен и зрел труд во кој за прв пат кај нас се обработува едно сложено и комплексно дело за пијано, кое воедно е и меѓу најизведуваните на концертните подиуми, со исто толку сложен и комплексен пристап на сите аспекти на пијанистичката интерпретација. Следејќи ја истражувачката постапка на м-р Мицовска, можеме да заклучиме дека кандидатката детално навлегла во проблематиката која ја разработува, избрала соодветна истражувачка методологија за анализата и прикажала исцрпни резултати.

Методолошкиот пристап применет во трудот може да биде искористен во наредните слични истражувања, а самиот труд со во него изнесената содржина може да послужи како вреден извор на информации за пијанистичкиот пристап кон делото „Слики од изложба“ на Модест Петрович Мусоргски. Со тоа теорискиот труд на м-р Славица Мицовска, со во него разработените теориски и практични аспекти, зазема свое значајно место меѓу научните трудови изработени на Факултетот за музичка уметност во Скопје.

Имајќи ги предвид сите изнесени мислења и заклучоци, најнапред за интерпретацискиот дел, а потоа и за теорискиот труд, Комисијата констатира дека кандидатката м-р Славица Мицовска во целост ги исполнила интерпретациските и теориските барања за изработка на докторска дисертација од областа на музичката интерпретација. Затоа, Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација му предлага на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност во Скопје да ја одобри и закаже одбраната на последниот теориски дел од докторската дисертација на м-р Славица Мицовска.

Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација

Проф. м-р Жени Захаријева с. р.

Проф. д-р Викторија Коларовска-Гмирја с. р.

Проф. д-р Ана Гацевас. р.

Проф. д-р Марија Ѓошевска с. р.

Проф. д-р Томе Манчев с. р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „РАЗЛИКИ ВО СТАВОВИТЕ НА ИСПИТАНИЦИТЕ ЗА НАЦИОНАЛНИОТ ИДЕНТИТЕТ И НАЦИОНАЛНАТА КОШАРКАРСКА РЕПРЕЗЕНТАЦИЈА ВО МАКЕДОНИЈА“ ОД М-Р ИГОР НИКОЛОВ, ПРИЈАВЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ФИЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ, СПОРТ И ЗДРАВЈЕ СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за физичко образование, спорт и здравје, на седницата одржана на 9.10.2019 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р Игор Николов со наслов **Разлики во ставовите на испитаниците за националниот идентитет и националната кошаркарска репрезентација во Македонија**, во состав: проф. д-р Ленче Алексовска Величковска (претседател), проф. д-р Иван Анастасовски (ментор), проф. д-р Милан Наумовски (член), вонр. проф. д-р Серјожа Гонтерев (член) и вонр. проф. д-р Лазар Нанев (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Факултетот за физичко образование, спорт и здравје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатот м-р Игор Николов, со наслов **Разлики во ставовите на испитаниците за националниот идентитет и националната кошаркарска репрезентација во Македонија**, содржи 111 страници компјутерски обработен текст во фонт Arial, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 16 фусноти, 60 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 7 глави, вовед, заклучни согледувања, библиографија и прилог. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во воведот на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Кандидатот укажува дека со текстот на приложениот докторски труд во целост ја владее материјата за која го има пријавено својот труд.

Првата глава од докторската дисертација е насловена **Терминолошки поими во истражувањето**. Во неа се анализирани сите термини и поими кои имаат директно или индиректно значење со истражувањето во овој докторски труд, а тие термини и поими се: поим за спорт, поим за нација, поим за идентитет, поим за традиција, поим за политички партии, поим за етнички групи и поим за религија. Образложението за секој од овие поими и термини во докторскиот труд се насловени како подглави на документот.

Втората глава ги анализира **Досегашните истражувања** и кандидатот на 5 (пет) страници цитира истражувања како од домашни така и од странски автори кои воедо имаат поврзаност со докторскиот труд. Овде кандидатот цитира 6 (шест) меѓународни научни трудови од повеќе автори, како и една книга, а понатаму кандидатот во оваа глава е цитирно и едно релевантно меѓународно билатерално истражување помеѓу Македонија и Црна Гора кое има директна поврзаност со темата на кандидатот.

Во заклучните согледувања, кандидатот на 5 страници, му дава завршна дискусија за поставените хипотези во докторскиот труд. Понатака, многу јасно и прецизно, врз база на добиените резултати, кандидатот поставува 10 (десет) јасни и прецизни заклучоци кои се насочени кон сите релевантни институции во државата, сè со цел за надминување на овој горлив проблем кој впрочем, е предмет на истражување вовед од докторски труд.

Предмет на истражување

Предмет на истражувањето на овој докторски труд беа разликите во ставовите за оценката на јавноста, персоналната оценка, персоналната поврзаност, чувството на поврзаност, вклученоста и свесноста, во однос на идентификацијата со кошаркарската национална репрезентација, идентификацијата со политичките партии, етничката и религиската припадност, како и полот, резиденцијалниот статус и возраста на испитаниците.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Овој докторски труд е работен во исклучително важно научно подрачје општествената кинезиологија, односно социологијата на спортот. Но она што е уште позначајно е времето во кое кандидатот го работеше докторскиот труд а кое изобилуваше со многу општествено-политички премрежја, особено во спорот преку разни девијантни манифестни поведенија на поединци и групи кои резултираа со игнорирање на националното идентификување преку националната кошаркарска репрезентација. Токму оваа поле на делување, општествената кинезиологија т.е. социологијата на спортот, ја третира оваа проблематика. Затоа, овој докторски труд е јасен пионерски чекор во областа на општествената кинезиологија, кој тежнее да даде одговори на овие идентитески прашања кои имаат поврзаност со спортот

Краток опис на применетите методи

Инструментот кој го има користено кандидатот во својот докторскиот труд, а преку кој е реализирано теренското анкетирање е стандардизираниот модел на анкетен прашалник од социолозите Хер и Џејмс од 2007 година (Heere & James, 2007), кој е релевантен и мери шест димензии на групен идентитет. Понатаму, во овој докторски труд кандидатот укажува на тоа дека во истражувањето вклучил вкупно 233 испитаници кои се граѓани на нашата држава. Научните методи што ги користел кандидатот во својот докторскиот труд за сите истражувани варијабли се: интервалната и ратио (мерната) скала се пресметани следниве анализи: основните статистички параметри: аритметичка средина ($\bar{X}$), стандардна девијација (SD), коефициент на варијабилност ($KV\%$), минималниот резултат (MIN), максималниот резултат (MAX), асиметричноста (скјунис - skewness) на дистрибуцијата на резултатите, издолженост, односно плоскавоста (куртозис - kurtosis) на дистрибуцијата на резултатите, kolmogorov-Smirnov-иот метод за тестирање на нормалноста на дистрибуцијата на резултатите (KS). За дел од варијаблиите се применети следниве методи: фреквенции, проценти ($\%$), χ^2 -квдрат тест. Додека пак, разликите се утврдени со униваријатна анализа на варијансата (ANOVA), а за утврдување на субкатегории испитаници дали меѓусебно статистички се разликуваат, во варијаблиите дали постои статистика значајна разлика примент е и Пост-хоц тест (ЛСД-тестот). Кандидатот податоците ги има обработено со статистичкиот пакет SPSS for Windows Version 20.0.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Кандидатот во шестата глава од докторскиот труд, на 48 страници на многу јасен и автентичен начин ги презентира добиените резултати во истражувањето. Кандидатот,

резултатите од истражувањето ги има поделно во 6 подглави, за секоја од истражуваните аспекти поделно. Во првата подглава, кандидатот ги презентира резултатите од политичката припадност на испитаниците и нивната поврзаност со националната кошаркарска репрезентација и националниот идентитет. Во втората подглава, кандидатот ги презентира резултатите од етничката припадност на испитаниците и нивната поврзаност со националната кошаркарска репрезентација и националниот идентитет. Во третата подглава, кандидатот ги презентира резултатите од религиската припадност на испитаниците и нивната поврзаност со националната кошаркарска репрезентација и националниот идентитет. Во четвртата, петтата и шестата подглава, кандидатот ги презентира резултатите од социодемографските карактеристики, и тоа: полот, резиденцијалниот статус и возраста на испитаниците од истражувањето. Кандидатот анализата на добиените резултати јасно и прецизно ја прикажува преку 13 табели и 6 графикони кои се одраз на она што самиот кандидат добил при обработка на податоците од теренската анкета. Дискусијата на резултатите е направен на многу јасен и разбирлив научен јазик, што укажува на тоа дека самиот кандидат ја владее материјата за која се определил да истражува.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Игор Николов, со наслов **Разлики во ставовите на испитаниците за националниот идентитет и националната кошаркарска репрезентација во Македонија**, претставува истражување во научна област: кинезиологијата, научно поле: општествена кинезиологија, предмет: социологија на спортот. Изработката на темата на оваа докторска дисертација има за цел да ги утврди разликите во оценката на јавноста, персоналната оценка, персоналната поврзаност, чувството на поврзаност, вклученоста и свесноста, во однос на идентификацијата со кошаркарската национална репрезентација со политичките партии, етничката и религиската припадност, како и полот, резиденцијалниот статус и возраста на испитаниците. Од тие причини, овој докторски труд треба да претставува мотив за понатамошни истражувања поврзани со спортот и идентитетот, кои би придонеле за подигање на свеста кај граѓаните на нашата држава за нивната припадност кон националните спортски репрезентации и нивна идентификација со нив. Овој докторски труд особено би требало да ги поттикне државните институции надлежни во делот на спортот и образованието да поттикнат нови проекти базирани на овој научен документ.

Докторската дисертација на кандидатот м-р Игор Николов, со наслов **Разлики во ставовите на испитаниците за националниот идентитет и националната кошаркарска репрезентација во Македонија**, според мислењето на Комисијата за оценка, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот, пред одбраната на докторскиот труд, како прв автор, во меѓународни научни списанија, ги објавува следниве два рецензирани истражувачки труда:

- [5]. „Игор Николов, Иван Анастасовски, Ленче А. Величковска, Милан Наумовски и Лазар Нанев“, објавен: Research in physical education, sport and health, Vol. 8, No.1, 01, 2019 година.
- [6]. „Игор Николов, Иван Анастасовски, Ленче А. Величковска и Милан Наумовски“, објавен: Sport science and health, No.9, 03, 2019 година.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главниот научен придонес на кандидатот се согледува преку научно-теориските и практичните импликации по однос на темата која претставува предмет на истражување

во оваа докторска дисертација. Научно-теориските импликации се однесуваат во обидот да се презентираат најзначајните научно-теориски показатели во делот на кинезиолошките науки, поточно социологијата на спортот. Кандидатот во докторската дисертација прави систематска анализа на клучните поими, применувајќи јасен социолошки пристап. Практичните импликации на трудот се лоцираат во давање на јасни насоки од страна на кандидатот за надминување на партиските, етничките и религиските спротиставности, особено во областа на спорт и влијанието на поддршката на националната кошаркарска репрезентација и градењето на национален идентитет кај нашите граѓани. Добиените податоци од ова истражување, како и сознанијата стекнати од него, упатуваат на понатамошни конкретни препораки кон државните институции за преземање на одредени активности се со цел за регулирање на овој горлив проблем во нашево општество.

Докторската дисертација ја поседува потребната научна оправданост, квалитетно е обработена од методолошки аспект и при нејзината изработка е користен научен метод. Имено, кандидатот прецизно ги дефинира појавата на истражувањето, проблемот, предметот, целите и методологијата на истражувањето.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за физичко образование, спорт и здравје да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот м-р Игор Николов со наслов **Разлики во ставовите на испитаниците за националниот идентитет и националната кошаркарска репрезентација во Македонија.**

КОМИСИЈА

Проф. д-р Ленче Алексовска Величковска, претседател, с.р.

Проф. д-р Иван Анастасовски, ментор, с.р.

Проф. д-р Милан Наумовски, член, с.р.

Проф. д-р Серјожа Гонтарев, член, с.р.

Проф. д-р Лазар Нанев, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН СОРАБОТНИК ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ - АСИСТЕНТ ПО ГРУПА ПРЕДМЕТИ ВО ОБЛАСТА ХРАНА И ИСХРАНА И ФАРМАЦЕВТСКА ТОКСИКОЛОГИЈА НА ФАРМАЦЕВТСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, донесена на XIII редовна седница одржана на 10.10.2019 година, а согласно со Законот за високото образование, Законот за научноистражувачка дејност, критериумите, постапката и начинот на избор во наставно-научни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ и Правилникот на Факултетот, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Лидија Петрушевска-Този, проф. д-р Татјана Кадифкова-Пановска и доц. д-р Тања Петреска Ивановска, на Фармацевтскиот факултет во Скопје.

На конкурсот објавен на 12.9.2019 година во јавните гласила „Нова Македонија“ и „Коха“ за избор на еден асистент по група предмети во областа храна и исхрана и фармацевтска токсикологија, се пријави м-р фарм. Зоран Живиќ. Рецензентската комисија, по разгледувањето на доставената документација, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Зоран Живиќ е роден на 19.5.1990 год. во Скопје, каде што го завршил основното образование со одличен успех. Средното образование го завршил во гимназијата СГУС „Раде Јовчевски Корчагин“ во Скопје, исто така со континуиран одличен успех. Во учебната 2009/10 година се запишал на додипломски студии на Фармацевтскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а ги завршил во јули 2014 година со одбрана на трудот со наслов „Скрининг на хербални лекови за потенцијална токсичност“ со просечен успех 8,08.

Од април 2013 до декември 2014 година бил ангажиран како демонстратор во наставната дејност на Институтот за применета биохемија при Фармацевтскиот факултет во Скопје. Од јануари 2015 до септември 2018 година бил вработен во Институтот за истражување и развој при фармацевтската компанија Алкалоид АД во Скопје. Од октомври 2018 година, кандидатот бил повторно избран како демонстратор во одржување на практичната настава по предметите Храна и исхрана и Токсикологија, и овој ангажман го извршува и денес.

Во септември 2019 година се пријавил на Конкурсот за запишување студенти на трет циклус - докторски студии во академската 2019/2020 година во научното подрачје медицински науки и здравство, студиска програма: Фармација. Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, м-р фар. Зоран Живиќ е вклучен како демонстратор во изведувањето на вежбите на интегрираните студии од прв и втор циклус по фармација и на прв и втор циклус студии на студиската програма за лабораториски биоинженери на Институтот за применета биохемија при Фармацевтскиот факултет во Скопје.

Научноистражувачка дејност

М-р фарм. Зоран Живиќ е коавтор на 4 оригинални научни трудови од областа на фармацијата, учествувал на шест меѓународни собири како коавтор на 7 соопштенија објавени во збирки на трудови и е коавтор на три стручни трудови објавени во стручно-полупуларни списанија.

Учествувал во научноистражувачката работа во рамки на проектот под наслов „Микроинкапсулирани синбиотици – од оптимална формулација до терапевтска примена“, финансиран од Министерството за образование и наука на Република Македонија, 2010-2012.

Учесник е во проектот со наслов „Испитување на хербални лекови и на додатоци на исхраната за слабење во однос на можно присуство на недекларирани компоненти во нивниот состав“, финансиран од УКИМ, 2019.

Научни трудови објавени во референтни научни списанија или во зборници од конгреси и конференции:

Petreska Ivanovska, T., **Zhivikj, Z.**, Bogdanovska, L., Mladenovska, K., Petrushevska-Tozi, L., 2018. Application of *Lactobacillus casei* 01 and oligofructose-enriched inulin in ayran. Maced J Chem Chem Eng, 37(1):43-52.

Petreska Ivanovska T., Mladenovska K., **Zhivikj Z.**, Jurhar Pavlova M., Gjurovski I., Ristoski I., Petrushevska-Tozi L., 2017. Synbiotic loaded chitosan-Ca-alginate microparticles reduces inflammation in the TNBS model of rat colitis. Int J Pharm 527:126-134.

Petreska Ivanovska T., **Zhivikj Z.**, Bogdanovska L., Jurhar Pavlova M., Gjurovski I., Ristoski T., Mladenovska K., Petrushevska-Tozi, L., 2016. Probiotic/synbiotic enriched ayran as functional food product – quality and therapeutic benefits. Mac Pharm Bull 62(suppl):285-286.

Kuneski D., Antovska P., Dimcevska S., Stefanova B., Mancevska B., Angelovska D., **Zivic Z.**, Ugarkovic S., 2016. Influence of the formulation factors on the dissolution of highly dose water soluble active pharmaceutical ingredient. Mac Pharm Bull 62(suppl):415-416.

Karalija N., **Zivic Z.**, Sapkareva B., Brasnarska I., Krsteska L., Ugarkovic S., 2016. pH dependent equilibrium of Paracetamol impurity K and unknown entity, during HPLC method development for related substances. Proceedings of the XXIV Congress of Chemists and Technologists, Ohrid.

Petreska Ivanovska, T., **Zhivikj, Z.**, Jurhar Pavlova, M., Petrushevska-Tozi, L., Mladenovska, K. In vivo study of effects of functional ayran on microflora of rats with chemically induced ulcerative colitis, Abstract Book, 84 (2015).

Petreska Ivanovska T., **Zhivikj, Z.**, Mladenovska, K., Petrushevska Tozi, L., 2015. Influence of oligofructose-enriched inulin on survival of microencapsulated *Lactobacillus casei* 01 and adhesive properties of synbiotic microparticles. Mac Pharm Bull 61(1):35-43.

Petreska Ivanovska, T., Smilkov, K., **Zhivikj, Z.**, Petrusevska-Tozi, L., Mladenovska., K., 2014. Comparative evaluation of viability of encapsulated *Lactobacillus casei* using two different methods of microencapsulation. Int J Pharm Phytopharm Res 4:20-24.

Petreska Ivanovska, T., **Zhivikj, Z.**, Bogdanovska, L., Kavrovski, Z., Petrushevska-Tozi, L., Mladenovska K., 2014. Evaluation of chemical quality of probiotic/synbiotic enriched ayran. Proceedings of the XXIII Congress of Chemists and Technologists, Ohrid.

Petreska Ivanovska, T., **Zhivikj, Z.**, Jurhar-Pavlova, M., Ristoski, T., Gjurovski, I., Petrushevska-Tozi, L., Mladenovska., K., Anti-inflammatory properties of synbiotic loaded chitosan-Ca-alginate microparticles in animal model of colitis, Abstract Book of the 1st European Conference on Pharmaceutics (2014).

Petreska Ivanovska, T., **Zhivikj, Z.**, Petrushevska-Tozi, L., Hadjieva, J., Glavas Dodov, M., Jurhar Pavlova, M., Mladenovska K., 2014. Bioadhesive properties of synbiotic loaded chitosan-Ca-alginate microparticles. Proceedings of the VI Serbian Congress of Pharmacy, Belgrade.

Стручни трудови:

Живиќ, З., Петрушевска-Този, Л., 2018. Исхрана при воспалителни цревни заболувања. Е-Билтен: Потрошувачите и храната 9-10:21-23.

Живиќ, З., Петрушевска-Този, Л., 2018. Додатоци на исхраната. Е-Билтен: Потрошувачите и храната 8:10-14.

Карапанцова, М., Петреска Ивановска, Т., **Живиќ, З.**, 2019. Употреба на производи за намалување на телесна тежина: придобивка или ризик за потрошувачите? Магазин за потрошувачи, 14-18.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Кандидатот м-р фарм. Зоран Живиќ учествувал на интернационалниот симпозиум за природни науки под наслов „ScienceMIX“, во организација на Студентското биотехнолошко друштво од Љубљана и Студентскиот парламент при Фармацевтскиот факултет во Скопје во септември 2013 година.

Во периодот од јули до февруари 2014 година ја вршел аптекарската практика во ПЗУ Аптека Еурофарм во Кисела Вода во Скопје.

Во јуни 2014 година учествувал на конференцијата со наслов „Современи трендови на традиционалната медицина – медицински габи“, во организација на Центарот за континуирана едукација при Фармацевтски факултет во Скопје.

Во 2014 година бил ангажиран и како преведувач од англиски на македонски јазик на поглавјето 23 под наслов Toxic effects of metals во книгата Casarett and Doull's Toxicology – The basic science of Poisons (уредници: Klaasen, CD, Amdur, MO, Doull, J) во рамки на проектот „Набавка и испорака на превод со откупени авторски права, стручна редактура, лектура, компјутерска обработка, печатење и дистрибуција на книги/учебници на македонски јазик“, финансиран од Министерство за образование и наука на Република Македонија.

Во периодот 2015-2018 година учествувал на пет обуки поврзани со примената на инструментални техники во лабораториското работење: HPLC

Troubleshooting Seminar, Kurs po osnove HPLC – praktičan pristup, HPLC Seminar – DryLAB 4 User Course, HPLC Seminar – DryLAB 4 User Course, LGC seminar – Reference Standards and Impurities и HPLC Seminar – Reversed Phase HPLC/UHPLC Method Development.

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ –
АСИСТЕНТ
за факултети кои имаат студиски програми на интегрирани прв и
втор циклус студии**

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено интегрирани прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити, со остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) Просечниот успех изнесува: 8,08	да
2	Има завршено додипломски и постдипломски студии по студиските програми пред воведувањето на европскиот кредит-трансфер систем и има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на додипломските и постдипломските академски студии одделно Просечниот успех на додипломски студии изнесува: Просечниот успех на постдипломски студии изнесува:	
3	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски 2. Назив на документот: УВЕРЕНИЕ 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“ 4. Датум на издавање на документот: 26.8.2019	да

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на кандидатот м-р фарм. Зоран Живиќ.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот, Комисијата заклучи дека кандидатот поседува научни и стручни квалитети и ги исполнува сите услови предвидени за избор во соработничко звање според Законот за високото образование (Службен весник на РМ бр. 82/2018) и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 411/2018).

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет во Скопје, кандидатот м-р фарм. Зоран Живиќ да биде избран во звањето асистент во научната област храна и исхрана и фармацевтска токсикологија.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Лидија Петрушевска-Този, с. р.
Проф. д-р Татјана Кадифкова-Пановска, с. р.
Доц. д-р Тања Петреска Ивановска, с. р.

ПРЕГЛЕД НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

2. Магистерски трудови

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Џемиљ Азир	„Човечки ресурси, квалитет и имиџ“	"Human Resources, Quality and Image"	проф. д-р Јован Пејковски	Бр.10-2211/3 10-10-2019
2.	Наталија Стојанова	„Менаџирање на промените во организациите“	"Managing Change in Organizations"	проф. д-р Милева Ѓуровска	Бр.10-1836/3 13-9-2019
3.	Виолета Живковска	„Едукација и развој на младите таленти како основа за личен и професионален успех во телекомуникациските компании“	"Education and development of young talents as a basis for personal and professional success in telecommunication companies"	проф. д-р Виолета Арнаудова	Бр.10-2380/3 10-10-2019
4.	Наташа Наковска	„Улогата на кадрите во јавниот сектор во подобрување на социјалното домување“.	"The Role of Public Sector Personnel in Improving Social Housing."	проф. д-р Сунчица Димитријоска	Бр.10-2379/3 10-10-2019
5.	Славица Димитриевска	„Постапување со деца упатени на издржување на казна затвор“	"Treatment of children sentenced to prison"	проф. д-р Сунчица Димитријоска	Бр.10-2050/3 10-10-2019
6.	Бојан Миклош	„Компаративна анализа на Северно атланската алијанса и Договорната организација за колективна безбедност – конфликти и неконфликтни интереси“	"Comparative Analysis of the North Atlantic Alliance and the Collective Security Treaty Organization - Conflicts and Non-Conflicting Interests"	проф. д-р Рина Киркова Танеска	Бр.10-2212/3 10-10-2019
7.	Назиф Авди	„Видови на заштита и помош на жртвите на трговија со луѓе во земјите од Југо-Источна Европа од почетокот на	"Types of protection and assistance to victims of trafficking in South-Eastern European countries since the beginning of the	проф. д-р Софија Георгиевска	Бр.10-2190/3 10-10-2019

		бегалската криза 2015 до денес“	refugee crisis 2015 to the present day"		
8.	Сашо Марковски	„Рedefинирање на државниот суверенитет во контекст на интеграцијата во Европската унија“	"Redefining state sovereignty in the context of European Union integration"	проф. д-р Рина Киркова	Бр.10-2250/3 10-10-2019
9.	Ајсу Јахја	„Воспитните стилови на родителите и функционалност на семејствата кај студентите од помагателните насоки“	"Parents' Educational Styles and Family Functionality among Students in Supportive Directions"	проф. д-р Софија Георгиевска	Бр.10-2344/3 10-10-2019
10.	Александра Ганиќ Георгиевска	„Организационата поставеност и функционирање на безбедносните институции на Р. Северна Македонија во процесот на превенирање со трговија на малолетни деца“	"The organizational setup and functioning of the security institutions of the Republic of Macedonia. Northern Macedonia in the Prevention of Juvenile Trafficking "	проф. д-р Митко Котовчевски	Бр.10-1727/4 10-10-2019
11.	Јулијана Ѓоргиевска	„Делувањето и поврзаноста на терористичките организации на Балканот и Блискиот исток и нивното влијание врз регионалната безбедност“	"The Work and Ties of Terrorist Organizations in the Balkans and the Middle East and Their Impact on Regional Security"	проф. д-р Митко Котовчевски	Бр.10-1908/4 10-10-2019

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ВИШ ЛЕКТОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ТУРКОЛОГИЈА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје/ Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 12.6.2019 година, за избор на виш лектор во наставно-научната област туркологија (по предметите: Современ турски јазик, Турски јазик и Основи на правопис и правоговор) и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, бр. 02-1650/1, донесена на 18.9.2019 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Назим Ибрахим, редовен професор, д-р Октај Ахмет, редовен професор и д-р Фадил Хоџа, редовен професор

По разгледувањето на приложената документација, Рецензентската комисија има чест на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на виш лектор во наставно-научната област туркологија (Современ турски јазик, Турски јазик и Основи на правопис и правоговор), во предвидениот рок се пријави само кандидатката **д-р Фатима Хоџин**.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката **д-р Фатима Хоџин**, е родена на 16.4.1963, во Скопје. Средно образование завршила во гимназијата „Цветан Димов“ во Скопје во 1982 година. На Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, на Катедрата за турски јазик и книжевност се запишала во академската 1982/83 година и во 1990 година се стекнала со звањето *професор по турски јазик и книжевност*.

Во учебната 2002/03 година се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Интернационалниот универзитет во Нови Пазар, Р Србија. Во 2005 година ги завршила постдипломските студии, на 21.9.2006 со одбраната на магистерската теза под наслов *Турцизмите во Зборникот на браќата Миладиновци* на отсекот за Турски јазик и книжевност при Интернационалниот универзитет во Нови Пазар, Р Србија. Со тоа се здобила со научното звање *магистер по туркологија* (Одлука за признавање/нострификација бр. 09-8099/2 од 9.10.2007 година, Министерство за образование на Република Македонија).

Докторска дисертација пријавила на 15.10.2006 година на Интернационалниот универзитет во Нови Пазар, Р Србија. Дисертацијата на тема: *Турцизмите во лирските народни песни во македонскиот и албанскиот јазик* ја одбрала на 26.12.2008 година, пред Комисија во состав: д-р Хамди Хасан, редовен професор – претседател; д-р Ниметуллах Хафиз, редовен професор – член; д-р Таџида Зубчевиќ – Хафиз, редовен професор – член. Со тоа се стекнала со научниот степен *доктор по турски јазик и книжевност* од научната област филолошки науки (Одлука за признавање/нострификација бр. 09-425/3 од 26.2.2009, Министерство за образование на Република Македонија).

Од 15.1.1991 година е вработена како библиотекар на Катедрата за турски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Долги години беше и се уште е секретар на истата Катедра.

На 10.6.2010 година на Интернационалниот универзитет во Нови Пазар, Република Србија, е избрана во звањето доцент за научната област турски јазик и книжевност (бр.1053/10/VI-43).

На редовната седница на Наставно-научниот совет одржана на 16.12.2015 година, донесена е Одлука бр.04-1364/7, на 17.12.2015, со која е избрана во звањето лектор по турски јазик на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во областа туркологија.

Во моментот е лектор. Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот на УКИМ бр. 1110 од 2.11.2015 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 1110 од 2.11.2015 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност, како истакнат стручњак од практиката изведувала настава на прв циклус студии на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, на студиската програма за турски јазик и книжевност, потоа на нематичните катедри при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, како и на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и на Интернационалниот универзитет во Нови Пазар, Р Србија.

Во текот на учебните 2007/08 и 2008/2009 година беше ангажирана како истакнат стручњак од практиката во наставата по турски јазик (со полн фонд на часови 12) на Филолошкиот факултет и на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Во текот на учебните 2007/2008 и 2010/2011 година беше ангажирана како надворешен соработник на Филолошкиот факултет на Отсекот за турски јазик и книжевност при Интернационалниот универзитет во Нови Пазар, Р Србија.

Во текот на учебната 2014/15 година е ангажирана како истакнат стручњак од практиката во наставата по Современ турски јазик 3 и 4, Основи на правопис и коригирање и Писмено и усно изразување на Катедрата за турски јазик и книжевност (со полн фонд на часови 8) на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Од изборот во звањето лектор по турски јазик изведувала лекторска настава по предметите: *Современ турски јазик, Основи на правопис и коригирање и Писмено и усно изразување* на прв циклус студии на студиската програма на Катедрата за турски јазик и литература.

Во текот на досегашното изведување на наставата, д-р Хоџин покажа особен интерес и извонредни резултати во изведувањето на наставата по предметите: *Современ турски јазик, Основи на правопис и коригирање и Писмено и усно изразување* и во целокупната работа со студентите.

За потребите на студентите за усвојување на новите содржини на предметите изработила и пакети материјали по наведените предмети.

За изведување на наставата по овие предмети, **д-р Фатима Хоџин** изготви пакет од материјали по наведените предмети.

Кандидатката учествувала како член во комисија за оценка и одбрана на 47 дипломски трудови.

Повеќе детали за наставно-образовната дејност на д-р Фатима Хоџин може да се видат во прилогот кон овој Реферат (Образец –Анекс 2).

Научноистражувачка дејност

Паралелно со нејзината наставна дејност, д-р Фатима Хоџин перманентно работи на своето научно усовршување, пројавувајќи интерес за истражување и

проучување прашања од областа на науката за јазикот – туркологија. Од последниот избор, д-р Фатима Хоџин има објавено вкупно 5 научни труда од областа на туркологијата во меѓународни научни списанија објавени во странство.

1. Во трудот *Makedonya Türk Edebiyatının Öncüsü Şükrü Ramo'nun Şiirlerinde Lirik Unsurlar Üzerinde İnceleme*, е опфатена анализа на песните на Шукри Рамо, кој зазема значајно место во современата турска литература во Р Македонија и во Косово. Во поезијата на Рамо можеме да видиме дека се присутни природата, љубовта, љубовта кон децата, љубовта кон мајката и љубовта кон татковината. Поетот ги користи природните елементи како облак, дожд, ливада и сонце. Рамо, исто така, директно зборува за љубовта. Во сите свои песни, поетот ги користи природните елементи кога раскажува за неговата љубов. Делата на Шукри Рамо се уште го будат интересот на читателската публика, особено онаа помладата.
2. Во трудот *Recep Murat Bugariç Hikayelerinin incelemeşi*, Реџеп Мурат Бугарич е претставен како расен раскажувач и педагог. Овие две професии кај него добиле убав спој. Топлината во неговите раскази, секако, е одраз на долгогодишната стрплива работа како педагог и наставник во училиштето, каде што и тој ги правел првите чекори. Писателот темите за своите раскази за деца ги црпи претежно од годините на своето детство. Раскази за деца можат да бидат и оние во кои главни ликови се возрасни, а и настаните се од животот на возрасните. Тоа се постигнува со приспособување на расказите за детската возраст. Од овој аспект, расказите во книгата „Три палта“ и повеќето раскази од „Малиот човек“, може да се каже оти се напишани за деца. Во овие свои книги авторот претежно третира теми од општествен и морален аспект. Во расказите на Реџеп Мурат Бугарич дидактичноста во речиси сите раскази за деца, секако, е резултатот на неговата наставничка професија.
3. Prof. Dr. Oktay Ahmed, Prof. Dr. Nazim İbrahim, Prof. Dr. Fadil Hoca, Prof. Dr. Sevin Alil Arslan, Dr. Fatima Hocin, *Türkoloji Çalışmaları, Üsküp 2017* (проф. д-р Октај Ахмед, проф. д-р Назим Ибрахим, проф. д-р Фадил Хоџа, проф. д-р Севин Алил Арслан, д-р Фатима Хоџин, Турколошки истражувања (во печат), сопствено издание, Скопје, 2017). Во оваа публикација се презентирани 10 трудови од областа на турскиот јазик кои имаат исклучително значење за турскиот јазик и граматика. Меѓу нив се истакнуваат и турцизмите во македонскиот и албанскиот јазик.
4. Во трудот „Zeynel Beksaç'ın “Rüyalarım Çiçek Açtı“ Adlı Eserinin Tematik Analizi“ се испитани и анализирани животот и поезијата на познатиот турски писател Zeynel Beksaç'ın, кој е еден од познатите писатели во Косово и во Р Македонија. Тој има објавено голем број на песни кои подеднакво се читаат и се уште се читаат од страна на сите заедници во Р Македонија и во Косово. Zeynel Beksaç'ın, со своето поетско творештво, како и со книжевните текстови, ја збогатил ризницата на турската литература во Македонија.
5. „Commençons par les thermes pour arriver aux amams“ претставува научен текст во кој се трага по изворите на турските амами, како дел од културата на живеење, враќајќи се во минатото се до изворните римски терми.

Во сите горенаведени студии, м-р Фатима Хоџин на завидно стручно ниво внесува определени новини во толкувањето на одделна проблематика од областа на турскиот јазик, литература и култура. Хоџин детално ги следи сите промени во областа на лексикологијата. Нејзините проучувања покажуваат дека таа има исклучително широк опсег на интерес во однос на туркологијата како нејзина потесна научна област, со што постојано дава свој придонес во научноистражувачката дејност.

Д-р Фатима Хоџин учествувала на 10 меѓународни научни/стручни собири со свој реферат: меѓународен симпозиум: „III Beynelxalp Uşak Edebiyatı Simpoziumu“, Bakü, Azerbeysan, 21-23 april 2016; меѓународна конференција: „7 th CLIMATE CHANGE, EKONOMIC DEVELOPMENT, ENVIRONMENT AND PEOPLE CONFERENCE“, Ступра, Македонија, 17-22 октомври 2016; Меѓународен конгрес: „15. Uluslararası Türk Dünyası

Sosyal Bilimler Kongresi“, Komrat, R. Moldova, 11-12.09.2017; меѓународен симпозиум: „Uluslararası 21. Yüzyılda Mehmet Akif ERSOY’u Yeniden Okumak“; меѓународен симпозиум: „25. Uluslararası Hıdırllez Bahar Şanlikleri“, Valandova, Çalıkli, Makedonya 06-10 mayıs 2016; II меѓународен конгрес: „14. UluslararasıTürk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi“, Gostivar, Makedonya 22-23.08. 2016; Меѓународен симпозиум „III. Uluslararası ÇOCUK VE GENÇLİK EDEBİYATI SEMPOZYUM" İstanbul, Türkiye 21-22.10.2016; меѓународен симпозиум „40 години Катедра за турски јазик и книжевност“ 18-19 maj 2017; меѓународен симпозиум „v. Uluslararası ÇOCUK VE GENÇLİK EDEBİYATI SEMPOZYUM" İstanbul, Türkiye 21-22.10.2018.

Од последниот избор во звање, кандидатката д-р Хоџин учествувала во 2 меѓународни проекта.

Учесник е во меѓународниот научен проект “Makedonya’da Türkçe Eğitimi, Sorunları ve Çözüm önerileri Çalıştayı „ Üsküp.

Учесник е во меѓународниот научен проект II. Türk ve İslâm Dünyası Çocuk Edebiyatı Çalıştayı, İstanbul, Türkiye.

За поопширни информации во врска со научноистражувачката дејност на д-р Фатима Хоџин види во Анекс 2 од Извештајот.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Кандидатката д-р Фатима Хоџин има извршено преглед (ревизија) на 8 учебници за основно и средно образование на турски јазик, како и лектура на повеќе текстови и учебници.

Повеќе години е член во редакциски и уреднички одбор, како и помошник - уредник на научноистражувачките списанија *Hikmet - International Refereed Scientific Research Journal Гостивар, Р Македонија* и *TARİHİN PEŞİNDE ULUSLARARASI TARİH ve SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ, The Pursuit of History- International Periodical for History and Social Research, Коња, Р Турција*.

Кандидатката го има положено и испитот за судски преведувач од турски јазик, со што се здоби со соодветен сертификат.

Кандидатката д-р Хоџин активно е вклучена во работата на бројни комисии на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во периодот од 2015 до 2019 година.

Таа е актуелен секретар на Катедрата за турски јазик и книжевност, како и член во Комисија за ЕКТС - координатор.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната достапена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Фатима Хоџин.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката, Комисијата заклучи дека д-р Фатима Хоџин поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето виш лектор во научната област туркологија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, д-р Фатима Хоџин да биде избрана во звањето виш лектор за предметите: Современ турски јазик, Турски јазик и Основи на правопис и правоговор во научната област туркологија.

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА

Проф. д-р Назим Ибрахим, редовен професор, с.р.
Проф. д-р Октај Ахмед, редовен професор, с.р.
Проф. д-р Фадил Хоџа, редовен професор, с.р.

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ - ВИШ
ЛЕКТОР ЗА Д-Р ФАТИМА ХОЌИН**

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1.	Завршени втор циклус академски студии	Да
2.	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира; назив на научната област: туркологија, поле: наука за јазик, подрачје: турски јазик .	Да
3.	1. Наставно и стручно искуство во областа во која се избира (да се наведе наставното и стручното искуство во полето во кое се избира), 2007–2015–стручњак од практиката на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Катедра за турски јазик и книжевност, предмети: Современ турски јазик 1, Современ турски јазик 2, Современ турски јазик 3, Современ турски јазик 4, турски јазик 1, турски јазик 2, турски јазик 3, турски јазик 4. 2. Од 2015 до денес – Лектор по турски јазик на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ – Скопје, Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, Катедра за турски јазик и книжевност, предмети: <i>Современ турски јазик 1, Современ турски јазик 2, Современ турски јазик 3, Современ турски јазик 4, турски јазик 1, турски јазик 2, Основи на правопис и корегирање, Писмено и усно изразување, Основи на правопис и правоговор 1, Основи на правопис и правоговор 2</i> 3. Учество во меѓународни научни проекти: - “Makedonya’da Türkçe Eğitimi, Sorunları ve Çözüm önerileri Çalıştayı”, Üsküp, - Türk ve İslâm Dünyası Çocuk Edebiyatı Çalıştayı, İstanbul, Türkiye. 4. Учество во комисији и тела на државни и други органи - Комисија за евалуација на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ за 2018 година. - Член на организациски одбор за одбележување на четириесетгодишнината од основањето на Катедрата за турски јазик и книжевност, 2016 година. - Комисија за попис на библиотечен фонд за 2015 - Комисија за попис на библиотечен фонд за 2016 - Комисија за попис на библиотечен фонд за 2017 - Комисија за попис на библиотечен фонд за 2018 - Секретар на Катедрата за турски јазик и книжевност - Член во Комисија за ЕКТС - координатор	Да
4.	Има објавено научни и стручни трудови во областа во која се избира (да се наведат научните и стручните трудови и каде се објавени)	

1. Научен труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уреднички одбор: “Makedonya Türk Edebiyatının Öncüsü Şükrü Ramo’nun Şiirlerinde Lirik Unsurlar Üzerinde İnceleme” III. <i>Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri</i>, İstanbul, Türkiye 2016. s. 241. 2. Научен труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: „Mahiye EMİN – Doç.Dr. Fatima HOCİN / Zeynel Beksaç’ın “Rüyalarım Çiçek Açtı” Adlı Eserinin Tematik Analizi <i>Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri</i>, İstanbul, Türkiye 2016. s. 255 3. Научен труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: <i>Recep Murat Bugariç Hikayelerinin inceleme</i>si“, V. <i>Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri</i>, İstanbul 2018, . 4. Научен труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уреднички одбор: „Commençons par les thermes pour arriver aux amams”, <i>Bal-Tam 22, Prizren, mart 2015, 145-159</i>. 5. Prof. Dr. Oktay Ahmed, Prof. Dr. Nazim İbrahim, Prof. Dr. Fadil Hoca, Prof. Dr. Sevin Alil Arslan, Dr. Fatima Hocin, Türkoloji Çalışmaları, Üsküp 2017 (проф. д-р Октај Ахмед, проф. д-р Назим Ибрахим, проф. д-р Фадил Хоџа, проф. д-р Севин Алил Арслан, д-р Фатима Хоџин, Турколошки истражувања (во печат), сопствено издание, Скопје 2017).	Да

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Фатима Хамза Хоџин

(име, татково име и презиме)

Институција: Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: туркологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување настава од прв циклус студии во зимскиот и летниот семестар	
	2015/2016 год. зимски семестар	
	Современ турски јазик 1 (4+2), (2 x 30 x 0,04) 2 x 15 x 0,03)	3,3
	Современ турски јазик 3 (4+2), (2 x 30 x 0,04) 2 x 15 x 0,03)	3,3
	Основи на правопис и коригирање (2+0), (2 x 15 x 0,04)	1,2
	2015/2016 год. летен семестар	
	Современ турски јазик 2 (4+2), (2 x 30 x 0,04) 2 x 15 x 0,03)	3,3
	Современ турски јазик 4 (4+2), (2 x 30 x 0,04) 2 x 15 x 0,03)	3,3
	Писмено и усно изразување (2+0), (2 x 15 x 0,04)	1,2
	2016/2017 год. зимски семестар	
	Современ турски јазик 1 (4+2), (2 x 30 x 0,04) 2 x 15 x 0,03)	3,3
	Современ турски јазик 3 (4+2), (2 x 30 x 0,04) 2 x 15 x 0,03)	3,3
	Основи на правопис и коригирање (2+0), (2 x 15 x 0,04)	1,2
	2016/2017 год. летен семестар	
	Современ турски јазик 2 (4+2), (2 x 30 x 0,04) 2 x 15 x 0,03)	3,3
	Современ турски јазик 4 (4+2), (2 x 30 x 0,04) 2 x 15 x 0,03)	3,3
	Писмено и усно изразување (2+0), (2 x 15 x 0,04)	1,2
	2017/2018 год. зимски семестар	
	Современ турски јазик 1, (4+2), (2 x 30 x 0,04) 2 x 15 x 0,03)	3,3
	Современ турски јазик 3, (4+2), (2 x 30 x 0,04) 2 x 15 x 0,03)	3,3
	Основи на правопис и коригирање(2+0), (2 x 15 x 0,04)	1,2
	2017/2018 год. летен семестар	
	Современ турски јазик 2 (4+2), (2 x 30 x 0,04) 2 x 15 x 0,03)	3,3
	Современ турски јазик 4 (4+2), (2 x 30 x 0,04)	3,3

	2 x 15 x 0,03)	
	Писмено и усно изразување (2+0), (2 x 15 x 0,04)	1,2
	2018/2019 год. зимски семестар	
	Современ турски јазик 1 (4+0), (2 x 30 x 0,04)	2,4
	Современ турски јазик 3 (4+2), (2 x 30 x 0,04) 2 x 15 x 0,03)	3,3
	Основи на правопис и коригирање (2+0), (2 x 15 x 0,04)	1,2
	Основи на правопис и правоговор 1 (2+0) (2 x 15 x 0,04)	1,2
	Турски јазик 1, Ц (2+0), (2 x 15 x 0,04)	1,2
	2018/2019 год. летен семестар	
	Современ турски јазик 2 (4+0), (2 x 30 x 0,04)	2,4
	Современ турски јазик 4 (4+2), (2 x 30 x 0,04) 2 x 15 x 0,03)	3,3
	Основи на правопис и правоговор 2 (2+0) (2 x 15 x 0,04)	1,2
	писмено и усно изразување (2+0), (2 x 15 x 0,04)	1,2
	Турски јазик 2, Ц (2+0), (2 x 15 x 0,04)	1,2
	Вкупно бодови за одржување настава од прв циклус студии	71,...
2.	Консултации со студенти	
	Консултации со студенти 2015/2016 зимски семестар (120 студенти) * 1 семестар*0,002 поени = 0,24 поени	0,24
	Консултации со студенти 2015/2016 летен семестар (120 студенти) * 1 семестар*0,002 поени = 0,48 поени	0,24
	Консултации со студенти 2016/2017 зимски семестар (110 студенти) * 1 семестар*0,002 поени = 0,48 поени	0,18
	Консултации со студенти 2016/2017 летен семестар (110 студенти) * 1 семестар*0,002 поени = 0,48 поени	0,18
	Консултации со студенти 2017/2018 зимски семестар (120 студенти) * 1 семестар*0,002 поени = 0,48 поени	0,24
	Консултации со студенти 2017/2018 летен семестар (120 студенти) * 1 семестар*0,002 поени = 0,48 поени	0,24
	Консултации со студенти 2018/2019 зимски семестар (120 студенти) * 1 семестар*0,002 поени = 0,48 поени	0,24
	Консултации со студенти 2018/2019 летен семестар (120 студенти) * 1 семестар*0,002 поени = 0,48 поени	0,24
3.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломски труд	
	47 кандидати	4.7
		7,94
4.	Примена и дополнување на пакет материјали за одреден предмет - подготовка на нов предмет (предавања и вежби)	
	2015/2016 год зимски семестар, Пакет материјали за Современ турски јазик 1	1
	2015/2016 год. зимски семестар, пакет материјали за Современ турски јазик 3	1
	2015/2016 год. зимски семестар, пакет материјали за Основи на правопис и коригирање	1
	2015/2016 год. летен семестар, пакет материјали за Современ турски јазик 2	1

	2015/2016 год. летен семестар, пакет материјали за Современ турски јазик 4	1
	2015/2016 год. летен семестар, пакет материјали за Писмено и усно изразување	1
	2016/2017 год. зимски семестар, пакет материјали за Современ турски јазик 1	1
	2016/2017 год. зимски семестар, пакет материјали за Современ турски јазик 3	1
	2016/2017 год. зимски семестар, пакет материјали за Основи на правопис и корегирање	1
	2016/2017 год. летен семестар, пакет материјали за Современ турски јазик 2	1
	2016/2017 год. летен семестар, пакет материјали за Современ турски јазик 4	1
	2016/2017 год. летен семестар, пакет материјали за Писмено и усно изразување	1
	2017/2018 год. зимски семестар, пакет материјали за Современ турски јазик 1	1
	2017/2018 год. зимски семестар, пакет материјали за Современ турски јазик 3	1
	2017/2018 год. зимски семестар, пакет материјали за Основи на правопис и корегирање	1
	2017/2018 год. летен семестар, пакет материјали за Современ турски јазик 2	1
	2017/2018 год. летен семестар, пакет материјали за Современ турски јазик 4	1
	2017/2018 год. летен семестар, пакет материјали за Писмено и усно изразување	1
	2018/2019 год. зимски семестар, пакет материјали за Современ турски јазик 1	1
	2018/2019 год. зимски семестар, пакет материјали за Современ турски јазик 3	1
	2018/2019 год. зимски семестар, пакет материјали за Основи на правопис и корегирање	1
	2018/2019 год. зимски семестар, пакет материјали за Основи на правопис и правоговор 1	1
	2018/2019 год. зимски семестар, пакет материјали за Турски јазик 1 Ц	1
	2018/2019 год. летен семестар, пакет материјали за Современ турски јазик 2	1
	2018/2019 год. летен семестар, пакет материјали за Современ турски јазик 4	1
	2018/2019 год. летен семестар, пакет материјали за Писмено и усно изразување	1
	2018/2019 год. летен семестар, пакет материјали за Основи на правопис и правоговор 1	1
	2018/2019 год. летен семестар, пакет материјали за Турски јазик 4 Ц	1
	Вкупно бодови за промена и дополнување на пакет материјали за одреден предмет	28
		108,18

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Меѓународен симпозиум: „III Beynelxalp Uşak Edebiyatı Simpoziumu“, Bakü, Azerbeycan, 21-23 april 2016.	1
2.	Меѓународна конференција: „7 th CLIMATE CHANGE, EKONOMIC DEVELOPMENT, ENVIRONMENT AND PEOPLE CONFERENCE“, Струга, Македонија, 17-22 октомври 2016.	1
3	Меѓународен симпозиум: „Uluslararası 21. Yüzyılda Mehmet Akif ERSOY’u Yeniden Okumak“. Меѓународен симпозиум: „25. Uluslararası Hıdırllez Bahar Şanlikleri“, Valandova, Çalıkli, Makedonya 06-10 mayıs 2016.	1
4	II Меѓународен конгрес: „14. UluslararasıTürk Dünyası Sosyal Bilimler Kongrasi“, Gostivar, Makedonya 22-23.08. 2016.	1
5.	Меѓународен симпозиум „III. Uluslararası ÇOCUK VE GENÇLİK EDEBİYATI SEMPOZYUM" İstanbul, Türkiye 21-22.10.2016.	1
6.	Меѓународен симпозиум „40 години Катедра за турски јазик и книжевност“ 18-19.maj.2017.	1
7.	Меѓународен симпозиум „v. Uluslararası ÇOCUK VE GENÇLİK EDEBİYATI SEMPOZYUM" İstanbul, Türkiye 21-22.10.2018.	1
8.	Учесник во Меѓународен научен проект “Makedonya’da Türkçe Eğitimi, Sorunları ve Çözüm önerileri Çalıştayı „ Üsküp.	5
9.	Учесник во Меѓународен научен проект II. Türk ve İslâm Dünyası Çocuk Edebiyatı Çalıştayı, İstanbul, Türkiye, 2016 година.	5
10.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: „Mahiye EMİN – Doç.Dr. Fatima HOCİN / Zeynel Beksaç’ın “Rüyalarım Çiçek Açtı“ Adlı Eserinin Tematik Analizi Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri, İstanbul, Türkiye 2016. s. 255	5
11.	Научен труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уреднички одбор: “Makedonya Türk Edebiyatının Öncüsü Şükrü Ramo’nun Şiirlerinde Lirik Unsurlar Üzerinde İnceleme” III. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri, İstanbul, Türkiye 2016. s. 241.	5
12.	Научен Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: <i>Recep Murat Bugariç Hikayelerinin incelemeşi</i> , V. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri, İstanbul 2018, .	5
13.	Научен труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уреднички одбор: „Commençons par les thermes pour arriver aux amams”, Bal-Tam 22, Prizren, mart 2015, 145-159.	5
14.	Prof. Dr. Oktay Ahmed, Prof. Dr. Nazim İbrahim, Prof. Dr. Fadil Hoca, Prof. Dr. Sevin Alil Arslan, Dr. Fatima Hocin, Türkoloji Çalışmaları, Üsküp 2017. (Проф. д-р Октај Ахмед, Проф. д-р Назим Ибрахим, Проф. д-р Фадил Хоџа, Проф. д-р Севин Алил Арслан, д-р Фатима Хоџин, Турколошки истражувања (во печат), сопствено издание, Скопје, 2017).	3
	Вкупно	40

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Ревизија на учебници за средно и основно образование - 8 учебници*1 поен	8
2	Член на уреднички одбор на научно-стручни списанија - 24 списанија*1 поен	24
4	Судски преведувач од турски на македонски јазик и обратно	4
5	Комисија за евалуација на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ за 2018 година.	0,5
6	Член на организациски одбор за одбележување на четириесетгодишнината од основањето на Катедрата за турски јазик и книжевност, 2016 година.	0,5
7	Комисија за попис на библиотечн фонд за 2015	0,5
8	Комисија за попис на библиотечн фонд за 2016	0,5
9	Комисија за попис на библиотечн фонд за 2017	0,5
10	Комисија за попис на библиотечн фонд за 2018	0,5
11	Член во Комисија за ЕКТС - координатор	0,5
Вкупно		39,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	108,14
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	40
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	39,5
Вкупно	187,68

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Назим Ибрахим, редовен професор, с.р.
 Проф. д-р Октај Ахмед, редовен професор, с.р.
 Проф. д-р Фадил Хоџа, редовен професор, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТИ (ДИСЦИПЛИНА) НАУКА ЗА КНИЖЕВНОСТА – (ОПШТА И КОМПАРАТИВНА КНИЖЕВНОСТ И ТЕОРИЈА НА КНИЖЕВНОСТА) НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 19/20 септември 2019 година година, за избор на наставник во наставно-научните области општа и компаративна книжевност и теорија на книжевноста и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, донесена на триесет и шестата редовна седница на 16.10 2019 година, формирана е Рецензентска комисија во состав

проф. д-р Маја Бојациевска
проф. д-р Славица Србиновска
проф. д-р Лидија Капушевска Дракулевска.

По разгледувањето на пристигнатата документација, Рецензентската комисија има чест на Наставно-научниот совет да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот за избор на наставник во сите звања во научните области општа и компаративна книжевност и теорија на книжевноста пристигна пријава од кандидатката д-р Кристина Николовска. Пријавата ги содржи сите потребни документи предвидени во конкурсот, вклучително со биографија на кандидатката, диплома и уверение за завршен прв циклус студии на Катедрата за општа и компаративна книжевност (Филолошки факултет - Скопје); уверение за завршен втор циклус студии на Универзитетскиот колеџ во Лондон (UCL), на програмата „Идентитет, култура и моќ“; уверение за завршен трет циклус студии (докторат) со двојна диплома од Универзитетот во Кент (Обединето кралство) и Слободен универзитет Берлин (Сојузна Република Германија) - доктор на науки на програмата „Текст и настан во раномодерна Европа“; како и копии и примероци од објавените научни трудови на кандидатката.

Врз основа на сите приложени документи, Рецензентската комисија ги донесе следниве заклучоци:

1. Биографски податоци, образование и професионално искуство

Кандидатката Кристина Николовска завршила студии на Филолошкиот факултет во Скопје, на катедрата за општа и компаративна книжевност со покажан среден успех од 9,12. Нејзиниот висок просек и одбранетиот дипломски труд („Политичките митови во македонските медиуми“) покажуваат дека се работи за компаратист со специфичен потенцијал, кој не се офраничува ексклузивно на книжевноста туку поседува истражувачки капацитет и љубопитност за навлегување во културолошки и антрополошки подрачја.

Дополнително, д-р Николовска го продолжува своето образование во Македонскиот институт за медиуми и Данската школа за новинарство, така што се здобива и со диплома за завршена едногодишна школа за новинарство, во јуни 2005 година. Во годините што следат, д-р Николовска ја започнува својата професионална кариера преку работата со Радио Слободна Европа на македонски јазик, како новинар / уредник / продуцент (2004 – 2007), како новинар со Balkan Investigative Reporting Network, (2005 – 2007), потоа со Jane's Information Group, каде што работи како

консултант за безбедносни проценки и анализи (2006 – 2011). Паралелно, д-р Николовска работела и за New Moment Video Production, како новинар-истражувач за напредокот на Р Македонија кон ЕУ (2006), а во текот на 2009 година, работи и како истражувач волонтер на проектот за усна историја - HISTORYtalk.

Постдипломските студии кандидатката ги поминува во Лондон, на еден од најпрестижните универзитети во светот, Универзитетскиот Колеџ Лондон (UCL). Во текот на постдипломските студии, д-р Николовска ги продлабочува своите знаења во доменот на истражувањата на релациите помеѓу книжевноста и антропологијата, книжевноста и историографијата, книжевноста и политиката и конечно, книжевноста и меморијата. Во текот на 2010 година, Николовска ја брани својата магистерска теза на истиот Универзитет, работена под менторство на проф. Ерик Горди. Во годините што следат, Николовска ја продолжува академската наобразба со тоа што се запишува на специјална докторска програма за која добива Erasmus Mundus Joint Doctoral Fellowship, целосна докторска стипендија доделена од Европската комисија (2011–2014). Во 2015 година, Николовска се здобива со диплома на доктор на науки (двојна диплома) при Универзитет во Кент, Обединето Кралство и Слободниот универзитет Берлин, Сојузна Република Германија. Докторската дисертација во рамки на програмата *Текст и настан во раномодерна Европа*, се занимава со специфичните аспекти на пишувањето маргиналии во црковнословенските паратекстови од југоисточна Европа (1371-1711) и е работена под менторство на проф. д-р Дона Лендри (Кент) и проф. д-р Клаудија Јарзевовски (Берлин).

Во периодот од 2015 до 2018, д-р Николовска остварува и неколку постдокторски престои, и тоа: при Институтот за напредни студии во Букурешт (Europe Next to Europe Fellowship, New Europe College); потоа, на Државниот универзитет во Охајо (САД, 2017), каде што, помеѓу другото, се здобива и со сертификат за завршен курс по словенска палеографија и црковнословенски јазик; и, во текот на 2018 година, во Центарот за напредни студии во Софија, (Бугарија, март - јули 2018) како стипендист на Advanced Academia Fellowship for International Scholars.

Во овој период, д-р Николовска го проширува својот научен интерес и во неколку истражувачки полиња кои ја дополнуваат нејзината специјализација за раномодерната книжевност како што се палеографијата и кодикологијата. Нејзините специфични вештини и знаења го определуваат и текот на нејзиниот професионален ангажман во НУБ „Св. Климент Охридски“ во Скопје, каде што во текот на 2017, 2018 и 2019 година работи како специјалист за ракописи и старопечатени книги при Археографскиот центар на библиотеката.

Во делот на професионалното искуство на д-р Николовска треба да се спомне и нејзиниот ангажман во Британската библиотека (Лондон, Обединето Кралство), каде што работи како стажантка за време на докторските студии (2013).

2. Научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката

Научноистражувачка дејност

Д-р Кристина Николовска има објавено десетина научни трудови во рецензирани меѓународни научни списанија, како и поглавја од книги објавени во странство и други стручни публикации (наведени во Анекс 2 од рефератот).

Нејзиното истражувачко искуство се протега на неколку меѓународни проекти во кои учествувала, како, на пример, проектот “Cultural Flows between twentieth century Southeastern Europe and South Asia” (во соработка со доц. д-р Блејк Смит од Универзитетот во Чикаго), истражувањето на црковнословенските паратекстови во ракописите од Хиландарскиот манастир (Државен универзитет во Охајо и Хиландарска истражувачка библиотека, Колумбус, Охајо, САД) и некои кои тековно се одвиваат: Historiographies of Early Modern Southeast Europe (HEMSEE project, од јануари 2019 г.), во соработка со проф. д-р Конрад Петровски, од Австриската академија на науките (Виена, Република Австрија).

Распонот на научноистражувачките интереси и искуства на д-р Николовска е прилично широк и ги опфаќа, во најмала рака, релациите помеѓу книжевноста и историографијата. Д-р Николовска покажува со своите трудови дека поседува капацитет за специфично теориски истражувања, но и за архивски и теренски истражувања. Најзначајниот нејзин монографски текст е резултат на обемните докторски истражувања, а книгата која е подготвена за публикација на македонски јазик е под наслов: *Маргини, реторика и империја: историската имагинација на Јужните Словени (1350 - 1750)*.

Станува збор за исклучителна студија која врз основа на компаративна анализа на селектиран корпус црковнословенски ракописи во една мошне широка временска рамка, нуди едно алтернативно читање на историското и фикциското пишување на Јужните Словени. Николовска создава еден монографски текст во којшто, за првпат во нашата културна средина, на сосема нов начин ги предизвикува традиционалните претставувања на средновековните ракописи и предлага алтернативни интерпретации, засновани на модерно разбирање на историографијата и текстуалната анализа. Фокусот во истражувањето на Николовска е насочен кон различните категории маргинални записи на средновековните ракописи во различни јазични подрачја, мноштвото маргинални белешки испишани по форзеците, горните, долните или страничните маргини, помеѓу редовите од главниот текст на ракописот, па дури и на подврзијата. Релативно големиот корпус на паратекстуални извори коишто се испишани во црковнословенските ракописи, средновековните кодекси и слично, се понекогаш и единствениот извор за определени настани поврзани со османлиското владеење во Југоисточна Европа. Д-р Николовска внимателно ги анализира ваквите извори, во облик на предговори, колофони и маргиналии и забележува дека паратекстуалните записи коишто зборуваат за османлиското владеење се создавани на многу широко географско подрачје и во текот на многу долг временски период - од првите османлиски освојувања во Европа во средината на четиринаесеттиот век до крајот на црковнословенската ракописна традиција, во доцниот осумнаесетти век.

Моделот на препрочитување што го нуди Николовска во оваа бравурозна анализа покажува како маргиналните текстуални записи ги осветлуваат тековите на историската реторика и како варира вообличувањето на средновековната имагинација кое, на различни начини и во различни историски контексти, служи на различни, менливи „општествени“ интереси. Ракописот на д-р Николовска е прв од ваков вид во нашата културна средина, со оглед на тоа што на еден комплексен културен феномен му приоѓа од сосема нова аналитичка позиција која во вкрстена перспектива го разгледува развојот на идеите во нашата средновековна традиција и претставува извонреден модел за понатамошниот развој на студиите на културата во нашето јазично подрачје.

Д-р Кристина Николовска својот научноистражувачки капацитет го покажува и со учеството на бројни конференции и симпозиуми во Европа и во САД.

Предавања и презентации

Во периодот од 2011 до денес, д-р Николовска одржала повеќе предавања и усни презентации на неколку престижни универзитети во Европа и во САД, од кои ќе наведеме само дел:

- “Blind to the Obvious: Urban Students' response to the Construction of the National Past,” 16th Annual ASN World Convention, Колумбиски универзитет, Њујорк, април 2011 г.;
- “Narrating the Self and the City: Accounts of South Slavic clergymen in the Early Modern Period”, First TEEME symposium, Универзитет во Кент, Кентербери, февруари 2012 г.;
- “New Spaces for Expression: Marginalia and Colophons Written by Balkan Orthodox Slavs under Ottoman Rule (1400-1600),” Presenting the Past: Exploring the Relationship between Text and Event in Early Modern Europe, Универзитет во Порто, ноември 2012 г.;

- “In the time when those who were living envied the dead': Interrogating the 'Personal' in South Slavic Paratexts from the Ottoman Period”, *Reconstructing Space and Time: Localising Manuscripts through Paratexts*, Centre for the Study of Manuscript Cultures (CSMC), Универзитет во Хамбург, Хамбург, октомври 2013 г.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Во рамките на својата досегашна активност во земјата и во странство, д-р Кристина Николовска покажала резултати и како преведувач. Меѓу другото, таа е автор на преводот на англиски на две значајни монографски публикации и еден филм:

- 1101: St. Clement through a contemporary artistic prism: St. Clement of Ohrid - National and University Library - Skopje, December, 2017 (with Toni Desovski and Marija Hadjimitrova Ivanova), Skopje: National and University Library "St. Clement of Ohrid", 2018.
- Seven churches in the regions of Pelagonia, Mariovo and Prespa (with Orhideja Zorova), authors Elizabeta Dimitrova et al., Skopje: Makedonida association for heritage education promotion and valorization, 2019.
- Fake news fairytale, во режија на Kate Stonehill. London: 2018.

Д-р Николовска е член на Slavonic and East European Mediaeval Studies Group, од јануари 2014 година, и е добитник на повеќе меѓународни стипендии. Таа активно се служи со повеќе јазици: англиски, српски/хрватски/босански и бугарски (одлично пишување, читање и зборување); шпански, руски и старословенски (напредно ниво на читање).

3. Заклучок и предлог

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Кристина Николовска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката, Комисијата смета дека д-р Кристина Николовска поседува исклучителни научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето доцент во научната област наука за книжевноста – општа и компаративна книжевност и теорија на книжевноста.

Кандидатката д-р Кристина Николовска се одликува со висок научен капацитет, со морален интегритет и компетенции кои можат само да ја збогатат компаратистиката во нашиот академски контекст. Нејзините широки научни интереси во областа на науката за книжевноста, но и историографијата, антропологијата, палеографијата и кодикологијата придонесуваат таа да биде соодветен кандидат за членство во нашата академска заедница.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, д-р Кристина Николовска да биде избрана во звањето доцент во научните области општа и компаративна книжевност и теорија на книжевноста.

Проф. д-р Маја Бојациевска, с.р.

Проф. д-р Славица Србиновска, с.р.

Проф. д-р Лидија Капушевска Дракулевска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

д-р Кристина Николовска

Институција:

Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје

Научна област:

општа и компаративна книжевност

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ДОЦЕНТ/НАУЧНО ЗВАЊЕ-НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнето ст на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус¹ Просечниот успех на прв циклус изнесува: <u>9,12</u>. Просечниот успех на втор циклус изнесува: <u>67,33 поени од максимум 7,5 (>8.0)</u> Просечниот успех изнесува ___/___ за интегрираните студии.	да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: раномодерни студии / доктор на науки по Текст и настан во раномодерна Европа; поле: книжевност/историја/културолошки студии: подрачје: хуманистички науки.	да

¹ На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Северна Македонија во моментот на стапување на сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат освоено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите од прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

3	Објавени најмалку четири научни труда ² во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	да
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: Slovo 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science 3. Наслов на трудот: “Behind the Semi-Official Stories — 2001 Armed Conflict in the Republic of Macedonia: An Anthropological Perspective”. 4. Година на објава: 2010 г.	да
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: _____ 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број на членови, број и припадност по земји): _____ 3. Наслов на трудот: _____ 4. Година на објава: _____	
3.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Назив на научното списание: - New Europe College Yearbook - Revue des études sud-est européennes (RESEE) / Journal of South-East European Studies 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: - Романија - Романија 3. Наслов на трудот: - “From Margins to Nation: Church Slavonic Marginal Inscriptions and Their Value as Historical Sources for Macedonian Historiography” - “Tsar or Son of Perdition: South Slavic Representation of Ottoman Imperial Authority in Church Slavonic Paratextual Accounts” 4. Година на објава: - 2017 г.	да

² За кандидатот/ите кој има повеќе од четири (четири) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

	- 2016 г.	
3.4	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Наслов на книгата - “‘When the living envied the dead’: Church Slavonic paratexts and the apocalyptic framework of monk Isaija’s colophon (1371)” 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: - Сојузна Република Германија 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: - de Gruyter, Берлин, 2016 г.	да
3.5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научен комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: _____ 2. Назив на меѓународниот собир: _____ 3. Имиња на земјите: _____	
3.6	Преводи на капитални дела во области кои ги утврдува Националниот совет за високо образование и научно истражувачка дејност 1. Наслов на преведеното капитално дело: - 1101 : St. Clement through a contemporary artistic prism - Fake news fairytale - Seven churches in the regions of Pelagonia, Mariovo and Prespa 2. Година на објава: - 2018 г. - 2018 г. - 2019 г. 3. Издавач, место на издавање и година: - НУБ „Св. Климент Охридски,“ - Скопје, Скопје, 2018 г. - Kate Stonehill, Лондон, 2018 г. - Skopje: Makedonida association for heritage education promotion and valorization, 2019 г.	да
4	Познавање на најмалку еден странски јазик, определен со општ акт на Универзитетот, односно на самостојната висока стручна школа 1. Странски јазик: - англиски јазик 2. Назив на документот: IELTS (International English Language Testing System) 3. Издавач на документот: British Council/University of Cambridge 4. Датум на издавање на документот: - 1.2.2008 г.	да

ОБРАЗЕЦ 2

ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Кристина Иван Николовска
(име, татково име и презиме)

Институција: Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: општа и компаративна книжевност

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1	<u>Одржување на настава од трет циклус студии (0,06 поени):</u> ТЕЕМЕ заедничка докторска програма: Универзитет во Кент, Универзитет во Порто, Слободен универзитет Берлин и Карлов универзитет во Прага – приватен подучувач на тројца докторанти - зимски семестар 2016/17 (4*15*0,06) = 3.6 - летен семестар 2016/17 (4*15*0,06) = 3.6	7.2
2	<u>Настава во школи и работилници:</u> <u>- раководител (1,5 поени): 11 * 1,5 = 16,5</u> “Paratexts, intertexts and pre-texts: early modern South Slavic historiography in the margins of manuscripts and printed books,” History on the margins: Marginalia in Early Modern Southeast Europe, 15 th - 18th centuries, 1 st HEMSEE workshop, Виена, 3 октомври 2019 г. „Churchmen on the move: migrations of South Slavic Orthodox clergy during Ottoman rule,” јавно предавање, Centre for Advanced Study, Софија, 17 мај 2018 г. ““He ejected me from the land I was wedded with!”: Immigrant Orthodox Clergy in the Tsardom of Russia in the 17th century”, предавање во рамки на мултидисциплинарната работилница <i>Moving (Between) Cultures: Theories and Practices of Transfer</i>, The European University Institute, Фиренца, 6 април 2018 г. „The Church Slavonic manuscript: making and storytelling”, предавање и изложба на ракописи, Macedonia Welcome Center, во НУ НУБ „Св. Климент Охридски – Скопје“, 20 февруари 2018 г. „Writing as Handwork: Slavonic Manuscripts from NUL’s special collections,, предавање и изложба на ракописи, НУ НУБ „Св. Климент Охридски – Скопје“, 8 ноември 2017 г.	20.5

	• “From ‘Son of Perdition’ to ‘Tsar’: South Slavic Representations of Ottoman Sultans in Church Slavonic Paratextual Writings,” јавно предавање, Централноевропски универзитет, Будимпешта, 7 април 2016 г. • “Attitudes Towards Ottoman Power in Church Slavonic Manuscript Marginalia (1350-1750),” јавно предавање, Државен универзитет во Охајо, Колумбус, 22 март 2016 г. • “‘Let It Be Known’: Practices of writing inscriptions in Church Slavonic manuscripts of Southeastern Europe,” јавно предавање, New Europe College, Букурешт, 21 октомври 2015 г. • “Traces of Apocalypticism in Church Slavonic Paratexts from Southeastern Europe,” јавно предавање, Британска библиотека, Лондон, 15 март 2014 г. • „Practical guidance for using the British Library”, воведно предавање за третата генерација докторанди на ТЕЕМЕ - програмата, Лондон, Британска библиотека, 16 октомври 2013 г. • „How to use the British Library for research”, заедничко предавање и дискусија со проф. д-р Бернхард Клајн, Универзитет во Кент, Кентербери, 10 октомври 2013 г. <u>-учесник (1 поен): 4 * 1 = 4</u> • „Наративи, минато и иднина: национализирани историографии во контекст на договорите за регионална соработка меѓу Северна Македонија, Бугарија и Грција,„ модератор на дебата, Центар за истражување на национализмот и културата, Скопје, 13 јуни 2019 г. • Промоцијата на книгата „Социјалниот архетип во документарниот филм“ од Маријана Котевска-Георгиева (Скопје: Арс Ламина, 2018), модератор на дискусија, Скопје, 20 август 2017 г. • <i>Knowledge Unlimited: Intellectual Curiosity and Innovation in Byzantium</i>, Faculty Research Seminar organized by the Institute for Research in the Humanities (IRH-UB) and New Europe College (NEC), Букурешт, 11-12 февруари 2016 г. • „Европа пред бездната – прекрасниот свет на Албер Кан,„ модератор на дебата, ГЕМ, Скопје, 8 јули 2011 г.	
3	<u>Член на комисија за оцена или одбрана на докторат (0,5 поени)</u> • “PhD upgrade examination board,” член на комисија за оценување на Офели Верон, UCL SSEES, 16 јуни 2010 г.	0.5
4	<u>Научно-популарна или наставно-историска статија во стручно-методско списание (1 поен):</u>	5

	• “From Margins to Nation: Church Slavonic Marginal Inscriptions and Their Value as Historical Sources for Macedonian Historiography”. New Europe College Yearbook 2017, Europe Next to Europe Program 2015– 2016, 2016 – 2017: 25–42. • “Tsar or Son of Perdition: South Slavic Representation of Ottoman Imperial Authority in Church Slavonic Paratextual Accounts”. Revue des études sud-est européennes, LIV, 1-4 (autumn 2016): 75-86. • “Behind the Semi-Official Stories – 2001 Armed Conflict in the Republic of Macedonia: An Anthropological Perspective”. Slovo, 22.2 (autumn 2010): 66-88. • “Of travels and travails in blank spaces: The fate of Ioan of Kratovo’s Four Gospels (1562),” во: Manuscript of the Month (Centre for the Study of Manuscript Cultures, University of Hamburg), август 2014 (https://www.manuscript-cultures.uni-hamburg.de/mom/2014_o8_mom_e.html). • „Образование, почивај во мир!“ во Academica: гласник на академската јавност, 2 (март 2011): 6-7.	
	ВКУПНО	33.2

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. бр.	Назив на активноста	Поени
1	<u>Раководител на национален научен проект (6 поени)</u> • „Теренски истражувања и откупување на значајни библиотечни добра“, раководителка на проект финансиран од Министерството за култура на Република Северна Македонија за 2019 г.	6
2	<u>Учесник во меѓународни научни проекти (5 поени)</u> • Учествува во проектот “Cultural Flows between twentieth century Southeastern Europe and South Asia”, под менторство на проф. Блејк Смит од Универзитетот во Чикаго, САД, од јануари 2019 г. • Учествува во проектот „Historiographies of Early Modern Southeast Europe“, под менторство на проф. Конрад Петровски од Австриската академија на науките, од јануари 2019 г. • Учествува во проект за изработка на првиот каталог на македонски публикации печатени до 1991 година, под менторство на кустосот Милан Грба при Британската библиотека, мај-јуни 2013 г. • Учествува во проект за надополнување на меѓународниот каталог на инкунабули (ISTC), под менторство на кустосот Џон Голдфинч, при Британската библиотека, мај-јуни 2013 г.	25

	Учествува во проектот за усна историја, HISTORYtalk во Лондон, јан.-сеп. 2009 г.	
3	<u>Дел од монографија објавен во странство (6 поени)</u> ““When the living envied the dead’: Church Slavonic paratexts and the apocalyptic framework of monk Isaija’s colophon (1371),” во: Tracing Manuscripts in Time and Space through Paratexts, ed. by G. Ciotti and H. Lin (Berlin: de Gruyter, 2016): 185-221.	6
4	<u>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно стручно/научно списание со меѓународен уредувачки одбор (6 поени)</u> “From Margins to Nation: Church Slavonic Marginal Inscriptions and Their Value as Historical Sources for Macedonian Historiography”. New Europe College Yearbook 2017, Europe Next to Europe Program 2015 – 2016, 2016 – 2017: 25 – 42. “Tsar or Son of Perdition: South Slavic Representation of Ottoman Imperial Authority in Church Slavonic Paratextual Accounts”. Revue des études sud-est européennes, LIV, 1-4 (autumn 2016): 75-86. “Behind the Semi-Official Stories – 2001 Armed Conflict in the Republic of Macedonia: An Anthropological Perspective”. Slovo, 22.2 (autumn 2010): 66-88.	18
5	<u>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научно популарно списание со меѓународен уредувачки одбор (3 поени)</u> “Culture Culture: Communist Bulgaria’s interest in Indian art” (co Блејк Смит), во: The Caravan, 5 септември 2018 (https://caravanmagazine.in/arts-culture/communist-bulgaria-interest-india-art). “Of travels and travails in blank spaces: The fate of Ioan of Kratovo’s Four Gospels (1562),” во: Manuscript of the Month (Centre for the Study of Manuscript Cultures, University of Hamburg), август 2014 (https://www.manuscript-cultures.uni-hamburg.de/mom/2014_08_mom_e.html). „Образование, почивај во мир!“, во Academica: гласник на академската јавност, 2 (март 2011): 6-7.	9
6	<u>Пленарни предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество (2 поени)</u> “Paratexts, intertexts and pre-texts: early modern South Slavic historiography in the margins of manuscripts and printed books,” History on the margins: Marginalia in Early Modern Southeast Europe, 15 th - 18 th centuries, 1 st HEMSEE workshop, Виена, 3 октомври 2019 г. ““He ejected me from the land I was wedded with!”: Immigrant Orthodox Clergy in the Tsardom of Russia in the 17th century”, предавање во рамки на мултидисциплинарната работилница Moving (Between) Cultures: Theories and Practices of Transfer, The European University Institute, Фиренца, 6 април 2018 г. „The Church Slavonic manuscript: making and storytelling”, предавање и изложба на ракописи, Macedonia Welcome Center, во НУ НУБ „Св. Климент Охридски – Скопје“, 20 февруари 2018 г.	24

	• „Writing as Handwork: Slavonic Manuscripts from NUL's special collections,, предавање и изложба на ракописи, НУ НУБ „Св. Климент Охридски – Скопје,, 8 ноември 2017 г. • “Traces of Apocalypticism in Church Slavonic Paratexts from Southeastern Europe,” Британска библиотека, Лондон, 15 март 2014 г. • “Hagiography and Narratology: A New Approach to the Study of the Two Vitae of St. Clement” (со Лоренцо М. Чолфи), Четврт Меѓународен Научен Симпозиум “Денови на Јустинијан I”, Скопје, 11-12 ноември 2016 г. • “Waiting for the End of Times in the Church Slavonic Paratexts of Southeastern Europe”, Third PhD Symposium on South East Europe, UCL SSEES, Лондон, јуни 2014 г. • „In the time when those who were living envied the dead“: Interrogating the Personal in South Slavic Paratexts from the Ottoman Period”, Reconstructing Space and Time: Localising Manuscripts through Paratexts (конференција), Centre for the Study of Manuscript Cultures (CSMC), Универзитет во Хамбург, Хамбург, октомври 2013 г. • “Researching the Macedonian collections at the British Library,” Between Words and Worlds: Texts and Contexts in the Early Modern Period, Second annual TEEME conference, Карлов универзитет, Прага, ноември 2013 г. • “New Spaces for Expression: Marginalia and Colophons Written by Balkan Orthodox Slavs under Ottoman Rule (1400-1600),” Presenting the Past: Exploring the Relationship between Text and Event in Early Modern Europe, First annual TEEME conference, Универзитет во Порто, ноември 2012 г. • “Narrating the Self and the City: Accounts of South Slavic clergymen in the Early Modern Period”, First TEEME symposium, Универзитет во Кент, Кентербери, февруари 2012 г. • “Blind to the Obvious: Urban Students' response to the Construction of the National Past,” 16th Annual ASN World Convention, Колумбски универзитет, Њујорк, април 2011 г.	
7	<u>Одржани предавања по покана на референтен странски универзитет (3 поени)</u> • “From ‘Son of Perdition’ to ‘Tsar’: South Slavic Representations of Ottoman Sultans in Church Slavonic Paratextual Writings,” јавно предавање, Централноевропски универзитет, Будимпешта, 7 април 2016 г. • “Attitudes Towards Ottoman Power in Church Slavonic Manuscript Marginalia (1350-1750),” јавно предавање, Државен универзитет во Охајо, Колумбус, 22 март 2016 г. • “‘Let It Be Known’: Practices of writing inscriptions in Church Slavonic manuscripts of Southeastern Europe,” јавно предавање, New Europe College, Букурешт, 21 октомври 2015 г. • „Churchmen on the move: migrations of South Slavic Orthodox clergy during Ottoman rule,” јавно предавање, Centre for Advanced Study, Софија, 17 мај 2018 г.	12
ВКУПНО		100

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. бр.	Назив на активноста	Поени
1	<u>Поглавје во книга – автор (3 поени):</u> • “‘When the living envied the dead’: Church Slavonic paratexts and the apocalyptic framework of monk Isaija’s colophon (1371),” во: Tracing Manuscripts in Time and Space through Paratexts, ed. by G. Ciotti and H. Lin (Berlin: de Gruyter, 2016): 185-221.	3
2	<u>Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија (1 поен):</u> • Теренско истражување во околината на Охрид со цел да се збогати збирката на ракописи и старопечатени книги при Археографскиот центар на НУБ „Св. Климент Охридски“ - Скопје. • Теренско истражување во околината на Битола со цел да се збогати збирката на ракописи и старопечатени книги при Археографскиот центар на НУБ „Св. Климент Охридски“ - Скопје. • Проценува и откупува библиоечни добра за збогатување на збирките ракописи и ретки книги при Археографскиот центар на НУБ „Св. Климент Охридски“ - Скопје. • Проценка на вредноста на библиотечните добра што се во сопственост на Археографскиот центар на НУБ „Св. Климент Охридски“ - Скопје. • Извршува увид во состојбата на фондот на ракописите при Археографскиот центар на НУБ „Св. Климент Охридски“ - Скопје. • Извршува увид во состојбата на библиотечните добра со спорна сопственост при Археографскиот центар на НУБ „Св. Климент Охридски“ - Скопје. • Учествува во стручната обработка на збирката со ретки и старопечатени книги при Археографскиот центар во НУБ. • Дава стручни препораки за конзервација на ракописи и ретки книги од Археографскиот центар на НУБ „Св. Климент Охридски“ - Скопје. • Дава стручни препораки за дигитализација на ракописи и ретки книги од Археографскиот центар на НУБ „Св. Климент Охридски“ - Скопје. • Евидентира и врши стручна обработка на старопечатени книги со спорна сопственост кои се чуваат во Археографскиот центар на НУБ „Св. Климент Охридски“ - Скопје.	10
3	<u>Превод на книга или учебник (3 поени)</u> • „Fake news fairytale,, directed by Kate Stonehill. London: 2018. <u>Превод на дел од книга од мак. на англ. јазик (1 поен)</u> • 1101 : St. Clement through a contemporary artistic prism: St. Clement of Ohrid - National and University Library - Skopje, December, 2017 (with Toni Desovski and Marija Hadjimitrova	5

	Ivanova), Skopje: National and University Library „St. Clement of Ohrid,, 2018 г. Seven churches in the regions of Pelagonia, Mariovo and Prespa (with Orhideja Zorova), authors Elizabeta Dimitrova et al., Skopje: Makedonida association for heritage education promotion and valorization, 2019 г.	
4	<u>Предавања на институции од јавен интерес, културно-информативни центри (0,5 поени)</u> „The Church Slavonic manuscript: making and storytelling”, предавање и изложба на ракописи, Macedonia Welcome Center, во НУ НУБ „Св. Климент Охридски – Скопје“, 20 февруари 2018 г. „Writing as Handwork: Slavonic Manuscripts from NUL’s special collections,, предавање и изложба на ракописи, НУ НУБ „Св. Климент Охридски – Скопје“, 8 ноември 2017 г. “Traces of Apocalypticism in Church Slavonic Paratexts from Southeastern Europe,” јавно предавање, Британска библиотека, Лондон, 15 март 2014 г.	1.5
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС		
1	<u>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир (1 поен)</u> Presenting the Past: Exploring the Relationship between Text and Event in Early Modern Europe, 1st annual TEEME conference, координатор на конференцијата, Порто, 16 – 17 ноември, 2012 г.	1
2	<u>Студиски престој во странство:</u> <u>-до три месеци (0,5 поени)</u> - Државен универзитет во Охајо и Хиландарска истражувачка библиотека, Колумбус, Охајо, САД. Medieval Slavic Summer Institute Fellowship, јуни – јули 2017 г. - Државен универзитет во Охајо и Хиландарска истражувачка библиотека, Колумбус, Охајо, САД. Визитинг научник, март – април 2016 г. <u>-до 6 месеци (1 поен)</u> - Centre for Advanced Study Sofia, постдокторски истражувачки престој, март - јули 2018 г. <u>-повеќе од 6 месеци (2 поена)</u> - New Europe College – Institute for Advanced Study in Bucharest, постдокторски истражувачки престој во академската 2015-16 г. - Универзитет во Кент, Обединето Кралство, докторски престој, септември 2001- март 2012 г. - Слободен Универзитет Берлин, СР Германија, докторски	12

	престој од април 2012 – март 2013 г. - Универзитет во Кент, Обединето Кралство, докторски престој, април 2013 – август 2015 г. - Универзитетски Колеџ Лондон, постдипломски студии (магистратура), октомври 2008- септември 2010 г.	
3	<u>Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект, носител (1 поен)</u> „Теренски истражувања и откупување на значајни библиотечни добра“, проект финансиран од Министерството за култура на Република Северна Македонија.	1
4	<u>Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир (0,5 поени)</u> „Наративи, минато и иднина: национализирани историографии во контекст на договорите за регионална соработка меѓу Северна Македонија, Бугарија и Грција,, модератор на дебата, Центар за истражување на национализмот и културата, Скопје, 13 јуни 2019 г. - Промоција на книгата „Социјалниот архетип во документарниот филм“ од Маријана Котевска- Георгиева (Скопје: Арс Ламина, 2018), модератор на дискусија, Скопје, 20 август 2017 г. „Европа пред бездната – прекрасниот свет на Албер Кан,, модератор на дебата, ГЕМ, Скопје, 08 јули 2011 г.	1.5
ВКУПНО		35

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	33,2
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	100
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	35
ВКУПНО	168,2

Членови на Комисијата

Проф. д-р Маја Бојациевска, претседател, с.р.
 Проф. д-р Славица Србиновска, член, с.р.
 Проф. д-р Лидија Капушевска Дракулевска, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ ВО НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ ЧОВЕКОВИ ПРАВА И СЛОБОДИ И ПРАВО НА ЕУ НА ИНСТИТУТОТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 113 и член 173 став 3 од Законот за високото образование (Сл. весник на РМ бр. 82/2-18), член 30 и член 31 од Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје (Универзитетски гласник бр. 411/2018), Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања, на седницата одржана на 2.10.2019 година донесе Одлука за формирање рецензентска комисија за избор на еден асистент во наставно-научните области човекови права и слободи и право на ЕУ во состав:

1. проф. д-р Панде Лазаревски – член,
2. проф. д-р Владимир Ортаковски – член,
3. вонр. проф. д-р Светлана Вељановска - член.

Членовите на Комисијата, по целосно разгледување на добиените материјали од спроведениот конкурс, го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања Скопје, објавен во дневните весници „Нова Македонија“ и „Лажме“ на 10.9.2019 за избор на асистент наставно-научните области човекови права и слободи и право на ЕУ се пријавија двајца кандидати:

- м-р Милка Димитровска,
- м-р Никола Илиевски.

Кандидат: м-р Милка Димитровска

Пријавената кандидатка м-р Милка Димитровска (родена на 24.12.1985 година во Скопје, со завршено средно образование, јазична насока, при гимназијата “Јосип Броз Тито” – Скопје), дипломирала во 2011 година на додипломските четиригодишни студии на Правниот факултет “Јустинијан први” при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” - Скопје, со потесна насока **уставно право и политички науки** (кои опфаќаат повеќе предмети со тематска содржина поврзана за човековите права) и се стекна со стручен назив **дипломиран правник**.

Во 2013 година, кандидатката го заврши вториот циклус студии со просек 9,80 и ја одбрани магистерската теза со наслов *European Union's Motives, Capacities and Obstacles Concerning Western Balkans Integration Process* и се стекна со научен степен **магистер по право на европски интеграции** (Master in Law in European Integration - LLM) на TEMPUS програмата на Европската комисија на магистерски студии по право на европските интеграции на Правниот факултет во Белград при Универзитетот во Белград, Република Србија (рангиран помеѓу првите 400 универзитети според Шангајската ранглиста на универзитети).

Кандидатката во 2015 година се запиша на трет циклус (докторски) студии и е **докторски кандидат по Меѓународно право и политика** на Правниот факултет при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола каде што ги има веќе положено предвидените испитите со просек 10,00, а и претстои и одбрана на дисертација што се однесува на јавни политики на ЕУ.

Кандидатката активно владее 3 странски јазика: англиски (за кој има сертификати од IELTS со оценка 8 и од BULATS со оценка Ц2), германски и српски, додека на пониско ниво го познава и италијанскиот јазик.

I. ПРОФЕСИОНАЛНИ АКТИВНОСТИ

Октомври 2018 – април 2019

- **Обучувач** на тродневна обука „Научно-истражувачка методологија со родови аспекти“ за претставнички од женски граѓански организации.
- **Главен експерт за методологија и ментор** на проектот „*Enhancing Democracy through Gender Equality, Functioning Mechanisms and a Vibrant Civil Society*“, спроведен од Kvinna till Kvinna и Организација на жените на Општина Свети Николе, а финансиран од Европската унија.
- **Коавтор** на студијата (со фокус врз човековите права) „*Од закони до пракса – Колку се функционални локалните механизми за родова рамноправност? Студија во Вардарски и Источен Регион*“. На овој проект, кандидатката изврши подготовка на материјал за обуката и ја спроведе истата; изврши профилирање и позиционирање на учесниците на обуката на претстојното истражување; ги подготви проектниот концепт и методологија, ги координира и евалуира учесниците на проектот; ги менторираше во домен на истражувањето и методологијата.

Март-мај 2018

- **Ментор** на студијата за јавни политики, проект „Општина Битола“, спроведен од Правниот факултет при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола.

2015- во тек

- **Помлад рецензент** (*Editorial assistant*) во *Journal of Liberty and International Affairs Journal of Liberty and International Affairs* (www.e-jlia.com).

Мај 2014 – 31 декември 2015

- **Истражувач** во рамките на проектот „*Expert Support to the Parent Resource Center for Legal Analysis and Legal Assistance*“ (проект од областа на човековите права), спроведен од Центарот за човекови права и разрешување конфликти во соработка со Ресурсниот центар на родители на деца со посебни потреби и Народниот правобранител на РМ, а финансиран од UNICEF. На овој проект, м-р Димитровска учествуваше во изработка на анализата *Кон инклузивно образование*, а вршеше и други емпириско-истражувачка работи како: селекција и анализа на правни акти, изработка на истражувачки инструменти, работа со фокусни групи, квалитативна анализа на релевантни материјали и учество при обработката на квантитативните податоци.

Мај 2014 – 31 декември 2014

- **Помлад истражувач** на проектот *“Expert Support to the Parent Resource Center for Legal Analysis and Legal Assistance”* (уште еден проект од областа на човековите права) спроведен од “Центар за човекови права и разрешување конфликти” во соработка со “Ресурсен центар на родители на деца со посебни потреби”, а финансиран од UNICEF. На овој проект, кандидатката беше задолжена да врши селекција и анализа на правни акти; асистенција при остварување контакти со соодветни државни и приватни субјекти; водење запис за средби со фокусни групи и пишување извештаи за нив.

Февруари 2014 – во тек

- **Асистент-докторанд** по предметот Уставно право и предметот Политички систем и право на ЕУ.

1.10.2010-23.12.2010

- **Асистент на проект** *“Democracy and Governance Survey 2010”*, спроведен од НВО “Institute 4 R“, а финансиран од USAID, со задачи во домен на подготовка на проектот, вклучително и административна и организациона работа, учество во изработка на истражувачки инструменти, спроведувањето на пилот истражување и емпириско тестирање на инструментите, спроведување анкета во повеќе општини во земјата, учество во обработка на податоци и подготовка на извештајот. Проектот е од областа на демократијата, човековите права, функционалноста на правосудството и политичкиот систем.

15.9.2009 – 17.12.2009

- **Асистент на проект** *“Democracy and Governance Survey 2009”*, спроведен од НВО “Institute 4 R“, а финансиран од USAID, на кој кандидатката учествува во подготовка на проектот, има административна и организациона работа на проектните активности, учество во изработка на истражувачки инструменти, спроведува пилот истражување или емпириско тестирање на инструменти, спроведува анкета во повеќе општини и учествува во обработка на податоци. Проектот е од областа на демократијата, човековите права, функционалноста на правосудството и политичкиот систем.

Септември 2008-септември 2009

- **Стажант во Правен консалтинг** Б.М.Д.ДООЕЛ, Скопје, каде што кандидатката е ангажирана при подготовка на правни акти (документи за регистрација на друштва, тужби и жалби) и остварува кореспонденција со различни фирми и јавни институции.

II. НАСТАВНОНАУЧНА РАБОТА

Кандидатката м-р Милка Димитровска работи како асистент докторант на Правниот факултет при Универзитетот “Св. Климент Охридски” во Битола од 1.9.2016, каде што реализира вежби и други технички работи врзани за високообразовниот процес на првиот циклус студии по предметите Политички систем и право на ЕУ и Уставно право.

Од септември 2017 е и секретар на Научно-истражувачкиот центар на овој факултет, како и секретар и рецензент на 3 меѓународни научни конференции организирани од Центарот.

III. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА РАБОТА

Во рамките на својот професионален и научен ангажман, м-р Милка Димитровска има афинитет кон научноистражувачката работа, за што сведочат научните трудови како и неколкугодишната работа на проекти во областа со акцент врз демократијата, политиките и правото на ЕУ, граѓанската партиципација и човековите права.

3.1. ОБЈАВЕНИ НАУЧНИ ТРУДОВИ

1. Монографија: ***From Consociational to Majority Democracy in the Republic of (North) Macedonia***, објавена од LAP Lambert Academic Publishing, Берлин, 2019 (автор).
2. ***Од закони до пракса – колку се функционални локалните механизми за родова еднаквост? Студија во Вардарски и Источен Регион***, објавена од Kvinna till Kvinna Foundation (проект финансиран од Европската Унија), Скопје 2019 (ментор, методолошки експерт и коавтор).
3. ***Possible Support of the EU for the Republic of Macedonia for Regional and Rural Development***, објавено во Conference Proceedings of ISC “Security, Political and Legal Challenged of the Modern World”, Универзитет „Св. Климент Охридски“ – Битола, октомври 2018 (автор).
4. ***За подобра општина Битола: Локални специфики и развојни приоритети***, објавено од Правен факултет, УКЛО – Битола, Битола, мај 2018 (ментор/други автори).
5. ***Support of the State and Local Authorities Towards Rise of Employment in the Republic of Macedonia***, објавено во Conference Proceedings of ISC “Towards a Better Future: the Rule of Law, Democracy and Polycentric Development”, Правен факултет, Универзитет „Св. Климент Охридски“ – Битола, мај 2018 (коавтор).
6. ***The Necessity of Transition from Consociational to Majority Democracy in the Republic of Macedonia***, објавено во Conference Proceedings of ISC “Towards a Better Future: the Rule of Law, Democracy and Polycentric Development”, Правен факултет, Универзитет „Св. Климент Охридски“ – Битола, мај 2018 (автор).
7. ***За квалитетен стручен кадар: Ревизија на средното стручно образование во Република Македонија***, објавено од Friedrich Ebert Stiftung, Скопјеноември 2016 (водечки коавтор).

8. ***The Power of EU on the Global International Scene***, објавено во Proceedings of the Scientific Conference „Social Change in the Global World“, Штип, септември 2016 (автор).
9. ***Кон инклузивно образование***, објавено од UNICEF, Скопје 2016 (учесник во изработка)
10. ***The Concept of International Responsibility of State in the International Public Law System*** – објавено од Journal of Liberty and International Affairs 2015
11. ***Disproving the Necessity of the Use of the Concept of Demos as an Element for Defining Democratic Deficit in the EU and for the Efficiency of Functioning of the EU, in General*** – објавено од EU Law 2013 и други електронски списанија

3.2. УЧЕСТВО НА ПРОЕКТИ:

1. ***Enhancing Democracy through Gender Equality, Functioning Mechanisms and a Vibrant Civil Society***, спроведен од Kvinna till Kvinna и Организација на жените на општина Свети Николе, а финансиран од Европската Унија, Скопје, октомври 2018 – април 2019
2. ***Expert Support to the Parent Resource Center for Legal Analysis and Legal Assistance***, спроведен од Центар за човекови права и разрешување конфликтно соработка со Ресурсниот центар на родители на деца со посебни потреби и Народниот правобранител на РМ, а финансиран од: UNICEF, Скопје, мај 2014 – 31 декември 2015
3. ***Expert Support to the Parent Resource Center for Legal Analysis and Legal Assistance***, спроведен од Центар за човекови права и разрешување конфликтно соработка со Ресурсниот центар на родители на деца со посебни потреби, а финансиран од: UNICEF, Скопје, мај 2014 – 31 декември 2014
4. ***Democracy and Governance Survey 2010***, спроведен од HBO: „Institute 4 R“, а финансиран од: USAID, Скопје, 1.10.2010-23.12.2010
5. ***Democracy and Governance Survey 2009***, спроведен од HBO: „Institute 4 R“, а финансиран од: USAID, Скопје, 15.09.2009 – 17.12.2009

3.3. УЧЕСТВО НА ОБУКИ И ШКОЛИ:

1. **Прв форум за јавни политики 2016**, организиран од Friedrich Ebert Stiftung и Прогрес институт за социјална демократија, мај-ноември 2016, Скопје, Р. Македонија
2. Летен курс за **функцијата и начинот на работа на демократските институции/меѓународните организации**, организиран од Konrad Adenauer Stiftung, 23-29.7. 2001, Пониква, Република Македонија

3. Семинар за **човекови права и решавање на конфликти**, организиран од Хелсиншки комитет за човекови права, 2003, 9-20.01, Охрид, Република Македонија
4. Семинар за **Демократските процеси во светот и во Република Македонија**, НВО Детски парламент 2006, април, Неготино, Република Македонија.

3.4. УЧЕСТВО НА КОНФЕРЕНЦИИ, ПРЕДАВАЊА И ПРЕЗЕНТАЦИ:

1. **Security, Legal and Political Challenges of the Modern World**, International Scientific Conference, организирана од Правен факултет и Факултет за безбедност, Универзитет „Св. Климент Охридски“ – Битола и Hanns Seidel Stiftung 19-21 мај 2018, Битола, Република Македонија
2. **Towards a Better Future: the Rule of Law, Democracy and Polycentric Development**, International Scientific Conference, организирана од Правен факултет, Универзитет „Св. Климент Охридски“ – Битола, 11-12 мај 2018, Битола, Република Македонија
3. **Social Change in the Global World**, International Scientific Conference, организирана од Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, 1-2 септември 2016, Штип, Република Македонија
4. **Ten Years of the Law on Equal Opportunities between Women and Men, Financing for Gender Equality and the 2030 Agenda**, национална конференција, организирана од Министерство за труд и социјална политика и UNWOMEN, 8 март 2016, Скопје, Република Македонија
5. **Демократски и антидемократски трендови – политичките и безбедносни предизвици на демократијата во и вон институциите во регионот и Република Македонија**, национална научна конференција, организирана од Македонско политиколошко друштво, 14 декември 2017, Скопје, Република Македонија

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: (име, татково име и презиме) Милка Илија Димитровска

Институција: УКИМ- Институт за социолошки и политичо-правни истражувања

Научна област: Право на ЕУ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	ДА
2	Стегнат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: Магистер по право на европски интеграции(Право на ЕУ)	ДА
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот циклус и вториот циклус на академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,02 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,80	ДА
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски 2. Назив на документот: Сертификат IELTS 3. Издавач на документот: BRITISH COUNCIL 4. Датум на издавање на документот 24.10.2015	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Панде Лазаревски, с.р.

Проф. д-р Владимир Ортаковски, с.р.

Вонр. проф. д-р Светлана Вељановска, с.р.

Кандидат: м-р Никола Илиевски

Пријавениот кандидат м-р Никола Илиевски (роден на 16.12.1989 година во Битола, со завршено средно образование, општествено-хуманистичка насока, при гимназијата “Јосип Броз Тито” – Битола во 2008 година), дипломирал во 2012 година со просечна оценка 9,05 на додипломските четиригодишни правни студии на Правниот факултет во Кичево при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола и се стекна со стручен назив **Дипломиран правник** (со положен правосуден испит во 2016 година).

Во 2015 година, кандидатот го заврши вториот циклус студии со просек 10,00 и ја одбрани магистерската теза со наслов *Значењето на концептот “Европа со повеќе брзини”* за политичката интеграција на Европската Унија и се стекна со научен степен **магистер по правни науки**, насока **Меѓународно право** на Правниот факултет во Кичево при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола.

Кандидатот во 2018 година се запиша на **трет циклус (докторски) студии** на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје – Школа за докторски студии, студиска програма **Правни науки**.

Кандидатот активно го владее англискиот јазик (разбирање - C2, зборување - C1, пишување - C1) и јужнословенските јазици (српски, хрватски и бугарски), како и со германскиот јазик, но на пониско ниво (разбирање - A2, зборување - A1, пишување - A2)

I. ПРОФЕСИОНАЛНИ АКТИВНОСТИ

2017 - денес:

Програмски директор во *Либертаниа - Центар за современа политика*

- создавање на годишна програма
- организирање настани,
- промовирање на идеите на слобода, владеење на право, слободен пазар и отворено општество,
- директор на *Школа за Анти-авторитарни Студии* - *Стив Наумов*, Битола,
- директор на *Школа за Објективизам* - *Џон Галт*, Битола.

2014 - денес:

Национален координатор на *European Students for Liberty*

- создавање на студентски групи низ универзитетите во Македонија,
- организирање настани,
- промовирање на идеите на индивидуална слобода, владеење на право и отворено општество
- комуникација со лидерството и членството,
- вмрежување останати про-слободарски и невладини организации,
- посета на меѓународни настани, како конференции, форуми, обуки, семинари итн.,
- вклучување и зајакнување на меѓународна комуникација и соработка,
- директор на *Regional Conference Bitola 2018*,
- директор на *Regional Conference Bitola 2017*.

2015 - денес:

Уредувачки асистент во *Journal of Liberty and International Affairs*

- Реценција на научни трудови,
- Пишување на научни трудови,

2016 - 2017:

Адвокатски приправник во Адвокатска канцеларија Љупчо Илиевски

- Подготовка на писмена
- Папирологија.

II. НАСТАВНО – НАУЧНА РАБОТА

2012 - 2015:

Соработник/Демонстратор на Правен Факултет, УКЛО - Битола

- Одржување вежби по следните предмети: Цивилно општество, Геополитика, Меѓународна економија, Еколошко право,,
- Административни обврски.

III. НАСТАВНО – ИСТРАЖУВАЧКА / АПЛИКАТИВНА РАБОТА

3.1.ОБЈАВЕНИ НАУЧНИ ТРУДОВИ:

1. **“Europe: The End or Return of History”** in on IAPSS World Congress 2019 - Madrid, Panel - Political theory, International Association for Political Science Students, Madrid, May 2019
2. **“Europe First: The Power of Legacy of the European Union”** in Towards a Better Future: Democracy, EU Integration & Criminal Justice (international academic conference), Faculty of Law - Kicevo, “St. Kliment Ohridski” University – Bitola, May 2019 (во ко-авторство со Goran Ilik & Oxana Karnaukova)
3. **“The European Federalism Reconsidered: A Federalist Approach for Terminating the Euro-crisis?”** in Security, Political, and Legal Challenges of Modern World, “St. Kliment Ohridski” University – Bitola, October 2018 (во ко-авторство со Goran Ilik)
4. **“Balkan States in the European Differentiated Integration: Positioning the Balkans in a Multi-Speed Europe”** Europe and the Balkans, University American College, Skopje, May 2018
5. **“Polycentrism: Operationalization and its Significance”** in Towards a Better Future: The Rule of Law, Democracy and Polycentric Development (international academic conference), Faculty of Law - Kicevo, “St. Kliment Ohridski” University – Bitola, May 2018 (во ко-авторство со Goran Ilik)
6. **“Avant-Garde Europe: The Problem of Modernism and the Common Foreign and Security Policy and Enlargement”** in Yearbook of Polish European Studies, Centre for Europe, University of Warsaw, 2017 (во ко-авторство со Goran Ilik)

7. **“Populist Liberalism: Synthesis of populism and classical liberalism”**, in Populism Publication, Institute for Social Science-Belgrade, 2017 (во ко-авторство со Goran Ilik)
8. **“The End of Politics”**, on IAPSS World Congress 2017- Budapest, Panel - Political theory, International Association for Political Science Students, Budapest, April 2017
9. **“The Freedom as a Fruit of Individual Liberty. Operationalization of Liberty and Demystification of Freedom”** in Journal of Liberty and International Affairs, Vol. 2, No. 1, June 2016
10. **“The Individual Sovereignty: Conceptualization and Manifestation”** in JLIA, September 2015
11. **“The Concept of Political Integration: The Perspectives of Neofunctionalist Theory”** in JLIA, April 2015
12. Магистерски труд: **“Значењето на концептот Европа со повеќе брзини за политичката интеграција на Европската унија”**, Правен факултет, УКЛО - Битола, Март 2015
13. Дипломска работа: **“Идеологијата на Европскиот федерализам”**, Правен факултет, УКЛО - Битола, Октомври 2012.

3.2. УЧЕСТВО НА ПРОЕКТИ:

- Директор на **Школа за Анти-авторитарни Студии - Стив Наумов**, Скопје, октомври-декември 2019
- Директор на **Школа за Објективизам - Џон Галт**, Битола, октомври-декември 2019
- Директор на **Школа за Анти-авторитарни Студии - Стив Наумов**, Битола, април-јуни 2019
- Директор на **Школа за Објективизам - Џон Галт**, Битола, октомври-декември 2018
- Директор на **Regional Conference Bitola 2018** of European Students for Liberty, Bitola, October 2018
- Директор на **Regional Conference Bitola 2017** of European Students for Liberty, Bitola, October 2017
- Организација на 4 **лидерски форуми** и голем број на помали настани, 2015-2018

ЕУ ПРОЕКТИ

- ***Training and Networking project “Mind=Parachute”***, финансиран од ЕУ како дел од програмата, “Youth in action”, во Струга, Македонија, од 5 до 13 октомври, 2013 [ID: XYVQ-JAUB-WG5D-7T1Q];
- ***Youth Exchange “Stamp 4 Citizenship”*** финансиран од ЕУ како дел од програмата, “Youth in action”, во Разлог, Бугарија, од 25 ноември до 2 декември, 2013 [ID: MJ3Y-8WVF-ZE2U-ADH1];
- ***Learning Mobility Project “You(th) and Non-Formal Education are the Best!”***, во Снина, Словачка, од 25 октомври до 1 декември, 2014 [ID: 4U5Y-6LZW-W9BJ-BF5Z].
- ***Training course “Innovative coaching making difference,”*** финансиран од ЕУ, како дел од програмата Еразмус плус, во Туса, Италија, од 1 до 10 јули, 2019.

3.3. УЧЕСТВО НА ОБУКИ И ШКОЛИ:

2019:

- ***Hardwood Colloquium on Alternative Governance***, at ***American Institute for Economic Research***, Грег Барингтон, Масачусетс, САД;

2018:

- ***American Institute on Political and Economic system***, at ***The Fund for American Studies***, Прага, Чешка;
- ***Acton University***, at ***Acton Institute***, Grand Rapids, MI, USA;
- ***Colloquium on Scarcity and Cultural Consequences of Fiat Money***, at ***CEVRO Institute***, Прага, Чешка,

2015:

- ***Master course - Peace Research, International Summer School***, at ***University of Oslo School***, Норвешка;

3.4. УЧЕСТВО НА КОНФЕРЕНЦИИ, ПРЕДАВАЊА И ПРЕЗЕНТАЦИИ

1. Towards a Better Future: Democracy, EU Integration & Criminal Justice (international academic conference), Faculty of Law - Kicevo, “St. Kliment Ohridski” University – Bitola, May 2019
2. IAPSS World Congress 2019, International Association for Political Science Students, Madrid, May 2019
3. LibertyCon 2019, European Students for Liberty, Belgrade, April 2019
4. Security, Political, and Legal Challenges of Modern World, “St. Kliment Ohridski” University – Bitola, October 2018,
5. Europe and the Balkans, University American College, Skopje, May 2018
6. LibertyCon 2018, European Students for Liberty, Belgrade, April 2018

7. IAPSS World Congress 2017, International Association for Political Science Students, Budapest, May 2017
8. LibertyCon 2017, European Students for Liberty, Prague, March 2017
9. Acton University, Acton Institute, Grand Rapids, MA, June 2017
10. Belgrade Regional Conference 2017, European Students for Liberty, November 2017
11. LibertyCon 2016, European Students for Liberty, Prague, March 2016
12. Belgrade Regional Conference 2016, European Students for Liberty, November 2016
13. Annual conference of European Students for Liberty 2015, Berlin, March 2015
14. Annual conference of European Students for Liberty 2014, Berlin, March 2014
15. “The End or Return of History”, on IAPSS World Congress 2019 - Madrid, International Association for Political Science Students, Madrid, May 2019;
16. “Леви и Десни Изрази на Авторитаризам” на Школа за Анти-авторитарни Студии - Стив Наумов, Битола, мај 2019
17. “Вовед во Етиката на Објективизмот” на Школа за Објективизам - Џон Галт, Битола, ноември 2018,
18. “Вовед во Либертаријанизам” на 4-рт Лидерски форум на European Students for Liberty, Битола, мај 2018
19. “Balkan States in the European Differentiated Integration: Positioning the Balkans in a Multi-Speed Europe,” on 13th annual international academic conference on European integration: Europe and the Balkans, University American College, Skopje, May 2018
20. “Polycentrism: Operationalization and its Significance,” International scientific conference: Towards a Better Future: The Rule of Law, Democracy and Polycentric Development, Faculty of Law - Kicevo, “St. Kliment Ohridski” University – Bitola, May 2018
21. “Students for Liberty: Events, Management & Leadership”, on Leadership Forum, Students for Liberty – Tirana, Albania February 2018
22. “Populist Liberalism: Synthesis of populism and classical liberalism” on Populism round table, 60 years of Institute for Social Science, Belgrade, October 2017;
23. “The End of Politics”, on IAPSS World Congress 2017- Budapest, Panel - Political theory, International Association for Political Science Students, Budapest, April 2017;
24. “Justifications of Cannabis Legalization” on West-Balkans Leadership forum, European Students for Liberty, Budva, January 2016.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: (име, татково име и презиме) Никола Љупчо Илиевски
Институција: УКИМ- Институтот за социолошки и политичо-правни истражувања
Научна област: право на ЕУ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	ДА
2	Стекнат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: Магистер по меѓународно право (Право на ЕУ)	ДА
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот циклус и вториот циклус на академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,05 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10	ДА
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски 2. Назив на документот: Уверение за познавање англиски јазик 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“ Скопје 4. Датум на издавање на документот 17.9.2019	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Панде Лазаревски, с.р.
Проф. д-р Владимир Ортаковски, с.р.
Вонр. проф. д-р Светлана Вељановска, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Рецензентската комисија имаше задоволство со внимание да ги разгледа кандидатурите на два исклучително квалитетни и перспективни кандидата кои во целост ги исполнуваат конкурсните услови, м-р Милка Димитровска и м-р Никола Илевски.

Со оглед на тоа што конкурсот е распишан за избор на еден асистент во конкуренција од два кандидата, Рецензентската комисија при донесувањето на одлуката, ги ценеше (1) референците на академските институции и програми каде што кандидатите се стекнале со високо и постдипломско образование, (2) ангажираноста и веќе стекнатото искуство во наставно-научниот процес, (3) приложените трудови, како и (4) учеството во проекти, конференции и други релевантни активности, наведени од двата кандидата.

Имајќи го предвид наведеното, Рецензентската комисија донесе одлука и има чест да му предложи на Научниот совет на Институтот за социолошки и политичо-правни истражувања при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, за асистент во наставно-научните области Човекови права и слободи и Право на ЕУ да ја избере кандидатката **м-р Милка Димитровска**.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА:

Проф. д-р Панде Лазаревски, с.р.

Проф. д-р Владимир Ортаковски, с.р.

Вонр. проф. д-р Светлана Вељановска, с.р.

РЕФЕРАТ

за избор на еден асистент за една од наставно-научните области комуникации и мас-медиуми, политички науки на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје

Врз основа на член 113 и член 173 став 3 од Законот за високото образование (Сл. весник на РМ бр. 82/2-18), член 30 и член 31 од Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје (Универзитетски гласник бр. 411/2018), Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања, на седницата одржана на 2.10. 2019 и 18.10.2019 година, донесе Одлука за формирање Рецензентска комисија за избор на еден асистент за една од наставно-научните области **комуникации и мас-медиуми, политички науки**, во состав:

4. проф. д-р Панде Лазаревски – член,
5. вонр. проф. д-р Анета Цекиќ – член,
6. вонр. проф. д-р Бојана Наумовска - член.

Членовите на Комисијата, по деталното разгледување на добиените материјали од спроведениот конкурс, го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје, објавен во дневните весници „Нова Македонија“ и „Лажме“ на 10.9.2019 за избор на асистент за една од наставно-научните области **комуникации и мас-медиуми, политички науки** се пријавија пет кандидати:

- м-р Теа Конеска- Василевска,
- м-р Стојанче Манев,
- м-р Никола Илиевски,
- м-р Јован Близнаковски и
- м-р Јорданка Черепналкова- Трајкоска.

Двајца од пријавените кандидати не ги исполнуваат условите пропишани во објавениот конкурс:

- м-р Теа Конеска-Василевска нема доставено соодветен документ за познавање на еден од најчесто користените јазици на Европската Унија (англиски, француски или германски) издаден од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје или соодветен сертификат издаден од официјален европски тестатор, член на здружението АЛТЕ на европски тестатори;
- м-р Никола Илиевски не поседуваа соодветно образование од прв и втор циклус студии во областите за кои е распишан конкурсот. Имено, поседува дипломи за завршени студии од областа правни науки. Кандидатот, исто така, е докторанд на студиската програма Правни

науки на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Комисијата пристапи кон разгледување на пријавите на кандидатите кои ги доставиле сите потребни документи и ги исполнуваат потребните услови.

Кандидат: м-р Стојанче Манев

Кандидатот **м-р Стојанче Манев** е роден на 28. 6. 1982 година во Свети Николе. Дипломирал на насоката политички студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје во 2005 година со просечна оценка 9,32. Магистрирал со одбрана на трудот „Анализа на моќта на транснационалните корпорации во процесите на глобализацијата“ на студиите по политички науки на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје во 2013 година, со просечна оценка 9,89.

Преку здружението на граѓани „Изгрејсонце“ учествува во реализацијата на следниве проекти: „Набљудување на имплементацијата на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер – Св. Николе и Лозово“ (финансиран од Институтот Отворено Општество) (2006); „Младите за демократијата“ (2004); „Медиумско покривање на активностите на НВО во Св.Николе, радио проект „Урбан етер““, (финансиран од Амбасадата на САД) (2003); „Искористи го твоето право – излези и гласај“ (во заедничка соработка со Institute for sustainable communities) (2002).

Од 2017 до денес работи како член на владината работна група за изготвувањето на Националната стратегија за соработка со дијаспората (2018-2023) и како посебен советник за странски инвестиции во Кабинетот на министерот без ресор задолжен за странски инвестиции во Владата на Република Северна Македонија. Од 2013 до денес е и член на Организациониот одбор на конференцијата „Меѓународен дијалог: Исток-Запад“ при Меѓународниот славјански универзитет „Гаврило Романович Державин“, Св. Николе – Битола.

Во периодот 2013-2017 работел како советник за политички прашања, односи со јавност и политички маркетинг во НСДП (Нова социјалдемократска партија), а за истите теми е професионално ангажиран од НСДП и во периодот 2002-2009. Во својата кариера работел и како надворешен соработник на порталот „Висинометар“ (2016), новинар-уредник во веб-порталите „Кирилица“ (2015) и „Мактел“ (2013-2015) и уредник во месечното списание „Локален информатор“ (2005/06).

Од 2012 до 2016 во Канцеларијата за контакти со граѓани на Собранието на Република Северна Македонија работи како асистент на пратеник. Во а.д. Палтекс-Делчево е вработен во периодот 2009-2012, а во истиот период е ангажиран и како надворешен соработник за интернет-маркетинг во Dynamic Web Solution (2009-2011).

Во текот на 2005, м-р Манев е практикант во Собранието на Република Македонија, а во 2004 учествувал во повеќе истражувања на јавно мислење како соработник на Институтот за демократија, солидарност и цивилно општество. Како студент, кандидатот објавува повеќе труда со списанијата „Став“ (Правен факултет) и „Одбрана“ (Министерство за одбрана). Бил и претседател на

Друштвото за наука, уметност и култура-Св. Николе (2005-2007), како и на здружението на граѓани „Изгрејсонце“ (2000-2003).

Кандидатот поседува сертификати за: учество на Летниот универзитет за демократија на школата за политика на Советот на Европа (Стразбур 2007); учество во финалниот натпревар на симулацијата помеѓу политичките партии „Предизвиците на локалните избори“ (MDW, NDI, МОСТ – 2005); успешно завршена „Школа за род и политика“ (Истражувачки центар за родови студии, Институт „Евро-Балкан“, 2005); семинар „Малцинствата во демократијата“ (Konrad Adenauer Stiftung, 2002).

Кандидатот го владее англискиот јазик.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Стојанче Методи Манев

Институција: УКИМ- Институт за социолошки и политичо-правни истражувања

Научна област: политички науки

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	ДА
2	Стегнат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: Магистер по политички науки	ДА
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот циклус и вториот циклус на академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,32 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,89	ДА
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски 2. Назив на документот: Уверение за познавање на англиски јазик 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје 4. Датум на издавање на документот 16.9.2019	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Панде Лазаревски, с.р.

Вонр. проф. Анета Цекиќ, с.р.

Вонр. проф. д-р Бојана Наумовска, с.р.

Кандидат: м-р Јорданка Черепналкова-Трајкоска

Кандидатката **м-р Јорданка Черепналкова Трајкоска** е родена во Велес, на 29. 7 1971 година. Дипломирала на Институтот за психологија при Филозофскиот факултет Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје во 1994 година со просек 8,26. Магистрирала на насоката комуникации при Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во 2012 година со просек 10, на тема „Особеностите на визуелното претставување на претседателските кандидати во дневниот печат во текот на изборната кампања 2009 година“.

Од 2019 е самостоен практичар на методологијата на „POINTS OF YOU“. Од 2018 до 2022 е истражувач, заменик-член на комисиите за раководење на COST-акциите CA17117 и CA17114 „Воспоставување меѓународна мрежа за истражување засновано на докази во клиничките истражувања на здравјето“ (носител на проектот е конзорциумот EVBRES) и „Трансдисциплинарни решенија за надминување на секторските недостатоци поврзани со младите“.

Од 2014 до денес е соработник на Институтот за комуникациски студии, како член на тим за следниве проекти: „Поврзувањето на граѓаните – дигитални комуникации во граѓанскиот сектор во Македонија“; „Здружение за промени – враќање на владината отчетност преку граѓански протести“; „Медиумска писменост во Македонија – обид за имплементација во основното образование“.

Од мај 2017 до април 2018 работела како проект-менаџер на проектот „Застапуваме, зајакнуваме, се поврзуваме“ (за кој е изработен и Извештај/Публикација), Здружение за поддршка на деца и младинци со различности Сината птица, Скопје (дел од програмата на акциските грантови на Цивика мобилитас на Швајцарската агенција за соработка и развој).

Од септември 2015 до март 2017, како и од Мај 2010 до Јуни 2013, работи како проектен координатор на проекти во рамките на Британскиот совет во Македонија, како што се „Зајакнување на доживотното учење преку модернизација на системите на стручното образование и обука и образованието на возрасните (регионален проект меѓу пет балкански држави, подржан од ЕУ-ИПА, 2016/17)“ и „Поттикнување на претприемништвото кај младите од Западен Балкан (2015/16)“ (за кој е изработен и Извештај/Публикација).

Кандидатката работела и како директор на приватната градинка „Сент Пол“ во периодот септември 2013-февруари 2015. Од јануари 2007 до септември 2009 работела како советник на проект на УСАИД за подобрување на деловното опкружување, а од јуни 2003 до декември 2006 како лице за мониторинг и евалуација во рамките на Програмата за развој на Обединетите нации (УНДП).

Како психолог и координатор на програма „CESVI“ е ангажирана од јуни 1999 до март 2001, а од октомври 1994 до мај 1999 работела како психолог во ЈУ Детска градинка „13 Ноември“. Во рамките на проектот „Превентивно интервентна програма за намалување на пост-трауматските последици од војната и воената атмосфера кај децата бегалци (7-15 години) во бегалските кампови во Македонија“, работен од Институтот за психологија и УНИЦЕФ, ангажирана е како асистент на психолошка работилница, во периодот октомври 1994- февруари 1996. Во текот на 1993/94 работела како советник на СОС телефон за деца и младинци (Центар за интервенција во криза, Фондација Институт отворено општество).

Во рамките на својот работен ангажман, кандидатката одржувала и обуки и работилници, како што се: обука за средношколци и професори од средните училишта за емоционална компетентност со примена на методологијата

„POINTS OF YOU“; обука на вработените на Заводот за социјални дејности за јакнење на соработката и разрешување на проблеми во тимот; Искуствена работилница за личен раст и развој со примена на методологијата „POINTS OF YOU“; Стратешко планирање на работата на градинката за 2015-16; Управување со промени; Справување со стрес; Стратешко планирање на регионален развој; Театарска работилница за промовирање позитивни начини на решавање проблеми „Форум драма“.

Кандидатката м-р Јорданка Черепналкова Трајкоска ги поседува и следниве сертификати за: тренер по методологијата „POINTS OF YOU“; учество на работилницата за комуникациски вештини Хоризонти, Република Хрватска; „Лондонска школа за односи со јавност“; водител на претставата „Хепи Хипо“; учество на едномесечна програма за социјален развој, организирана од УНЕСКО-центарот за жени и мир на Балканот и Универзитетот Македонија од Република Грција.

За истражувачките капацитети и способности на кандидатката доставена е и препорака од Институтот за комуникациски студии.

Кандидатката владее англиски јазик.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Јорданка Томислав Черепналкова Трајкоска

Институција: УКИМ- Институт за социолошки и политичо-правни истражувања

Научна област: комуникации и мас-медиуми

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	ДА
2	Стекнат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: Магистер на комуникации	ДА
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот циклус и вториот циклус на академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,26 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10	ДА
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски 2. Назив на документот: Уверение за познавање на англиски јазик 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје 4. Датум на издавање на документот 11.9.2019	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Панде Лазаревски, с.р.

Вонр. проф. Анета Цекиќ, с.р.

Вонр. проф. д-р Бојана Наумовска, с.р.

Кандидат: м-р Јован Близнаковски

М-р Јован Близнаковски е роден на 3. 12. 1984 година во Скопје. Дипломирал во 2007 година на додипломските политички студии на Правниот факултет „Јустинијан први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, со просек 8,92.

Магистрирал на Универзитетот во Љубљана, Словенија, на Факултетот за општествени науки, отсек: политички науки во 2013 година, со просечна оценка 8,83 (од 10). Насловот на одбранетата магистерска теза гласи: „Јазична политика во Македонија“.

Докторанд е по политички науки на Универзитетот во Милано, Италија (2016-2019). Насловот на докторската дисертација гласи: „Граѓанско учество во политички клиентелизам во општествата од Западен Балкан“. Досегашниот среден успех од овие студии е 28 (од 30).

М-р Јован Близнаковски бил истражувач на проектот „Затворање на јазот меѓу формалните и неформалните институции на Балканот“ (ИНФОРМ) (Horizon 2020 грант), каде што работел со квантитативни и квалитативни истражувачки податоци во рамки на областа „неформални практики/институции во политичкиот живот“. За ова доставил допис од координаторот на проектот, проф. д-р Ерик Горди, професор на политичка и културна социологија, при Универзитетскиот колеџ во Лондон.

М-р Јован Близнаковски бил главен истражувач или проектен менаџер на неколку проекти на Институтот за демократија „Социетас цивилис“- Скопје (ИДСЦС): „Агора сесии: практикување на партиципативно креирање политики“, мај 2015 – март 2016, грант на Британската амбасада во Скопје; „Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација“, декември 2013 – мај 2015, имплементиран од ИДСЦС, Македонскиот институт за медиуми и Охрид институт, грант на Европската комисија; „Локални јазични политика за немонозинските заедници: можности за ефективна имплементација“, ноември 2013 – април 2014; „Етничка сепарација и сегрегација во јавните училишта во Босна и Херцеговина и Македонија“, април – ноември 2013, имплементиран од ИДСЦС и „Зошто не?“ (Сараево), грант на Германскиот совет за надворешна политика (DGAP) во рамки на програмата ТРАИН 2013.

Кандидатот бил проектен/истражувачки асистент во проектите: „Дали антикорупцискиот модел носи резултати во Македонија“, мај 2012-февруари 2013, имплементиран од ИДСЦС, грант на Европскиот фонд за Балканот; „Европеизација преку имплементација на владеењето на правото во Западен Балкан“, јануари 2012 – јуни 2013, имплементиран од меѓународен конзорциум, грант на Регионалната програма за поддршка на истражувањето во Западен Балкан (RRPP); „Отпорност кон социо-економски промени во Западен Балкан“, јуни 2012 – јуни 2013, имплементиран од меѓународен конзорциум, грант на Регионалната програма за поддршка на истражувањето во Западен Балкан (RRPP).

Има три краткотрајни работни ангажмани, и тоа: автор на извештаите „Нации во транзиција“ за Македонија за годините 2017 и 2018. Freedom House; локален истражувач на проектот „Balancing Protection of Communities and Integration of Society: A Study of Primary Education in Macedonia“, имплементиран од Хашкиот институт за глобална правда (јуни – септември 2016); Рапортер на

работната група за употреба на јазиците, Преглед на Охридскиот рамковен договор од аспект на социјална кохезија, ОБСЕ-мисија во Скопје и Секретаријат за имплементација на Охридскиот рамковен договор (септември – декември 2015).

Автор е на шест студии за јавни политики во издание на ИДСЦС, и тоа три самостојни авторства, две коавторства и еден уреднички ангажман. Коавтор е и на четири извештаи од истражувања на јавното мислење во кои учествувал во рамки на ИДСЦС.

М-р Јован Близнаковски е автор на следниве трудови:

- Bliznakovski, Jovan (2013) *Symbolic Aspects of Nation-Building: The Story of Three Versions of the Preamble of the Macedonian Constitution*. Political Thought no. 44, pp. 115-122. Konrad Adenauer Foundation in the Republic of Macedonia and Institute for Democracy “Societas Civilis” – Skopje (IDSCS);
- Близнаковски, Јован (2012) Лингвистичката компетенција како фактор за граѓанско учество во Република Македонија - политики на локално ниво. Политичка мисла, бр. 40, стр. 81-89. Фондација „Конрад Аденауер“ и Институт за демократија „Социетас цивилис“ (ИДСЦС);
- Близнаковски, Јован (2011) Нормативна рамка за јазичните права на малцинствата во Македонија. Евродијалог, бр. 14. стр. 133-152. Студиорум.

Автор е на два прикази на книги објавени во научни списанија, и тоа:

- Bliznakovski, Jovan (2017) *After Ethnic Conflict: Policy-Making in Post-Conflict Bosnia and Herzegovina and Macedonia*, Written by Cvete Koneska. In: *Southeastern Europe* 41 (2): 234–36;
- Bliznakovski, Jovan (2015) *Strategies of Symbolic Nation-Building in South Eastern Europe*, Edited by Pal Kolstø. In: *Studies of Transition States and Societies* 7 (2015), 1: 94-97

М-р Јован Близнаковски е автор на следниве трудови во уредени збирки на трудови:

- Popovikj, Misha, Borjan Gjuzelov and Jovan Bliznakovski (2019) *How to Sustainably Decrease Clientelism and Ensure Fair Political Competition in the WB? The Case for Introducing Standing Parliamentary Committees*. In: Gordy, Eric D., and Adnan Efendic, eds. (2019) *Meaningful Reform in the Western Balkans: Between Formal Institutions and Informal Practices*. Interdisciplinary Studies on Central and Eastern Europe, vol. 22. Bern ; New York: Peter Lang;
- Krasniqi, Vjollca, Nenad Markovikj, Ilina Mangova, Enriketa Papa-Pandelejmoni and Jovan Bliznakovski (2019) *Leaders' Meetings: Facilitating or Replacing the Formal Political Processes in the Western Balkan Countries?*. In: Gordy, Eric D., and Adnan Efendic, eds. (2019) *Meaningful Reform in the Western Balkans: Between Formal Institutions and Informal Practices*. Interdisciplinary Studies on Central and Eastern Europe, vol. 22. Bern ; New York: Peter Lang;
- Stojanov, Darko and Jovan Bliznakovski (2017) *Between History and Politics: Understanding Antiquitas Myths in Macedonian History Textbooks*. In: *Myths and Mythical Spaces*, edited by Claudia Lichnofsky, Enriketa Pandelejmoni, and Darko Stojanov, 1st ed., 77–96. Göttingen: V&R unipress. <https://doi.org/10.14220/9783737008112.77>;

- Близнаковски, Јован (2011) Локални јазични политики за заедниците под 20%: случаите на Гостивар и Куманово. Во: Клековски, Сашо, уредник (2011) Охридски рамковен договор – Студии на случај, стр. 55-60. Македонски центар за меѓународна соработка.

М-р Јован Близнаковски одржал предавање на тема: “Clients and Patrons: Clientelist Political Mobilization in the Western Balkans”, на Универзитетот во Единбург, Шкотска, 27 март 2019.

Кандидатот има учествувало со труд на следниве научни конференции:

- “Conceptualising Clientelism from the Client’s Point of View: A Two-Dimensional Typology of Clientelist Engagement”, workshop: “New Trends in the Conceptualisation of Political Corruption”, ECPR Joint Sessions, University of Mons, 8-12 April 2019;
- (со Миша Поповиќ) “Beyond vote-buying: A typology of clientelist practices in the Western Balkan region”, INFORM Final Conference, 8 February 2019, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina;
- (со Миша Поповиќ) “Who are the clients? Predictors of citizen engagement in political clientelism in the Western Balkan region”, INFORM Final Conference, 8 February 2019, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina;
- “Benefit-Seeking in Clientelism”, international conference: “The Demand Side of Clientelism: Agency, Trade-Offs, and Welfare Implications”, Institute of Political Science, University of Duisburg-Essen, 25-26 June 2018;
- “Benefit-Seeking and the Patron-Client Linkage: Evidence from six Balkan Societies”, workshop: “Political Clientelism in the 21st Century: Theory and Practice”, ECPR Joint Sessions, University of Nicosia, 10-14 April 2018;
- “Граѓанинот како фактор во политичкиот клиентелизам”, годишна конференција на Македонското политиколошко друштво, Скопје, 14 декември 2017;
- (со Миша Поповиќ) “Pissing Contest: Political Populism and Public Opinion Polling”. Conference: Populism in Macedonia and Serbia – Business as Usual or Threat to Liberal Democracy?, organized by Macedonian Centre for European Training and the Centre for Interdisciplinary Studies of the Balkans (Faculty of Political Sciences, University of Belgrade), 13-15 November 2015;
- “Accounts on Language Policy Implementation in the Republic of Macedonia after the Ohrid Framework Agreement: Focus on Local Level Policies” (21 November 2014, Paris, France; Université Paris Ouest Nanterre-La Défense). Conference: Multilingual Situations and Politics Towards Multilingualism in Europe, organized by Université Paris Ouest Nanterre-La Défense, Paris, France, 20-21 November 2014;
- (со Дарко Стојанов) “Between History and Politics: Understanding the Myth of Antiquitas in Macedonian History Textbooks” (24 October 2014, Tirana, Albania). Conference: “Myths in South-East European Textbooks”, organized by Georg Eckert Institute, Branuschweig, Germany and University of Tirana, Albania, 22-24 October 2014;
- “Symbolic Aspects of the Resolution of the Official Language Problem in Macedonia” (10 May 2014, Rijeka, Croatia; Faculty of Social Sciences and Humanities in Rijeka). International scientific conference: “Strategies of Symbolic Nation-Building in South Eastern Europe”, organized by the Department for Cultural Studies, Faculty of Philosophy, University of Rijeka and the Research Council of Norway, 8-10 May 2014;

- „Јазици во конфликт: рефлексии на вооружениот конфликт од 2001 година во Македонија“, меѓународна конференција на Институтот за национална историја Скопје: „Балканот: луѓе, војни и мир“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, 5 ноември 2013.

Кандидатот ги посетувал следниве обуки за научна методологија: Зимска школа за методи и техники 2018 на Европскиот конзорциум за политички истражувања (European Consortium for Political Research, ECPR Winter School in Methods and Techniques 2018). Курс по регресионо моделирање на податоци од повеќе нивоа (Multilevel Regression Modeling) (2-9 март 2018, Универзитет во Бамберг, Германија), ReSPos Летна школа 2017: „Истражувачки стратегии во политичките науки“ (10-14 јули 2017, Универзитет во Џенова, Италија), Втора едиција на SERISS Train: Креирање примерок, пондерирање и проценки во методологија во анкетните истражувања (Sampling, Weighting and Estimation in Survey Methodology) (24-25 април 2017, Универзитет во Љубљана, Словенија), МеМа семинар: „Методологијата е важна: моделирање на каузални патеки – структурални равенки и медијација на каузални ефекти (24 март 2017, Универзитет во Милано, Италија) и Тренинг-семинар на RRPP по компјутерски асистирана обработка на квалитативни податоци (RRPP's Training Seminar on Computer Assisted Qualitative Data Management and Analysis, 5-6 февруари 2016, Белград, Србија).

М-р Јован Близнаковски има напредно познавање на статистичкиот софтвер STATA, познавање на статистичките софтвери SPSS и R, и софтверот за квалитативна анализа QDA miner.

Кандидатот го владее англискиот јазик.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Јован Илија Близнаковски

Институција: УКИМ- Институт за социолошки и политичо-правни истражувања

Научна област: политички науки

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	ДА
2	Стекнат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: Магистер по политички науки	ДА
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот циклус и вториот циклус на академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8.92 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 8.83	ДА
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски 2. Назив на документот: Уверение за познавање на англиски јазик 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје 4. Датум на издавање на документот 12.9.2019	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Панде Лазаревски, с.р.

Вонр. проф. Анета Цекиќ, с.р.

Вонр. проф. д-р Бојана Наумовска, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Рецензентската комисија имаше задоволство со внимание да ги разгледа кандидатурите на тројца солидни кандидати кои во целост ги исполнуваат конкурсните услови, м-р Стојанче Манев, м-р Јорданка Черепналкова-Трајкоска и м-р Јован Близнаковски.

Со оглед на тоа што конкурсот е распишан за избор на еден асистент, Рецензентската комисија при донесувањето на одлуката, ги ценеше (1) референците на академските институции каде што кандидатите се стекнале со високо и постдипломско образование, (2) ангажираноста и веќе стекнатото искуство во релевантни истражувачки проекти и оспособеноста за научна работа, особено познавањата на напредна научна методологија, (3) објавените трудови, како и (4) учеството на конференции и други релевантни активности.

Имајќи го предвид наведеното, според Комисијата, еден од кандидатите се издвојува во својата оспособеност за научна работа. Рецензентската комисија донесе одлука и има чест да му предложи на Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, за асистент во наставно-научната област политички науки да го избере кандидатот **м-р Јован Близнаковски.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Панде Лазаревски, с.р.

Вонр. проф. д-р Анета Цекиќ, с.р.

Вонр. проф. д-р Бојана Наумовска, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ ВО НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ БИЗНИС МЕНАЏМЕНТ, УПРАВУВАЊЕ СО ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ, НАУКА ЗА ОРГАНИЗАЦИЈА на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје

Врз основа на членовите 110 и 173 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија број 82/2018), и членовите 8,12, 24, 30, 33, 34, 35 и 36 од Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори (Универзитетски гласник бр. 411/2018), Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања, Скопје, „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата седница одржана на 2.10.2019 година, донесе Одлука за формирање Рецензентска комисија за избор на еден асистент во областите: бизнис-менаџмент, наука за организација, управување со човечки ресурси, во согласност со конкурсот објавен на 10.9.2019 година во дневните весници „Нова Македонија“ и „Лајме“, и формира Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Мирјана Борота Поповска, вонр. проф. д-р Марија Топузовска Латковиќ и доц. д-р Весна Забијакин Чатлеска.

На конкурсот се пријавија 6 кандидати: м-р Теодора Иванова (Стојчевска), д-р Јасминка Мишоска, м-р Блаже Јосифовски, м-р Лилјана Пушова Стаменкова, Виктор Атанасовски, д-р Ивана Стојчевска.

Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Мирјана Борота Поповска, вонр. проф. д-р Марија Топузовска Латковиќ и доц. д-р Весна Забијакин Чатлеска, ги разгледа пријавите на кандидатите и поднесената документација. Утврди дека двајца кандидати поднеле непотполна/некомплетна документација. Кандидатот Виктор Атанасовски нема приложено доказ за комплетиран втор циклус академски студии; кандидатката д-р Ивана Стојчевска нема приложено документи за доказ за утврдување на: област, вкупен број кредити и просек од прв и втор циклус академски студии.

Врз основа на документацијата, како и ценејќи го севкупниот стручен, научен и педагошки развој на кандидатите, Рецензентската комисија има чест да го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

М-р Теодора Иванова Биографски податоци

М-р Теодора Иванова (Стојчевска) е родена на 24.1.1989 година. Средно образование за економски техничар завршила во Скопје. На Факултетот за јазици култури и комуникации, сектор – комуникациски науки и односи со јавноста, при Универзитетот на Југоисточна Европа, дипломирала на 11.7.2010 година со просечен успех 9,66. На постдипломските студии по менаџмент на човечки ресурси при Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања, Скопје на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, дипломирала 15.6.2016 година со просек 10. Во периодот од 2012 до 2016 година волонтирала како спортски новинар за тенис, волонтер во служба за човечки ресурси, асистент за односи со јавност, стручно лице за развој на кадри. Од

1.10.2016 година е вработена во Македонски телеком АД, Скопје, како професионално лице за безбедност и здравје при работа. Покрај македонскиот активно го владее англискиот и бугарскиот јазик.

Стручно-научна дејност

Кандидатката има приложено уверение за специјализирана програма по „Гелштат во организација“, составена од 7 модули и 120 часа, од „Европски акредитиран образовен тренинг институт за психотерапија“, Белград, комплетиран во 2016 година. Во биографијата има наведено дека посетувала семинари за развој на кариера, завршила обука за унапредување на личните компетенции и своето јас и дека поседува сертификат и за: ИСО 45001:2018; Сертификат за учество на Првиот тим билдинг (македонска асоцијација за човечки ресурси); Сертификат за учество на Академија за дигитален ПР; Меѓународен СДИ1 квалификуван тренер за развој; Сертификат за учество на 6^{та} Меѓународна конференција за човечки ресурси; сертификат од Фондацијата „Никола Кљусев“ за психологија на успехот и организирање состаноци.

Исто така, има наведено дека учествувала во универзитетските проекти: „Корупција во образование“ и „Демократија“.

Навела дека има објавено многу статии во универзитетскиот весник „Кампус“, општинскиот весник „Аеродром“, дневниот весник „Дневник“.

Приложена е статија од годишното списание на Македонската асоцијација за човечки ресурси, со наслов: „Првокласни менаџери - првокласни вработени, второкласни менаџери-третокласни вработени“ и објавен туд во коавторство во Зборник на трудови на Евро-Балкан во рамките на првата меѓународна конференција „Влијанието на научно-технолошкиот развој во областа на правото, економијата, културата, образование и безбедност во Република Македонија“, одржана 20-21.12.2013 година, со наслов: „Потенцијалот на социјалните мрежи за групно купување како фактор за зголемување на е-трговијата во РМ“, стр.440-451.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Теодора Димитар Иванова (Стојчевска)

(име, татково име и презиме)

Институција: Институт за социолошки и политичко - правни истражувања,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: наука за организацијата, бизнис менаџмент, менаџмент на човечки ресурси

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ –
АСИСТЕНТ/АСИСТЕНТ ИСТРАЖУВАЧ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	да
2	Стегнат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: менаџмент на човечки ресурси.	да
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот циклус и вториот циклус на академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: _____9,66_____	да
	Просечниот успех на втор циклус изнесува: _____10_____	
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски 2. Назив на документот: Уверение 3. Издавач на документот: Бронко 4. Датум на издавање на документот: 13.9.2019	не

Д-р Јасмина Мишоска Симов

Биографски податоци

Д-р Јасмина Мишоска Симов е родена на 10.3.1990 година. Од 2011 година е дипломиран економист, насока финансиско - банкарски и даночен менаџмент на Европскиот Универзитет – Република Македонија, со остварен просечен успех 10,00, во 2013 година магистрирала на економски науки, насока финансиско – банкарски менаџмент на Европски Универзитет - Република Македонија, со остварен просечен успех 10,00, а во 2017 година докторирала на

организациски науки и управување (менаџмент) на Докторската школа во рамки на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, со остварен просечен успех 10,00. Била добитник на стипендијата „Борис Трајковски“, како награда за најдобар студент на Европскиот Универзитет - Република Македонија; има добиено пофалница за студент со највисок просек на Европскиот Универзитет - Република Македонија и диплома за првенец на генерацијата на СУГС „Кочо Рацин“ Скопје. Во текот на досегашната кариера, работела на следниве позиции: асистент на Универзитетот „Евро-Балкан“ (2013-2016); помлад соработник во ревизија (2014); асистент на Универзитетот „Евро-Балкан“ (2016-2017); доцент по група предмети од научната област организациски науки и управување (менаџмент) (од 2017 и сè уште); Советник во Кабинетот на Генералниот секретар при Генералниот секретаријат на Владата на Република Северна Македонија (од 2017 и сè уште). Го владее англискиот јазик, за што има приложено и уверение/сертификат.

Стручно-научна дејност

Кандидатката, д-р Јасмина Мишоска Симов, покрај реализацијата на стручно-апликативната и наставно-научната дејност, во текот на својата академска кариера учествувала на повеќе меѓународни научни конференции и има објавено 18 трудови во меѓународни научни списанија и зборници на трудови. Во пријавата е наведен следниот список на трудови, на кои кандидатката била автор или ко-автор, за што се приложени и докази:

1. PhD Jasmina Mishoska Simov, PhD Biljana Petrevska: A different model of banking and it's characteristics, "Racunovodstvo i revizija u teoriji i praksi", Visoka Skola Banja Luka College, 2019.
2. PhD Jasmina Mishoska Simov, PhD Biljana Petrevska: A different aspects of behavior of Macedonian consumers, "Racunovodstvo i revizija u teoriji i praksi", Visoka Skola Banja Luka College, 2019.
3. PhD Jasmina Mishoska Simov, PhD Biljana Petrevska: Systems of company management in Macedonia, Leadership & management: Integrated Politics of Research and Innovations, Fourth International Scientific Conference.
4. PhD Jasmina Mishoska Simov, PhD Biljana Petrevska: Electronic banking in Macedonia, Conference: Economy in digital age, Banja Luka College, Banja Luka, Republic of Bosnia and Hercegovina, May 2018.
5. PhD Jasmina Mishoska: The impact of the managers on the reward system of the employees, 6th International Conference "Ohrid - Vodici 2018": Diaspora, Transnationalism, Transculturalism and Inter-Cultural communications as new forms of social capital, January 2018.
6. PhD Jasmina Mishoska, PhD Biljana Petrevska: Traditional forms of organizational structure of the companies, Leadership & Management: Integrated Politics of Research and Innovations, Third International Scientific Business Conference – LIMEN, Republic of Serbia, December 2017.
7. Д-р Јасмина Мишоска: Мотивацијата и видовите на мотиви – детерминанти за успехот на човечките ресурси во организациите, Петта меѓународна научна конференција на тема „Науката – поддршка на развојот во Југоисточна Европа“, декември 2017.
8. MSc Jasmina Mishoska: Diagnosing the organizational culture in the companies with the use of OCAI instrument (case study), International Journal of Recent Research in Art and Sciences, Vol. 5, 2016.

9. MSci Jasmina Mishoska, PhD Biljana Petrevska: Contemporary forms of organizational structure and organizational design – criteria for success of the international market, Leadership & Management: Integrated Politics of Research and Innovations, Second International Scientific Business Conference – LIMEN, Republic of Serbia, December 2016.
10. MSci Jasmina Mishoska: Economic – Financial performance of Alkaloid AD Skopje based on key financial indicators (case study), International Journal of Recent Research in Art and Sciences, 2015.
11. MSci Jasmina Mishoska: “Entrepreneurship – the challenge of modern society”, International Conference: Challenges of Contemporary Society, November 2015.
12. М-р Јасмина Мишоска: „Платежни картички како инструмент за плаќање во електронското банкарство“, Втора меѓународна научна конференција „Влијанието на научно–технолошкиот разиток во областа на правото, економијата, културата, образованието и безбедноста во Република Македонија“, октомври 2014.
13. М-р Јасмина Мишоска: „Охрабрување на претприемничкиот дух за кариерен развој“, Меѓународна научна конференција „Науката и општествениот развој“, мај 2014.
14. М-р Јасмина Мишоска: „Електронска трговија – основна алатка на е-бизнис“, Прва меѓународна научна конференција „Влијанието на научно – технолошкиот разиток во областа на правото, економијата, културата, образованието и безбедноста во Република Македонија“, декември 2013.
15. М-р Јасмина Мишоска: „Интернет маркетинг“, Прва меѓународна научна конференција „Влијанието на научно – технолошкиот разиток во областа на правото, економијата, културата, образованието и безбедноста во Република Македонија“, декември 2013.
16. Јасмина Мишоска: „Влијанието на виралниот маркетинг врз глобалните промени“, Меѓународна научна конференција „Промените во глобалното општество“, јуни 2013.
17. Јасмина Мишоска, Биљана Петревска: „Глобалната економска (финансиска) криза и македонската економија“, Меѓународна научна конференција „Лицата на кризата“, март 2012.
18. Јасмина Мишоска, Биљана Петревска: „Улогата и значењето на средствата за пренос на пропагандните пораки“, Меѓународна научна конференција „Улогата на медиумите во промоцијата на производите и услугите“, јуни 2012.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Јасмина Мишоска Симов

(име, татково име и презиме)

Институција: Институт за социолошки и политичко - правни истражувања,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: наука за организацијата, бизнис менаџмент, менаџмент на човечки ресурси

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ/АСИСТЕНТ ИСТРАЖУВАЧ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	да
2	Стегнат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: финансиско – банкарски менаџмент.	не
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот циклус и вториот циклус на академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: ____10,00____ Просечниот успех на втор циклус изнесува: ____10,00____	да
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски 2. Назив на документот: Уверение 3. Издавач на документот: Филолошки факултет, УКИМ 4. Датум на издавање на документот: 16.9.2019	да

М-р Блаже Перо Јосифовски

Биографски податоци

М-р Блаже Перо Јосифовски е роден на 20.1.1991 год. во Скопје. Од 2012 година е дипломиран политиколог на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, со остварен просечен успех 8,32, а во 2016 година магистрирал на менаџмент на човечки ресурси на Институтот за

социолошки и политичко - правни истражувања во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, со остварен просечен успех 8,56. Во 2012 година бил стипендист на Гете институтот во Берлин. Во текот на досегашната кариера, работел на следниве позиции: асистент за пратеници од Собранието на РМ - Национален демократски институт (2012-2013); претседател и дел од Извршниот одбор на Мрежата за соработка и развој на Источна Европа- седиште во Брисел (2013-2015); помлад соработник во Секторот за меѓународна соработка во Министерството за животна средина и просторно планирање (2013-2017); претседател на Асоцијацијата за чиста животна средина „Ајде Македонија“ од 2014 година и сè уште. Учествовал во неформално образование на различни теми, за што има приложено 13 сертификати за успешно завршени обуки, организирани од: Младински образовен форум, Институт за социолошки и политичко - правни истражувања, EWG, Peace Corps Macedonia, TASCOS, USAID и CDN-FYEG. Ги владее англискиот и германскиот јазик, за што има приложено и уверение/сертификат.

Стручно-научна дејност

Кандидатот м-р Блаже Перо Јосифовски како практичар има искуство во креирање и управување со проектни циклуси, кое вклучува: планирање и развој на проекти и испорачување на резултати. Координирал и бил дел од активности поврзани со: мобилизација на заедницата, мониторинг и евалуација, истражување на терен, градење на капацитети, целисходно искористување на храната како ресурс, намалување на отпадот и др.

Кандидатот во својата работна биографија како значајни постигнувања ги навел следните: воспоставување на првиот систем за донирање на вишоци храна „Сите сити“; мобилизирање на 20, 000 волонтери за чистење на земјата (2015); креатор и застапник на иницијативата за донесување на Закон за донирање на вишок храна (2017); лидер на тимот за создавање на првата Стратегија за превенција на загубите и отпадот од храна во Македонија (2018/2019); победа на натпреварот за социјална иновација за поддршка со храна на социјално загрозени граѓани „Оброк за сите“ (2018/2019); награда од УСАИД во категоријата индивидуалец за поттикнување на младинското учество (2019); креатор и лидер на тимот за создавање на првиот регистер на илегални депонии (2015), креатор и лидер на тимот за создавање на пилот- систем за реупотреба на текстил во Скопје (2016); иницијатор и лидер на тимот за организирање на првата донаторска конференција на 50-те најголеми компании од индустријата за храна во Македонија (2019); иницијатор и лидер на тимот за организирање на првата „Хуманитарна праскијада“ за поддршка на производителите на праски и поддршка на граѓани во социјален ризик (2019).

М-р Блаже Перо Јосифовски учествувал во креирањето и управувањето со повеќе од 20 домашни и меѓународни проекти, од кои се посочени следниве: „Македонија без отпад 2015“, „Македонија без отпад 2016“, „Воспоставување на мрежа за редистрибуција на вишоци храна“ -2017/2019, „Создавање на училишта без отпад од храна“ – 2018.

Организираше и водел повеќе од 10 домашни и меѓународни конференции и семинари, од кои се наведени следните: Regional Conference “Youth (un)employment- Balkan perspectives”- Prespa, Macedonia- 2013; Council of Europe’s “Open source-open mind” in Strasbourg, France - 2014; Annual Youth Environmental Conference in cooperation with Peace Corps Macedonia- 2015/2016.

Бил лидер на истражувачкиот тим на „Value Chain Analysis - Strategies for Food Loss and Waste Prevention“- поддржан од Амбасадата на САД во Скопје и регионалното претставништво - Будимпешта, заедно со Агенцијата за храна и земјоделство на Обединетите нации - Будимпешта (2019- во тек); лидер на истражувачкиот тим на „Овозможувачка легислатива за донирање на вишокот храна во Македонија“ (2017), Национален демократски институт; лидер на истражувачкиот тим на „Спроведување на регионалните планови за интегрирано управување со комуналниот отпад во Североисточниот и Источниот плански регион како политика за рамномерен регионален развој“ (2017), ЕУ-проект спроведуван од Форум – Центар за стратешки истражувања и документација; лидер на истражувачкиот тим на „Cost-benefit study on the waste pickers formalization in Macedonia“ (2017), Тинк Тенк „Finance Think“ поддржан од Британска Амбасада- Скопје; лидер на истражувачкиот тим на „Cost-benefit analysis of waste management in Macedonia 2009-2015“ (2016), Тинк Тенк „Finance Think“, поддржан од Британска амбасада - Скопје.

Коавтор е на студијата „Вклучување на неформалниот сектор во оддржлив систем за управување на отпадот како можност за вработување и за социјално вклучување на ранливите групи“, во рамки на проектот „FISCAST+: Фискалната транспарентност и одговорност ги подобрува политиките во областите на квалитет на живот, образование и здравство“, финансиран од Владата на Обединетото Кралство, со поддршка на Британската амбасада во Скопје. Автор е на трудот „Спроведување на регионалните планови за интегрирано управување со комуналниот отпад во Североисточниот плански регион како политика за рамномерен регионален развој“, објавен во збирка студии на случај за спроведување на политики за регионален развој. Коавтор е на Кост-бенефит анализата насловена „Соодветна искористеност на јавните средства за имплементирање на јавните политики за заштита на животната средина преку управувањето со отпад“, анализата е спроведена од страна на Асоцијацијата за чиста животна средина „Ајде Македонија“ во рамки на проектот ФИСКАСТ „Градење капацитет и алатки за фискална одговорност, оддржливост и транспарентност во Македонија“, реализиран од Институтот за економски истражувања и политики „Financethink“ Скопје, а финансиран од Британската амбасада во Скопје.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Блаже Перо Јосифовски
(име, татково име и презиме)

Институција: Институт за социолошки и политичко - правни истражувања,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: наука за организацијата, бизнис-менаџмент, менаџмент на човечки ресурси

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ/АСИСТЕНТ ИСТРАЖУВАЧ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	да
2	Стегнат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: менаџмент на човечки ресурси.	да
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот циклус и вториот циклус на академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: _____8,32_____	да
	Просечниот успех на втор циклус изнесува: _____8,56_____	
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски 2. Назив на документот: Уверение 3. Издавач на документот: Филолошки факултет, УКИМ 4. Датум на издавање на документот: 11.9.2019	да

М-р Лилјана Пушова Стаменкова

Биографски податоци

М-р Лилјана Пушова Стаменкова е родена на 5.11.1990 год. во Штип. Во 2013 год. дипломирала на ФОН универзитет, на додипломските студии на Економскиот факултет – насока бизнис, со просечен успех 9,83 и се стекнала со звањето дипломиран по странски јазици и бизнис. Магистерските студии по Бизнис

менаџмент ги завршила на Економскиот факултет, на ФОН универзитетот, во 2015 год., со постигнат просечен успех 9,75 и се стекнала со звањето магистер по бизнис менаџмент. Од 2015 год., кандидатката е запишана на докторски студии при Европскиот центар за мир и развој - Белград (European Center for Peace and Development, University for Peace - United Nation) и има тековен статус на докторанд. Во својата досегашна кариера, м-р Лилјана Пушова Стаменкова била ангажирана на Економскиот факултет при ФОН универзитетот, како демонстратор на група предмети со доделени работни обврски во подготвувањето и одржувањето вежби и други помошни активности поврзани со наставата и активностите на студентите (2013 год.). Во 2016 год., на МИТ универзитетот во Скопје е избрана во соработничко звање - асистент докторанд од областа на бизнис-менаџментот, менаџментот во здравството, претприемаштвото. Нејзината тековна работна позиција е асистент на Факултетот за менаџмент, МИТ универзитет – Скопје. Кандидатката активно го владее англискиот јазик.

Стручно-научна дејност

М-р Лилјана Пушова Стаменкова, во 2018, била ангажирана како надворешен соработник на Институтот за менаџмент и знаење во Скопје. Како обучувач на Институтот за менаџмент и знаење во Скопје, во 2019 год., работела на обуки на теми: Управување со промени во училиштата и Професионален развој на наставникот.

Во својата досегашна академска кариера, кандидатката навела дека учествувала на три меѓународни научни конференции, а исто така публикувала и повеќе трудови. Како автор и коавтор, таа има приложено листа на наслови на вкупно 21 научен и стручен труд, од кои 20 се објавени во меѓународно списание, а 1 труд е презентиран на меѓународна конференција. Од сите нив, како доказ, два труда се доставени во интегрална форма:

1. Cibreva Jovanovska, A., Pushova, L., Buzlevski B. and Dejanovski A. (2017). “Republic of Macedonia and the Benefits of Accession to the Bologna Process”. *KNOWLEDGE – International Journal, Scientific and Applicative Papers*, Vol.16.1, pp. 93-99.
2. Terziev, V., Dimitrovski, R., Pushova, L. and Dimitrova, P. (2017). “Research, Identification and Monitoring of the Needs of Occupational Training of Social Activities Experts”. *KNOWLEDGE – International Journal, Scientific and Applicative Papers*, Vol.17.1, pp. 137-153.

Освен тоа, кандидатката имала ангажман во комисији и работни групи на Универзитетот каде е тековно вработена: била член на факултетска комисија за проверка на студентски досијеа (2017) и била ангажирана во промотивните активности на Универзитетот (2018).

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Лилјана Мијалчо Пушова Стаменкова

(име, татково име и презиме)

Институција: Институт за социолошки и политичко - правни истражувања,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: наука за организацијата, бизнис-менаџмент, менаџмент на човечки ресурси

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ/АСИСТЕНТ ИСТРАЖУВАЧ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	да
2	Стекнат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: бизнис менаџмент	да
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот циклус и вториот циклус на академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: _____9,83_____	да
	Просечниот успех на втор циклус изнесува: _____9,75_____	
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски 2. Назив на документот: Level 1 Certificate in English (ESOL), Grade B; Council of Europe Level B2 3. Издавач на документот: University of Cambridge, ESOL Examinations 4. Датум на издавање на документот: 13.2.2008	да

ЗАКЛУЧОК И МИСЛЕЊЕ

Врз основа на целокупната доставена документација, Рецензентската комисија внимателно ја разгледа документацијата на 6-те кандидати: м-р Теодора Иванова (Стојчевска), д-р Јасминка Мишоска, м-р Блаже Јосифовски, м-р Лилјана Пушова Стаменкова, Виктор Атанасовски, д-р Ивана Стојчевска. За двајца кандидати утврди дека поднеле непотполна/некомплетна документација: Виктор Атанасовски нема приложено доказ за комплетиран втор циклус академски студии, кандидатката д-р Ивана Стојчевска нема приложено документи за доказ за утврдување на: област, вкупен број кредити и просек од прв и втор циклус академски студии. Врз основа на документацијата, Комисијата утврди дека кандидатите: м-р Теодора Иванова (Стојчевска) и д-р Јасминка Мишоска не ги исполнуваат општите услови пропишани во конкурсот.

Врз основа на изнесените податоци Комисијата утврди дека кандидатите м-р Лилјана Пушова Стаменкова и м-р Блаже Јосифовски ги исполнуваат сите услови предвидени за избор во соработнички звања.

Оценувајќи ја досегашната севкупна стручно-научна и професионална дејност, краткорочните и долгорочните потреби за развој на наставната и научната дејност, определените области и систематизирани работни места во Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања, Рецензентската комисија дојде до сознание и заклучи дека кандидатот м-р Блаже Јосифовски ги исполнува сите услови пропишани со Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори и други акти на Универзитетот за избор на асистент во областите: наука за организација, бизнис-менаџмент и управување со човечки ресурси. Констатирајќи континуиран прогрес и интерес за научноистражувачка работа, земајќи ги предвид професионалните квалитети на кандидатот, како и потребите на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје, Рецензентската комисија има чест и задоволство да му предложи на Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје, да го избере м-р Блаже Јосифовски во звањето асистент во областите: наука за организација, бизнис-менаџмент и управување со човечки ресурси.

Скопје, 18.10.2019

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

**Проф. д-р Мирјана Борота Поповска с.р.
Вонр. проф. д-р Марија Топузовска Латковиќ с.р.
Доц. д-р Весна Забијакин Чатлеска с.р.**

ПРЕГЛЕД

НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА Институтот за социолошки и политичко -правни
истражувања, Скопје во состав на Универзитет Св. Кирил и Методиј -
Скопје

Магистерски трудови

Ред. Бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. На Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Елена Несторовска	Улогата и значењето на претприемништвото, како предуслов за развој на претприемачките компетенции кај младите луѓе	The role and importalonce of entrepreneurship,as a prerequisite for the development of entrepreneurial competences among young people	проф.д-р Mirjana Borota Popovska	02-781/16 од 2.10.2019